

גליון חג
מועדל

להיפוש נצחיות רוח קדשו של אור האורות הנחל נובע מקור חכמו

אבקש

ירחון חסידי ברסלב

בס"ד | גליון 47 | ניסן תשפ"א

כל העשבים וכל הצמחים כשבא הקיץ
נתעוררים והיים ואז טוב ויפה מאד
כשיוצאים לשהה בשדה

שיחה זו תפלה

והחינה והשוקה
והענועים להשם יהברך

שהיו ישראל מצויינים

יריעה נרחבת על תהלוכות חייו של הרה"ח ר' שמשון ברסקי זצ"ל במלאות שלושים לעלותו למרומים | מבית הגננים: צרור מכתבים נלבבים שקיבל מאביו החסיד ר' נתן ברסקי זצ"ל

אפילו כולנו חכמים

טפח וטפחיים ממסכת חייו המופלאה של העילוי הנדיר הרה"ח ר' ברוך זילבר זצ"ל שדבק בדרכי התמימות מיוחד: הגאון ר' שלמה זלמן גרוסמן שליט"א רבה של העיר אלעד בשיחה מיוחדת על השנים המופלאות בצל ידיד נעוריו ר' ברוך זילבר

תם מה הוא אומר

המלצתו הנלהבת של החסיד ר' אברהם שטרנהארץ עבור החסיד ר' שמואל שפירא לקראת נישואי בנו בפרסום ראשון

מדור מיוחד!
בשפת ה'אידיש'
לבני חו"ל

"בכסה צועקין בתפילה" • מוסף חג מיוחד סובב חולך סביב ענייני 'תפילה בכוח'

כך היו מתפללים

תיאוריו משובבי הלב של החסיד ר' לוי יצחק בנדר על תפילתם של החסידים באומן של מעלה

לצעוק... ולצעוק...

שיחה מיוחדת עם הרה"ח ר' בנימין זאב קנפלאכער על עבודת התפילה ועל ההתקרבות לרבי

תפילה עד כלות

שיחה מיוחדת עם כמה מחשובי זקני אנ"ש על תפילתם של 'העובדים' בדור העבר

דרכי התפילה

שאלות ישרות ותשובות בהירות עם חשובי משפיעי אנ"ש בדרכי העבודה

בסיוע:

הפתרון המעשי למצוקת הדיור - זמין לכל אנרך מאז"ש: קהילת אנשי שרומנו בדר יונה ההולכת ומתפתחת בניצודי ענק

חיים של ישוב הדעת

בגליון:

50 איש תם וירא אלוקים

אורחות חייו המאירים של החסיד ר' שמשון ברסקי נצד לרבינו הקדוש בשיחה עם בקרובים וידידים במלאות השלושים להסתלקותו לשמי רום / מביט הגנונים: מכתבי חיזוק מיוחדים ששלח אביו ר' נתן ברסקי לבנו הרואים אור לראשונה

76 חנם בדרכי התמימות

גאונות מופלאה וביטול מוחלט לאורו של הרבי במסכת חייו של העילוי התמים ר' ברוך זילבר שבז להבלי העולם הזה - מיוחד: שיחת זיכרון עם ידיד נעוריו הגאון ר' שלמה זלמן גרוסמן רבה של העיר אלעד

62 ושמואל בקוראי שמו

מכתב המלצה נדיר עם תארים מיוחדים שכתב החסיד ר' אברהם שטרנהארץ בבקשת עזרה ללידוד ורעו ר' שמואל שפירא | פרסום ראשון

88 אין ברסלב ברענט א פייער

הרה"ח ר' שמעון ישראל שפירא דערציילט איבער די לעבנס שטייגער און פון די הייליגע עבודות און הנהגות פון זיין גרויסער פאטער ר' שמואל שפירא

מדורים:

מחדש חדשים
כוחו של משה

נפשי בשאלתי
איך זוכים לקבל את האור
בליל הסדר

עצת העצות
ביורד הטוב מהרע

בעקבות הרועה
התקרבות לצדיק, לשם מה?

מדור
באידיש:

ילד שעשועים

- ורוממתנו מקל
הלשונות
ספור
- ההצלה הפלאית
בחג הגאולה
מאמר
- כנגד ארבעה
בנים
שעשועון

עמוד 92

"בפסח צועקין בתפילה"

מוסף חג מיוחד סובב ענייני 'תפילה בכוח'

20 דרכי התפילה

הדעת שמסתתרת מאחורי התפילה שו"ת וחיזוקים מאירים עם חשובי משפיעי אנ"ש בדרכי העבודה

27 תפילה עד כלות

שיחה מיוחדת עם כמה מחשובי זקני אנ"ש על תפילתם של 'העובדים' בדור העבר

38 לצעוק... ולצעוק...

שיחה חג מיוחדת עם הרה"ח ר' בנימין זאב קנפלאכער על עבודת התפילה וסיפור על ההתקרבות לרבי

43 כשהחסידים התפללו

שיחות וסיפורים מהחסיד ר' לוי יצחק בנדר על תפילתם הנלהבת של החסידים באומן של מעלה

48 ניצוץ של אור

דברים העומדים ברומו של עולם - חבורה מיוחדת ל'תפילה בכח'

יחיל עיני מערכת אבקשה

טל': 02-539-63-63
פקס: 077-318-0237

כל הזכויות שמורות.
העתקת קטעי מאמרים,
או תמונות, אך ורק
באישור בכתב מהמערכת.

עיצוב גרפי: א. שפירא

גליון מודפס ע"י
ג.א. הפקות דפוס -
כל סוגי ההדפסות
במחירים זולים
לקבלת הצעת מחיר
משתלמת במיוחד
פנו לטלפון
052-7631367

הגאולה מתחילה ברצון...

ורבינו הקדוש שכל ימיו רצה בתכלית את ה' ברצון מוחלט, מושיט לנו חבל של גאולה פנימית ואמיתית

"וְעַל כֵּן בְּאֶמֶת הִזְהִיר אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ זְכוֹנוֹ לְבִרְכָה מֵאֵד מֵאֵד שִׁיְיָהָר הָאֵדָם לְהַתְגַּבֵּר עֲצָמוֹ מֵאֵד שִׁיְיָהָר לֹא תִמִּיד רְצוֹנוֹת טוֹבִים וְכִסְפוֹיִן חֲזָקִים לְהֵשִׁים יִתְבָּרָה, כִּי הֶעֱקֵר הוּא הָרְצוֹן וְכוּ",

בפסח אנחנו מקבלים אור חדש, אור שבוקע את כל מחיצות בית הסוהר ואת כל הדעות החשוכות שיש לנו על עבודת ה', אנו מתחילים לרצות בלי קשר לכלום, בלי לפחד או להתבלבל מהבעל דבר שמזלזל בו והופך את הרצון הקדוש כל כך למשהו מגוחך ומיותר.

"בְּשִׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם קִדְּם קִבְּלַת הַתּוֹרָה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְעֹלוֹת לְשֵׁם (משמד לרצון), וְזִהְמַת מִצְרַיִם הָיָה נֶאֱחָז בָּהֶם מֵאֵד, עַל כֵּן הִיָּתָה קִשְׁיָה הַגְּאֻלָּה מֵאֵד, אֲךָ הַשֵּׁם יִתְבָּרָה הָאִיר עֲלֵיהֶם מַחִין רַבִּים וְגִדּוּלִים בְּהָאָרֶץ נִפְלְאָה מֵאֵד שְׁלֹא כְּפִסְדָּר וְעַל יְדֵי זֶה נִגְאָלוּ."

רצון זו גאולה אמיתית! אפשר לרצות כל דבר בעולם... ממש כמו בן מלך שדעתו רחבה, ולמרות מצבו הוא תמיד מחכה ליום בו יושם על ראשו כתר המלוכה, כי ברצון הוא נשאר לעולם בן חורין אמיתי.

"וְצִרְיָה לְהִיֹּת חֲזָק בְּזֶה מֵאֵד מֵאֵד בְּלִי שְׁעוֹר וְעֵרָר וְאֵז סוֹף כָּל סוֹף יִזְכֶּה בּוֹדָאי שִׁיְיָהָר נִמְתָּק הַכֵּל עַל יְדֵי כַח הַצִּדִּיק שְׁעוֹסָק בְּפִדְיוֹן הַכּוֹלֵל, וְאֵז יִתְהַפֵּךְ הַכֵּל לְטוֹבָה כִּי שָׁם נִתְקַן הַכֵּל".
(עפ"י ליקו"ה ברכת השחר ה')

לרבו, ברצותו חובט בו ואף עושה בו מום שיגלה לעין כל את בעלותו המוחלטת על עבדו האומלל. כלל ישראל בהיותו במצרים, היה נתון לשעבוד מוחלט, המצרים רדו בהם ללא רחם ולקחו מהם למעשה כל אפשרות לעשות משהו שהם רוצים מצד עצמם. מצב אכזרי ואיום זה הביא רבים להתייאש, ולחשוב שאם גופם משועבד אז כנראה שגם נשמתם כבר הלכה לכיליון, ואשר על כן מן הסתם תכליתם בעולם הזה היא לסבול עד שימותו, ולזוואי שאז תיגמר סאת ייסוריהם...

אבל במצרים היו גם יהודים מסוג אחר... לאו דווקא שהיה להם איזה ראייה עמוקה שעזרה להם להבין את המציאות בצורה אחרת, או אולי איזה חבר מצרי שהקל מעליהם את הדרישות הכבדות, ממש לא. כלפי חוץ הם נראו בדיוק ככל העבדים, אך בליבם פנימה הם היו בני חורין אמיתיים, היו אלו תלמידי הנאמנים של המנהיג הרחמן הנצחי משה רבינו.

הם סבלו ועונו רבות, ייתכן שגם לקחו להם פעם את אחד מילדיהם, ואפשר שחזרו בערבו של יום עבודה ללא שן או עין, אך הם היו מחוברים ומבוטלים לבשורת הגאולה שהתבשרה להם, מפי מי שנשלח להאיר להם בתוככי מצבם העגום את התקווה לגאולה.

'רצון' זהו שמה של הבשורה.

גם כשאתה מונח ב'שמד' מוחלט, כשבכל עת שהינך מביט על מיטב שנותיך שהתמוססו ואינם, או על שנות הנעורים שהתבזבזו ונמוגו, אתה נחרד עד אימה. כשהרגלים והתכונות הרעים כבר חתמו איתך על שטרי מכר, בהם הינך מקנה להם את כל כולך, עדיין...

עדיין אין זו סיבה ואפילו לא סיבה חלשה להפסיק לרצות, להפסיק לקוות ליום אחר, להיחלש מהאמונה שאפילו שהכל נדמה בעיני כתוהו ובוהו, אבל ה' יתברך בוודאי יש לו פה תוכנית עמוקה, ולכן אני לא מתייאש ועוזב ולא מניח לרגע את הרצון...

"וּבְזֶה תִּלְוִי כָּל קְדֻשַׁת אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל כְּלוּלִים בְּמִלְשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצִּדִּיק הָאֶמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר... וְזֹאת הַנְּקֻדָּה, בְּחִינַת 'מִשָּׁה' שֶׁמְלַבֵּשׁ אֶצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. הִיא עוֹמֶדֶת בֵּין שְׂמֵד לְרְצוֹן, שֶׁהוּא בֵּין הַסְּטָרָא אַחֲרָא וְהַקְּדֻשָּׁה, וְעַל יְדֵי זֶה כָּל כַּחוֹ לְהַתְגַּבֵּר לְצִאת בְּכָל פְּעַם מֵרַע לְטוֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁמַד לְרְצוֹן".

'אני כאן בשביל להיות עבד', התרגל להרהר לעצמו בסימונו של כל יום עבודה מפרך, 'אני שייך לעשייה, לעבודת פרך. זהו המצב ואין לי מה לעשות'...

גרשון, הוא דור רביעי למשפחת עבדים במצרים. בקי היטב בכל סמטה בגושן, ויודע לחשב בקלות כמה מלקות מקבלים עבור כל לבנה שלא הושלמה.

עוד מאז היותו נער, החינוך העיקרי שהוא קיבל היה, איך לשפוך את הטיט בזהירות הנדרשת ולהניח את הלבנה בזווית מתאימה. קצת חינוך יהודי, לבוש יהודי, ושפת הקודש, לא היה זמן להרבה מעבר...

כיום, הילד גדל. והנה הוא מוצא את עצמו, יהודי מצרי בשנות העמידה. ללמוד הוא לא יודע. התפילה החפוזה בגובה הפיגומים, גם היא רחוקה משלמות. אפילו את המינימום שהוא רוצה לעשות לאחר העבודה, הוא לא מסוגל כאשר כל גופו דואב ממכות השוט האכזריות להם 'זכה' היום.

'אנחנו כבר לא יוצאים מכאן לעולם', טענו ידידיו דתן ואבירם ברגע של מנוחה, 'אין סיכוי שה' יביט עלינו במצב עלוב שכזה, חבל בכלל על התפילות'...

לעיתים אנו מוצאים את עצמנו במצב לא אפשרי, אנחנו לומדים ושומעים על דעת עמוקה, או דרגה בעבודת ה' שאנו רוצים לזכות אליה בכל ליבנו, אבל כשאנחנו מנסים להוריד את הדברים לעולם העשייה אנחנו לא מצליחים כלום.

כבדות, עצלות, עייפות והרגלים רעים, כובלים אותנו בכבלי נחושת שלא מאפשרים לנו לזוז אפילו כמלא נימה. ואפילו כאשר סוף סוף התחלנו, הרי אנחנו מכירים את היום שאחרי, אז אנחנו מגלים שכבר אין לנו חשק להמשיך...

'עולם העשייה', נקרא העולם בו אנו חיים. והכלל שקובע בעולם הזה את כל הדברים, הוא: 'העשייה היא התכלית', מה שאתה 'עושה' זה מה שיש לך, ואל תכלה את כוחותיך על רצון שלא מעלה ולא מוריד, לטענתם.

זוהי מהותו של עבד, הוא אינו מסוגל לעשות שום עשייה בשביל עצמו, כל מעשה ידיו משועבד

כחו של 'משהו'

כל החיים שלנו תלויים ב'משהו', או משהו טוב 'אמונה' שנראית לנו כ'משהו' אך בה תלוי הכל, ולעומתה, 'משהו', איזה ספק קטן, שעל אף שהוא קטן הוא עלול לחבל בתכנית כולה | **אמונה של פסח**

חז"ל הקדושים (סוכה נב.) מגלים לנו: "יצר הרע בתחילה דומה לחוט של בוכיא [חוט של עכביש] ולבסוף דומה כעבותות העגלה", ההתחלה היא בחוט דקיק וכמעט חסר משמעות, אך לבסוף הוא מתעבה והולך כעבותות העגלה שכופתים את האדם כשבו, עד שאין בכחו לעמוד כנגדם. רבי נתן מבאר שהחוט הדק והמשהו הזה הינו במחשבת האדם: "צריף כל אדם לידע ש'הוא תלוי בכל עת בחוט השערה, ש'יכול האדם לקלקל הרבה מאד על ידי חוט השערה חס ושלום, כי זה יודע כל אדם בנפשו ש'עקר קלוקלו ופגמיו וחסריו ח'ו כלם התחילו מחוט השערה, על ידי שלא נזהר בתחלה לשמור מחשבתו היטב, ונמשך אחר המסית מעט מעט רחמנא לצלן" (לקוטי הלכות נזיקין ה"ד).

ודאי שאני מאמין שהכל מן השמים וגם זו לטובה, אבל בכל זאת... למה ישנם בני אדם שמתייסרים כל כך, בכאבים ויסורי גוף ונפש, יתומים רכים, חולים אומללים, מחוסרי פרנסה, מעוכבי שידון, חשוכי בנים, כאלה חבילות של צער ויגון עד דכדוכה של נפש, ודוקא לצדיקים וכשרים שכאלה, נכון, אסור להרהר אחר מדותיו יתברך, ולא שאני מהרהר, אבל סתם כך, אני רוצה להבין קצת...'

זוהי דוגמא קלה מתכססיו של רב הטבחים העמלקי שרוצה לאבדנו חלילה משתי עולמות, הוא מטעה אותנו 'רק' לשאול מעט ולהתחיל לחשוב קצת, אולם בכך הוא מסכן חלילה את כל קיומנו. השי"ת שבראנו ברוב טובו ורחמיו מכיר ויודע היטב את מציאותנו, והוא שקבע בתורתו הקדושה שכאשר האדם בא לשוב אליו, הוא חייב בכל חומר הדין לבער ולהשליך ולשרוף כל נקודת מחשבה עצמית שנוגדת את האמונה. זוהי מצות ביעור חמץ ואכילת מצה - 'מיכלא דמהימנותא' (=מאכל האמונה), האמונה עניינה תמימות והשלכת השכל, ולכן בחג הפסח שהוא ראש למועדות ויסוד הנחלת האמונה, נצטוונו להשביית ולהוציא מבית המח, השכל והלב כל פירור ומשהו, 'חמץ', דהיינו מחשבות עצמיות, כי בכוחו של פירור קטן ומשהו כזה לקלקל את הכל. וכך כותב רבי נתן במכתבו לבנו (על"ת ש"ג) על החובה 'להיות נזהר ממשוהו חמץ', ומוסיף על כך 'בחסדי ה' יש במחשבתו הרבה בענין המשוהו הזה, פי עמוק עמוק הוא מאד מאד והכל יכולו להבין איך הפל תלוי במשוהו'.

כל בנין האמונה של האדם תלוי באותו 'משהו', 'ועל כן חמץ בפסח אסור אפלו במשוהו, פי אפלו 'משוהו' מאלו המחין של בחינת חמץ פוגמים עכשו מאד מאד, פי אנו צריכים לברח מהם לגמרי, פי יוכלו לקלקל לגמרי חס ושלום" (לקוטי הלכות כבוד אב ואם ה"ב), כל הרהור קל שהאדם מניח לכתחילה במוחו, משהו אותו מרצונו, מהרהר בו מדעתו, מערער את כל היסוד כולו ויכול להביאו לעברי פי פחת חלילה. כל העבירות והקלקולים מתחילים ממשהו דק מן הדק, שעל ידו נפתח הפתח לכל מעללי היצר המדיחו מן הטוב חלילה.

ספק זה רק 'משהו'

ספקות, קושיות ובלבולים, מתחילים ממשהו, הוא רק רוצה להבין קצת, לא שהוא מפקפק חלילה, האמונה עדיין איתנה לכאורה, אבל אם מתירים להכניס בקיע קטן בחומה זו, היא מתעצמת ופורצת את החומה יותר ויותר חלילה עד שהיא יכולה להחרב לגמרי, 'ועל כן אסור חמץ במשוהו בכל יראת ויבל ופצא, פי אין ביו חמץ למצה אלא משוהו, פי חמוץ המוח תלוי במשוהו, פי תכף כשרוצים לברח מן הספקות והקשיות צריכים לזהר ממשוהו בעלמא, פי תכף כשמתחילין להחמיץ המוח באיזה ספק קל ש'הוא תכף נתבלבל המוח מספק לספק עד שנתבלבל דעתו בספקות וקשיות גדולות" (שם פסח ה"ד).

כך הדבר בכל חלקי האמונה, ובפרט ביסוד האמונה שהשי"ת אוהב אותנו ושומע תפילתנו בכל עת ושומר עלינו לעד באהבה בלי גבול. חובתנו לדעת, ששמירת האמונה מותנית בכך שנשים מחסום אש נגד לבנו ומוחנו שלא להניח שום הרהור קל שמא אין השי"ת שומע תפילתנו חלילה, זוהי קליפת עמלק המסיתה לחשוב 'היש ה' בקרבנו אם אין' והיא המביאה את כל הצרות ר"ל, [ראה בהרחבה בלקו"ה נחלות ד'] והחפץ בחיים עומד בגבורה גם בעת הסתרה וחושך מעובה, ומתעצם באמונת אהבתו ית' אותנו ומשיג עלינו בפרטיות לטובה ושהוא שומע תפלת כל פה, ללא עוררין כלל, מבלי לחפש לתרץ שום קושיא היכן הם כל התפילות שהתפללנו ומדוע עדיין הישועה מתעכבת.

יְכַמֶּה יִקָּר חוּט הַשְּׂעִרָה וְאֶפְלוּ פְּחוֹת מִזֶּה שְׂאֵלָפִים עוֹלָמוֹת אֵינָם כְּדָאֵי נְגַד זָה."

אנחנו מוכנים לחכות

בפסח נכריז ונפרסם ש"ואנחנו עמך וצאן מרעייתך נודה לך לעולם", בין במדת הדין ובין במדת הרחמים, נודה ונהלל בשירות ותשבחות, "מתחיל בגנות ומסיים בשבח", גם המרור והגנות יהיו חלק מסיפור שבחיו יתברך, מתוך אמונה בהירה ש'כל מה דעביר רחמנא לטב עביד', ובודאי הכל יתהפך לטובה, נקפיד לבער כל משהו של מחשבה נגד האמונה חלילה, ונחטוף בשמחה כל חוט השערה של מחשבת אמונה והתחזקות, כי הם חיינו ואורך ימינו ותוקף ישועתנו לעד.

"וְאִם מִתְמַהֵמָה אֵיזָה דְּבַר יִשְׁוֶעָה צְרִיכִין לְחַפּוֹת לוֹ כִּי לְפַל עַת וְהַהֲכָרַח לְהַמְתִּין עַל כָּל דְּבָר, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם צְרִיכִין לְסַבֵּל הַרְבֵּה וְהַעֲקוֹר לְהַמְתִּין וְלָדַם לִישׁוּעָתוֹ תָּמִיד וְלִבְלִי לְהַרְהֵר אַחַר מִדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וְסוּף כָּל סוּף

כל 'משהו' של רע - מחשבה דקה ונעלמת העומדת נגד בהירות האמונה - יכולה להרוס בלי גבול, ולעומתה, מדה טובה מרובה, כל התעצמות נגד המשהו הזה וכל חטיפת נקודת אמונה יכולה להפוך עולמות לטובה

יוֹשִׁיעַ ה' בְּכָל הַדְּבָרִים, כִּי צְרִיכִין לְקַיֵּם דְּבָרֵי רְבוּתֵינוּ זְכוּרֵנוּם לְבָרְכָה כְּפִשְׁיוֹטוֹ שֶׁהִזְהִירוֹ אוֹתָנוּ לֹמַר תָּמִיד כָּל מַה דְּעָבַד רַחֲמָנָא לְטַב עָבַד" (עלים לתרופה - מכתב כב).

הבה נאמץ ללבנו את אזהרת רבי נתן לבנו: "וְעֵתָה בְּנֵי חִזְק וְאֶמֶץ, לְשַׁמֵּחַ בְּשִׂמְחַת חֻג הַקְּדוּשׁ הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, וְתִזְכֶּה לְהִיּוֹת בְּכָלֵל כָּל הַמְרַבֵּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הַרִי זֶה מְשׁוּבָח, כִּי תִהְיֶה לְאֵל יֵשׁ לָנוּ הַרְבֵּה לְסַפֵּר וְלַהֲדוֹת עַל כָּל הַנְּסִימִים וְנִפְלְאוֹת שְׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל עַת. כִּי בְּכָל דּוֹר וְדוֹר חָיִב אָדָם לְרְאוֹת אֶת עֲצָמוֹ וְכוּ'. וְכֵן בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה" (שם, מכתב רלז).

כך עלינו לגשת לכל ענין התפילה ולכל הקשר הנצחי שבינינו לבין אבינו שבשמים, לזכור שההשגחה הנפלאה שגילה לנו במצרים היא החיה והקיימת לעד, כי בודאי בכל דור הוא עזרתנו וישועתנו סלה והוא 'שומר עמו ישראל לעד', ואת האמונה הזאת שהוא 'גאל ישראל' ו'שהוא ה' אלוקינו ואין זולתו ואנחנו ישראל עמו הפודנו מיד מלכים, מלכנו הגואלנו מכף כל העריצים' חייבים לנו לקבוע בכל עוז בלבנו בלי שום צד פקפוק והרהור כלל אפילו לא במשהו דמשהו.

ליל האמונה

את הכח לטהרת האמונה הזו אנו מקבלים על ידי קדושת פסח, ביעור החמץ הגשמי מעורר את הכח הרוחני להנצל מספקות וקושיות. כך גם אכילת המצה החתומה באש, שמונעת את הניפוח והחימוץ של המחשבות, ונועדה להשריש אמונה תמה בלב ללא שום חשש משהו של הרהור קל נגד הנהגתו ית'. כך גם הסיפור יציאת מצרים - סיפור האמונה הבהירה שה' אתנו עמנו ואצלנו ושומע קול שוועתנו בכל עת, ההגדה בקול רם וקדושת הארבע כוסות של יין, שמתקנים את הדעת ואת הברית (לקו"מ ס' כ') שהם שלמות האמונה, לזכור שה' קשור אלינו בכל מצב בברית עולם ולא להניח לשום בלבולים וספקות להניד את בירור הדברים הללו, גם הרחיצות השונות ואכילת כרפס שרבי נתן מבאר שכוחם יפה לעורר בטחון שלם, שלא להרהר אחר מדותיו ית' אלא לבטוח בו בכל עת [רחיץ בארמית פירושו בטחון], וכלשון קדשו (נט"י לסעודה ה"ו): "שאפילו כשהאדם בעניית ובדחוקות גדול ופרנסתו מצומצמת מאד ואין לו כי אם מעט ירק אל יהרהר אחר מדותיו רק יאמר הלא גם זה המעט ירק הוא חסד נפלא מה' יתברך על כן אני בוטח בו כי האלקים הרועה אותי במעט ירק הזה הוא יכול לפרנסני בכבוד ועשר גדול כרצונו".

והעיקר, שנשתוקק לקבל את האמונה הזאת ואת השלכת השכל העצמי ולהטהר אפילו מהרהור של משהו, להיות נאמנים לה' ולהנהגתו הרחומה בכל מצב, "כי באמת כל אדם ראוי לשפוט את עצמו ולהבין כי ה' הצדיק על כל הבא עליו ועדין ה' יתברך מייטיב עמו מאד לפי מעשיו, אף בגדל דחקו ועניותו אפילו אם יש לו דקדוקי עניות חלילה, אף על פי כן ראוי לו להבין שלפי מעשיו עדין ה' יתברך מייטיב עמו ומקל משפטו עליו בחסד וברחמים גדולים, כי צדיק ה' וישר משפטיו" (שם גבית מלוה ה"ג).

כל 'משהו' של רע - מחשבה דקה ונעלמה נגד בהירות האמונה - יכולה להרוס בלי גבול, ומדה טובה מרובה, כל התעצמות נגד המשהו הזה וכל חטיפת נקודת אמונה יכולה להפוך עולמות לטובה, וכפי שרבי נתן מרחיב (בהל' נזיקין ה"ד הנ"ל): "כָּל תְּנוּעָה שְׂמֹנְתָק עֲצָמוֹ מֵהֶם כְּחוּט הַשְּׂעִרָה הוּא יִקָּר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד, כִּי הוּא יָדַע יְצָרְנוּ וְיֹדַע אֵיךְ הוּא מִתְגַּבֵּר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, עַל כֵּן יִקָּר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ כָּל תְּנוּעָה וְתִנוּעָה אֶפְלוּ הִיא כְּשִׂעְרָה מִמֶּשׁ מֵהַשְּׂאֵדָם מוֹשֵׁף אֶת עֲצָמוֹ מֵהַסְטֵרָא אֲחָרָא אֶל הַקְּדוּשָׁה וְכוּמוּבָא כְּמָה

איך זוכים להתחבר לליל הסדר?

אורות גדולים, מצות קדושות, וארבע כוסות יין, איך חיים אותם מחדש? איך מתקשרים לזה למעשה? בליל הסדר הזה אני רוצה לצאת באמת ממצרים, להיזהר ממצרים, ולזכות לחיים טובים | **חירות של דעת**

א) הנה מגיע ליל הסדר ואני רואה הרבה בספרי מוהרנ"ת על האורות הגדולים שיורדים בלילה הזה, מה זה אומר לגביי, איך אני אמור להתנהג אז?

שאלת 'מה זה אומר'... זה אומר להאמין, לשמור, לעשות ולקיים! "להאמין": לחזק את האמונה בלב שאכן כך הם פני הדברים וממש לא משנה אם אני אזכה לראות את זה או לחוש בכך, אם לאו. זו היא המציאות האמיתית ואין בלתי, וכיון שכן עלי גם "לשמור": (מלשון 'זביו שמר את הדבר') לחכות ולהשתוקק, מתי יבוא ליל שימורים זה ואקיימו.

בכל עת מצוא תזכיר לעצמך את הדבר גדול הזה שהולך להופיע עלינו, ותכסוף לזה. ובפרט בעת ההכנות השונות לחג, תראה לעשותם בלב מיידית ומצפה, בלב מתכוונן בגיל והתרגשות - אך אל תסתפק רק בכך, אלא תראה גם "לעשות": לעשות מהתורה - תפלה, תבקש הרבה מאת 'המוציא אותנו מארץ מצרים', שתזכה לטעום טעם פסח באמת, טעם מצה, טעם סיפור יציאת מצרים, טעם ליל שימורים, טעם חירות באמת, וזה הן בהתבודדות והן בליקוט תפילות והן בתפילות הקבועות (למשל בתפלת 'חנונו מאתך חכמה בינה ודעת', תוכל לכוון על המוחין הגדולים היורדים אז, או בתפלת 'וגאלנו גאולה שלימה' תכוון על החירות והגאולה הפרטית שלך, וכיוצא בזה). והן סתם כך במשך היום. ובפרט בעת ההכנות לחג תוכל מפעם לפעם להרים עיניים למרום בהשתוקקות, ולבקש תפילה קצרה או לזרוק דיבור אחד להש"ת. ובכך תזכה "לקיים": היינו לעשות את המצוות והברכות ואמירת ההגדה, וכל המנהגים והעניינים השייכים ליל הסדר מתוך שמחה וחיות, ומתוך אמונה ותמימות שהנה קעת נעשית תיקונים נוראים ונפלאים בכל העולמות, ויורד שפע של אורות ומוחין גדולים על כל אחד ואחד, ואע"ג שלא תמיד זוכים לראות ולהרגיש אבל אין זה מעניינינו כלל, ואסור בשום אופן לדחוק את השעה ואת קץ הגאולה הפרטית, ולחכות כל הזמן, ולבדוק אם אני אכן זוכה למשהו או שלא, - דבר הגורם את ההיפך ומזיק מאד, ומכניס חכמות, עצבות ו"נערוון" (=עצבים) לאדם, עד שיוכל חלילה להיכשל בכעס ולאבד ח"ו את הכל ה"י, ו"יעקר היהדות הוא רק תמימות ופשטות".

ב) מה זה אומר לגביי השיחה שהרבי אמר כשאוחזים מצה ביד אוחזים אלוקות ביד, מה זה אומר למעשה?

איך יתכן כלל לשאול "מה זה אומר למעשה" כאשר שומעים כזה דיבור נורא? הגע עצמך: הש"ת שהוא מרום ונישא מכל אשר השמים ושמי השמים לא יכלכלוהו ואשר לית מחשבה תפיסה ביה כלל, הוא ולא מלאך, הוא ולא שרף, הוא ולא אחר, מצמצם את עצמו בתוך המצווה הקדושה של המצה, ונותן לנו להחזיק בו כביכול ולהכניסו אל תוך תוך קרבנו!

בכמה "יראת הרוממות", חביבות ותשוקה אמורים אנו איפה לתפוס את המצה, לנשקה ולחבקה, לברך בשמחה "אקב"ו על אכילת מצה", (וכדברי הש"ת המובאים במ"ב), ולהתנהג בעת אכילתה במורא ובכבוד הראוי. ולא רק בכזית הראשון, אלא גם בכל חג הפסח אל תשכח את הדיבור הנורא הזה, בכל פעם שאתה נוטל מצה ומברך 'המוציא' דְבַק עצמך בו 'יתברך, מתוך שמחה ואמונה, ואזי אכן תתמלא באלקות והמצה הק' תהיה מאכל של אמונה ומאכל של רפואה

לכל תחלואי נפשתינו (כדברי הזהר הק').
[ואגב חז"ל דורשים על הפסוק "ושמרתם את המצות" - אל תקרי מצות אלא מצוות א"כ בכל מצוה יש את הבחינה הזו, שבקיומה אוחזים אותו יתברך ומתקשרים בו ע"י המצוה שהיא מלשון 'צוות'].

ג) אני מתבלבל הרבה מהחומרות ומהפחד שאכשל במשהו חמץ בפסח, מה הגדר הנכון לזהירות?

הגדר הוא "וחי בהם"! התורה, המצוות, הש"ע ודקדוקי ההלכה, ניתנו לנו כדי למלאות אותנו בסיפוק וחיות מכך שאנו קרובים לשולחן המלך, אשר שם ההתנהגות הוא בנימוסי וגינוני מלכות, ולא כמו עבד ש"בהפקירא נחא ליה", וכלל לא משנה לאף אחד איך הוא אוכל, מדבר ומתנהג וכו' - מכיוון שכך צריך לעמוד על המשמר, ולבדוק שכל החומרות ההלכתיות (המובאים בש"ע ונושאי כליו), ואף כל החומרות שיש אצלכם במסורת במשפחה יביאו למטרה זו - היינו להוסיף נופך ויופי ומתיקות לחג, אך ברגע שהינך רואה שזה גורם לך לחרדות מיותרות הגורמות למרה שחורה ועצבים, ולפעמים גם לכעס... הרי שזהו כבר עצת היצר, וצריך מיד להרחיק את המחשבות היתרות שקורין 'איבער טראכטיין', ולהתחזק בשמחה שבנוודאי זכינו ויצאנו ידי חובת המצוה והחג, ולא לנסות בשום אופן לחזור שוב על אותה מצוה וכדומה, מחשש שמא לא יצאתי ידי חובתה (תורה מ"ב ח"ב יעו"ש היטב).

והנה לגבי חומרות הנהוגות במסורת כל אחד במשפחתו הוא, צריך שאלת רב אם מותר להפסיק את אותן חומרות, אך לגבי חומרות חדשות דעת רבינו הוא שלא לחפש אחריהם, ולא להוסיף על מה שמובא בש"ע. משום שבדרך כלל אינם באים ממקור של אמת, והם גורמים לאדם לאבד את העיקר - היינו ההתעוררות והשמחה במצוה עצמה. ואף גם עלולים להפיל את האדם למרה שחורה, ולרחקו לגמרי מהש"ת ח"ו וכנ"ל, או להפוך את העיקר לטפל והטפל לעיקר.

דוגמה פשוטה: אדם מלא חרדות מיותרות, עלול השנה לוותר ח"ו על סעודות השבת של ערב פסח, מחשש הגיוני שפירורי החלה שיפלו על בגדיו או על רצפת ביתו וכדומה, עוד עלולים להגיע איך שהוא לפיו בחג הפסח! נמצא שבגלל חומרא הולך הוא להפסיד מצות סעודת שבת! [אין הכוונה להידורי מצוות, אלא בחומרות שמקורם מ'נערוון' (=עצבים) שמא איננו נוהגים כראוי ואיננו יוצאים ידי חובתנו, והבין].

והנה לגבי הפחד שלא להיכשל במשהו חמץ בפסח, יש לדעת שבינן כה לא יעזור לנו לגמרי עוצם ידינו וזהירות כוחנו שלא להיכשל ח"ו, [וישנם כמה סיפורים מצדיקים, אשר היו נזהרים בענין זה בחומרות גדולות, ומשמים הראו להם שבלי סייעתא דשמיא לא עזר להם כלום, והם כמעט נכשלו...]. וכדברי מוהרנ"ת בתפלה ל"ז "כי גלוי וידוע לפניך רבנו דעלמא כולא שאי אפשר לבשר ודם בעצמו להיות נזהר ממשוהו חמץ אם לא על ידי ישועתך ורחמיך". ולכן מלבד ההשתדלות הפשוטה ע"פ גרי הש"ע, אין צורך להוסיף כי אם הרבה הרבה תפלות. וכפי שאכן מוהרנ"ת מפציר שם באותה תפלה שיזכה להינצל מחמץ. [אכן מומלץ להיות רגיל בתפלה זו כמה וכמה פעמים עד סוף שביעי של פסח!]

בחור יקר! ניתן לשלוח שאלות, התלבטויות, בענייני עבודת ה', בדרכי רבינו הק', וכיוצ"ב, באמצעות הקלטת השאלה בטל' המערכת: 02-539-63-63 שלוחה 5, או בשליחה לפקס: 077-318-0237.

והגדת לפניכם ביום הזה... "לבניכם תודיעו מה שפיר ועשה!"

(ה"י מוהר"ן ד"ט)

("איעדע קינדער זאלט איר מוידע זיין וואס דא האט זיך גיטא")

בימי פסח הקדושים בהם מאיר ביותר אור מצוות "והגדת לפניך", החולת ומסודרת ויסודות האמונה הקדושה והטהורה לדורות הבאים, ניתן גם לנו בשמחה את הלקנו עבור הנחלת דעת בנינו בנקיזתה וטהרתה ובמלוא עוזה והדרה,

לנו ולבנינו ולדורות הבאים לנצח.

הניחו 'אבן' של נצח בבניין הקדושה, בבית 'אבקשה' מהזיקים ומחזקים את המהפכה האדירה, החולכת ומתעצמת יותר שאת בטוחם העצום של שותפי בניין הקדושה, בניו בית אבקשה.

לקט לעצמך אבן טובה: 053-411-2148

השותפים הקודים בעלי האונים מקבלים את הליון מדי הודש לניהם בדיוור ישיר

עצת העצות

נתיב לא ידעו עיט

נתיבות ומסילות בדרכי קנין התבודדות

בירור הטוב מן הרע

"אמור נא ידידי בכנות", שואל אחד לרעהו בסיום תפילת ערבית חסרת חיות: "האם אתה מרגיש חיבור כלשהו, אמיתי שיש בו ממש, לעבודת ה' ולתורה? האם חש אתה כי הקשר שלך עם הקב"ה יקר וחשוב יותר מכל דבר אחר בעולם? האם תקריב את חייך לשם הקשר עם הבורא?"

"האמת, חושב אני על כך רבות. בנתיים התשובה הכואבת היא: לא. אין בי חיבור. ככל שמנסה אני עוד ועוד - עדיין איני רואה שהתקדם ונבנה בי איזה חיבור בר-קיימא.

עם כל הצער שיש בדבר, יודע אני כי יש דברים שאינם שייכים אלי בגלגולי הנוכחי. איני מדבר רק על דברים רמי מעלה שבוודאי אינם שייכים אלי, כגון עבודה על תאוות האכילה וכו'. דבריי נסובים על דברים בסיסיים אחרים, אליהם, כך רואה אני בתקופה האחרונה, אין לי קשר.

בזמן שאני נאבק על כל דקת לימוד, או על כל דבר אחר שהוא חובה ויסודי בחיי היהודי - כיצד אוכל לחלום על שעת התבודדות תמה, על שלושה תפילות בכוונה?!"

השאלה: מה טיבו של ישוב-דעת זה? כיצד קונים אותו?

בתורה נ"ד מגלה רביה"ק שיש בכל עת בתוך האדם מלחמה בין 'רוח נכאה' הרוצה לכבוש את ה'רוח הטובה' הקיימת באדם, וזה ה'מדמה' שמבלבל אותנו ללא הרף. העצה לכך היא לברר את הרוח הטובה מן הרוח הנכאה ולהעלותה אל הקב"ה. פעולה זו מלחינה מין ניגון שעולה ומתנגן מתוך בירור הטוב מן הרע.

עוד פרט מוסיף רביה"ק: "נְצַרְיָה לְהִיזוֹת יוֹדֵעַ נְגוֹן, שְׂיִדַע לְקַבֵּץ וְלִלְקֹט וְלִמְצָא חֻלְקֵי הָרוּחַ אַחַת לְאַחַת, כְּדֵי לְבַנוֹת הַנְּגוּן, הַיְנוּ הַשְּׂמֻחָה. הַיְנוּ לְבַנוֹת הָרוּחַ טוֹבָה, רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁהוּא הַפֶּךָ עֲצֻבוֹת רוּחַ".

ובהמשך התורה מרחיב ומסביר כיצד יש לברר את הרוח הטובה: "לְהַתְּבַדֵּד בֵּינוּ לְבֵין קוֹנֵנוּ, וּלְפָרֵשׁ שִׁיחַתוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לְשׁוֹחַ עִם לְבָבוֹ, וּלְחַפֵּשׂ הָרוּחַ טוֹבָה, דְּהֵינּוּ הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדִיו, לְבָרְרָם מִתּוֹךְ הָרוּחַ רָעָה. שֶׁאֵהוּ בְּחִינַת נְגוּן הַנְּ"ל".

המטרה אליה ירדנו לזה העולם הינה לברר הטוב מן הרע. היהודי מלא בבלבולים, בתערובת של קדושה וטומאה - ועליו לבררם.

בכדי שנדע לברור את הרוח הטובה, עלינו להיות 'יודעי נגן'. נתחקה איפוא אחר בירור הטוב מן הרע.

המפתח לדלת הראשית

בפרק הקודם עסקנו בעניין ישוב-הדעת. כל המעיין מעט בנושא, מבחין כי ישוב-הדעת אינו ערך מוסף לחיי היהודי. מדובר על המפתח לדלת הכניסה הראשית בעבודתו יתברך.

נביא כאן את לשון רביה"ק בתורה י' (בתרא) בו מרחיב אודות ישוב-הדעת: "מָה שֶׁהָעוֹלָם רְחוּקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאִינָם מִתְקַרְבִּים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הוּא רַק מִחֲמַת שְׂאִין לָהֶם יֵשׁוּב הַדַּעַת, וְאִינָם מִיִּשְׁבִּין עֲצָמוֹ... רַק עַל יְדֵי הַשְּׂמֻחָה יוּכַל לְהַגִּיהַג הַמּוֹחַ כְּצוֹנוֹ, וְיוּכַל לֵישֵׁב דַּעְתּוֹ... וְלְבֹא לְשֻׂמְחָה הוּא עַל יְדֵי מָה שֶׁמוֹצֵא בְּעֲצָמוֹ אִיזָה נְקֻדָּה טוֹבָה עַל כָּל פְּנִים".

רביה"ק מגלה בתורה זו שהבלבול שעוטף את העולם, הצונאמי ששוטף את הבריאה - הכל מחמת שאין ישוב הדעת. לו היו בני העולם מתיישבים בדעתם, ולו במעט, הכל היה נראה אחרת. לו היו מתיישבים בסוף כל יום לעצור את המרוץ למספר דקות - בוודאי שהרחוב לא היה מלא בכל-כך הרבה כפירה ולכלוך.

אם כך, שמבינים אנו שישוב הדעת הוא מפתח לדלת הראשית של עבודת הבורא - נשאלת

פרק ד'

'איש כשר באמת'

ספרו לי שאמר, שמקטן ועד גדול אי אפשר להיות איש כשר באמת, כי אם על ידי התבודדות. (ליקו"מ בתרא ק'). ובשיחות הר"ן (רכ"ח - מובא להלן) כתב: "בוודאי נמצאים כשרים אף על פי שאין להם התבודדות". ויש להבין שכיצד יכולים להיות 'כשרים', והלא קודם לכן אמר רביה"ק שאי אפשר להיות 'איש כשר באמת' ללא התבודדות.

מה פשוטה היא התשובה: אנשים כשרים אפשר להיות אף ללא התבודדות, הן תמיד ניתן להיות יהודי שמקיים מצוות וחי לפי ההלכה. אך 'איש כשר באמת' זו הנקודה שמביא הישוב-הדעת' וההתבודדות, זה החילוק המהותי בין היהודי המתבודד, לחברו.

'איש כשר באמת' חייו מותאמים לצרכיו הרוחניים, לא להיפך. 'איש כשר באמת' דיבורו, מחשבותיו וכל הילוך חייו - סובבים והולכים תמיד עם הקב"ה. 'איש כשר באמת' יודע מה רוצה בחייו, יש בו בהירות וברירות בין טוב לרע.

הדרך להיות 'אנשים כשרים באמת' היא רק ע"י ישוב הדעת שהתבודדות מביאה. אין מנוס מלהתבודד עוד ועוד. בכל יום תמיד.

דעת ברורה

כאשר אדם מבהיר ומחליט לעצמו שאין בו קשר לדברים שאינו אוחד במדרגתם - לא רק שאין בזה מן הישוב הדעת, אלא זה ההיפוך הגמור מן ישוב הדעת. זו 'רוח נכאה' שמחדיר ה'מדמה' לאדם.

אם כי אמנם על האדם ללכת בדרך המלך, לצעוד אט אט ובקצב הנכון - אולם עליו לדעת שבסופו של דבר יכול וצריך להגיע ליעדים הגבוהים ביותר, ובעז"ה יגיע אליהם.

ישוב הדעת אמתי מה הוא אומר: 'אין מושג של דבר שאין יכולת להגיע אליו'. התבודדות שמלאה בבהירות של דעת מה היא אומרת: 'אבי אבי, יודע אתה כמה איני חש חיבור אמתי, כמה אני מרגיש שהדברים רחוקים ממני... אולם יודע אני, כפי שהצדיק מחדיר בי שוב ושוב, שאני כן קשור אליהם בעבותות שחיברת בינגו. הייתכן כזאת שאיני שייך לעבודה על תאוות האכילה?! הייתכן שאסתפק בדרך בינונית?! עוזר נא וגלה בי את החיבור העצום והנצחי שקיים כעת בתוכי אל התורה הק' ואליר! האר נא את דרך החיפוש

שאזכה לחפש ולמצוא את הטוב שבי!

זהו ישוב הדעת של אמת, כך הוא דרכו של בירור הטוב מן הרע.

אכן, כאשר מתברר לנו שאנו יכולים לבוא להשגות גבוהות והן שייכות אלינו, נקראים אנו 'יודעי נגן'. פתאום הניגון שעולה ממעשנו נשמע נעים וערב, פתאום יתרצה מלכו של עולם וירחיק מאתנו את 'הרוח נכאה' ויתן בנו 'רוח טובה'.

הוא נכנס פנימה, מתיישב. הרופא מעיין במסמך כלשהו. בתום דקת שקט מעיף הרופא מבט ממתין על המטופל: 'כמה אוכל לעזור לך?'

'לעזור?! תמה המטופל, מי ביקש עזרה? הכל בסדר ב"ה'. מיותר לציין שהרופא נפנה לסייע לחולים הבאים היודעים את חוליים וחפצים במזור אליו.

כאשר ניגאל בקרוב א"ה יגיע המשיח אל האדם וירצה לרפאותו, לחבוש את פצעיו סוף-סוף. שני סוגי מטופלים יהיו: האחד יתחיל להתייפח, לספר מה עובר עליו, כמה רוצה בכל זאת. ומשיח יחבקו, ידריך אותו ויספר כמה נחת-רוח היה למלך מכל פיסה של התגברות, מכל רצון קטן.

חבירו, לעומתו, יכנס בבוא היום ולא ידע לפתוח את פיו. ישב בשקט ויהיה מעורבב ומבולבל. בוודאי שכואב לו, שנים מחכה בסתר-לב לרגעים האלו, לגאולה שתבוא. אולם בכל זאת אינו מרגיש כעת כל התרגשות שהנה הגיע הזמן, שבו הוא יוכל לתקן את כל מעשיו.

"שמעתי בשמו שאמר: בוודאי נמצאים כשרים אף על פי שאין להם התבודדות. אבל אני קורא אותם "פלייטיס" מבוהלים ומבולבלים. ופתאום כשיבוא משיח ויקרא אותם יהיו מעורבבים ומבולבלים. אבל אנחנו נהיה דומים כמו האדם אחר השינה שדעתו נוחה ומיושבת היטב כן תהיה דעתנו נוחה ומיושבת עלינו בלי מהומה ובבלבול" (שיחות הר"ן רכ"ח).

בנתיים, טרם זכינו לראות פני משיח ולהיגאל ממצרי לבנו, עלינו לשבת כל יום עם השי"ת, להכין ולברר בתוכנו מה הטוב ומהו רע. מוטל עלינו לחדש עצמנו תדיר בבירור הטוב ובשוב הדעת. שהרי כפי שרוח הקדושה מתחדשת בכל עת, כך גם רוח הטומאה מתחדשת. עלינו להבין אפוא מה קורה עמנו, להיכן ברחת השמחה ואיה ישוב הדעת. לדעת מה כואב לנו, ומאיך לחזק עצמנו ביותר על עצם החיפוש אחר הרוח הטובה והקדושה. שכן זהו כל תפקידנו כעת, לעשות ככל שביכולתנו. ויהי רצון שנזכה לכך.

אנשים
כשרים
אפשר להיות
אף ללא
התבודדות,
הן תמיד ניתן
להיות יהודי
שמקיים
מצוות וחי
לפי ההלכה.
אך 'איש
כשר באמת'
זו הנקודה
שמביא
הישוב-
הדעת'
וההתבודדות,
זה החילוק
המהותי
בין היהודי
המתבודד,
לחברו

התקרבות לצדיק, לשם מה?
מאמר ב

בעקבות הרועה

"רועה ישראל האמתי שקלול
מכל השבעה רועים"

וְנָתַתִּי לְכֶם לֵב בְּשׂוֹר

עיקרה של היהדות הוא "הלב", וזאת
לא ניתן לקבל בשלימות אלא על ידי
ההתקרבות וההתקשרות לצדיק האמת.

ב

מאמרנו הקודם התבאר שהסיבה הפשוטה והבסיסית להתקרבות לצדיק היא כדי לזכות ל"קיום התורה".

כעת עלינו לבאר בס"ד מה הם חלקי התורה אותם לא ניתן לקיים אלא ע"י ההתקרבות

וההתקשרות לצדיק.

לאמתו של דבר:

כל כוחו של היהודי להתגבר על יצרו הרע, ולקיים את מצוות התורה, נובעת מהצדיק האמת.

כי כל ישראל כלולים במלשה, שהוא בחינת הצדיק האמת שבכל דור שהוא כלול ממשמות ישראל, כי אתפשוטותא דמלשה בכל דרא ודרא. ובכל אחד ואחד מישראל יש בו בחינת נקדה טובה שהיא בחינת מלשה (וכמו שכתוב בסיומן ע"ב לקוטי תנינא שמלשה רבנו מלבש אצל כל אחד ואחד מישראל בכל אבר ואבר וכו'), וזאת הנקדה בחינת מלשה שמלבש אצל כל אחד ואחד, היא עומדת בין שמד לרצון שהוא בין הסטרא אחרא והקדשה, ועל ידי זה כל פחו להתגבר לצאת בכל פעם מרע לטוב שהוא בחינת משמד לרצון.

ועל כן באמת כל עקר קדשת איש הישראלי הוא על ידי התקרבות לצדיקי אמת שהם בחינת מלשה שהוא כלול מכל ישראל ועומד בין שמד לרצון להעלות הנפשיות מרע לטוב משמד לרצון, כי בודאי האדם בעצמו אין בו פח לזה. כי זה ידוע שכל אדם הוא בסכנה גדולה בכל עת, כמו שאמרנו רבותינו ז"ל "יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו" וכו', ועקר העזר והסיוע דלעלא הוא על ידי הצדיק האמת, שהוא בחינת "צדיק מושל ביראת אלקים", כמובן בכמה מקומות ... על כן באמת בכל דור ודור, עקר הצדיקים והיראים שבכל דור הם אותן שנתקרבו ונקראו על שם הצדיק האמת שבידור, וכמו שאמרנו רבותינו ז"ל "אפלו קרא ונשנה ולא שמש תלמידי חכמים הרי זה עם הארץ" וכו', כי עקר הכח והנצל בכל עת ממה שצריך להנצל הוא רק על ידי הצדיק בחינת מלשה שעומד בין שמד לרצון.

(ליקוטי הלכות, ברכת השחר ה, ג.)

אך אנו במאמרנו נתמקד בעיקר בחלק ה"לב", וניווכח לראות שלא להתקרבות לצדיק, גם אם לומדים את התורה ואף מקיימים בפשטות את מצוות העשה והלא-תעשה שבה, 'העיקר חסר מן הספר'. שכן, את הנקודה האמיתית שבלב לא ניתן לקבל ולגלות אלא ע"י ההתקרבות לצדיק.

• • •

רבים מאתנו אינם מייחסים חשיבות מיוחדת לחלק הלבבי שביהדות; אנו נוטים להסתפק בעצם לימוד התורה וידיעתה, וקיום המצוות וההלכות כמות שהם, 'בלא לב ולב'.

ותראה אם תתבונן בהנהגת רב העולם, פי רב אנשי השכל המהיר והפקחים החריפים ישימו רב התבוננם והסתכלותם בדקות החכמות ועמק העיונים ... מהם בפלפולי ההלכות, מהם במדרשים, מהם בפסקי הדינים. אך מעטים יהיו מן המין הזה אשר יקבעו עיון ולמוד על עניני שלמות העבודה; על האהבה, על היראה, על הדבקות, ועל כל שאר חלקי החסידות.

(מסילת ישרים, הקדמת הרב המחבר)

לגודל הפליאה, גם כשלומדים 'שולחן ערוך' מתוך רצון ומחויבות לקיים, הרי שכשמגיעים אל הסימנים והסעיפים העוסקים בדברים התלויים בלב - כדוגמת סימן רל"א באורח חיים שכותרתו היא "שכל כוונותיו יהיו לשם שמים", או אפי" לו לדברי הרמ"א בסעיף הראשון שבשור"ע "שיויתי ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלקים", וכל שכן לדברי הביאור הלכה שמעתיק את דברי ספר החינוך המונה את ששת המצוות התלויות בלב, אשר "חיובו תמידי לא יפסקו מעל האדם אפילו רגע אחד כל ימיו" - מרגישים 'מחויבים' פחות מבשאר הסעיפים...

בו בזמן שאלו המצוות התלויות בלב - לא זו בלבד שאינן בגדר 'מותרות' או תוספת מעלה ומדרגה, אלא הן הן 'לפיה' של היהדות, ו"בהם יוגדר האדם בשם 'ישראלי' ויכונה ביחס 'יהודי'".

וכדברי המבי"ט, מדי דברו על המצוות:

והתלויים בלב הם שכליות ואלהיות כהאמנת העקרים, אשר בהם יגדר האדם בשם 'ישראלי' ויכנה ביחס 'יהודי'.

(בית אלקים, שער התפילה, פרק תשיעי)

• • •

ובכן, במאמר שלפנינו נסקור בקצרה את חובת הלבביות בעבודת ה', ועד כמה לא ניתן לזכות אליה אלא ע"י ההתקרבות לצדיק. כשבמאמר שלאחריו נרד בס"ד לפרטים, ונפרט כמה מעיקרי הדברים שבלב אשר הדרך היחידה לזכות אליהם בשלימות היא ע"י ההתקרבות לצדיק. וזה החלי בס"ד:

"רחמנא ליבא בעי"

בגמרא מסופר שכאשר שיבחו את למדנותם של דואג ואחיתופל שידעו להקשות 400 קושיות במגדל הפורח באויר, תמה רבא ושאל: וכי מעלה היא להקשות קושיות? הלא אין הקב"ה חפץ אלא בלב... וכך איתא שם בגמרא:

א. "כי מספר משה" (345) הוא ממוצע בין מספר שמד (344) למספר רצון (346) כי הוא עומד תמיד להמתיק השמד להפכה לרצון" (ליקוטי מוהר"ן, רטו).

ב. בספרי רבינו שכיח הביטוי: "מי שיש לו לב ישראלי" (ליקוטי מוהר"ן תניינא, נו. ועוד בכמה מקומות בדברי מוהר"ן).

ג. אמונה, אהבה ויראה, כיסופים, ושמחה, וכיו"ב.

ד. "יש מפרשים: שדורשין גובהו של למ"ד דורשין בו כל זאת, ויש אומרים: מגדל דור הפלגה, ולי נראה: מגדל הפתוח לאויר גרסינו, והן מהלכות אהלות, מגדל של עץ, שקורין משטי"ר (ארון) ועומד בפתח ופתחו פתוח לבקעה או לחצר שהוא אויר. במסכת אהלות (פרק ד' משנה א') ישנה משנה מגדל העומד באויר" (רש"י, חגיגה טו ע"ב ד"ה במגדל).

אמר רבי: ארבע מאה בעיני דאג ואחיתפל במגדל הפורח באויר.
אמר רבא: רבותא למבעי בעי? ... אלא הקדוש ברוך הוא לבא בעי,
דכתיב וה' יראה ללבב.

(סנהדרין קו ע"ב)

שכן, גם מי שיודע להקשות ולפלפל, ועוסק בתורה ומצוות - אם אין לבו
לשמים "הרי הוא כגוף בלא נשמה ונמשל כבהמות נדמו"...

שהכל תלוי בלב כי בו משפן הנשמה וכל האיברים גרידי בתריה, וכל
העוסק בתורה ומצוות ואין לבו לשמים - הרי הוא כגוף בלא נשמה
ונמשל כבהמות נדמו. והינו דאמר פפרק ב' דפרקי אבות: רואה אני
את דברי רבי אלעזר בן ערף שאמר 'לב טוב' מדבריכם, שבכלל דבריו
דברייכם.

(תורת חיים, שם^ה)

גם המעשים הטובים - עיקרם הוא הלב, וכדברי הר"ן:

שרש המצוות ויסודם הוא הלב, וממנו התחלתם ... כי המעשים
הטובים אין תכלית פונתם שיעשוהם הדברים, אבל פונת הלב בהם ...
ומי שאין פונתו דבקה בשם יתברך, גם כשהוא חושב לעבוד את השם
הוא ממרה אותו. שהרי פיוצא בזה אמר הנביא "פפיו ובשפתיו כפדוני
ולבו רחוק ממני", ונאמר "קרוב אתה בפיהם ורחוק מקליותיהם". כי
אין העקר מעשה המצוות והקשית השפתיים, אבל אחרי פונת הלב הו
הם הדברים.

(דרשות הר"ן, הדרוש השישי)

וגם אם יקיים האדם את כל הלכות התורה, על כל פרטיהם ודקדוקיהם,
"אין די לאדון ברוך הוא במעשים לבדם, אלא העיקר לפניו שהלב יהיה
טהור".

הוא מה שדוד מזהיר את שלמה בנו "כי כל לבבות דורש ה' וכל יצר
מחשבות הוא מבין", וכן אמרו ז"ל "רחמנא לבא בעי". פי אין די לאדון
ברוך הוא במעשים לבדם שיהי מעשי מצוה, אלא העקר לפניו
שהלב יהיה טהור - לכוון בה לעבודה אמיתית.

(מסילת ישרים, פרק טז)

וכשאין מביא ונותן האדם את לבו להשם יתב-
רך, "אין עבודת שאר האיברים כלום". שכן:

הלב הוא המלך לכל חלקי הגוף ונוהג בהם, ואם הוא אינו מביא עצמו אל
עבודתו יתברך אין עבודת שאר האיברים כלום, כי אל אשר יהיה שמה
רוח הלב ללכת ילכו. ומקרא פתוב בפרוש 'תנה בני לבך לי'.

(שם)

כי חובות האיברים לא תשלמנה לנו כי אם ברצון הלב וחסף הנפש
לעשותן ותאות לבנו לפעל אותן. ואם יעלה במחשבתנו שאין לבותינו
חיבים לבחר בעבודת השם, יסתלק מעל אברינו חייב המצוות שאנו
חיבין בהן, מפני שאין מעשה נשלם מבלי חסף הנפש בו.

(חובות הלבבות, הקדמה)

גם בין עובדי ה', אין הם 'נבחנים ונבדלים במדרגתם' אלא בהרת
ותבערת לבם.

והנה באמת זהו המבחן שבו נבחנים ונבדלים עובדי ה' עצמם
במדרגתם, פי מי שיודע לטהר לבו יותר, הוא המתקרב יותר והאהוב
יותר אצלו יתברך, הם המה הראשונים אשר בארץ המה אשר גברו
ונצחו בדבר הזה, האבות ושאר הרועים אשר טהרו לבם לפניו.

(מסילת ישרים, שם)

• • •

גם אחד אשר 'נדמה להעולם' שהוא עובד את השם ועוסק בתורה
ותפילה - אם הוא שקוע בשנה רוחנית, אין להשם יתברך מעבודתו
והיא נשאר למטה ואינו מתרוממת לעלות למעלה.

פי יש בני אדם שישנים את ימיהם, ואף שנדמה להעולם שהם עובדים
את השם ועוסקים בתורה ובתפילה, אף על פי כן כל עבודתם אין להשם
יתברך נחת מהם. פי נשאר כל עבודתם למטה, ואין יכול להתרומם
ולהתעלות למעלה.

(ליקוטי מוהר"ן, ט)

שכן, רק הדחילו ורחימו, האהבה והיראה, הם הכנפיים שעל ידם
פורחות התורה והמצוות ועולות למעלה, וכדברי הזוהר:

ואורייתא בלא דחילו ורחימו לא פרחת לעילא ... ומצוה בלא דחילו
ורחימו לא יכילת לסלקא ולמיקם קדם י"ה.

(תיקוני זוהר, דף כה ע"ב)

ה. והעתיק החיד"א את דבריו בספרו 'לב דוד' פרק כ"ז, עיי"ש מה שהאריך בזה, והביא מספר 'זובח תודה' שכתב: "אינו
דומה מניח תפילין ומסיח דעתו, שייחשבו כאבנים ח"ו, למניחם בהתלהבות ודבקות רב, וכל שכן במצות המסורות
ללב כאהבת ה' ויראתו, וכוונת תפילה וק"ש ורוב ההודאות, שהעיקר בהם הרהור הלב ודבקותו". וראה בזה בספר
ראשית חכמה, שער הקדושה פרק שישי שכתב אף הוא: "אינו דומה עושה המצוה בכוונתה לעושה אותה בלי כוונה
כי על ידי הכוונה נותן למצוה עלייה שתעלה למעלה ... אבל אם אינו יודע כוונה נמצאו התפילין במוחו וזרועו
כמו אבנים ולא יתנו בלבו התעוררות יראה ואהבה".

1. קטע זה הוא מהדרוש הקודם, הדרוש החמישי.

2. פירוש תיבת 'אבל' = 'אלא'.

3. ולמותר להדגיש ולציין:

הדביקות והתעוררות הלב ללא הקפדה על קיום המצוות המעשיות בכל פרטיהם ודקדוקיהם, "גם זה הבל", ואין זה רצון
ה'. כפי שהזכירו כבר גדולי הדורות.

ראה לדוגמא מה שכתב רבי יהונתן אייבשיץ בספרו יערות דבש: "בענין הלז, וכדומה לזה במקצת, פשתה נגע
צרעת הזו בכל מחנה העברים בעוונותינו הרבים, אשר המון עם אומרים 'רחמנא ליבא בעי', וחושבים
להיות לבבם תמיד עם ה', לייחד קדושת שמו ברבים ולאהוב אותו בתכלית בכל עבודות המסורות
ללב, בזה די, ואינם מקפידים אם עוברים על מצוות מעשיות ועבודת ה' בכל דבר ... אך באמת
שקר הוא ומילים כזבים, ולא יקומו רשעים במשפט ה', כי שניהם כאחד טובים - רעותא ועור
בדא, כוונה ומעשה. ואם כי כוונה עיקר, אבל צריך מעשה לעורר הכוונה וכוונה לעורר
המעשה" (יערות דבש, חלק א, דרוש ב).

מוהר"ת מזהיר אף הוא מפני כך, וזה לשון קדשו: "אפילו אם ירצה האדם
לעסוק בדביקות לבד בלי עשיית מצוות מעשיות - גם זה הבל, וגם יכול
להיכשל על ידי זה הרבה, כאשר כבר נכשלו על ידי זה רבים. ועל זה
נאמר 'אל תחכם הרבה ואל תתחכם יותר למה תשומם'. כי
צריך לאחוז בשניהם ... עשיית מצוות מעשיות
ודביקות, ובאמת הכל אחד למי שזוכה לע-
בודה שלימה" (ליקוטי הלכות, סוכה ו, יא).

כך שלא רק ששת המצוות התמידיות תלויות בלב, אלא כל התרי"ג מצוות כולם^ט וכל התורה כולה מתחילתה ועד סופה תלויה בלב.

וּכְלֵלִיּוֹת הַתּוֹרָה נִקְרָאת "לֵב", שְׁמֵתְחֵלֶת בָּב' וּמְסִיַּמֶת בַּל'.

(ליקוטי מוהר"ן, י.)

לְהוֹרוֹת לָנוּ דַעְקָר הַתּוֹרָה וּמִצְוֹתֶיהָ הַכֹּל תְּלוּי בַּלֵּב; אִם הֵלֵב שָׁלֵם שָׁלֵם בְּזֶה יִוָּכַל לָקִים הַתּוֹרָה וּמִצְוֹתֶיהָ, וְאִם אִין הֵלֵב שָׁלֵם אַחֲרֵי הַשֵּׁם לֹא הוֹעִיל כָּלֹּם.

(מחשוף הלבן, פרשת נח)

"יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב"

ואכן, כאשר ניתנה לנו התורה ומצוותיה בהר סיני - לא מסרה לנו הקב"ה כמי שמוסר לעבדו רשימת הוראות גרידא, אלא נגלה אלינו בענן כבודו, בערפלי טוהר, ובקולות וברקים.

גם כל העולם כלו חל מפניך, ובריות בראשית חרדו ממך, בהגלותך מלכנו על הר סיני ללמד לעמך תורה ומצוות, ותשמיעם את הוד קולך, ודברות קדשך מלהבות אש. בקולות וברקים עליהם נגלית, ובקול שופר עליהם הופעת, כפֶּתוּב בַּתּוֹרָה: "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְהִיּוֹת הַבְּקָר, וַיְהִי קוֹלוֹת וּבָרָקִים וַעֲנַן כְּבֹד עַל הָהָר, וְקוֹל שׁוֹפֵר חָזַק מְאֹד, וַיַּחֲרֹד כָּל הָעָם אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה". וְנֹאמַר: "וַיְהִי קוֹל הַשׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחָזַק מְאֹד, מִשֶּׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹקִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל". וְנֹאמַר: "וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת וְאֶת הַלְפִידִים וְאֶת קוֹל הַשׁוֹפָר וְאֶת הָהָר עֹשֵׂן, וַיֵּרָא הָעָם וַיַּעֲזוּ וַיַּעֲמִדוּ מֵרְחוֹק".

(מוסף לראש השנה, פסוקי שופרות)

ומעמד נורא זה עלינו לזכור תמיד, ואף להודיעו לבנינו ולבני בנינו. כפי שהזוהרנו:

רק השמר לה ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראוי עיניך, ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך, והודעתם לבניך ולבני בניך. יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב.

(דברים ד, ט-י)

שכן, אין די שנלמד את התורה ונקיים את המצוות שקיבלנו מסיני, אלא עלינו "להישמר ולשמור עצמנו מאד מאד לזכור מאין באו אלינו המצוות" ובאיזה צורה ניתנו לנו.

כי כאשר אמר שנגזרה בכל המצוות ונשמר החקים והמשפטים לעשותם, חזר ואמר: רק אני מזהירך מאד להשמור ולשמור עצמך מאד מאד לזכור מאין באו אליך המצוות, שלא תשכח מעמד הר סיני מכל הדברים אשר ראוי שם עיניך, הקולות והלפידים את כבודו ואת גדלו ודבריו אשר שמעת שם מתוך

האש, ותודיע כל הדברים אשר ראוי עיניך במעמד הנכבד. הוא לבניך ולבני בניך עד עולם.

(רמב"ן, שם)

...

ואכן, יראה זו של מעמד הר סיני, ליוותה את כלל ישראל למשך שנים, ובלמדם תורה למדוה מתוך התעוררות עצומה ורשפי שלהבת.

כדאיאת בגמרא:

אמרו עליו על יונתן בן עוזיאל, בשעה שישב ועוסק בתורה - כל עוף שפורח עליו מיד נשרף.

(סוכה כח ע"א)

ופירשו התוס':

כל עוף שפורח עליו מיד נשרף - שהדברים שמחים פנתינתם בסניני שנתנה תורה באש. וכענין זה מצינו במדרש בעובדך דרבי אליעזר ורבי יהושע שהיו מסבין בסעודה ולהטה האש סביבם^ט.

(תוספות, שם ד"ה כל עוף)

אך בחלוף הימים והשנים, כ-1,450 שנה לאחר הגילוי הגדול של "מעמד הר סיני", בתקופה המרה והחשוכה של חורבן בית שני, כאשר נכנסו רבותינו לחרם ביבנה, ניבאו ואמרו:

עתידה תורה שתשתכח מישראל.

(שבת קלח ע"ב)

כשעיקר כוונתם היא על האור הפנימי שבתורה שתשתכח הארתה מלבבות ישראל^ט.

כי אף כי תהלה לאל זכינו לקבל את התורה, הוא רק הנגלה שבתורה, אבל הפנימיות שבה, הינו ההשגות אלקות, דהינו השגת האמונה הקדושה האמתית הבהרה והזכה והצחה - יכולין וצריכין להשיג על ידי התורה. כי תורה היא לשון מורה' והיא תורה הדרה אל האמת. כי האחר הקדוש מכנה התרי"ג מצוות בשם 'תרי"ג עיטין דאורייתא', הינו כי הם עצות לבוא לאמונה כמו שכתוב כל מצוותיך אמונה, ובא חבוקה והעמידן על אחת וצדיק באמונתו חיה.

ועל זה אמרו חכמינו זכרונם לברכה בפרם ביבנה: "עתידה תורה שתשתכח מישראל", הינו הפנימיות התורה; ההרגשה שמנח בהתורה; הפח הפנימי שלה.

(מכתב רבי געצ"א)

אך לעומתם עמד רבי שמעון בן יוחאי, ואמר:

^ט. וכמו שכתב הפלא יועץ (ערך לב טוב): "ויש מצות תלויות בלב והם תמידיות שיוכל לקיימם בכל עת ובכל רגע כגון ליראה ולאבה את ה' הנכבד והנורא ולדבקה בו ולקיים שוית ה' לנגדי תמיד ובר מן דין - כל תרי"ג מצוות תלויות בלב", עיי"ש שהאריך בזה.

^י. בחלק זה של המאמר נסקור בקצרה את השתלשלות התגלות 'יחיד הדרות' החל ממעמד הר סיני עד לימינו. סוגיא זו כבר התבארה באריכות בספר 'בעקבי הצאן', וכאן לא הובא אלא החלק הנוגע לעניינינו.

^{יא}. "אין די שתשים אותם על לבך בגילים מסוימים, בשעות מיוחדות של התרוממות הנפש; אלא תשמור אותם בלבך 'כל ימי חיך', בכל נשימה של חיי חלך, ותמיד ידרכו את לבך", שהוא משכן כל המחשבות המביאות לידי מעשה, ואל יסורו מלבך לרגע" (רש"י הירש, שם).

^{יב}. עיין במדרש רבה (רות ו, ד): "התחילו בתורה ומן הנביאים ומן הנביאים לכתובים, והיו הדברים שמחין כנתינתן מסיני, והאש מלהטת סביבותיהן. עיקר נתינתן לא מסיני ניתנו באש, שנאמר וההר בוער באש עד לב השמים". ועיין עוד במדרש רבה (ויקרא טז, ד) שמסופר כך גם על בן עזאי.

^{יג}. וכפי שמובן גם מדברי הגמרא, שהרי הביאו ראייה לדבריהם את הפסוקים בעמוס "הנה ימים באים נאום ה' אלהים והשלחתי רעב בארץ לא רעב לחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה', וכתוב ונעו מים עד ים ומצפון ועד מזרח ישוטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו". ופסוקים אלו מדברים על הנבואה ורוח הקודש שנפסקה מישראל, עיי"ש ברש"י ומפרשים. הרי שעיקר השכחה היא העדר הנבואה ורוח ה'ק, שהוא האור הפנימי שבתורה, ואכמ"ל.

חס ושלום שתשתפח תורה מישראל, שנאמר כי לא תשכח מפי זרעו.

(שבת קלח ע"ב)

דווקא הוא אמר זאת, שכן סודות התורה שנתגלו על ידו בספר הזוהר, הם אלו שישמרו על הנקודה הפנימית שבלב שלא תישכח ולא תכבה".

היגיון שיעל ידי התגלות סתרי תורה על ידי זה נתעורר ונתחזק מחדש ההרגשה פנימית שיש בהתורה. כי לא המדרש הוא העקר אלא המעשה, שיעל ידי זה יתחדש 'קיום התורה' מחדש, שלא כמצות אנשים מלמדה חס ושלום, שיעל ידי זה יכולה חס ושלום להשתפח לגמרי חס ושלום, כמו עתה באחרית הימים.

(מכתב רבי געצ'י)

רבי שמעון בר יוחאי, הוא הוא נשמת 'משה משיח' אשר נשלחה וירדה שוב לזה העולם, לגלות את פנימיות סתרי התורה שניתנה בהר סיני, ובכך לחזור ולהפיח בלבבות ישראל את האש הנצחית.

ודיקא בתקופה ועצם אלה החבלים [כי חרבן בית שני חמיר לן], חזר ונבא נפשו ורוחו [של משה רבינו] בנוצניא קדישא רבי שמעון בן יוחאי, דרעיא מהימנא נהיר ביה, כמבאר בזהר הקדוש פרשת פנחס דף רנ"ו עמוד א'. וגלה לנו תורה שבנסתר, אור הגנוז שאין העולם פדאי להשתמש בו.

(ביאור הליקוט, תורה עא תניינא, אות לא)

כשגילוי נורא זה לא נצרך אלא באחרית הימים, כאשר הוסר מאתנו "כח הרגשי האמת"...

אך מקדם, עד עת התגלות ספר הזהר הקדוש עדיו האיר הרגשה שבתורה לקימה, עוד מהר סיני, ומבית המקדש, ומהתנאים ואמוראים, ולא היה מקרח לגלות סתרי תורה בשביל זה. וקיימו הפוסקים "וכבשים" (דברים שהם כבשוננו של עולם) ללבוש (יהיו תחת לבושם). אבל אחר כך אמרו "עית לעשות לה" משום ד"הפרו תורתך", היגיון תורה דלעילא דאיהי מתבטלא, היגיון פנימיות התורה (עין באדרא). וגנו ספר הזהר הזה עד דור אחרון, כי לו הוא מקרח לרפאות תחלואיני אשר נתהוו בהסר ממנו כח הרגשי האמתי, אשר על כן החל ליטע בקרבה הרגשה זרות, על כן לו הכרח לגלות האור פנימי על כתב.

(שם)

מאז הסתלקותו של רבי שמעון בר יוחאי חלפו 1,371 שנה, בהם היה "העולם שקט" - כביטוי של רבינו:

מן רבי שמעון בר יוחאי שהיה חדוש כמפרסם, היה העולם שקט עד האר"י ז"ל. היגיון שמרבי שמעון בר יוחאי עד האר"י ז"ל לא נתגלו חדשות כמו שנתגלו על ידי רבי שמעון בר

יוחאי, עד שבא האר"י ז"ל שהיה חדוש כמפרסם, והוא גלה חדשות לגמרי שלא נמצא מי שיגלה חדשות כאלה עד האר"י ז"ל.

(חיי מוהר"ן, רעט)

כשגם הפעם מדובר בגילוי חדש ונוסף של נשמת משה: ונגנו ונסתר גם אחר כך כמה מאות שנים, עד שבחמלת ה' חזר ונתגלה, וגם הופיע והאיר עלינו בזריחת אור השני, האר"י זצוק"ל.

(ביאור הליקוטים, שם)

כשגם כאן, המטרה האחת והיחידה היא: להחיות את האור הפנימי שבתורה, שיחזור להאיר בלבבות ישראל, ויעבדו את השם ביראה ואהבה.

וידוע כי הזהר הקדוש נתגלה סמוך לדורו של האר"י ז"ל, כי בלעדי האר"י ז"ל היה זה כספר החתום. והחל רוח ה' לפעמו, לגלות נסתרות של הזהר הקדוש, להראות הדר זיוו, שיעל ידי זה החל להעיר ולעורר ולחדש ולמצא פנימיות הרגשת קיום התורה, שנסתתרה מעלינו מארץ הגלות בגוף ונפש ומאד"ט.

(מכתב רבי געצ'י)

ואכן, זו אמורה להיות מטרת העוסק בלימוד חכמת הקבלה - לזכות על ידי זה לעורר את לבבו לעבודת השם יתברך באהבה ויראה".

וזה נקרא 'חכמת הנסתר', ששמעתי מפה קדוש מו"ה מנחם מענדל ז"ל ש'נסתרת' נקרא דבר שאין אדם יכול להבינו לחברו, כמו הטעם של המאכל אי אפשר לספר לאדם שלא טעם טעם זה מעולם ואי אפשר לפרש לו בדבור איך ומה, ונקרא זה דבר סתר. כך ענין אהבת הבורא ויראתו יתברך שמו אי אפשר לפרש לחברו איך היא האהבה בלב, וזה נקרא 'נסתרת'.

אבל מה שהם קוראים 'נסתרת' חכמת הקבלה, האיה הוא נסתרת? הלא כל מי שרוצה ללמוד, הספר לפניו. ואם אינו מבין, הוא עם הארץ, ולפני איש פנה גמרא ותוספות גם כן נקרא 'נסתרת'. אלא ענין הנסתרות שבכל הזהר וכתבי האר"י ז"ל הכל בנויים על פי דבקות הבורא, למי שאזכה להדבק ולהיות צופה במורכבה עליונה, כמו האר"י זלה"ה דהוי נהירין ליה שבילין דרקייע, והיה מהלך בהם תמיד בעיני שכלו, כמו הארבעה חכמים שנכנסו בפרך"ס, כמבאר בתוספות במסכת חגיגה (י"ד ע"ב ד"ה נכנסו לפרך"ס), ובהגהות מימוני (הלכות יסודי התורה סוף פרק ד') עין שם.

(יושר דברי אמת, אות כב"ט)

אך עם הזמן, לא היה די בגילויי של האר"י ז"ל, ככתבם וכלשונם, ללבב את לבב ישראל. וכאשר חלפו כ-140 שנה בהם "היה גם

1. וכפי שביאר זאת רבינו במאמר "לכו חזו" שבתחילת ליקוטי מוהר"ן, שהבטחת רשב"י קטיר בחד קטירא עם מאי דאיתא בזוה"ק דבהאי חיבורא דאיהו ספר הזוהר יפקון ביה מן גלותא.

10. ועל אף שלא היו סודותיו גלויים ומובנים לכל בני ישראל, אלא לחבורתו המצומצמת, הרי שהספיקה הארה זו "לעורר ההרגשה בכל העולם". וכדברי רבי געצ'י שם: "ההתגלות הזאת היה מכונה בשם 'הר', כי מי בא בסודו של האלוקי האר"י ז"ל, זעירין אינון דמתדבקין ליה. ועל כן היו לו אך תלמידים עשר, אשר רק להם גילה סודו, ושאר העולם לא ידעו ממנו, רק השם בעלמא. וזה היה די אז לעורר ההרגשה בכל העולם, כי שמא בעלמא גרים, מחמת כי לא נשתכחה לגמרי מכל העולם, על כן הפעיל גם זה לטובה".

11. ראה מה שהאר"י בזה בעל יסוד ושורש העבודה בספרו (בשער הניצוץ) שזוהי כל מטרת לימוד הקבלה, להשיג גדולת ורוממות הבורא ית"ש, עיי"ש.

12. מפרימישלאן.

13. ראה שיחות הר"ן, שיחה א'.

14. ראה כדברים האלה בספר 'מאור ושמש' פרשת וארא עה"פ 'סוד ה' ליראיו'. ורעיון זה נזכר כמה פעמים בדברי גדולי החסידות.

15. עד כדי כך שבימינו, הלומד בכתבי האר"י ז"ל ואינו ראויו לכך, לא די שלא "ללבב את לבו, אלא אף יאבד את מעט התעוררות הלב שהייתה לו, וכמובא בחיי מוהר"ן אות תקכ"ו.

כן העולם שקט בלי חידוש", הפציע אור שבעת הימים...

וימו הארץ ל עד הבעל שם טוב ז"ל היה גם כן העולם שקט בלי חידוש, עד שבא הבעל שם טוב ז"ל שטיה חידוש נפלא וגלה חדשות.

(חיי מוהר"ן, שם)

כשגם הפעם מדובר בגילויי חדש ונוסף של נשמת משה:

... ועוד נשתלט בחוט המשולש, רבנו ישראל בעל שם טוב זצוק"ל!

(ביאור הליקוטים, שם)

הצורך בגילוי זה היה אף הוא מפני אריכות הגלות, שגרם ללבנו להתאבן יותר ויותר. שכן:

כשנתארה הגלות בכל בחינותיה, ונעשה התורה כקורס לחפר בה, ורבו הפלפולים והחלוקים שלא לשמה כידוע, ולא הספיק כח התורה שבנגלה לבד להאיר בחשך אפלתו של העולם, אף שטיה כבר גם כח התורה שבנסתר, רק היה בהעלם גדול.

על כן שלח לפנינו ה' בורב רחמיו אשר על כל מעשיו, אור אלקי נורא שמו, הוא הבעל שם טוב ז"ל. אשר הוא האיר פני תבל בהלבישו האור הקדוש של הארץ ז"ל בכמה מיני צמצומים, מעלה לעלול, עד כי גם רוב העולם זכו להגות מאורו.

(מכתב רבי געצ"י)

ואכן, הבעל שם טוב, הוא זה שהאיר בעולם ביתר שאת ויתר עז שעיקר התכלית אינה אלא להידבק בהשם יתברך, ולעבדו בכל לב ונפש. גם אם עומק סודותיו לא הובנו אלא לחבורתו הקרובה, הרי שהארתו הכללית האירה וזרחה בלב כל ישראל, מחוטב עציץ עד שואב מימך, לידע ולהודיע ולהיוודע שקרוב אליך הדבר מאד בפיוך ובלבבך לעשותו, ותכלית כל התורה ומצוות אינה רק להידבק בהשם יתברך. וכפי שמתאר זאת רבי געצ"י בלשונו הזהב:

היו לו אף תלמידים ששים גבורים, ושאר באי עולם זכו להנות מאורו אף מאחורי הפרגוד באספקלריא דלא נהרא, כי הרגישו כי אף יראת ה' היא חכמה ודעת אלקים בינה. ולא המדרש העקר אלא המעשה, ותכלית תורה תשובה ומעשים טובים, וכל המצוות הם רק עצות לקיים "ובו תדבק" בשלמות. כדאיתא בתולדות (אחד מתלמידי הבעל שם טוב) על מאמר חז"ל "האי עלמא כבי הלולא דמיא", הינו: כמו אצל חתנה הוא רעש גדול והכנות גדולות, ותכלית הכל הוא שיאמר החתן להפלה 'הרי את מקדשת לי פדת משה וישראל', פן גם כאן תכלית כל התורה שבכתב ותורה שבעל פה הוא רק לקיים ואתם הדבקים וכו' ולעבדו בכל לבבכם.

(שם)

לא חלפו שנים רבות, וכאשר כמעט שקעה שמשו של הבעל שם טוב, ו"כבר התחילו החסידים להתקרר" (חיי מוהר"ן, עח) שלף הבעל דבר את כל חיזיו.

וגם בין חסידים קלקל בדרכים דקים ורוחניים בהעמידו מפרסמים של שקר בעולם, גם בין החסידות הביא דרכים של הבל ומדמה, והכל כדי לקלקל התקוה עולם.

(רבי יצחק ברייטער הי"ד, שארית יצחק החדש, עמוד קמ)

כשאף תחלואי הגלות הולכים ומתגברים, והחושך הולך ונכפל.

עד אשר רחם ה' על עמו, ובדרך סתר וסוד בלי פרסום שלח הצדיק האמתי ומשיח ה', ראש ושרש נפשות ישראל, ראש בני ישראל, נחל נובע מקור חכמה, רבנו נחמן בן שמחה ותלמידו רבי נתן בן נפתלי הירץ ז"ל, להאיר פני תבל, להוציא ממסגר אסיר מבית כלא יושבי חשך, לאמר לאסורים צאו ולאשר בחשך הגלו. ועשה מה שעשה ותקן מה שתקן בדרך נפלא ונורא אשר אי אפשר למפרט בשפוטא, ופנה דרך התשובה לכל נפשות בית ישראל עד עת קץ. ואין

פגום ונשחת בעולם אשר לא מצא חן ומקום ותקנה, אור ודעת, אמת ואמונה, אצל הצדיק הזה.

הן אמת שהבעל דבר הערים בתחבולותיו הרבים להרחיק ממנו בני העולם, אבל כח הצדיק האמת הזה הוא עד אין סוף, כי הוא באמת הצדיק יסוד עולם... ואצלו נמצאים כל האורות אשר נתגלו מאז ברא אלקים אדם על הארץ, ומלפניו ומלאחריו, מה שעתיד להתגלות על ידי משיח צדקנו.

(שם)

והוא גמר מה שלא גמר הבעל שם טוב ז"ל, והוא אור חדש שמאיר לכל הדורות עד שיבוא משיח צדקנו ממש! כמו שאמר רבנו ז"ל ששמנו עד משיח לא יהיה חדשות, רק הדרך שלו. וגם אפלו משיח, בדעתו של רבנו ז"ל - שהכין לו כבר הכל - ילחם, ויאיר דעת רבנו ז"ל בעולם. ואז יגיעו כל אחד למה שיגיע, כפי שיעסק כל אחד לעבוד ה' בדעת רבנו ז"ל. ואשרי האזכה להתקרב אליו בעת תקופ החשך, ומתנגע בדעתו ותורתו וענין רבנו ז"ל, לזכות בזה לקימו ולעבוד ה', עד שיזכה למה שיזכה. השם יתברך יזכנו לזה, אמן פן יהי רצון.

(מכתבי שמואל, מכתב יב)

"ליבא דכל עלמא"

רבינו אכן קרא את חסידותו בשם 'ברסלב', שכן זה כל עניינה ומטרתה: להסיר מאנשיה את לב האבן ולתת להם "לב בשר"; דבר שיהפוך לנחלת הכלל בביאת משיח צדקנו. וכדאיתא בחיי מוהר"ן:

אמר שלעתיד יהיה כל העולם אנשי ברסלב. ובלשון אשכנז אמר בזו הלשון: "לעתיד לבוא ועוט דיא גאנצע ועלט זיין ברסלברי חסידים". דאיתא במדרש על פסוק "ונתתי לכם לב בשר", "אל תקרי בשר אלא בשר, שיהיה כל אחד בוסר בחלק של חברו". "לב בשר" אותיות "ברסלב".

(חיי מוהר"ן, שלט)

לעתיד יזכו כולם להיות אנשי "לב בשר", שכן אז יקויים:

והסרתי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר.

(יחזקאל לו, כו)

אך גם 'בעוד לילה', בתוקף חשכת הגלות, ניתן לזכות ל"לב בשר".

כי עקשו כל תקוננו הוא רק על ידי אמתיות העצות הקדושות התמימות הנמשכין מההתנוצצות משיח שהתחיל להתנוצץ מימי הארץ ז"ל, וכל מה שמתקרבין יותר לבית משיח, אף על פי שהצרות הנפש מתגברין יותר, אבל ברחמי גם התנוצצות משיח מתנוצץ בכל פעם יותר.

(ליקוטי הלכות, קריאת שמע ה, טו)

וכל הרוצה, יבוא וילבב את לבו, ויימנה אף הוא על אנשי "לב בשר"... ספרי רבינו מונחים לפנינו וכל הרוצה יבוא ויטול, ויזכה אף הוא "לה" להיב לבו מאד להשם יתברך, כי כל דבריו כגחלי אש". וכפי שכבר הוב' טחנו:

כָּל מִי שֵׁיֶעֱסֵק בְּסִפְרֵי רַבְּנֵי הַקְּדוּשׁ וְהַנּוֹרָא זָכַר צְדִיק וְקָדוֹשׁ לְבָרְכָהּ, וַיַּעֲזֹב וַיִּסְתַּכֵּל בָּהֶם בְּאֵמֶת וּבְתַמִּימוּת, בּוֹדֵאֵי יִתְלַהֵב לְבוֹ מְאֹד לְהִשָּׂם יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל דְּבָרָיו כְּגַחְלֵי אֵשׁ.

(שיחות הר"ן, קכד)

וְאָמַר שְׂמִי שְׂיִשָּׁב וַיַּעֲסֵק בְּסִפְרֵי רַק בְּלִי קִנְטוֹר וּנְצַחוֹן, וַיִּסְתַּכֵּל בּוֹ בְּאֵמֶת, אֲזַ בּוֹדֵאֵי יִהְיוּ נִבְקָעִין אֲצִלוֹ כָּל גִּידֵי קִשְׁיוֹת לְבָבוֹ. וְאָמַר בְּזוֹ הַלְשׁוֹן: "סָע וְעֵט אִים אֲלַע אֲדַעְרֵן טַרְעֵנְעוּ".

(חיי מוהר"ן, שטט)

כל יהודי יש לו לב,

דִּישְׂרָאֵל עֵבֵד לוֹן קוֹדֶשָׁא בְּרִיָּה הוּא לְבָא דְכָל עֲלָמָא.

(זוהר ח"ג דף רכא ע"ב)

אך ישנו 'עפר' שנופל על הלב ומסתיר וחונק את תבערתו, ורק ה"איש אשר רוח בו" יודע לנשב ולפזר את העפר ולחזור ולהלהיב את הלב.²² כך שהמקורבים לצדיק האמת, הם אלו שאכן זוכים להלהיב את לבם באמת, ולבעור להשם יתברך, עד אשר הופכים ל"חיות אש ממלולות"...

"חיות אש ממלולות", הינו בחינת הכשרים התמימים המקורבים לצדיקי אמת, שהם מתפללים בחיות והתלהבות ורועשים ובוֹעֲרִים לה' יתברך כלבת אש. בבחינת 'רשפייה רשפי אש' וכו' שְׁזָה גָאָמַר עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי לֵב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בּוֹעֵר בְּטַבְּעוֹ מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁלֵּהֶבֶת אֵשׁ, אֲךָ הַחֲכָמוֹת וְהַתְּאֵאוֹת מִתְנַבְּרִין בְּכָל עֵת לְכַבּוֹת חֶסֶד וְשֵׁלוֹם, אֲבָל עַל יְדֵי הַצְּדִיקִים אֲמִתִּיִּים נִתְעוֹרֵר לֵב כָּל אֶחָד וּבּוֹעֵר לַה' יִתְבָּרַךְ כְּרָאוּי.

(ליקוטי הלכות, נזיקין ד, כח)

ובכך הופכים אנשי ה"לב בשר" להיות "ליבא דכל עלמא" ... ה"לב" אשר עליו מספר רבינו בסיפורי מעשיות:

כָּל דְּבַר יֵשׁ לוֹ לֵב, וְגַם הָעוֹלָם כְּכֻלּוֹ יֵשׁ לוֹ לֵב. וְזֶה הַלֵּב שֶׁל הָעוֹלָם הוּא קוֹמָה שְׁלֵמָה עִם פְּגָמִים וְיָדִים וְרַגְלִים וְכוּ'. אֲבָל הַצִּפְרוֹן שֶׁל הָרָגֵל שֶׁל אוֹתוֹ הַלֵּב שֶׁל הָעוֹלָם הוּא מְלַבֵּב יוֹתֵר מֵלֵב שֶׁל אֲחֵר.

(סיפורי מעשיות, מעשה משבעה בעטלערס)

וכפי שמסופר בהקשר לכך סיפור מבהיל:

רַבִּי שְׁמוּאֵל אֵיזִיק רָאָה פְּעַם אֶלְיָהוּ הַנָּבִיא רֹץ, וְאָמַר לוֹ: לְהִיכֵן רֹץ? וְהַשִּׁיב לוֹ: לְהֵלֵב שֶׁל הָעוֹלָם. וְשָׂאֵל אוֹתוֹ: מִי הוּא הַלֵּב שֶׁל הָעוֹלָם? וְהַשִּׁיב לוֹ: חֲסִידֵי בְּרִסְלָב, שֶׁהֵם הַלֵּב שֶׁל הָעוֹלָם! (כתבי רבי שמואל)

ואכן, לב זה של 'חסידי ברסלב', על אף שגם בו יש 'קומה שלימה עם פנים וידיים ורגליים' - נשמות מכל סוג ורמה - הרי ש"הציפורן של הרגל של אותו הלב הוא מלוכב יותר מלב של אחר"...

כִּי הַמְּדוּרְגָה הַתַּחְתּוֹנָה עִם הַהֲתַקְרְבוּת לְהַצְדִּיק הָאֵמֶת, הוּא גְבוּהָ יוֹתֵר מִהַמְּדוּרְגָה הַכִּי עֲלִיוֹנָה בְּלִי הַהֲתַקְרְבוּת. וְכִמוֹ שְׁמוּבֹן בְּהַסְפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת אֲזַ דָּאס נְעֵנְאֲלַע פּוֹן דְּעַם הָאֶרֶץ אִיזֵי הָאֶרֶץ צִיגְעֵר וּוִיא יַעֲנֵעֵר הָאֶרֶץ [= שהציפורן של הלב מלוכב יותר מהלב של האחר], וְיָדֵי לְמַבִּיין. לְכֵן בְּרוּדְעֵר, אֲשֶׁרִינּוּ מַה טוֹב חֲלָקְנּוּ שְׂזַכִּינוּ לְהֲתַקְרַב לְאוֹר גְּדוּל כְּזֶה.

(נעימות נצח, מכתב ל"ב)

"תנה בני לבך לי"

ועלינו - הזוכים כבר היום להיות מכונים בשם "אנשי ברסלב" - נפלה חובת היום:

לתת את ליבנו!

וכפי שכבר ביקש רבינו

וְאָמַר פְּעַם אַחַת לְאַנְשֵׁיו: תְּנוּ לְבַבְכֶם לִי, וְאוֹלֵיף אֶתְכֶם עַל דְּרָךְ חֲדָשׁ שֶׁהוּא הַדְּרָךְ הַיֵּשֶׁן שֶׁדָּרְכּוּ בוֹ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם.

(השתפכות הנפש, הקדמה)

זכינו כבר, ו"משה" הגיע עד אלינו. מה שנותר לנו הוא רק, לא לעשות כמעשה פרעה אשר הכביד את לבו...

נתעורר כולנו - נשמות העקביים בעקבתא דמשיחא - ב"אתערותא דל' תתא שבביטול העקב אליו בתכלית הביטול", ולא נכביד את "לב פרעה שבכל אחד" מאתנו. ובכך יאיר אורו הגדול עלינו ועל כל ישראל בש' לימות, "עד שלנצח ינצח בכל פעם יותר בניגון כינורו", והייתה לה' המלוכה.

כִּי גַם עֵתָהּ, לֵב מְלַךְ פְּרַעֲהַ שֶׁבָּכַל אֶחָד בְּיַד ה' הַטְּוֹתוֹ לְכָל אֲשֶׁר יִחַפֵּץ כִּידוּעֵי, אֲבָל כָּל זְמַן שִׁיִּרְד מִלְּמַעְלָה אוֹר הַקְּמִץ שֶׁבְּרָאשׁ בְּלִי הַאֲתַעְרוּתָא דְּלִתְמָא שֶׁבְּבִטּוֹל הַעֵקֵב אֵלָיו בְּתַכְלִית הַבִּטּוֹל, נִהְפָּךְ הָאוֹר מ'ק'ץ' [ובאפסי רגלי קומת הזמן והאדם והארץ] המובא בפנים, להיות בתכלית ההפך, ופגם הק'מ'ץ' כמובן בפנים. וזה לעמת זה, לְהַטּוֹת וּלְהַכְבִּיד לֵב פְּרַעֲהַ הַנִּ"ל שֶׁבָּכַל אֶחָד, בְּתַכְלִית הַהֲפָךְ מִחֲפָצוֹ הָאֵמֶתִי יִתְבָּרַךְ. עַד אֲשֶׁר ח'ר'פ'ו' וְכוּ' עֵקֵבוֹת מְשִׁיחָהּ, בְּחִרְפַת הָרַעֵב הַנִּ"ל הַמּוּבָא בְּפָנִים, לְבַלְעֵ לְגַמְרֵי חֶסֶד וְשֵׁלוֹם.

ובכל זאת, ברוך ה' לעולם וכו', למלאת כל העולם באור האמת והאמן המובא בפנים, עד שיהיו נאכלים ונתבטלים למלכות משיח הנ"ל, והוא במלכותו כן יהיה נאכל ונתבטל בחפצו ואתערותא דליתתא, למלכותו יתברך בתכלית הבטול, עד שבכל רגע ורגע יטנו בכל תעלומות לבבו, כעצם אחדות אמת רצונו שברצונות יתברך, עד שלא יהיה נחשב כל מלכותו והתנשאותו רק להתנשאותו ומלכותו יתברך בעצמו, עד שלנצח ינצח בכל פעם יותר בניגון כנורו.

(ביאור הליקוטים, תורה נד, מכת"י המחבר)

במהרה בימינו, אמן.

כא. בהקדמת ליקוטי מוהר"ן, בהביאו שיחה זו, הוסיף מוהר"ן וכתב: "ויהיה נעשה בעל תשובה גמור".

כב. ראה ליקוטי מוהר"ן תניינא, סימן ט'. וראה גם בליקוטי הלכות (הודאה ו, לד) מש"כ על הפסוק 'ויהיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה', שאע"פ שיש לנו מצד היותנו זרע יעקב נקודת אש של אמת, הרי שרק ע"י הצדיק שהוא בחי' יוסף הופכת האש ללהבה.

כג. מן העניין לציין לשיחתו של רבינו: "פעם אמר רבינו כמתאונן: אף שהנכם אנשים כשרים, אבל לא לזאת התכוונתי. התכוונתי שיהיו לי אנשים כאלו שינהמו להשם יתברך לילות שלמים כחיות ביער" = "נישט דאס האב איך גימיינט, איך האב גימיינט צו האבין אזעלכע מענטשן וואס זאלן ברומען צו השם יתברך א גאנצע נאכט ווי די חיות אין וואלד" (שיש"ק ב, קכ).

כד. מכתב מרבי אהרן לייב ציגלמן הי"ד.

ובשבעת ימי עריק לְהַתְּפִיל בְּכָל כּוֹחַ, כִּי בִשְׁמֵת־פִּיל בְּכָל כּוֹחַ וּמְכַנִּים כּוֹחַ בְּאֹתֵי־יָד הַתְּפִלָּה, יֵאָזֵר וְיִתְחַדֵּשׁ כּוֹחַ שָׁם (ליקו"מ קמ"א ט)

רסמון גאון רדמון

אמרים עובדות והיוזקים נפלאים ומעוררים, להתחדש ולהתחזק בדרכו של הבעל תפילה, לגאול את התפילה מהגלות ולהיכנס לעולמה מחדש, בכוח, חיות והתלהבות | כל ענייני הוא תפילה

כי עקר החיות מקבלת מהתפילה, כמו שתפילת "תפילה לאלהים"

להזויר העטרה ליישנה שיזוירו להזעורר
להתפלל בכונה והתגלות ונכה
גדול כמו החסידים הראשונים

בהזרת בניסונו לפה עמד פעם אחת על פתח בית
המדרש שבנינו, והזכיר את העולם על אודות
התפלה שאינם מתפללים כראוי. וענה ואמר שאין
שומעין משום אחד מהמתפללין שום המזאת כה.

ומזה הבנו מיד שהיא רוצה להזויר
העטרה ליישנה שיזוירו להזעורר
להתפלל בכונה והתגלות ונכה גדול
כמו החסידים הראשונים שהיו בימי
הבעל שם טוב זכרוננו לברכה והלמידיו
הקדושים שהיו בדורות שלפנינו:
(היי"מ ע"ה)

בשער התפילה התקווה מבעד לחלון

"על כל פנים יראה שייציא הדבור מפיו באמת לפי מדרגתו. ואף על פי שעדין אין האמת ברור וזו..." אפילו מי שרואה שהוא רחוק מאד, עיקר תקוותו היא שיחזור בשארית כוחותיו אל האמת. כי "עקר העצה והתקנה בכלליית העבודה שאנו צריכין לזה העולם. **העקר הוא רק אמת** שאנו צריכין לבלי להטעות עצמנו חלילה, רק להסתפל בכל דבר על האמת לאמתו ולהשתדל בתפילה..."

ומאותה חתירה מופלאה שנדמית בעינינו למעט מאד, משם נפתח ומתגלה אור חדש לגמרי...

"מאחר שהוא חפץ באמת ומושך עצמו רק אל האמת ומכריח עצמו לדבר דבור אמת, על כן זה הדבור האמת, אף על פי שאינו עצה האמת בחינת אכן טוב, אף על פי כן האמת הוא בחינת חלון. **ויכול אחר להאיר בו, דהינו הצדיקי האמת שכלולים מכל התפלות ישראל.** ואליהם אנו מקשרים כל תפלותינו."

ואף שכל כך הורגלו והסתאבו ב'שקר' של העולם הזה, ואנו רחוקים מרחק שנות אור מאותה 'אמת'. עם כל זה על ידי אותה תנועה קלה של חתירה ל'אמת', הופכים אנו להיות כל כולנו כ'חלון' בו ישתקף אור ה'אמת' הנצחי של אור האורות...

כי הצדיקים אמתיים הם נגדנו בבחינת עצם האמת. והם מאירים בכל תפלות ישראל ומעלים אותם כפי האמת שבכל תפילה ותפילה של כל אחד ואחד שהוא בחינת חלון שמקבל האור מהצדיק. וכפי בהירת וצחות החלון, דהינו הדבור האמת כן הצדיק שהוא עצם האמת מאיר בו. (ליקו"ה דיינים ג')

מצד עצמנו אנו אכן אבודים לגמרי, לכוידים באותו חושך אליו נקלענו באשמתנו או שלא, ולכן כל תקוותינו וסמיכתנו לקבל את החיות שמוכרחת לנו, היא רק כשאנו מוציאים את דיבורי התפילה באמת, ומקשרים את עצמנו עם אותו המעט שאנחנו משקיעים מצידנו, אל מול אורם של הצדיקים כדי שיאירו בנו ויסיעו בעדינו להתפלל את התפילה באור ה'אמת', שרק על ידו שייך לכוון בתפילה.

"פסח", "פה-סח", 'תחילת התקרבות ישראל לאביהם שבשמים'. אין זמן מתאים ממנו להתחיל להיכנס מחדש בעבודת התפילה, להתחיל לגעת מחדש באמת פשוטה באותם דיבורים מאירים, להתנקות ככל שנוכל מהשקר שאופף אותנו, לקבל בתוכנו את החיות הפשוטה, ואת אור ה' שמאיר גם במקומות הכי חשוכים, לנצח!.

הסטרטא אחרת מתגברת מאד ומתפשטת על האדם ומסבבת אותו בכמה וכמה מיני בלבולים עד שאי אפשר לו להתפלל כלל, עד שמחמת זה כמה וכמה בני אדם **כמעט הרב נתיאשו עצמן מן תפילה בכונה ומתפללים רק בפה לבד בלי כוונת הלב כלל**, מחמת שנדמה להם שאי אפשר להתגבר על רבוי המחשבות המבלבלין מאד.

(ליקו"ה חנוכה ו')
כך מדי יום מתמודדים אנו מול אותה אכזבה תהומית, מול אותו רצון שזועק ממעמקי הנפש, 'רבונו של עולם!', הרי התפילה היא החיות שלי, ולמרות זאת אני כל כך רחוק ממנה, ולעיתים אני אף שוכח לגמרי שהיא החיות שלי... להיכן אפנה להיכן אנוס לעזרה?!"

והזעקה עולה ומהדהדת בתוך הלבבות פנימה, ומתפורת אף ברחבי בתי הכנסת העמוסים אליהם נכנסים אנו מדי יום, בכדי לעמוד לפני ה' ולנסות להתחבר בכל זאת, גם מתוך החושך שאופף אותנו.

כל נקוט הוא בידנו, שכאשר רבינו הקדוש מגלה לנו 'השגה' כלשהיא, יחד עמה כורך הוא גם את הדרך והתקווה לזכות אליה. ואם כן כאשר נשמעת לאוזננו השאגה ש: 'עיקר החיות מקבלים מהתפילה', בוודאי שיחד עמה התגלתה גם 'עצה' מאירה שזמינה לכל אחד...

ואכן בהמשך התורה (ט' קמא) מגלים אנו את אותה ישועה מופלאה, שתאיר את חיינו ותפלתנו באור יקרות:

ועקר העצה לזה כשהאדם רואה שמבלבלין אותו מאד מאד מתפלתו ועבודתו, ואין לו שום עצה ותחבולה להמלט מהם, אזי עקר עצתו הוא רק אמת, דהינו שתראה שייצאו הדבורים מפיה באמת, ואפלו לפי מדרגתו במקום שאתה שם על כל פנים תראה שייצא הדבור מפיה באמת, כי הדבור שייצא באמת הוא מאיר לו לצאת מהחושך.

(התורה בלשון מוהרנ"ת ליקו"ה שם)
התלמיד הנאמן, שכל כולו התבטל כירח יכון עולם, לקבל את אורו של רבו, ולהאיר לאותם השקועים בחושך ואפילה, מכוון את אלומות האור לתוכי מצבינו השפל, ומגלה את עומק העצה' המופלאה אותה גילה רבינו הקדוש: "אפלו אם אינו יכול להתפלל כלל", הוא זועק,

בדרך כלל, מספר אברך, אני נוהג להתפלל בבוקר השכם במניין וותיקין יחד עם אנ"ש. אולם אירע פעם שקמתי מאוחר ונאלצתי ללכת להתפלל ב'שטיבלאך'. כידוע, שם מתקבלת ההרגשה ולפיה 'פה לא שייך להתפלל בכח ובכוונה וכו'... ובפרט שהשעה הייתה מאוחרת והייתי צריך למחר בתפילה מאד, כדי להספיק לקרוא קרי"ש בזמנה.

אני כשלעצמי כבר הייתי מיואש מתפילה בכוונה לגמרי, והתחלתי להתפלל במרוצה, כמו שאני תמיד רגיל כשאני שם. ולבסוף מרוב שמיחתי, כבר הגעתי למילים 'צור ישראל' שלפני שמו"ע, והחזן היה עדיין משם והלאה. ומכיוון שהייתי צריך לחכות לחזן לשמו"ע והשתעממתי, התחלתי לחשוב לעצמי מחשבות... לפתע נזכרתי בתיאור המרומם אודות תפילתו של החסיד ר' שמואל שפירא, שהיה יושב במשך זמן ארוך מאד, וחוזר שוב ושוב בתחינה ונגינה על המילים 'צור ישראל, קומה בעזרת ישראל, בניעימה מיוחדת שייחד למילים הללו.

רק נכנסתי קצת אל תוך המילים, ומיד הרגשתי שמהו מאיר פה בין האותיות, לא היה לי מושג מאיפה האור הזה נובע... כסייתי את ראשי בטלית, והתחלתי חוזר לעצמי שוב ושוב על המילים בניגון הידוע... מה אומר ומה אדבר, בתוך כמה רגעים נסחפתי כולי לתוך המשמעות הנוראה של המילים, עד שבקושי שמעתי את החזן כשהוא הגיע למילים הללו. כמובן שלאחר מכן גם ה'שמונה עשרה' נראה היה אחרת לגמרי, כזו דבקות, כזו נעימות...

'תפילה', משאת נפשו של כל יהודי, אליה משתוקקים נפשו וכל אבריו וגידיו, מהשערה הגבוהה שבראש ועד הציפורן הקטנה שברגל... כולם תאבים להיכלל במקור חיותם, נכספים להתענג על מילות התפילה הקדושות.

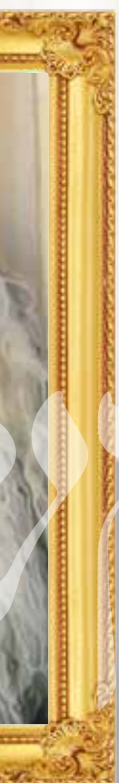
"עקר החיות מקבלין מהתפילה", אומר רבינו הקדוש, "כמו שכתוב (תהלים מ"ב): 'תפילה לאל חיי'. **ובשביל זה צריך להתפלל בכל כחו**, כי כשתתפלל בכל כחו ומקניס כחו באותיות התפילה, אזי נתחדש כחו שם".

(ליקו"מ קמא ט')
דא עקא, שכעוצם הצימאון כך גודל המרחק שבינינו לבין תפילה בכוונה, וכפי שמתאר זאת מוהרנ"ת:

נהלי הדמעות הרותחים שניגרו מעיניו של ר' נפתלי
 דובינסקי, הנהמה שנשמעה מבעד לטליתו של ר' שמואל
 הורביץ ופניו הלוחטות של ר' לוי יצחק בעבודת התפילה
 | הרה"ח ר' אפרים נחמן אנשין ור' חיים זילברמן ור' יצחק
 אנשין שליט"א מתארים בגעגוע ובלהט בשיחה מיוחדת למוסף
 'להחזיר עטרה ליושנה', את עבודת התפילה כפי שהתנגנה
 באזניהם והצטיירה בעיניהם מהגדול שבחסידים ועד
 אחרון הבעלי בתים | תפילה לא-6 - חיי, ממש!

! הבהן

ניגון של אלה

שבת אשד

כשהתיישבנו לשיחה עם המשפיעים החשובים, עבור המוסף של 'תפילה בכח', כדי לטעום ולהריח את הניחוח המשכר של עבודת הלב, כפי שנראתה אצל אנשי שלומינו היקרים והקדושים בדור הקודם, לא האמנו עד כמה העובדות והתיאורים שנסמך יפתחו בפנינו עולם חדש.

אם היו זמנים בהם הייתה ה'תפילה בכח' מצוירת בעינינו כמשהו נשגב ובלתי קשה להשגה, עניין לבעלי כוח וקול חזקים, דבר ששייך למי שעדיין כוחו במותנו לעמוד זמן ממושך ולהתנועע בחוזקה, הרי שהתיאורים הציוריים והמלהיבים ששמענו הפיחו בנו תקווה חדשה לגמרי.

אין הכוונה באמירת המילים 'תפילה בכוח', לכוח המשמש לסחיבת משאות או טיפוס על סלעים חדים. הכוח שהצטייר באוזנינו נשמע היה כדוגמת אותו כנר המשקיע את כל כוחותיו בחיבור יצירה מופלאה, וכאותו עבד המלך המבטל את כל עצמותו בתכלית, עת משורר הוא לפני מלכו האהוב שיר מיוחד אותו חיבר לכבודו.

כל אחד מאותם חסידים היה מתפלל בכוחו ובדרכו הוא, מי בלחש ומי בזעקה, מי בנימה של ניגון משמח ומי באנחה המשברת את הלב... האווירה ששרתה בחלל ביהמ"ד בשעת התפילה, הייתה כשל תזמורת מפוארת בה יושבים אמנים בעלי שם, ומנגנים את יצירותיהם המיוחדות, כל אחד כפי נימת נפשו, לפני אביו וקונו.

דרך זו שווה הינה לכל נפש, מתאימה לכל אחד ואחד... שכן הכלל והעניין הוא לשום את כל כוחותיו על אותם תיבות מאירות, וממילא תתחבר הנפש בערגה וגעגוע אינסופיים למקור חוצבה, להודות ולהלל לבוראה, ולהתבטל כל כולה עדי תיכלל בשורש תכליתה.

כל אחד מהם תיאר בפנינו ברגש ובהתלהבות ובדרכו הייחודית, את מה שקלט מזווית עיניו עוד מאז היותו נער, איך שנשבה בקסמיה של אותה מנגינה, וחשק להיכלל באור של הצדיק שפעל כל זאת, ולחסות בצל אורו לנצח.

קול ה' בכה

ר' אפרים נחמן: אני רוצה לספר מעט ממה שראיתי ושמעתי, לתאר חלק מהדוגמאות שראינו ושמענו בכדי להתחבר למהות של המילים 'תפילה בכח'.

החסיד ר' לוי יצחק בנדר, כשרצה לתאר כיצד הייתה נראית תפילה עם כל הכוחות, היה מספר, על החסיד ר' מת'ס מאומן: 'פעם הוא ניגש אליי לאחר סיום התפילה, בקלויז שבאומן, סיפר ר' לוי יצחק, 'הוא מתחנן לפני ומספר לי שאין לו בביתו אפילו פרוסת לחם. ושאלתי אותו: למה לא פנית אליי באמצע התפילה, כשכל הציבור היו כאן, הרי יכולתי לבקש מהם שיתנו משהו? אך הוא ענה בתמיהה: מה השאלה?! הרי התפללתי אז! וכי יכולתי לחשב אז על לחם.

ר' לוי יצחק היה מספר מעשה זה בהתפעלות עצומה, והיה מוסיף ומתאר על אותו ר' מת'ס שהיה מתלהב בתפילתו, עד כדי כך שמבעד לטליתו שכיסתה את פניו היו עולים אדים של ממש! ור' לוי יצחק ידע הרי לדייק במעשיות שסיפר...

הרי שתפילה בכוח עניינה הוא, להתפלל עם כל הכוח, לחשוב ולכוון רק על מה שאומרים,

וממילא אין
מ ק ו ם
ל ש ו ם

להלהיב אותם בגודל העניין של תפילה, והיה משלב בדבריו אמרות מתוך הזוהר בגודל מעלת התפילה. הוא היה חוזר הרבה על כך, שזהו כל עניינו של הרבי להתפלל בכח. הוא היה הזכיר גם את הפסוק 'ללמד את בני יהודה קשת', שמשמעותו הפשוטה היא ללמד את בני" את דרכי המלחמה, והמליץ אותו על עניין המלחמה בסט"א. הוא היה מרעים בקולו, שבני יהודה - היינו האברכים, צריכים ללמוד לצעוק כדי לתקן את 'קש'ת הברית', כי על ידי הצעקה יתוקן הברית.

לאחר מכן הייתה התעוררות גדולה מאד ב'שול' לחזק ולחדש את העניין של 'תפילה בכוח' ביתר שאת, וכולם התכנסו יחד והחליטו שמתחילים יחד להיכנס בעבודה הזו, ביניהם היו ר' נחמן בורשטיין, ר' נחמן שלמה יצחק שפירא ור' נתן דוד שפירא שני בניו הגדולים של ר' שמואל, ר' לייב שפירא, גם הוא היה שם. ר' שמואל צציק ור' מרדכי אלעזר רובינשטיין, ר' יעקב גדליה תפלינסקי ויבדלח"ט ר' יעקב מאיר שכטער. אני מדבר איתך בתשי"ח לפני בערך שישים שנה.

בזכרוני צרוב עדיין המחזה המעורר, איך כל אחד עמד והתפלל בדרכו שלו, בכזו מין חיות. לנגד עיני עומדת דמותו של ר' לייב שפירא שהיה עומד בפניו ומתפלל בכזו מתקנות... לר' שמואל צציק לעומתו היה קול חזק, ומין אנחה מיוחדת שכזו... איני יכול לשכוח זאת לרגע, אה... איך שהיה מתפלל. גם היום צריך לייסד עוד ועוד חבורות כאלו, הרי הרבי רצה שיתפללו תפילה בכוח. הרבי אמר שחז"ל כבר לימדונו שהתפילה היא מהדברים העומדים

מחשבה אחרת כלל. והדבקות וההתלהבות מגיעים כבר מעצמם.

דוגמא נוספת ראיתי בעיני ממש היה זה בבוקר שבת אחד בעודי נער צעיר בסביבות גיל בר-מצוה, כשהשכמתי והגעתי לבית הכנסת לפני תחילת התפילה. ההיכל היה ריק והתיישבתי ביני לבין עצמי וקראתי את ה'שניים מקרא'. כעבור זמן מה נכנס ר' שמואל שפירא, שהיה מקדים לבוא לבית הכנסת, התיישב במקומו והתחיל להתפלל בקול עם ניגון.

כאשר הגיע ר' שמואל בפסוקי דזמרה ל"מזמור שיר חנוכת הבית", שמעתי אותו מתחנן ומתחטא לפני קונו: "הסתרת פניך הייתי נבהל", אוי, מהי העצה לכך? "אליך ה' אקרא ואל ה' אתחנן".

הוא אמר זאת בנימה כזו של אנחה ושברון לב, שנכנסה בעצמותי וזעזעה את נשמת. לא דווקא שהיו אלו צעקות גדולות, רק מתוך המנגינה יכולת לראות שהוא מקשיב למילים שאומר ומתוכם צפה לו אותה השאלה, אותה זעק כלפי שמיא במילותיו המלבבות.

ר' חיים: עניין התפילה אצל אנשי שלומינו היה יסוד שביסודות, הרבי כותב בליקו"מ בתורה ט' קמא: "עיקר החיות מקבלים מהתפילה - תפילה לקל חיי", שכל החיות מקבלים מהתפילה לא-ל.

אני נזכר בימים עברו, הייתה זו שנת תשי"ח, לר' הירש לייב ליפל ע"ה, שהיה מגיע הרבה מקטמון להתפלל ב'שול', היה קשה לראות שישנם כאלו מתפללים מהר ובשקט, והוא נעמד לומר דרשה לאברכים בשול. הוא התחיל

ה' תנינא).

אבל עם כל זה בקרב אנשי שלומנו בכל הדורות, היו יחידים שצעקו, רוב אנשי

שלומנו התפללו רגיל, לא

שהתפללו בשקט - תמיד כשנכנסו לברסלב'ר שול שמעו שמתפללים, אבל תפילה בצעקות הייתה נחלתם של בודדים. נשאלת השאלה אם כן טוב, מהי תפילה בכח?

'תפילה בכוח' פירושו לכוון ולהבין כל מילה שאומרים, תראו שאם תתחילו לכוון בכל מילה, כמעט כל מילה שנייה לא מובנת. הולכים הרי עוד מעט להתפלל מעריב, לומר 'אשר בדברו מעריב ערבים בחכמה פותח שערים', איזה שער השי"ת פותח? ומה הכוונה שפותח את השער עם חכמה? וכך עוברים הלאה ורואים שעוד הרבה דברים לא מובנים. איך אפשר לכוון בתפילה אם לא יודעים מה שאומרים? צריך דבר ראשון להבין את פירוש מילות התפילה.

ובאמת כוונה בתפילה היא אחת מהעבודות הקשות שבמקדש. הרב'ה כבר אומר שמישיח יכניס בעולם 'שמונה עשרה נקי', רואים מזה שלכוון אפילו שמו"ע אחד זה מאוד קשה. והרב'ה אומר עוד שכשאדם ניגש להתפלל שלא ידמה בנפשו שהוא הולך לכוון כל התפילה, אין דבר כזה, רק כל אחד מכוון בקטע אחר. ולכן אדם צריך לקחת לעצמו רק קטע אחד שאותו יאמר בכוונה, ואחר כך אם יוכל, יקח עוד קטע ויכוון בו. כל העבודה היא לכוון רק בתיבה שנאמרת עכשיו.

וכשמכוונים בכל מילה, התפילה אורכת זמן, אי אפשר לחטוף את המילים... אבי סיפר לי שבעיר העתיקה, היו תלמידי ר' אברהם בר' נחמן מתחילים להתפלל ביום כיפור בשעה שלש וחצי לפנות בוקר, וכך התפללו כל היום ברציפות ללא הפסקה עד שעתיים וחצי אחרי צאת הכוכבים! ולא שהיה שם עולם גדול, היה שם בסך הכול כשני מניינים! מוסיף אבי, אני כילד נגשתי לאבי - ר' שמואל מאיר אנשין ואמרתי לו, אבא, בוא כבר הביתה, בכל הבתי כנסיות כבר סיימו מזמן להתפלל...

כך היו אנשי שלומנו מתפללים, ולא בהכרח שהיה שם הרבה צעקות, אלא שהם היו מכוונים בכל התפילה.

צעקות של נעימה

ר' חיים: כשאני הכרתי את ר' שמואל שפירא היה זה כבר בשנותיו המאוחרות, אז הוא כבר לא התפלל בצעקות כל כך, אבל בוודאי שהצעקות

ברומו של עולם ובנ"א מזלזלים בהם, ר' יצחק: כשמדברים על הנושא של 'תפילה בכוח', נשאלת מיד השאלה מה זה בכלל 'תפילה בכוח'?

אפשר לומר שהכוונה היא לצעוק ולהכניס את כל הכוחות בתפילה, היו אצל אנ"ש כאלו שצעקו בתפילה, אני עדיין זוכר איך ר' שמואל שפירא היה צועק בתפילה בקולי קולות.

אבי ר' ישראל נחמן אנשין ע"ה סיפר לי, שבהתחלה כשר' אברהם בר' נחמן ותלמידיו שעלו בהוראתו לארץ, ייסדו שאנ"ש יתאספו להתפלל ולהתועד יחד, עד אז היו רק כמה יחידים מאנ"ש בצפת ובטבריה. לא היה לאנשי שלומנו מקום קבוע, אלא נדדו מבית מדרש אחד למשנהו. ובתקופת התקרבותו של ר' שמואל

**בזכרוני צרוב עדיין
המהווה המעורה,
איך כל אחד עמד
והתפלל בדרכו
שלו, בכוז מין חיית.
לנגד עיני עומדת
דמותו של ר' לייב
שפירא שהיה עומד
בפינה ומתפלל בכוז
מתיקות... איני יכול
לשכוח זאת להגע**

שפירא היה הבית המדרש ברחוב חברון ליד העיר העתיקה, לשם הוא הגיע והחל להתפלל בקולי קולות, והיו מהזקנים שלא יכלו לסבול את צעקותיו והוציאו אותו החוצה. גם בליקוטי מוהר"ן מובא שיש ענין של צעקה - 'בפסח צועקין בתפילה'. רבינו גם מביא שכשנתעלם המוחין זה בחינת עיבור ואז 'פה צעקה לאדם ביו בתפילה בין בתורה'. וכן בעוד מקומות מזכיר רבינו את ענין הצעקה - 'צעק לבם אל ה' (תורה

כל מילה ומילה בכוז נעימות. ר' משה בורשטיין בתפילתו

הסתרת פניך הייתי נבהל. ר' שמואל שפירא בתפילת שמונה עשרה

אנשי שלומינו מתפללים בשול נראה ר' יחזקאל מרגליות

של אותם 'עובדים', היו דבר שידעו תמיד על הברסלבר'ס. הוא תדיר היה חוזר על כך שאברך צריך לצעוק ולצעוק, 'אירג'ען' (=לגעות), הוא אמר, כמו שגועה שור לפני שהולכים לשחוט אותו...

לאחר עלייתו של ר' נפתלי דובינסקי ארצה, עלו ר' נחמן שטרקס ובני ביתו אף הם, ובאו לגור בירושלים, היה זה בבוקר אחד כשר' נחמן הלך עם זוגתו ברחוב, ולאזניהם נשמעה תפילה בקול רם ומשתפר במיוחד, 'דאס איז נפתלי', קראה רעייתו של ר' נחמן, היא זיהתה את הקול עוד מהקלויז באומן, שם הוא היה נשמע למרחקים מעורר את הלבבות ברגש של קדושה.

גם במרחק של קילומטר מהקלויז באומן, היתה נשמעת תפילתם של העובדים, סיפר לימים ר' נחמן.

את המנחה של ערב שבת, של ר' משה ??? לא אוכל לשכוח כל חיי, קול חזק ונעים שכזה לא שומעים בדרך כלל, הוא היה גיבור ובעל כוח, וקולו נשמע היה כשאגת ארי. הוא ניגש לעמוד והחל להרעים בעוז 'הודו לה כי טוב כי לעולם חסדו! איזו מתקנות הייתה זו... צעקה נעימה כל כך...

הייתה תקופה שהגיעה להתפלל בש"ל החבורה של ר' צבי אריה רוזנפלד, וביניהם היו ר' שלמה פריד שהיה 'מתפלל' נפלא מאד, גם ר' אהרן ברגר הגיע להתפלל וצעקותיו עלו עד לב השמים.

ר' אפרים נחמן: הר' שמואל שפירא שאני הכרתי בקטמון כמעט ולא היה צועק בתפילה, אך אימי ע"ה הייתה מספרת לי שכאשר התגוררה בעיר העתיקה בסמיכות לביהכ"ס של אנ"ש שם, היה אביה מבקש ממנה לאחר שהעובדים סיימו את התפילה ללכת ולסדר ולשטוף את ההיכל. פעם אחת כשהגיעה ראתה את ר' שמואל שפירא כשהוא פשוט יורק דם מפיו, מרוב הצעקות שצעק בתפילתו.

אולם בספירת העומר או כאשר היה ניגש לעמוד, הייתה יוצאת מר' שמואל כזו מין צעקה בתפילה... הוא היה מנגן כל משפט עם התנועה שמתאימה לו, עם 'קרעכץ' (=אנחה) שצא מליבו לפי הרגשתו במשמעות המילים. בספירת העומר שמעו קולות אדירים - לא דווקא כמה פעמים שהוא חזר על מילה מין אלא היתה לו כזו מין השתקקות וברען

היה זה ר' הירש לייב שהביא

מאומן את הניגון הברסלבאי שהיום רווח בין אנ"ש, את התנועה מלאת הכיסופין והערגה שהיום היא סימן ההיכר של כל תפילה ברסלבאית. התנועה הזו מקורה אצל החסידים באומן, ובארץ ישראל זה התחיל אצל ר' הירש לייב ור' שמואל שפירא, לאחר מכן זה נכנס עוד ועוד, עד שהפך לנחלת הכלל, אצלנו בקטמון אפילו מי שהגיעו מבחוץ להתפלל עמנו, התחברו לניגון המיוחד הזה...

ואילו את התנועה הידועה שנהוגה אצלנו באמירת 'ויכולו' במעריב של ליל שבת הביא דווקא ר' שמואל צ'ציק, כה נעימה היא התנועה, נוגעת בנימי הנפש...

לא שהיה שם עולם גדול, היה שם בסך הכול כשני מניינים! אני כילד נגשתי לאבי - ר' שמואל מאיר אנשין ואמרתי לו, אבא, בוא כבר הביתה, בכל הבתי ננסיות כבר סיימו מזמן להתפלל...

ככלל כשהחזנים היו ניגשים לעמוד, הרוב התפללו רק בקול ובנעימות, והיו כמה 'עובדים' שלא גמרו לצעוק ולשאוג בקולות אדירים. כל אחד ביטא זאת בדרכו שלו, אך כולם באותם מילים בהם הם היו מתרגשים במיוחד, הייתה פורצת מהם המילים בשאגה של התעוררות וכיסופים, למשל במילים 'קול ה' חוצב להבות אש' כל אחד עם התחנות שלו. את ר' הירש לייב ניתן היה לשמוע זועק ושואג בספירת העומר, בשאגות אדירות מלאות נעימות מתוקה. כל אחד הייתה לו דך משלו בה התבטא לפני

קונו. לדוגמא ר' נחמן בורשטיין, היה מתפלל בקול רם מאוד, ואילו את ר' יונה לבל ניתן היה לשמוע אפילו באמצע שמונה עשרה, כשהוא נאנח וגונח בנהימות של התעוררות וכיסופים. ולעומתם ר' משה בורשטיין לא היה ידוע דווקא כאיזה 'עובד' שעשה מעצמו רעש, אבל תמיד ראו שהתפילה אצלו היא הדבר הכי חשוב בעולם. הוא הקדיש לה זמן. תמיד הוא היה מגיע לפני תחילת התפילה והתכוון כראוי. בכל משך התפילה הוא היה מרותק למילים הקדושות והיה אומר מילה אחרי מילה לאט בנעימות. כמו 'זעלנער' (חייל בלע"ז) על משמרתו. נדמה לי שתמיד הוא היה עומד במשך כל התפילה, גם בימים טובים ויום כיפור הוא פשוט עמד כל הזמן.

לעולם לא אשכח את אותה נסיעה למירון, שכאשר הגעתי למערת הרשב"י ראיתי את ר' יעקב גדליה תפלינסקי, שהיה בעיצומם של ימי השבע ברכות' שלו, עומד ומתפלל במשך שעותיים ושלוש תפילת שחרית "רגילה". ואם בר' יענק'ל עסקינן, הרי שעדיין חרוט בליבי אותו תיקון הכללי שהתנגן מפיו בציון הרשב"י, כשהוא מתעכב על הפסוק 'נהפך לשדי בחרבונני קיץ סל-ה', בצעקות ובתחינה, בערך עשרים וחמש דקות הוא חזר על הפסוק שוב ושוב!! הוא ניגן את המילים באותה תנועה הידועה בין אנ"ש שהזכרתי מקודם.

ר' יצחק: אבי סיפר לי פעם על זקני ר' שמואל מאיר אנשין ע"ה, שלאחר הפרעות שהיו בשנת תרפ"ט עזב כמו הרבה יהודים את העיר העתיקה, ועבר להתגורר ב'שטעטלאך' (=שכונות מגורים) שבירושלים, שם היה מתפלל כל יום שחרית כוונתיקין אצל הליטאים ב'ברוידעס שול'. פעם אחת ניגש אליו לאחר התפילה ליטאי אחד ושאל אותו 'היכן למדת דקדוק?... אך סבי מעולם לא למד 'דקדוק', הוא רק היה מכוון היטב ואומר את מילות התפילה מילה במילה תוך שהוא מבין את משמעותה, וזה עצמו היה הדקדוק הכי טוב.

אין עוד דבר שהבעל דבר משקיע בו כל כך הרבה כוחות כמו תפילה בכוונה, הוא הרי יודע את הסוד עד כמה התפילה פועלת, רבינו אומר שיעקר כלי זיינו של איש הישראלי הוא התפילה, ועל ידי תפילה אפשר לזכות להכול. אם האדם יעמוד ויתפלל כמו שצריך הוא יפעל גדולות ונצורות, ואת זה הוא לא נותן בשום אופן. אפילו לצעוק בתפילה הוא יכול לתת, אבל כוונה, בשנייה אחת הוא לוקח את המחשבה למקום אחר ועד שהאדם תופס את עצמו לוקח זמן ולפעמים גם הרבה זמן.

ר' חיים: ר' שמואל הורביץ היה חידוש נפלא בתפילתו. מי שהיה רואה אותו היה רואה בחוש איך פניו בוערות כלפיך אש, ולמרות זאת לא

שמעו ממנו כלום. היו מספרים שלאחר חצי שעה של עוד ועוד טבילות במקווה הקפוא בו טבל גם בימות החורף, הוא היה הולך לביהכ"ס בבתי אוגרין, והחל לומר שיר השירים לפני עלות, רק מפניו היו רואים את האש שבערה בו אולם 'וקולו לא יישמע'.

ר' אפרים נחמן: ר' שמואל היה ממש דוגמה חיה לחסיד שבוער באש של קדושה, שהרי כשהיה דורש ברבים, היה קשה להבין את דבריו מתוך הלהט והרתיחה בהם אמר את הדברים, אולם בתפילתו לא כך היה. מהפעמים שאני זוכר שהייתי במירון בראש השנה באותו ימים, אני זוכר איך שהיו רואים אותו עומד בפניה כשפניו לקיר ומחזור קטן בידיו, ופניו אדומות באש להבה, ורק את הנהמה השקטה היו שומעים, משתפכת וגולשת החוצה...

תפילה בדרכו של כל אחד

ר' חיים: הדרך של הרבי בעבודת התפילה שווה היא לכל נפש, מספרים על אחד מהיהודים הפשוטים באומן, שכשהיה אומר תהילים היה קורא מחמת בורותו גם את אותיות הפרק יחד עם מילות התהילים עצמם... 'קלט למנצח' הוא היה אומר. (הפרק מתחיל באותיות קל"ט והוא חשב שזה חלק מהפרק). אפילו את האותיות לא ידע כראוי אבל הוא עדיין היה אומר תהילים. ידוע גם המעשה על יהודי אחר שלא ידע כלל לקרוא, אולם תדיר היה מזיל דמעות כמים ב'אהבת עולם'. פעם שאלו אותו: 'מדוע הינך בוכה כל כך, הרי אינך מבין כלל את משמעות המילים?' והוא ענה שאכן הוא אינו יודע מה הוא אומר בכלל, אך כיון שר' אברהם בר"ג היה בוכה באומרו מילים אלו, גם הוא עושה כך.

הרבי נתן דרך תפילה גם לר' אברהם ב"ר נחמן, שהיה שר התורה בנגלה ובנסתר. ואף ליהודי פשוט כל כך, שאפילו כשהוא לא מבין מה מרגש במילים 'האר עינינו בתורתך...' הוא חוזר עליהם ובוכה בקולי קולות. לא תמיד מרגישים את זה מיד, אך כשנמצאים ב'בית מדרש של הרבי', ומסביב הולך כזה עבודה, זה מביא את כולם למצב של תפילה.

ר' אפרים נחמן: ר' נפתלי דובינסקי שהיה אדם פשוט מאד מאד, אני זוכר אותו כל יום בוכה ב'אהבת עולם' בדמעות שלישי, היה היה צועק כל כך בתפילתו, ועדיין היו לה לצעקה חן ונועם מיוחדים ומעוררים כל כך... גם ר' בנימין ברגר שהיה מלמד תשב"ד בעיר העתיקה, היה בוכה בברכת 'אהבת עולם' כל יום... האם מכיוון שזה בשקט אפשר לומר שזה לא נקרא בכוח... זה כוח כוח... כל אחד לפי עניינו.

בעקבות תפילתו של ר' לוי יצחק

ר' אפרים נחמן: בהיותי בחור עול לימים, הייתה תקופה בה התחקיתי אחרי עבודת התפילה של החסיד ר' לוי יצחק בנדר. ואכן שמתי לב לכמה דברים מופלאים, קודם כל ראיתי שכבר לפני התפילה לא אפשר היה לדבר אתו מאום. כל כולו היה דרוך ומוכן לגשת למשימה שניצבה מולו, בכובד ראש וברצינות המלאה. כך גם במהלך התפילה הוא ישב מרוכז בכוד ראש ובישוב הדעת. מדי פעם היה אפשר לראות איך שהוא מרים את עיניו למעלה ומוחא כפיים קלות.

כשרציתי לראות איך נראות פניו בזמן תפילת 'שמונה עשרה', יצאתי לחוץ בכדי לראות את פניו, שכן מקומו היה בסמיכות לחלון. וכשהבטתי בפניו ראיתי שהם היו אדומות ממש, ניכר היה עליהם שהוא מתאמץ עם כל הכוחות, ממש תפילה בכת. לאחר התפילה ניכרת הייתה על פניו נהרה, הוא היה מיושב ורגוע ובדרך כלל דעתו הייתה בדוחה עליו אז.

שונה היה הדבר כאשר היה ניגש ר' לוי יצחק לפני העמוד, אז היה הוא מרעים בתפילתו בקולי קולות. גם אני, הייתה תקופה שהוא שלח אותי הרבה להיות חזן, וזאת למרות שלא הייתי בעל נוסח גדול. בתחילה התפלאתי על כך. אך פעם אחת כשהוא ראה שאני מתמהמה מלגשת, הוא הסביר לי ואמר: אברך צריך לצעוק, לצעוק הרבה... לעצמך הרי לא תמיד תצעק בתפילה, אבל כשניגשים הרי זו הזדמנות טובה מאד... ולמה לא תנצל אותה!?

גם ר' שמואל שפירא בתקופה בה התגורר בקטמון, היה ניגש כל שבת בשחרית עד שוכן עד, כך גם במנחה, ופעם הוא הסביר ואמר שהוא נהנה לגשת, כיון שכך הוא יכול לרומם את התפילה ולהנהיגה כראוי...

שום תפילה לא הולכת לריק

ר' חיים: מי שהולך עם תפילה חי חיים אמיתיים וטובים, שהרי תפילה לא-ל היא חי. מסופר על היסוד ושורש העבודה שכאשר היה

תיקון הכללי שלא שמעתי בחיי. ר' יעקב גדליה תפלינסקי

ר' מאיר שמעון זילברמן בתפילתו

רבי לוי יצחק בתפילת שחרית בביתו בערוב ימיו (באדיבות ג. נ.)

והרב'ה אומר על זה שהתפילות לא הלכו חס ושלום לריק, אלא הצדיקים בונים את התפילות מעט מעט, וכשיושלם הבנין אז יבוא משיח.

הכרתי אחד בשם הרב זוסמן שהיה מגיע לכותל המערבי כל לילה בחצות והיה אומר תיקון חצות בהתלהבות גדולה, הוא היה צועק בקולי קולות, יכול להיות שהוא גם בכה. כך היה נוהג כל לילה, ולא ראו עליו שהוא היה מאוכזב מזה שעדיין תפילתו לא התקבלה, אלא היה ממשיך תמיד לומר את ה'תיקון חצות' בכזה נעימות.

אני חושב שכל אחד שניסה לומר תיקון חצות הרגיש את ההרגשה הזאת, ריבונו של עולם עד מתי?! אנחנו שקועים כל כך עמוק בתוך הגלות ולא רואים שום אור בקצה המנהרה, לא רואים שהישועה מתחילה להתקרב.

ר' נתן כבר מאריך בענין הזה על הפסוק "מרחוק ה' נראה לי", שבשעה שאברהם אבינו הלך לעקידה, הייתה לו קושיה נוראה שלא יכל לתרצה. הרי מאה שנה התפלל שיהיה לו בן, ואחרי שסוף סוף נולד לוי צחק הבטיח לו הקב"ה "כי ביצחק יקרא לך זרע", ואיך עכשיו כשצחק בן שלושים ושבע אומר לו ה' לשחוט את יצחק. אבל אברהם אבינו בתמימות הלך לקיים את מצוות ה' לשחוט את בנו.

וכשהגיע למקום העקידה כתוב "וירא את המקום מרחוק", אומרים על זה חז"ל שאברהם אבינו ראה מרחוק ברוח הקודש את זרעו של יצחק שיעמדו ויקריבו קרבנות, אף על פי שהוא הולך עכשיו לשחוט את יצחק. וזה קושיה וסתירה שאברהם אבינו לא ידע מה הולך פה. עד שבסוף אמר לו ה' לא אמרתי לך אלא 'ההעלה' והרי כבר ההעלית. אבל בשעת מעשה היה לו ניסיון גדול, ומה שחזק את אברהם אבינו, הוא 'וירא את המקום מרחוק', מה שראה מרחוק שזרעו של יצחק עומדים ומקריבים קרבנות.

אומר ר' נתן שאותו דבר זה גם איתנו שאף על פי שאנחנו לא רואים כלום, אנו יודעים בידיעה ברורה שהגאולה בוא תבוא, ואין שום תפילה שהולכת לריק. וזה מה שנותן לנו כוח להמשיך להתפלל, ואף אם הישועה לא תבוא עכשיו, היא תבוא בהמשך.

יעזור השי"ת שנזכה להשקיע בתפילה בכוח, להתפלל במתינות מילה במילה וכך נוכל לכוון. וכדברי ר' נתן שכשמתפללים במהירות אפשר במחשבה זרה אחת לגמור את כל התפילה, אבל כשמתפללים במתינות יפסקו המחשבות באמצע כמה פעמים. ונזכה לפעול ישועה וגאולה שלימה במהרה בימנו אמן.

הולך בדרך, והיה צריך לעבור מתחת למרפסת רעועה היה מבקש 'אנא ה', עזור לי שלא תיפול המרפסת עלי', ולאחר מכן כאשר עבר היה אומר 'מודה אני לפניך ה' שלא נפל ולא ארע לי כלום'. ומובא שכמה מגדולי תלמידי המגיד הגדול ממעזריטש ז"ל רצו להביא אותו אליו, אך הוא אמר 'אם כך הוא מנהגו, הרי הוא הולך בדרך הנכונה, ולא חייבים להביא אותו אלי'.

ר' יצחק: כשאדם לוקח את עצמו לתפילה בכלל ולתפילה בכוונה בפרט, יש לו על זה מניעות בלי שיעור. רבינו מביא בתורה ב' שתי מניעות שיש על תפילה. המניעה הראשונה, היא מה שאדם חושב שאינו פועל בתפילתו. ורבינו מכחיש את זה בתוקף, שלא ייתכן לומר דבר כזה שהתפילה לא מועילה, למרות שאנו

הוא היה גיבור ובעל כוח, וקולו נשמע היה כשאגת ארי. הוא ניגש לעמוד והחל להרעים בעוז 'הודו לה' כי טוב כי לעולם הסדו! איזו מתיקות הייתה זו... צעקה נעימה כל כך...

לא רואים את זה - אין לזה קשר לראייה שלנו. השי"ת כל כך אוהב אותנו, כל כך אוהב כל יהודי, שכל מילה שאנחנו מדברים אליו, ה' חוטף את זה. ואנחנו לא יודעים איזה נחת רוח יש לו מכל מילה שלנו, אבל על כל פנים צריך לכוון במה שמדברים אליו.

עוד מניעה הרבה מביא, שאנו בגלות מאמינים באמונה שלימה שהולך להיות גאולה, מתי, אין אנו יודעים אבל זה ודאי שהגאולה תבוא. ואפילו שכבר אלפיים שנה אנו מחכים לזה. ולא רק שהגאולה עוד לא באה, אלא שהמצב ממש בשפל המדרגה, שהגויים ואלו שאינם שומרי תורה ומצוות מצליחים וישראל הכשרים מושפלים עד עפר. ואדם שואל את עצמו, מה קורה כאן, כבר כל כך הרבה דורות שצדיקים גדולים מבקשים ומתחננים על הגאולה ועדיין אנחנו בגלות, זה אחד מהמניעות הגדולים שיש על תפילה,

נחלי דמעות. ר' שמעון זילברמן בתפילה בערב יום כיפור

ללמד את בני יהודה קשת. ר' הירש לייב ליפל (באדיבות ג.ג.)

ר' ישראל בער אודסר - גנזי הנחל

היכי דמי 'תפילה'?

לליבון נתיבות
התפילה ודרכי
העבודה שבלב לאורו
של ה'בעל תפילה'
ותלמידיו הקדושים

שאלות ותשובות,
חיזוקים ודיבורים
מיוחדים מאת חשובי
משפיעי אנשי
שלומינו

'תפילה בכוח', מה היא?

לכוון בכל מילה, להתפלל בקול ולשים את הדעת על צורת התפילה בהשקעה וברצינות, אלו הם היסודות העיקריים של העבודה התפילה המאירה | יסודות מאירים שהתלבנו יחד עם הרב החסיד ר' נתן ליברמנש שליט"א

בתפילה. ור' שמשון שהכיר את אותו אחד וידע שהוא מתכוון לכך ברצינות, ביקש מהם שיניחו לו לצעוק הלאה. זוהי גם נקודה שצריך לתת עליה את הדעת, לא להפריע חלילה לאנשים אחרים, ככל האפשר.

וישכם אברהם נבוקר

וכאשר באים אנו לתת את ליבנו על אותה עבודה קדושה, חשוב מאד להתייחס אל העניין ברצינות, דהיינו שלא להתפלל בלחש ובמהירות, שמשמעותם של אלו היא זלזול בתפילה, ואף להגיע לביהכנ"ס מוקדם עוד לפני שמתחילים הציבור להתפלל.

כשמגיעים מוקדם אפשר לתת את הדעת לקראת מה אנו הולכים, ובנוסף לכך אנו מרוויחים שיש מספיק זמן להתפלל במתינות, ולשים לב לכוונה שיש בכל מילה שאומרים. עניינו של רבינו הוא להחשיב את התפילה להעריך אותה ולהתכוון אליה כראוי.

כשמגיעים מוקדם ומתיישרים לומר את ה'לשם יחוד' קודם התפילה, לאחר מכן משקיעים שימת לב במילים, מתחילים ממילא להתעורר בחיות והתפילה הולכת ומתארכת... זה גם עוזר שלא צריך להכריע בשאלה מה עדיף תפילה בכח או תפילה בציבור, כי ממילא משתלבים בהמשך יחד עם החזן.

לצורך עניין זה נדרשים הרבה עזות, מחד, להגיע מוקדם ולא להסתכל על אף אחד, ולא להתבלבל מכך שאתה היחיד בבית הכנסת. והרבה תמימות ופשיטות מאידך, להחשיב את התפילה, ואת ההשקעה בה במסירות.

אנחנו יכולים לראות כי התפילה בה על פי רוב יש הכי הרבה חשק לכל אחד להשקיע היא תפילת 'ליל שבת', והסיבה לכך היא מכיון שכולם מגיעים מוקדם, וממילא נהיית התעוררות גדולה, כולם מקבלים חשק להתפלל בקול, והאווירה מתרוממת.

הדבר הטוב ביותר למי שרוצה להתפלל תפילה בכוח, הוא, לאסוף עמו כמה חברים, ויחד עמם לעשות קביעות לעניין התפילה. להתאסף יחד ולהתפלל במתינות ועם כל הכוח. כשזה כך, לא מפריעים לאף אחד ולא מפסידים קדושה ואמנים. חבורה כזו זה דבר קדוש מאד!

לעניינינו, פשוט צריך לפתוח את הסידור, ולהתחיל להתפלל מילה אחרי מילה בכוונה, 'הודו - לה' - קראו - בשמו'.... להתבונן במילים ולנסות להתחבר אליהם

עמא דמצלין בחגא דפסחא, זהו עניין בפני עצמו להרים את הקול ולצעוק... אבל בדרך כלל העניין הוא להשקיע את הכוחות והקול מגיע ממילא.

מוהרנ"ת ידוע שבצעירותו היה מתפלל בצעקות ובקול רם, אולם בהמשך חייו התפלל יותר בנחת ובבעירה שקטה יותר. כך גם עוד מאנשי שלומינו שהיו מתפללים כל אחד בדרכו מי בצעקות ומי במתינות ובנחת.

ישנו סיפור על ר' שמשון בארסקי בפולין, שכאשר מאן דהו התפלל בביהכנ"ס של אנ"ש בקול רם, והיו מי שטענו שזה מפריע להם להתרכז

רבינו מביא בליקו"מ קמא תורה ט', שצריך להתפלל בכוח, ואצל אנ"ש תמיד התעסקו הרבה מאד עם העניין של תפילה בכלל ו'תפילה בכוח' בפרט, רצינו לשאול מהי בעצם 'תפילה בכוח', האם לצעוק ולהתפלל בקול או שהעיקר להתאמץ במחשבה?

ישנם שני עניינים נפרדים בעניין התפילה בכוח, האחד הוא עצם העניין והוא: 'תפילה עם כוח', דהיינו להתאמץ בתפילה ולהוציא את המילים בכוונה הלב, ועל כך אומר הרבי שצריך להתפלל בכוח ובכוונה עם כל הכוחות שיש לאדם, להתאמץ להוציא את המילים מפיו ולהתחבר אליהם.

בהמשך התורה שם מביא הרבי שכשאדם מכניס כוחו באותיות ודיבורי התפילה 'אזי נתחדש כוחו שם', הוא מרגיש חיות והתחדשות בכל איבריו וגידיו, ורואים בחוש איך שאחרי תפילה שמתפללים בשימת לב ובהשקעה עם 'ברען', יוצאים עם חיות חדשה.

לעניינינו, פשוט צריך לפתוח את הסידור, ולהתחיל להתפלל מילה אחרי מילה בכוונה, 'הודו - לה' - קראו - בשמו'.... להתבונן במילים ולהתחבר אליהם...

העניין של ההשקעה בתפילה הוא לא 'עוד דבר', הוא יסוד היסודות בהתקרבות לרבינו. מוהרנ"ת שמסופר עליו שהיה משקיע כוחות עצומים בתפילה, היה מתנהג כך רק מכיוון שהתקרב לרבי, שכל מהותו ועניינו הוא תפילה, ורק משום כך חלקו עליו וזלזלו בו כל כך.

זה לא הולך מהיום להיום, מחליטים, ומיד מתחילים להתפלל בחיות... צריכים לכסוף, להשתוקק ולהתפלל בעקשנות על זה בעצמו, דרושים לכך המון תמימות ופשיטות.

הרמת הקול בתפילה

ישנו עניין נוסף והוא ה'קול והצעקה בתפילה', ובדרך כלל זו תוצאה של ההשקעה בתפילה, מטבע הדברים כשאדם מתחיל להתפלל ומתחבר למילים המיוחדות של התפילה, ממילא קולו מתעורר בעקבות כך והוא נשמע ברמה. ובוודאי שלהיפך, כאשר התפילה בלחש נגרעת הרבה מאיכות התפילה, ואף נראית כזלזול בה.

לגבי פסח מביא רבינו עניין מיוחד שיש לצעוק, 'בפסח צועקין בתפילה' (ליקו"מ קמא ר"ב), ורבינו מסמין על זה את התרגום 'קל

איך מטיילים בעולמם המופלא של הדיבורים?

עולמות חדשים מתגלים בכל דיבור ודיבור של התפילה, וכל אחד יכול להעמיק במחשבתו ולהנות מהיופי המופלא של העולמות הללו | תשובת בהירות מהרה"ח ר' אלימלך זילבינר שליט"א

עובר ליד פרדס נפלא ומפואר, ושואלים אותו מה הוא רואה, מיד הוא יענה, 'אני רואה פרדס'. אולם, כאשר הוא יעצור ויתבונן לעומק, הוא יראה איך שבתוך הפרדס הזה ישנם עצים, ענפים, עלים, פירות, ואף עופות ששירים ומצפצפים, הלא זה יופי שאין כמוהו...

כך גם בתפילה לדוגמה כשאומר את המילים ברוך אתה ה', הוא מתכוון שה' הוא מבורך. אבל כשמנסים להבין יותר לעומק, מה הכוונה 'מבורך', מגלים עולם שלם של חסדים אינסופיים, שה' מאציל עלינו מברכתו בלי סוף, וממילא אי אפשר להיפרד מהדיבור הזה.

לפעמים אדם נקלע למצב שהוא מוכרח למהר בתפילה, כגון כשהוא עומד לפני סוף זמן התפילה וכו' האם גם אז שייך העניין של תפילה בכח?

בוודאי שכן! עניין השקעת הכח, בתפילה אינו קשור בהכרח עם המהירות של התפילה. המעלה של האריכות בתפילה מוזכרת כבר בדברי חז"ל כל המאריך בתפילתו מאריכין לו ימיו ושנותיו, ואדם יקבל שכר על כל רגע שהקדיש לתפילה. אבל תפילה בכח שעניינה הוא שימת לב למילים שאומר מתאפשרת גם במצב כזה.

ההשקעה בתפילה חשובה גם כשהיא במילה או שניים, אבל כמובן שההתעמקות בתפילה מתאפשר הרבה יותר, אם האדם מקדיש זמן מספק בשביל כך. אבל בכל מצב, מה שיש לאדם באותו רגע, איך שהוא אומר את המילים, האו צריך לשים אליהם לב, ויכול בוודאי להתחבר אליהם.

צריך להאמין שגם הכוונה בכמה מילים כגון: 'ברוך אתה ה', נקראת תפילה בכח, אך לפעמים אדם יכול לכוון הרבה כשהוא מתפלל מהר ולפעמים לא, אבל בכל אופן מה שהוא חוטף בכוונה ובשימת לב מירבית, בוודאי נקרא תפילה בכח, כל חד לפום דרגא דיליה.

זו טעות לחשוב שכשאדם לא זוכה להתפלל כמונה מעות, הוא מתייאש מלכוון בתפילה. הרי הרבי אומר תמיד שלא כל אדם יכול לכוון בכל התפילה, גם כאן אם אתה לא יכול לחטוף הכל, אז לפחות מה שאפשר...

כאשר אדם יעצור ויתבונן לעומק, הוא יראה איך שבתוך הפרדס הזה ישנם עצים, ענפים, עלים, פירות, ואף עופות ששירים ומצפצפים, הלא זה יופי שאין כמוהו...

שפירא ידוע שהוא היה נתפס כל פעם למילים 'ציון', זה הזכיר לו את הגאולה, וגם את הציון של הרבי, וממילא הייתה למילה הזו משמעות עצומה עבורו, כשהוא אמר אותה הוא נזכר בכל הדברים שקשורים בה, 'עולם מלא'... אפשר לתת לזה משל גשמי. כשאדם

בליקו"מ תורה ס"ה מביא הרבי לעניין התפילה את הלשון ש'כל דיבור ודיבור הוא עולם מלא', והדיבור מבקש מהנפש 'איך תוכל להתפרד מאיתי'. והלא לכאורה במבט חיצוני נדמה, שהמילים של התפילה לא תמיד יש בהם איזה עומק גדול. מהו טיבו של סוד זה, ואיך נוכל לזכות אליו?

בליקוטי תפילות (מ"ט תנינא) מתפלל מוהרנ"ת, אודות העניין שינחלו הצדיקים לעתיד לבוא ש"י עולמות, ומבקש 'ונעמיק דעתנו בזה ונשער דעתנו בגדולת עולם אחד, וכמה וכמה כוכבים ומזלות וגלגלים נפלאים ונוראים שיש בכל עולם ועולם, וכמה וכמה עירות ומדינות, וכמה וכמה מבואות וחצרות ובתים וחדושים נפלאים וענינים נוראים שיש בכל עולם ועולם'.

ניתן לקשר את הדיבור הזה גם לעניינינו, ישנה המשמעות החיצונית של המילה, אותה קולט האדם במבט שטחי, אולם בכל דיבור ישנו עומק עצום, בדומה לכוכבים, מזלות, בתים, חצרות וכו'. ניקח כדוגמה את המילה 'ראה' או 'אהבה', שכשאדם נעמד להתבונן בהם, הוא מגלה איך המשמעות של המילה הזו פותחת לו הרגשות חדשות בנפש של יראה ואהבה. או המילים על ניסיון שבכל יום עמנו, כמה עומק יש בהם.

ישנם מעשיות רבות על אנשי שלומינו, שהיו נסחפים תוך כדי אמירת תיקון הכללי או תפילות אחרות במשך זמן ממושך, וחוזרים על פסוק או מילים מסוימות ש"תפסו" אותם, שוב ושוב ושוב... הם התחברו למשמעות של המילה הזו, וממילא לא יכלו להיפרד ממנה, נפתח להם העולם של אותה מילה, והם נכנסו לתוכו עוד ועוד...

לגבי ר'

שמואל

"כך היו מתפללים באומן!"

זכרונות נלהבים מתפילותיו של החסיד ר' לוי יצחק בנדר, ומהתפילה של חבורת האברכים הבני-ברקית אשר הייתה לשם דבר ועוררה את הלבבות באש לעבודת הקודש, להבה שעודנה מלהטת עד לימים אלו. לצד חיזוקים נפלאים במעלת ההתחדשות בתפילה | הרה"ח ר' בנימין נהרי שליט"א בתיאורים מרוממים ודיבורים מחדשים

צריכים להתחיל "הודו" כשעה ועשרים לפני "נץ החמה".

מי שניגש לעמוד כשליח ציבור באותו מניין לעיתים קרובות, היה הרה"ח ר' אברהם מרדכי פלברבוים ז"ל, אשר התפלל בכזה התלהבות בתבערת אש הקדושה, ובנעימות, ולא אגזים אם אומר, שהייתה זו נעימות ואש שלא מעלמא הדין. הוא הצית והבעיר את לבותיהם של כל הציבור, בפרט את "אברכי צעירי אנ"ש, והבחורים בני גילנו.

באויר ריחפה אש של קדושה, ולא אגזים אם אומר, שהייתה זו נעימות יוקדת שלא מעלמא הדין. התפילה הציתה והבעירה את לבותיהם של כל הציבור, בפרט את "אברכי צעירי אנ"ש, והבחורים בני גילנו.

מנהגו היה בסיום כל קפיטל הן במזמורים שלפני ברוך שאמר, פסוקי דזמרה, התחיל וסיים בשני פסוקים האחרונים, כגון בסיום "הודו" התחיל לומר "אשרי העם שככה לו" ואני בחסדך בטחתי" וגו'. וכן "הפכת מספדי", "כי בו ישמח לבנו" בקול אדיר ובחיות עצומה ובערבות נפלאה, אשר עד היום הזה עוד מהדהד בלבי ונפשי מעוצם התבערה שהצית בלבי ובלב ידידי ואחי.

באותה בעירה היו גם שאר חלקי התפילה, "פסוקי דזמרה", "שירת הים", "נשמח כל חי", שוועת עניים, זעקת הדל", בשאגות אדירות ונעימות, בכיסופין ודביקות. כך גם חזרת הש"ץ ה"נקדישך" בכזה חיות, וממש בהשתפכות הנפש, ואח"כ קריאת התורה בכזה נעימות, וכן שאר זמנים ומועדי ה' הלל, וקריאת המגילה בנעימות ובחרדת קודש.

ויש לציין שאף שהתחילו כ"כ מוקדם הודו, בסמיכות לעמוד השחר, אף על פי כן כבר היו רוב רובו של המנין מגיעים מתחילת התפילה, ומתפללים באש לוחטת אשר בערה בלבם.

החסיד ר' לוי יצחק בנדר ז"ל בכמה הזדמנויות בהם היה מגיע לב"ב לשבתות כשהיה לו שמחה משפחתית - היה משתתף במניין ותיקין עמנו. ואף היה מתבטא בהתפעלות רבה: "המניין הזה מזכיר לי, את התפילות של העובדים באומן".

המשך בעמוד 35 <<<

איך שר' לוי יצחק
התפלל בכזו מין חיות
ודביקות בכל יום,
תמידין כסדרן. הוא היה
מתנועע ממש כמו בחור
צעיר...

והייתה חבורה מפוארת של אברכים אותם חיזק הרה"ח ר' נתן ליברמנש שליט"א, אשר ידיו רב לו בקירוב אברכי משי לתורתו של רבינו. שם ביחד הם היו משקיעים השקעה עצומה בעבודה של "תפילה - בכח", התפילות שנחרטו בלבבי כמו בליבם של הנערים מבני גילי, בהם כמה ממשפיעי אנ"ש.

החיות שהייתה במניין הזה הייתה נפלאה ביותר, הגם שהיינו רק ילדים, חיכינו בכליון עיניים במשך כל ימות השבוע, לאש והרוממות שהייתה בתפילות של שבת, והגיעה לשיא בשחרית של שב"ק. אותה התפללו במתינות עדי כדי כך, שהיו

קטונתי מלעורר את קוראי ירחון 'אבקשה' בדברים העומדים ברומו של עולם, ובפרט שכל אחד כשלעצמו זקוק הרבה חיזוק ותיקון כדי לאחוז בעבודה הזאת של תפילה בכח תמידין כסדרן. ומאידך, רביה"ק דרש מאיתנו שנספר לדורות הבאים את מה שראו עינינו, את מה שהיה בדור הקודם, אשר גם הם המשיכו מדור דור את יסודות ברסלב בטהרתה.

אם בענייני תפילה בכח עסקינן ברצוני לספר מעט ממה שראו עיני, מעבודת התפילה אצל אנ"ש בימים עברו, ובוודאי נוכל ללמוד מדרכיהם, איך שהיו ניגשים לכל תפילה, כאילו שהיא משהו חדש לגמרי.

עד היום חרוטה בלבי אותה תקופה, בערך לפני חמישים שנה, איך שאנ"ש הק' מדור הקודם נוחם עדן, ואשר איתנו בחיים הע"י, היו מתפללים בחיות ובהתחדשות, "פרישקייט", ובמיוחד פארי זקני אנ"ש, אשר ביניהם היה הרה"ח ר' לוי יצחק בנדר ע"ה, אשר זכינו לראות מחזה הוד, בימי הנערות והבחורות, איך שר' לוי יצחק התפלל בכזו מין חיות ודביקות בכל יום, תמידין כסדרן. איך שהיה מתנועע כמו בחור צעיר.

היתה לו הנהגה קבועה, הוא היה מתחיל לומר את ה'קרבות' מיד כשעלה השחר, ומתחיל לומר "ברוך שאמר" מיד לאחר הנחת טלית תפילין, בערך כ-50 דקות לפני "נץ החמה", ובוודאי קניינים אלו הוא רכש ממה שראה בימי נעוריו, מדורו, דור דעה. ואכן ליוותה אותו התבערה כל שנות ימי חייו עד לימי האחרונים ממש.

ומזה למדנו שבכדי להמשיך בדרכם של אנ"ש, לזכות להשקיע "בתפילה בכח" ולהרגיש חיות מזה. צריך להתחיל כבר מימי הנעורים להתפלל כסדר התפילה, ובמתינות להכניס כל החושים והכוחות בתוך דיבורי התפילה. ואז נזכה לקנות בקניין נצח. אשר ילווה אותנו כלל משך חיינו בזה ובבא, לנצח.

אש' בני ברק

חבורה נוספת חובה עלי להזכיר כאן, היה זה באותם ימים, אותם אני מכנה בשם "תקופת הזוהר", היה זה בהיותנו בגיל הנעורים ובשנות הבחורות, לפני כארבעים וחמש שנים, בתקופה בה התקרבו רבים לאורו של הרבי בעיר בני ברק,

'כשרק נזכרים בתפילה של הברסלב'...

עניין הצעקה והקול בתפילה כפי הנהוג אצל אנשי שלומינו מימי קדם, מעורר תיקונים נפלאים, ומזכה את האדם להוליד מוחין חדשים ולהתנקות מה'חמץ שבמוח | הרה"ח ר' דניאל דיין שליט"א בשיחת חברים של התחזקות

הקודם כמו ר' שמשון ברסקי ועוד... מוהרנ"ת מביא שיטת פנאים בהם אדם צריך להתפלל מהר יותר או בלחש, אבל בדרך כלל תמיד היו שומעים אצל אנ"ש את הקול נישא בתפילה, מעורר ומחייה כל כך.

רבינו הקדוש מביא בתורה ה' שעל ידי הקול שאדם מוציא בכל כוחו בתפילתו, נעשים רעמים שמנקים את המח מהחמץ. רבינו מסביר שם שהקול פוגע במוח, ועל ידי כך מתנקה הלב וזוכים לשמחה גדולה. רבינו רוצה שנתפלל בכוח גדול ובקול. הוא רצה להחזיר עטרה ליושנה, שנתפלל בכח, חיות והתלהבות, כדרך תלמידי הבעש"ט.

ישנו עניין נוסף בצעקה והוא: 'להוליד את המוחין'. רבינו מביא בליקו"מ קמא תורה כ"א, שעל ידי הצעקה מולידים את המוחין ומוציאים אותם מתעלומתם. בוודאי שאנו שכבר עבר עלינו מה שעבר, צריכים לצעוק הרבה ולהוליד מוחין שנוכל לעבוד את ה' מחדש.

עניין זה מובא גם בספרי המקובלים, שהסיבה שהתינוק בוכה כל כך, היא בכדי שעל ידי כך הוא יוליד את מוחו, ויהפוך לבר-דעת. בהקשר זה אפשר להזכיר את המעשה הידוע שאירע בבית של אחד המתנגדים, שם היה תינוק שבכה ללא הפסק, ואביו שכעס עליו אמר: 'הוא צועק כמו ברסלב'ר! כן, ברוך ה' אנחנו זוכים להיות ברסלב'ר ולצעוק ולצעוק...'

אך בוודאי שאין צריך להיכנס למקום שמתפללים בשקט ולהפריע לאנשים אחרים, שם יש לקיים עצה אחרת של רבינו, שאדם יכול להוציא את הצעקה ושאיף אחד בחוץ לא ישמע כלום.

'גאר מיין זאך איז תפילה' (=כל ענייני הוא תפילה) אמר רבינו, ולכן עלינו להשקיע את כל חיות אפינו במילים הקדושות של התפילה, ובפרט בפסח שעליו אמר רבינו כי 'בפסח צועקים בתפילה', כך גם אמירת ההגדה בקול שהיא סגולה לתיקון הברית, כמ"ש 'יגד לכם את בריתו', שעניין ההגדה מקושר עם תיקון הברית.

ה' יזכנו להתחדש בעניין התפילה בתמימות ופשיטות באמת. אמן!

בקיבוץ באומן, היו תפילות בבעירה עצומה, בכוח ובשאגות גדולות, הן ה'זכור ברית', והן תפילות החג בעצמו. כשרק נזכרים בזה זה מרגש עד כדי לגעוגות לתפילות ראש השנה הבעל"ט

שאני נוהג...

ומאידך, בוודאי שהיו אותם שהתפללו בנחת ובקול נמוך יותר, אם משום שלא היו מסוגלים לכך, ואם משום שכבר היו מבוגרים וכבר שקטו שמרי המוח שלהם, כדוגמת מוהרנ"ת בשנותיו המאוחרות, ואף בדור

כשניגשים לדבר על תפילה, חייבים להזכיר קודם כל את התיאור הנורא שכותב התלמיד הנאמן ר' נחמן טולטשינר, על רבו מוהרנ"ת: ומלבד זה היה עוסק הרבה מאד בעבודת ה', עבודה זו תפלה, כי היה מתפלל תפלתו בכח עצום ובהתלהבות גדול ובדבקות נפלאה. גם היה עוסק הרבה בתפילה ובתחנונים בתמימות ופשיטות גדול, כי היה רגיל לומר בכל יום מזמורי תהלים הרבה ובהתעוררות גדולה ובכביה עצומה **ובקולות וצעקות גדולות ומשונות ובלב נשבר** באמת כזה, אשר לא יאמן כי יסופר. (הקדמת עלים לתרופה)

כך הייתה נראית תפילתו של התלמיד הדבוק בתורת רבו, וכך נראתה גם עבודת התפילה אצל אנשי שלומינו מאז ומקדם. למול עיני עומדים כל הסיפורים ששמעתי אודות תפילותיהם של ר' געצ'י והעובדים באומן, שהיו מתפללים בכוח עצום ובהתעוררות גדולה. כך גם לא משה מליבי תפילתו המרעידה של ר' שמואל צ'צ'יק במירון ביום כיפור, יחד עם שאר ה'מתפללים' הקדושים.

אני זוכר את השנים הראשונות שהחל הקיבוץ באומן, היו שם תפילות בבעירה עצומה, בכוח ובשאגות גדולות, הן ה'זכור ברית', והן תפילות החג בעצמו. כשרק נזכרים בזה זה מרגש עד כדי בכי וגעגוע לתפילות ראש השנה הבעל"ט.

מסופר שכשהתפללו אנשי שלומינו פעם אצל ר' גדליה מליניץ זצ"ל כדרכם בצעקות ושאגות, וכשהיו מי שהתרעמו על כך אמר מוהרנ"ת: האם הם מדמים עצמם לרבינו הקדוש?! הוא היה 'שמן בחשאי', אבל אנחנו צריכים לקרוע את הקנה בתפילתנו, כ מ ו

למה להשקיע דווקא בתפילה? ואיך מתחזקים כשממש לא מצליחים?

לעיתים נדמה לנו כי עבודת התפילה אינה די חשובה כדי שנשקיע בה, לפעמים אנחנו לא מתקשים להבין למה להתאמץ כל כך לכוון באמירת הקרבנות, ואם בכל זאת ניסינו להתאמץ בתפילה וזה לא הצליח, נדמה לנו שכבר אפסה תקוותנו | שאלות ותשובות עם הרה"ח ר' שאול סירוטה שליט"א

לצאת ידי חובה - היא זו שמחדשת את האמונה והיא זו שלוחמת בעמלק המתחדש בכל יום לקרר ולעקור את האמונה בלב, איך יתכן אם כן לחוש בזבוז על זמן שמושקע בבניין יסוד קיומנו, יהדותנו ואמונתנו.

מי שחס על עצמו ומפחד מפני גודל כחו של עמלק הבווער דבר יום ביומו להכרית חלילה כל שארית משונאיהם של ישראל מבין שעליו לציית למה שרבינו 'הזהיר מאד כמה פעמים להתפלל בכח גדול'. בכלל ה'להכריח' הוא דבר זה עצמו, שכאשר אין חשים ביקרת הדבר משתעבדים לדעת הצדיק ומעוררים יראה שכלית לאזור את כל הכחות ולהתפלל עד שמן השמים ירחמו שגם לבו יפתח וכפי שלימד לתלמידו הקדוש רבי יודל ששאל לרבינו איך זוכים להתפלל בהתעוררות הלב, וענה לו: "תאמרו לי אצל איזה צדיק קבלתם התעוררות הלב, העיקר הוא האמירה בפה. רצונו לומר להרבות בדבורים של תחנונות ובקשות בפה, והתעוררות הלב בא ממילא" (חיי מוהר"ן תמ"ב).

לסיום, במקום נוסף (שיחות הר"ן ע"ה) בו מבאר רבי נתן שוב ש'הזהיר מאד להכריח את עצמו להתפלל בכוונה גדולה, דהיינו לקשר המחשבה אל הדבור בקשר אמיץ וחזק שיטה אזנו היטב היטב וישמע מה שהוא מדבר בתפלה" הוא מוסיף שם דברים כדרבנות: "היה מתלוצץ מאד מאד מאותן האומרים שאין צריכין להכריח עצמו לתפלה, והיה מזהיר מאד להתפלל בכוחות להכניס כל כוחו באותיות התפלה", ועלינו לנסות ולהבין מה טיבה של התלוצצות זו שהיה מתלוצץ מהם **מאד מאד**, מה רצה רבי נתן ללמדנו בכך?

אלא שהשחוק הגדול נובע מכך שאין לכך כל אחיזה בשכל, שהרי אם אחד יבוא ויבקש שהוא רוצה לחיות, אבל הוא מבקש לוותר על

דוקא התפילה בכח - היא זו שמחדשת את האמונה והיא זו שלוחמת בעמלק המתחדש בכל יום לקרר ולעקור את האמונה בלב, איך יתכן אם כן לחוש בזבוז על זמן שמושקע בבניין יסוד קיומנו, יהדותנו ואמונתנו

תעשה פה קוביה מרובעת קטנה לפני השאלה וכן בכל השאלות. לפעמים אני נכנס לעניינים אחרים של עבודת ה' ובהם יש לי יותר חיות, זה גורם לי לחשוב שכאלו חבל "לבזבז" זמן על התפילה, למה לי להשקיע כוחות ולהאריך כל כך, אני הלא יוצא ידי חובתי באמירת כל המילים עם הכוונה המינימלית של פירוש המילות?

קודם כל יש להקדים, כי יסוד התקשרותנו לצדיק היא קבלת דבריו בביטול גמור ללא עירוב הרגשות והתחכמויות, וכפי שגילה לנו (לקו"מ קכג) "העיקר והיסוד שהכל תלוי בו לקשר עצמו להצדיק שבדור ולקבל דבריו על כל אשר יאמר כי הוא זה דבר קטן ודבר גדול ולבלי לנטות מדבריו ימין ושמאל, ולהשליך מאתו כל החכמות, ולסלק דעתו כאלו אין לו שום שכל, בלעדי אשר יקבל מהצדיק והרב שבדור".

ומאחר ורבינו הקדוש קבע ו'הזהיר מאד כמה פעמים להתפלל בכח גדול להכניס כל כוחו בדבורי התפלה, ואמר כמה פעמים שהאדם צריך להכריח עצמו מאד לתפלה, לא כמו שאומרים קצת שאין להכריח עצמו לתפלה, רק אדרבא צריכין להכריח עצמו מאד מאד בכל הכוחות לתפלה" (שיחות הר"ן ע"ה), על כן צריכים אנו להתייחס אליה ברצינות הראויה. שהלא התפילה אינה ה'דבר קטן' שגם ממנו אסור לנטות ימין ושמאל, אלא דווקא 'הדבר הגדול' של רבינו הקדוש. הלא היא היא "כל עסקו" שבעבורו סבל כל כך מכל המחלוקות (לקו"מ ח"ב צד).

לדעת רבינו הקדוש זהו שורש החיות דקדושה שמחייב להתפלל בכל הכוחות, וכלשון קדשו (שם ח"א סי' ט'): "כי עיקר החיות מקבלין מהתפלה ובשביל זה צריך להתפלל בכל כחו, כי כשמתפלל בכל כחו ומכניס כחו באותיות התפלה, אזי נתחדש כחו שם, בבחינת חדשים לבקרים רבה אמונתך, כי אמונה היא תפלה וכמו שכתוב ויהי ידיו אמונה ומתרגמינן פרישן בצלו". ומכלל דבריו למדנו, שתפלה בכח היא 'ייסוד החיים' ולא מותרות וזוטות, בנוסף מגלה רבינו שהיא גם יסוד קנין האמונה, ודוקא התפילה בכח - ולא תפילה של

רבי מיכל דורפמן בשול בקריאת התורה

שהיו צריכין הלויים לעסוק בשירה בשעת עבודת הקרבנות, כי כל הקרבנות היו לקשר כל העולמות אל הנקודה המאירה בבית המקדש, וזהו בחינת שיר של יום, כי כל יום ויום יש לו שיר מיחד כפי הארת הנקודה שמאירה בו משבת שהיא עצם הנקודה כי על ידי השיר עיקר התקשרות והארת הנקודה אל כל העולמות, ותיכף אחר כך אומרים קטורת שחביבה מכל הקרבנות שמטרת כל העולמות, בפרט עולם העשיה מכל הקלפות על ידי קדושת אור הנקדה שנמשכת ומאירה עתה כדי שכולם יקבלו השפע ורב טוב שנמשך על ידי התפלה."

כמובן שצריך ללמוד את הדברים במקורם בכדי לעמוד על עמקם, אבל כל המתבונן יראה, שבכל יום אנו זקוקים לכל התפילות-הכלים המופלאים הללו כאויר לנשימה. בכדי להמשיך את השפע המיוחד של אותו יום, ובפרט למי שקלקל והחריב וצריך להמשיך חסדים חדשים, שהלא חלקי התפילה הללו הם כלי המשכת השפע לנפשו אחר שנחרבה ח"ו.

או לדוגמא, בדבריו בהם הוא מבאר את סוד עניין אמירת פרשת הקטורת (שם, קריאת שמע סוף הלכה ה'): "קטורת, היא עיקר בחינת תשובה כידוע, כי אחד עשר סמני הקטרת מכניעין סטרא דמותא וכל הסטרין אחרנין, ומעלין הקדושה מעמקי עמקי הקליפות כידוע, שזהו עיקר בחינת תשובה, וכמו שכתוב בכתבי האר"י ז"ל **שיזהר לומר קטורת בכונה גדולה ויועיל לו לחזור בתשובה**".

גם אם אין אנו זוכים להבין בפרוטרוט איך דבריו של מוהרנ"ת מתיישבים עם כל מילה ומילה

בכוונות, כי על ידי הנקודה בחינת מלאפום על ידי זה נמשכין כל ההשפעות ועל כן אומרים שלש פעמים קדוש ב"ובא לציון" כנגד שלש נקודות שמשם נמשכה השפע, וזה בחינת השיר של יום שאומרים אחר כך, כי התקשרות והארת הנקדה לכל העולמות הוא על ידי שיר ונגון שזהו מה

גם אם אין אנו זוכים להבין בפרוטרוט איך דבריו של מוהרנ"ת מתיישבים עם כל מילה ומילה מחלקי התפילה עליהם הוא סובב, אולם יש לנסות לעורר את הלב להתחבר אל השיר הנפלא הזה, ועל ידו אנו מתקשרים לעולמות העליונים

כך שראשו יהיה מחובר לגרונו... הרי שזו ליצנות גמורה, לא יהא שם מקום לתוכחה או וויכוח אלא פשוט להתלוצץ ממנו, כיון שהדברים מופקעים מכל זיק של שכל. ובאותו מבט ראה רבינו הקדוש את ה'הצעה' להתפלל בלי להכניס כוחות, כיון שזו כל מהותה של תפילה, וזהו יסוד מצוות ה'עבודה שבלב' בעת התפילה, עליה נצטוונו מדאורייתא או מדרבנן. ואילו בהעדרה של שימת הלב הרי עיקר חסר מן הספר, ומי שמגיע ורוצה לעשות זאת לכתחילה, אכן ראוי להתלוצץ על כך מאד מאד.

מאד קשה לי להשקיע בחלקים האחרים בתפילה שאינם מדברים בפירוש על בקשות או אפילו על שבחים לקב"ה כדוגמת הקרבנות או שיר של יום קטורת וכדומה, מהו העומק של החלקים הללו?

קשה לענות במסגרת מצומצמת זו על עניינים רחבים ורבי היקף כגון אלו, כיון שכל חלק מחלקי התפילה הינו עולם שלם בפני עצמו. וכפי שידוע מדברי האר"י הקדוש בסוד עליית העולמות והמשכת השפע בסדר התפילה, שכל חלק מחלקי התפילה הינו חלק מן הקומה השלמה, ובהעדרו חסרים לאדם ההשפעות העצומות הצריכות לו מידי יום ביומו מחדש, לפי צירופי העולמות באותו יום ולאותו אדם.

ואכן לשם כך כדאי וראוי ללמוד בספרי מוהרנ"ת ב'לקוטי הלכות' על סודם המופלא של אותם חלקים בתפילה, ועל ידם נוכל להתחדש בתשוקה עצומה להמשיך תיקונים אלו בעת אמירתם. ואכן כל מי שניגש לכך בתמימות, מוצא בהם תקוות חיים וסגולות יקרות מאין כמותם, שיצילו וירפאו אותו בתכלית.

לדוגמא נציין מקום אחד בו מגלה מוהרנ"ת נוראות על סוד 'אשרי ובא לציון' 'שיר של יום' ו'קטורת', בהלכות נשיאת כפים (ה"ה), שם הוא מבאר את כל סדר התפילה ב'שחרית', על יסוד דברי רבינו הקדוש (בלקו"מ סי' לד) שגם החוטא והפושע הגדול ביותר שמחמת פשעיו החריב וקלקל את לבו, עד שאין יכול להכיל שום שפע של קדושה, אעפ"כ ביכולתו להתחדש על ידי שיתקשר לנקודת החסד השרויה אצל הצדיק שלא נפגמת לעולם, ועל ידה יכול להמשיך שפע חדש שיתקן את הכל, ויחדש את הכל לטובה.

ובתוך דבריו הוא כותב כך: "זהו בחינת המשכת השפע שאנו ממשיכים באשרי ובא לציון, שאז הוא ירדת השפע כמובא

מחלקי התפילה עליהם הוא סובב, אולם יש לנסות לעורר את הלב להתחבר אל השיר הנפלא הזה, ועל ידו אנו מתקשרים לעולמות העליונים, בהם נשפעים החסדים ועל ידם נוטלים אנו חלק בתיקון שנעשה על ידי שירת הלויים בבית המקדש, ובהקרבת הקטורת שניתנה לנו בשביל הצלת חיינו.

משל למה הדבר דומה, לחולה אנוש שרופא אמיתי נתן לו תרופה מצילת חיים, והוא מורה לו על סם פלוני 'רק זה יציל את חייך', הרי בוודאי שהוא לוקח זאת בשמחה ומדקדק בו כפי כוחו, זאת על אף שעדיין לא השיג בדיוק את מהות תרכובת הסמים, ואופן כח פעולתם וסגולתם. בוודאי שצריך לנסות להבין כפי כוחנו, אבל כשניגש בתמימות אף ללא הבנה, בוודאי שבכח הדברים וסגולתם תתעורר בנו תבערת רצונות והכרת הטוב, ונודה למי שאמר והיה העולם על כל הטוב שגמלנו בכל אלה. יתרה מכך, אפילו אם לא לפעמים אנו לא זוכרים כלום מהדעת שלמדנו על קטע תפילה זה, אבל לפחות מונח בזיכרונו שישנה כאן 'תחנה' מיוחדת מצילת חיים, זה ייתן לנו כוח לומר את המילים בכוונה ובשמחה.

ש. אני מודע לכך שתפלה בכח עומדת ברומו של עולם, אבל המציאות היא שעוברים ימים ושנים ואני לא מצליח להתרכז ולעמול בתפילה ובפועל אני לא כמעט ולא מכוון, מה עושים?

ת. כבכל חלקי עבודת ה' בהם זכינו לאוצר של התחזקות מרבינו הקדוש כאשר רואים שהמציאות טופחת על פני המבקש והרוצה ואין עולה בידו, שאף על פי כן לא יהא נסוג אחור, כך גם בעבודה קדושה זו שהיא הגדולה והגבוהה מכל העבודות והעומדת ברומו של עולם.

במעשה הראשון ב'ספורי מעשיות' מספר רבינו הקדוש על אבידת בת המלך, שהשני למלכות יצא לבקשה בעקשנות עצומה, "והיה מבקשה מאד זמן מרובה מאד עד שמצאה, והיה הולך אנה ואנה זמן רב ובמדבריות ובשדות וביערים והיה מבקשה זמן רב מאד", מוהרנ"ת מבאר שהכוונה

התפילה היא האמונה. והצדיק ואנשיו יוצאים להפשה ולבקשה, ועוסקים להקימה מנפילתה ולהחזיר עטרה ליושנה להתפלל בכל הכח, אולם בתוך כך נופלים ונופלים ומאבדים אותה שוב ושוב...

למדת ה'מלכות-אמונה' שנאבדה ונסתרה בעולם. רבינו הקדוש גילה את אוזנינו שהתפילה היא האמונה. ובעולם הזה כגודל מעלתה כן גודל זילותה ושפלותה בעיני בני אדם. ועל כן יוצאים הצדיק ואנשיו להפשה ולבקשה, ועוסקים להקימה מנפילתה ולהחזיר עטרה ליושנה להתפלל בכל הכח, אולם בתוך כך נופלים ונופלים ומאבדים אותה שוב ושוב...

וההוראה היוצאת ממעשה זה היא הלימוד לעקשנות עצומה, שעל האדם להיות עקשן גדול בעבודת ה', וכפי שרבי נתן מבאר בהקדמתו שם: "והמעייין בכל זה בעין האמת יבין היטב כמה וכמה צריכין להתחזק בעבודת השם ואיך ועד היכן צריכין להיות עקשן גדול בעבודת השם בלי שעור וערך ומספר, כל אדם ואדם לפי מדרגתו ולפי עליותיו וירידותיו, ואפילו אם עבר מה שעבר, ראה והבין והבט בהמעשה הנ"ל כמה יגיעות יגע וכמה טרחות טרח השני למלך הנ"ל ואחר כך נפל מאד על ידי שלא עמד בנסיון קל שני פעמים, עד

שנפל לבחינת שינה כמה וכמה שנים עד שהיה בבחינת שינה של כל השבעים שנה, ואף על פי כן לא התיימש עצמו והיה לו יגיעות כאלה אחר כך, ולא שמע לשום מניעות ודחיות שרצו לדחותו שלא לבקש ולחפש עוד, ראה והבין והבט על כל פרט ופרט מהמעשה ותבין רמזים והתעוררות נפלא כמה צריכין להתחזק לדרוש ולחפש ולבקש את עבודת השם תמיד".

התפילה היא האמונה והיא המלחמה בעמלק, כתוב בזוהר 'יהי ידיו אמונה - פריסן בצלו', וכל הנצחון במלחמה זו היא העקשנות שלא להרפות בעת הסתרה, וכפי שרבי נתן מגלה לענין מלחמת היצר על ידי תפילה, שצריך שם עקשנות גדולה לרוב אריכות המלחמה, כך גם על עצם הכלי זיין של המלחמה שצריך להאריך אף ולהתחזק ללחום לבקש את כלי הזיין הללו עד שנמצא אותם בעזרת ה', וכלשונו: "שבענין מלחמה זאת שיש לכל אדם עם יצרו, שהוא בחינת מלחמת עמלק, כל נצחון המלחמה הוא כשהוא חזק בדעתו בכח הצדיק לאחוז את עצמו ולעמוד בקשרי המלחמה בכל מה שיעבור עליו, כי כל זמן שהאדם אינו מיימש את עצמו ומחזק את עצמו להתחיל בכל פעם מחדש ועוסק עדיין במלחמה זאת שעיקר הכלי זיין הוא תפילה (כמו שכתוב בלוק"מ סימן ב), הוא נקרא נוצח את המלחמה" (שם, שבת ז-נד).

בנוסף יש לזכור היטב את שגילה לנו רבינו הקדוש (שיחות הר"ן יג): "כשרוצים להתפלל ואין מניחין אותו ומבלבלין אותו בכמה מיני בלבולים והוא צריך לכמה יגיעות בשעת התפלה, ואזי אפילו אם אינו זוכה להתפלל כראוי, אף על פי כן היגיעה בעצמה שמייגע עצמו בכל כחו ומוסר נפשו להתפלל כראוי זה בעצמו הוא בחינת קרבנות בחינת כי עליך הורגנו כל היום".

אך זאת תדע, שסוף כל סוף בודאי תועיל לך העקשנות לזכות לתפילה בכח, וכפי שמבטיח מוהרנ"ת (לקוטי הלכות, ברכת המזון ד-כ): "ואם יהיה עקשן בהרצון לבלי להניח את הרצון והכסופים דקדושה בשום אופן אף אם מפילין אותו כמו שמפילין אותו ח"ו רח"ל, אזי סוף כל סוף בודאי יעזרו ה' יתברך לשבר ולבטל כל המניעות ויזמין לו כל מה שצריך ויחזור ויסייעו בכל מיני סיועות, כי המניעה לא היתה כי אם בשביל החשק שהוא עיקר הנסיון שמנסין את האדם אם יעזוב ויניח את החשק והרצון דקדושה מחמת המניעה, וכשהוא עקשן בדעתו ועומד בנסיון ואינו מניח את הרצון והחשק דקדושה בשום אופן, אזי בודאי ישבר את כל המניעות, והמניעות יתהפכו לישועות שיעזרו ויושיעו ה' יתברך ויסבב עמו סבות לטובה באופן שיגמור ויוציא אל הפועל הדבר שבקדושה שהוא רוצה".

שמתפללים תפילה במסירות נפש, זוכים לבחינה של "עקידת-יצחק", היות וכשאדם מניח כל כוחו וחיותו בתוך דיבורי התפילה, שזה בחינה "מסירות-נפש" בחי' עקדת-יצחק, ומוסר את כל חיותו בשביל השי"ת, ממילא זוכה הוא ע"ז להוציא את השכינה מגלותה.

וביתר ביאור - כפי שמוהרנ"ת מאריך שם - שהיות וע"י עוונותיו של האדם מתחזק 'תוקף הגבורות' של הסטרא אחרא, וגורמים לגלות השכינה, וכנגד זה ע"י תוקף כח של "מסירות נפש" בעקדת יצחק "בחי' תפילה בכח" ע"ז מכניעים ומבטלים אותם. וממילא זוכים להוציא השכינה מגלותה, עיי"ש.

ככלל, העבודה הזו של ה"התחדשות". היא "דעת" נפלאה ועמוקה, אשר מוהרנ"ת כ"כ מאריך בזה בליקו"ה בהרבה מקומות, וכשלומודים את זה והלכים עם זה זוכים לחיות חיים טובים בעבודת ה'. כי במהותה של ה"התחדשות" נצרכת התבוננות והעמקה איך זוכים לקנות אותה באמת. (ואי"ה עוד חזון למועד להאריך בעניינים אלו)

ויהי רצון שנזכה להתחדש בענייניו של רבינו הוא התפילה מעתה, עוד לפני ביאת גואל צדק שאז בוודאי יתגלה לעין כל תפארתה. ועל ידי זה נזכה לכל המעלות, והשלימות שרבינו הקדוש הנורא רוצה להביא אותנו. אכ"ר.

מעט מטעם הגון עדין של השי"ת. כדי לקבל חיות, והתחדשות להשקיע במעלת "תפילה - בכח".

כשנתבונן במילים שכותב רבינו הקדוש תתחדש נפשנו ותתעורר מחדש להשקיע את כל כוחה שם.

רבינו מרחיב כל כך במעלתה של התפילה בכוח, בהפלות שלא רואים בשום מקום אחר, למשל במילים: 'עיקר החיות מקבלים מהתפילה' (תורה ט' ח"א). וכן מה שמוכר בדברי רבינו שעיקר התחברות ודביקות להשי"ת ע"י תפילה בכח - או מה שמבואר שתיקון השכינה ולהוציאה מגלותה הוא ע"י התפילה. ואזי השכינה נתלבשת בלבושין נהורין - וע"ז נתחדש קיום השבועה שנשבע השי"ת לאבות הקדושים (ליקו"מ מ"ח ח"א - תורה פד ח"ב).

ובליקו"ה ה' תפילה ה"ה מבאר מוהרנ"ת, איך שכל תיקוני מעלת התפילה (המבוארים בתורה פ"ד ח"ב כנ"ל) נעשה ע"י שלושה אבות, "אברהם", איש החסד - אהבה - מרמז להתחברות ודביקות לה' יתברך. שזכה ע"י התפילה.

ואף אם רואה האדם שאין לו התחדשות, וצריך ממש למסור את הנפש בכדי להתפלל, גם במצב כזה ניתן להתחזק על פי דבריו של התלמיד הגדול, שמומחיותו היא לחזק את החלושים והנפולים.

מוהרנ"ת מבאר פלאי פלאות, שעל ידי

אני מוכרח לציין שחלק מהתעוררות הגדולה והחיות הנפלאה, שזכו לה בני גילינו בתפילה, הייתה בזכות כך שראינו את המשפיעים שדיברו רבות מענין "תפילת כח", והם אף היו משמשים דוגמא, איך שהיו מגיעים מהעשרה ראשונים.

אף כהיום ב"ה "לא אלמן ישראל" וישנה התעוררות אצל אנ"ש היראים ושלמים, אשר זוכים להשקיע בתפילה בכח, ולהתפלל באריכות ובהתלהבות. וכן מדי פעם ישנה גם התעוררות לעשות חבורות בעניין.

ובוודאי שאם היו כולם משקיעים את כל כוחם תמידיו כסדרן בענייניו של תפילה בכח, ללא ספק שהיה הדבר מביא תועלת רבה לצעירי הצאן, והחיות שהיו מקבלים הייתה מושכת אותם מעצמם לעבודת ה', וממילא לא היו צריכים להתייגע איך לתת להם חיות, דרך מבצעים ונסיעות וכדו'.

הדרך להתחדש בתפילה

בכדי לקבל חיות והתחדשות בתפילה, עלינו להטות אוזן ולהביט בספריו של רבינו הקדוש, וללמוד את אותם הדיבורים העוסקים במעלתה וגדולתה של התפילה שמפוזרים בכמה וכמה תורות, יחד עם ביאוריו הנפלאים והערבים, אשר באר התלמיד הקדוש גאון עוזינו מוהרנ"ת ז"ע, כל זאת כדי לעורר את הדעת הקדוש, ולטעום

שול - בתחילה התפללו למטה בכולל, אנ"ש מתפללים בכולל

תפילה בכזה – לכל אחד

גם לאחר שירדה התפילה לגלות ארוכה שעדיין לא נגמרה, כל אחד יכול להתגבר לאוריות התפילה ולגאול את עצמו ואת תפילתו מהגלות בשמת לב פשוטה למילות התפילה | כוונת הלב

לגאול את התפילה

בעמדנו בחודש הגאולה, בל נשכח לגאול את תפילתנו מגלותה!

התפילה נמצאת כיום בגלות, "כי התפילה היא גבוהה מאד ובני אדם מזלזלי בה, וכשעומדים להתפלל חפצים לפטור התפילה מעליהם, כמאמר רבותינו ז"ל 'כרום זולות לבני אדם' אלו דברים העומדין ברומו של עולם ובני אדם מזלזלי בהם" (ליקוטי מוהר"ן תניינא, א).

זו הייתה עיקר גלות מצרים - התפילה ירדה לגלות. "ודווקא יעקב ובניו ירדו מצרים, כי הם בחינת שנים עשר נוסחאות התפילה, והוריד אותם בגלות... שאין שם מקום הניסים, ואין שם מקום התפילה, כמו שכתוב 'היה כצאתי את העיר אפרוש את כפי'. וכל הגלויות מכונים בשם 'מצרים' על שם שהם מצרים לישראל" (ליקוטי מוהר"ן, ז).

באחרית הימים האלה, נפלה התפילה בנפילה אחר נפילה. כפי שמתאר זאת מוהר"ן: "שבגלות הזה נפלה התפילה מאד ואין שמים על לב להתגבר להתפלל כראוי, וכל זה מחמת שהסטרא אחרא מתגברת מאד ומתפשטת על האדם ומסבבת אותו בכמה מיני בלבולים עד שאי אפשר לו להתפלל כלל, עד שמחמת זה כמה וכמה בני אדם, כמעט הרוב, נתיאשו עצמן מן תפילה בכוונה, ומתפללים רק בפה לבד בלי כוונת הלב כלל! מחמת שנדמה להם שאי אפשר להתגבר על ריבוי המחשבות המבלבלין מאד" (ליקוטי הלכות, חנוכה ו, ג).

את התפילה מגלותה, ולהתפלל בקול אדיר וחזק, בכוונה והתלהבות.

מה גם, אנשי רבינו הקדוש - אשר שמו "נחמן" עולה בגימטריא "פסח" - מוטלת עלינו חובה כפולה ומכופלת, להתפלל בחיות והתלהבות, כרצונו של רבינו הקדוש "שהוא רוצה להחזיר העטרה ליושנה שיחזרו להתעורר להתפלל בכוונה והתלהבות ובכח גדול כמו החסידים הראשונים שהיו בימי הבעל שם טוב ז"ל ותלמידיו הקדושים שהיו בדורות שלפנינו. כי בתחילת ימי רבינו ז"ל כבר התחילו החסידים להתקרר וכו' והוא ז"ל יגע וטרח הרבה לתקן כל זה, להחזיר העטרה ליושנה" (חיי מוהר"ן, עח).

לכל אחד בכל מצב

ובכן, הנושא של 'תפילה בכח' הוא נושא מדובר מאד בחסידות ברסלב, כשעל-פי-רוב אכן מתכוונים לתפילה בהתלהבות וצעקה.

אמנם, למען יזכה כל אחד מאתנו לגאול את התפילה מגלותה הפרטית, כדאי מאד לשנן ולחדד את היסוד הראשון והעיקרי לתפילה בכח, דבר השייך לכל אחד ובכל מצב, והוא: **לקשר את המחשבה אל הדיבור!**

שכן, אם 'תפילה בכח' תתפרש אצלנו רק כתפילה בהתלהבות וצעקה - רבים הם הפעמים בהם נגריש שה'תפילה בכח' מאתנו והלאה.

מי מדבר על מצב בו נסתבבו הסיבות ואנו מוצאים את עצמנו מתפללים בשטיבלאך - דבר שלדאבוננו אינו נדיר בימינו - אנו עלולים

וכפי שכל אחד מאתנו יודע לספר עד כמה התפילה נמצאת אצלו בגלות, ועד כמה קשה עליו להשקיע בה את כל כוחו ולבו.

"כי אתה יודע אבינו שבשמים, כמה וכמה קשה וכבד עלינו לפתח פינו בתפילתנו, ותפילתנו פגומה מאד. חוסה עלינו כרוב רחמיק, וזכנו לגאול ולפדות את התפילה מן הגלות הגדולה והמרה שנפלה אצלנו עכשיו בעוונותינו הרבים" (ליקוטי תפילות חלק שני, תפילה א).

ובבוא חג הפסח, זמן חירותנו, אנו גואלים גם את התפילה מגלותה. שכן, "יציאת מצרים הוא בחינת שנגאלת התפילה ועלתה מן הגלות, כמובן בדברי רבינו ז"ל בכמה מקומות, כי במצרים היה הדיבור של תפילה בגלות כידוע, וכשיצאו ממצרים היו צריכים להוציא התפילה מהגלות בבחינת פה סח" (ליקוטי הלכות, הלואה ב, ה).

ואכן: "מרומז בתרגום שבפסח צועקין בהתפילה, כמובא על פסוק קול נתנו בבית ה' כיום מועד, 'כקל עמא דמצלין בחגא דפסחא', עיין שם בתרגום" (ליקוטי מוהר"ן, רא). ובא מוהר"ן בליקוטי עצות וכתב זאת כהלכה פסוקה: "בפסח צועקין בתפילה" (ליקוטי עצות, מועדי ה' פסח, ד). כשב'עצות המבוארות' מוסיף רבי שמשון ברסקי ז"ל ומבאר: "בימי הפסח צריך להתפלל בקול אדיר וחזק, כי התפלה בזעקה מסוגלת לתיקון הברית, כשם שאמירת ההגדה בקול גדול מסוגלת לתיקון הברית" (עצות המבוארות, שם).

שכן, "פסח" הוא הזמן המסוגל ביותר לגאול

יזכה ברחמי יתברך להתעורר מזה עד שיחזור ויתלהב לבו מאד ויתחיל פתאום להתפלל בהתעוררות" (שם).

דבר זה ניתן לקיים גם במצב של חוסר התלהבות, חלישות כח, ואף 'קרירות' ממש, שכן גם אז יכול וצריך האדם לקשר את מוחו לדיבורי התפילה, שתהיה 'פנימיות מחשבתו קשור בהדיבורים'. כפי שנזכר בדברי רבינו בחיי מוהר"ן:

"אמר, כשמתייגע האדם בתפילתו ואינו יכול להתפלל אזי מוכרח לומר הדיבורים בפשיטות גמור 'הא-ל הגדול הגיבור והנורא' בפשיטות גמור בלי חיות והתלהבות כלל, ויאמר כך כמה תיבות ועניינים, ואם יזכה יוכל להתעורר אחר כך להתלהבות גדול על ידי זה. על כן אצל אנשים פשוטים כשרוצים להתפלל בכוונת הלב צריכין להתמהמה בתפילתם, כי נעשה אצלם כמה עניינים בתפלה כמה עליות וירידות בתפילה אחת. כי בתחילה מתייגע עצמו להתפלל בכוונה ולפעמים או על פי רוב אינו יכול להתפלל בכוונה, ואז מוכרח לומר בפשיטות לגמרי 'הא-ל הגדול הגיבור והנורא' וכיוצא בזה, ואחר כך חוזר ומתלהב לפעמים ויכול להיות נעשה כך כמה פעמים בתפילה אחת. ואמר אז לפנינו אלו הדיבורים 'הא-ל הגדול הגיבור והנורא' כמו מי שמדבר בחלישות כח בקרירות בלי התלהבות כלל, ואף על פי כן פנימיות כוונתו קשורה בהדיבורים. ואי אפשר לציר זאת בכתב, אך המשכיל יכול להבין עצות מזה בתפילתו כשאין יכולים להתפלל" (חיי מוהר"ן, תקח).

גם מי שעומד בשטיבלאך, צריך וחייב אף הוא לחשוב על מה שהוא אומר, ולקשר את מחשבתו לדיבורי התפילה.

גם מי שיושב עייף ומותש, פיזית או רוחנית, 'בחלישות כח בקרירות בלי התלהבות כלל', צריך וחייב אף הוא לחשוב על מה שהוא אומר, ולהוציא את דיבורי התפילה בכוונה.

אלא שאז הוא 'מסתכן'... שכן, דיבורי התפילה - כששמים לב אליהם - עלולים לעורר ולהלהיב גם את הרדום ביותר, 'ואם יזכה יוכל להתעורר אחר כך להתלהבות גדול על ידי זה'. ראו הוזהרתם!

למען יזכה כל אחד מאתנו לגאול את התפילה מגלותה הפרטית, כדאי מאד לשנן ולהודד את היסוד הראשון והעיקרי ל'תפילה בכה', דבר השייך לכל אחד ובכל מצב, והוא: לקשר את המהשבה אל הדיבור

אומר ויצמצם את מחשבתו מאד שלא תתפזר מחשבתו לחוץ, רק שתהיה כל מחשבתו בתוך דיבורי התפלה. ויתפלל כך כסדר בפשיטות גמור, אפילו בלי התעוררות וחיות והתלהבות, וילך כך בתפילתו כמה וכמה מילות או כמה דפין עד שבתוך כך יעזרו ה' ברחמי להתעוררות" (שיחות הר"ן, עה).

להקשיב לדיבורי התפילה

דבר זה הוא בהישג ידו - וממילא גם חובה גמורה - לכל אחד ואחד, בכל מצב שהוא:

להתאמץ להקשיב לדיבורי התפילה!

"ואפילו אם לפעמים הוא מייגע עצמו ואינו יכול להתפלל כלל, אף על פי כן אל יפול בדעתו מזה כלל כי זה כלל גדול שאסור ליפול בדעתו בשום אופן אפילו אם יעבור עליו מה, ואפילו אם אינו יכול להתפלל כלל, רק יכריח את עצמו על כל פנים לדבר דיבורי התפלה בפשיטות גמור כמו תינוק בבית הספר ממש. ויאמר כך כמה וכמה דיבורים בפשיטות גמור. ועל פי הרוב

לחשוב שלא זו העת ולא זהו המקום להתפלל 'תפילה בכח'.

כך שכדאי מאד לזכור ולשנן את הבסיס של 'תפילה בכח', כפי אשר לימדנו רבינו ואף 'הזהיר מאד':

"להכריח את עצמו להתפלל בכוונה גדולה, דהיינו לקשר המחשבה אל הדיבור בקשר אמיץ וחזק, שְׁיִטָּה אזנו היטב היטב וישמע מה שהוא מדבר בתפילה, וזה עיקר תפילה בכוונה" (שיחות הר"ן, עה).

הן אמת, שעל האדם להביא את עצמו לידי התלהבות וחמימות - כאשר לימדנו רבינו:

"בענין התפילה, לפעמים אין להאדם שום התלהבות בהתפילה, וצריכין לעשות לעצמו התלהבות וחמימות ולב בוער להתפילה. כמו למשל שנמצא לפעמים שהאדם עושה לעצמו רוגז עד שבא בכעס ונתרגז, כמו שאומרים העולם בלשון אשכנז 'ער שניצט זיך איין רוגז'. כמו כן ממש בקדושה בענין התפילה, צריכים לפעמים לעשות לעצמו רוגז ויעשה לו חמימות ותבערת הלב בדיבורי התפילה, אזוי וויא איינער שניצט זיך ארוגז, ועל ידי זה יבוא אחר כך באמת להתלהבות וחמימות הלב בהתפילה, ויזכה שיבער לבו להשם יתברך, ויתפלל בהתלהבות גדול" (שיחות הר"ן, עד).

אך הצעד הראשון והעיקרי לתפילה בכח וכוונה, הוא: להקשיב היטב לדיבורי התפילה. כשפעולה זו עצמה, אכן תביא אותו להתפלל בקול וצעקה.

כפי שאמר רבינו "שכמו שהקול מעורר הכוונה, כן להיפך, הכוונה מעורר הקול, שכשמתפלל בכוונה ונזהר להכניס כל לבו ומחשבתו בתוך דיבורי התפילה, אזי ממילא יתעורר קולו להתפלל בקול כראוי, וכן נראה בחוש כמה פעמים" (שיחות הר"ן, רצג).

התעוררות והתלהבות אמיתית בתפילה, היא כזו הבאה מתוך אמירת תיבות התפילה בכוונת המח והלב, כשהכוונה היא זו שמעוררת ומלהיבה את הלב.

כך שעיקר מאמציו של המתפלל אמורים להתמקד בקישור המחשבה אל הדיבור, להטות אזנו ולהקשיב היטב לדיבורי התפילה. וכפי שמדריך רבינו:

"להתחיל דיבורי התפילה בפשיטות גמור: 'אדון עולם אשר מלך' וכו', ויטה אזנו מה שהוא

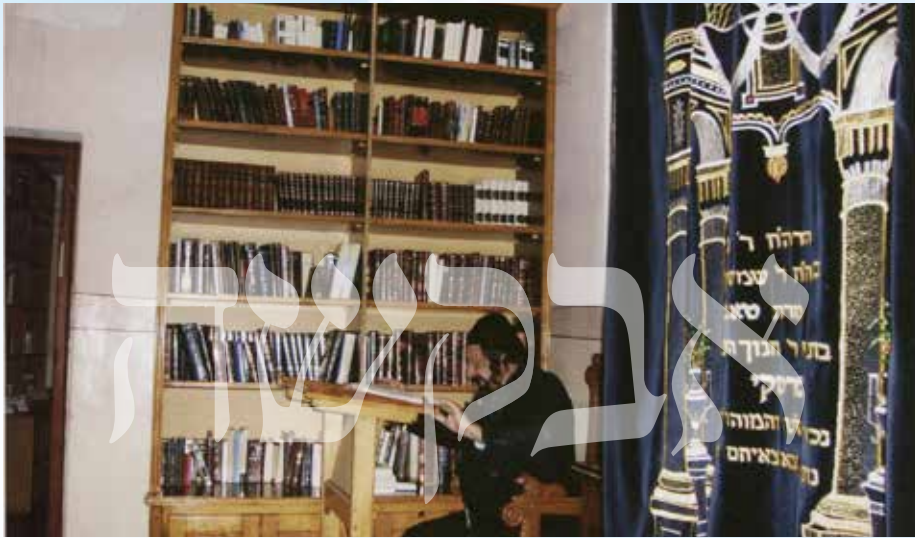
אבקשה

איך אלק לישון בישהם קמים!?

התקרבותו של עלם צעיר ומבקש
ה' שהפך להיות המתפלל מתפלל
במהותו | סיפורו של מקורב שלקה
את עניין ה'תפילה בכה' אל ליבו
ובמסירות פלאית הצטרף לאנשי
ה"בעל תפילה" | והתפילה - תפילה
עוז שהיתה מרעידה את כותלי בית
המדרש בעקשנות במישך שעות
ארוכות... | הרה"ה ר' בנימין זאב
קנפלמנר שליט"א בשיחה מיוחדת
ל' אבקשה' | ברומן של עולם

רפאל לאוב

אבן שני

"ועולה על כולם היה הרה"ח ר' אליהו - ר' אליה - ברגר זצ"ל, מתחילת פסוקי דזמרה הוא היה מתפלל בכח גדול ביותר!!! אופן ההתבטאות שלו היא איטית, כביכול תר אחר מילים שיבטאו משהו שאינו מצליח.

המפגש הזה של נער צעיר עם תפילה עוצמתית כל-כך, הבעירה את נפשו המבקשת, התרה בלהט אחר רוויה לצמא מנקר ובלתי פוסק. אותו ראש השנה השאיר בו רושם עמוק מאוד, והיה למעשה נקודת זינוק בהמשך סיפורו.

תן לי לקיים את מה שחרבי רוצה

עבר זמן, והתקרבותו של ר' בנימין הפכה להיות עובדה מוגמרת והוא החל לעסוק ביתר שאת בלימוד תורתו של רבינו הנחל נובע מקור חכמה. הוא החל לחוש את אור האמת מתנוצץ אצלו. "עצותיו שקיימות" כך הוא אומר, "הביאו אותי, את נשמת, למחוזות חדשים, לדרך חדשה לעלות בהר ה'. התבודדתי הרבה והתחלתי להכנס חזק לעניין של הרב".

אך מה שמאוד משך אותו, בפרט אחר התפילות במירון שנחקקו בעצמותיו, היה עבודת התפילה, ובייחוד - העניין של תפילה בכח. ר' בנימין ראה איך רבינו הק' מתבטא על כך בדיבורים נשגבים, וזה מאוד דיבר אליו. כל פעם שראה או שמע משהו בעניין התפילה היה משהו מייד זע בתוכו. הוא חש משיכה עזה ולא מוסרת לנושא הזה.

ר' בנימין החל ללמוד, לעסוק ולהתנסות בעבודת התפילה בכח. אולם, 'כְּשֵׁאִישׁ יִשְׁךְ אֵלָי צְרִיךְ לְעֲשׂוֹת דְּבַר הַצְּרִיךְ לוֹ... אֲנִי מְזַמְּיֵן לוֹ מְנִיעָה' (ליקו"א סו). ר' בנימין מספר: "ככל שלמדתי יותר והבנתי יותר את רצונו של הרבי, חלשה דעתי. איך - שאלתי את עצמי ואחרים - איך זוכים להתפלל את כל התפילה בכח?".

למשך זמן מה התהלך מבולבל, אך לא נשבר. בעקשנות התחנן לבורא עולם שיתקנו בעצה טובה. הוא הרבה להתבודד, לבקש, להתפלל ולהושיט את ידיו לה'. הוא אמר לו: 'אבא, קירבת

ברחמי ה' המרובים להשאר בין אנ"ש ומקורב לרביה"ק.

במשך תקופה היה הולך לכותל כשבאמתחתו ספר 'ליקוטי תפילות' לשפוך ליבו בפני השכינה שמעולם לא זזה משם. פעם אחת נעמד בסוף הרחבה עם סטנדר כשבידו עוד ספר, להסתיר את ה'ליקוטי תפילות'. פתאום ניגש אליו בחור מבוגר מהישיבה וחטף את הספר. כשראה את ה'ליקוטי תפילות' החל לזלזל בו באופן נורא.

"רק בחסדי ה' החזקתי את עצמי חזק לבלי להתבלבל" אמר ר' בנימין בהזדמנות אחת. "ה' היה עימדי לא לשמוע לו, אוי ואבוי אם הייתי שומע לו!".

ראש השנה אצל רבי שמעון

היה זה בתקופת התקרבותו, עוד טרם נעשה לברסלבער. הימים ימי הרחמים והסליחות, עם ישראל עסוק בחיפוש בחורים ובסדקים נלקות עצמם משאור שבעיסה המעכב חפצם לעשות רצונו ית'. הנער בנימין זאב הצעיר, שליבו החל מתנגעגע למעיין הניבט מרחוק, חפץ לעלות בימי הדין לאתרא קדישא מירון, להסתופף בצל התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי. אביו ניגש ליהודי שהיה מתפלל אצלם בבית הכנסת שמנהגו היה לנסוע בכל שנה למירון לראש השנה, ושאלו אם יוכל לצרף את בנו, והלה נענה בשמחה.

אין תחליף למילים שר' בנימין עצמו משתמש עימו: "התכוננו למנחה, מה אומר ומה אדבר... במקום חזן שמעתי כאלו קולות! רק קולות, בלי חזן...! תפילה כל-כך מרוכמת, עוצמתית, ממש נפתחו כל שערי הלב!".

כך היה במהלך כל החג. תפילות בזעקות עצומות, בלבבות נמסים ובקולות נשפכים! לא ניתן היה לדעת היכן אוחזים... לא שמעו את החזן, אולי בסוף פסוקי דזמרה... ר' בנימין הבחין גם בבניו של ר' שמואל שפירא, הם הצטופפו במערה איפה שטמון רבי אלעזר בן רבי שמעון, והקימו שם זעקות גדולות.

הוא נשאר בברסלב. חפץ היה לחזות באנשי אמת נוספים.

היה זה ב'סעודה-שלישית', כאשר הוא ראה יהודי, שיראתו ניכרת על פניו, מוסר שיעור בהתלהבות לשני אנשים מבוגרים. אז לא ידע מי הוא. וכי מניין לו לדעת כי זהו הרה"ח ר' יעקב מאיר שכטר שליט"א המוסר שיעור לאחד מבניו של הרה"ח ר' יחיאל גרינוולד ז"ל, ולאחד מבני משפחת 'חזן'... מבלי לדעת מניין העוז שהרהיב התיישב סמוך אליהם והאזין בשקיקה לדבריו. "היז אלו דיבורים משיבי נפש" התבטא פעם ר' בנימין בנימה של געגוע. "היה זה אמנם שיעור עבור שלשה אנשים, אך החיות והמשיכה שחשה נפשי הייתה למעשה המכה בפטיש". אז החלטתי כי כאן איוותה נפשי!". ואכן, במשך תקופה השתתף ר' בנימין בשיעור הזה. הוא היה מכתת רגליו מידי שבת מהישיבה בגבעת-שואל למאה שערים על מנת להשתתף בו.

השיעור הזה - יש לציין - הפך ברבות הימים להומה שרבים שיחרו לשומעו, לא היה מקום לתחוב בו מחט.

השיעורים של ר' יעקב מאיר

וככל דבר שבקדושה, מכשולים רבים צצו לפתע בדרכו החדשה. יום אחד ניגש אליו מישהו שכנראה השתתפותו בשיעור היה לצנינים בעיניו. 'מה אתה שומע את השיעורים שלו, זה שיעור לזקנים!'. "כפסע היה בני לבין עזיבת השיעור" כך אומר על כך ר' בנימין. אך באותה תקופה היה בהתעוררות גדולה, ובסייעתא דשמיא התעטף בעזות ולא התחשב בהערותיו.

לתקריט זו יש גם המשך. היה זה זמן קצר אחרי זה, כאשר התחיל פה ושם "לחטוף" תפילות עם אנ"ש. ערב אחד התפלל מעריב יחד עם ר' יעקב מאיר, ואחד מילדיו השתובב שם, ותוך כדי טיפס בהתלהבות ילדותית על אביו, שהיה שקוע בתפילתו. הוא עקב אחריו לראות את תגובתו והבחין, כי במקום גערה או הזעפת פנים, כמו כל הורה אחר, תחת זאת - כלום! הוא המשיך בתפילתו כרגיל, משל בנו כלל לא כאן...

תקופה זו נחתמת ללא ספק בעובדה הבאה: היה זה כעבור זמן, ומלבד ר' בנימין היו עוד שני בחורים בישיבה שגילו עניין בברסלב. יום אחד אזור ר' בנימין אומץ וניגש לר' יעקב מאיר בבקשה שיואל בטובו למסור שיעור מיוחד לשלושתם בביתו. הוא הסכים, וכך, היו יורדים לביתו פעם בשבוע אחרי מעריב. העניות בביתו הייתה כה גדולה, שהיה מוזג להם שתי בתוך גביעי 'לבן'...

היו אלו שיעורים שנחקקו בעצמותיו. מתוך השלשה זכה רק ר' בנימין

אותי לרבי כזה, לאור כזה... אנא, תן לי לקיים את מה שהוא מורה לנו, כדי להתקרב אליך...!

"...ואזי, קְשׁוּשָׁק מְאוֹד בְּאֶמֶת, וְאִינוּ מְקַרְר דְּעֵתוֹ כְּלָל... אֲזִי בְּנֹדָאֵי יְגִמֵּד הַדְּבָר וְיִזְצִיאוּ מִכַּח אֶל הַפְּעֵל, וְיִשְׁבֵּר כָּל הַמְּנִיעוֹת... כִּי הֵם לֹא בְּאוּ רַק בְּשִׁבְלֵי הַחֹשֶׁק, וְכִשְׁיֵשׁ לוֹ הַחֹשֶׁק הִרְאוּ לְאוֹתוֹ הַמְּנִיעָה כִּפִּי גָדֵל מְעַלֵּת הַחֹשֶׁק, אֲזִי מְסִילָא נְחַבְטֵל הָאֲנָס הַמְּנִיעָה..." (שם).

ההתחזקות הגיעה מקטע ב'אור החיים' שראה (במדבר כג), שם הוא מספר שכמה רשעים אמרו לו שאם היו יודעים שימותו אחרי שיחזרו בתשובה היו עושים זאת, אך לחיות כך בצורה ממושכת, זה אין בכוחם... ואומר על כך, שאינם יודעים שהכל עניין של יום אחד, משם ואילך הכל בסיעתא דשמיא. וכך גם ראה שהחזו"א כותב על התמדת התורה, שהזכייה לכך תלויה ברגע אחד של התגברות, כי אז זה נקנה בנפש האדם, וזה בא לו ממילא.

ר' בנימין גם התחזק מאוד מהדיבור של הרבי ש -א-ביסל' איז אויך גוט' - מעט הוא גם טוב. הוא אמר לעצמו: 'הוא הדין אצלי. במקום לחשוב על כל התפילות של כל ימי חיי, אחשוב רק על קטע אחד בתפילה לזמן קצר'.

ואכן, ר' בנימין התחיל עם קטעים בתפילה. "הייתי אומר רק 'הודו', או 'מזמור שיר'". נשמע ר' בנימין אומר פעם, "התחלתי לומר את המילים לאט, בקול, בכוונה, בלהיטות... ככה התחלתי, לקח לי שעה רק הודו, ועוד זמן כל שאר התפילה".

עבודה שבלב זוהי תפילה

במשך הזמן נעשתה תפילתו של ר' בנימין לשם דבר. כל מילה שיצאה מפיו הייתה עטופה בהילה של חן. לא היו אלו סתם קולות רמים, אלא שפיכת הנפש ממש. זעקות הבוקעות מעמקי העמקים. כל מילה, כל תיבה, כל אות, הייתה נחצבת ממקור פנימי ביותר, בעבודת תפילה מופלאה!

"וְתִכְפֹּף קְשִׁיזְצָא אוֹת ראשׁוֹנָה, כְּגוֹן אוֹת בִּי"ת מִתְבַּת "בְּרוּךְ", אֲזִי מְבַקֵּשׁ וּמְתַחַן מְהַנְפֵּשׁ לְבַב תְּפָרֵד מְסֻנֵּה. כִּי "אֵיךְ תִּזְכַּר לְהַתְּפַרֵּד מְסֻנֵּה, לְגִדֵּל הַהִתְקַשְׁרוֹת וְהַאֲהָבָה שֵׁישׁ בְּיַנְיָנוּ? כִּי אֶתָּה רוֹאֶה אֶת יְקָר יְפִי וְזִיוֵי וְהִדְרֵי וְתִפְאָרְתִּי, וְאֵיךְ תִּזְכַּר לְנִתְקַר

כבקשת ר' לוי יצחק, התחיל ר' בנימין להתפלל בעזרת נשים, שם המשיך בעבודתו ביתר שאת. "אין לי מושג בזכות מה זכיתי" הוא מרבה לומר. "זה רוח ממרום. אני לא יכול להניח את האצבע על מה שהכניס אותי לזה. סיעתא דשמיא לא מובנת. בכל מקום אחר היו מעיפים אותי. מגיע משהו ומתחיל לצעוק במשך שעות... אבל בברסלב אף אחד לא העיר לי. לא במילים, לא במבטים ולא בשום צורה. אדרבה, בנו לי ארון, סידרו לי פינה נוחה...".

כאן גם נחשף לגדלות עצומה של ר' שמואל שפירא זצ"ל. בנו הרה"ח ר' מרדכי שליט"א היה מלווה אותו כל יום לעזרת נשים, איפה שהיה מתפלל. ר' בנימין חשב לתומו כי ר' שמואל אוהב את המקום הזה מאיזו סיבה שלכן מגיע הנה. רק אחרי זמן נודע לו הסיבה האמיתית: התפילות בבית המדרש היו בקולות רמים, ובערוב ימיו היה מפריע לו הרעש, לכן העדיף להתפלל בעז"ר, בחושיבו כי שם שקט יותר, הוא לא ידע כי ר' בנימין נמצא שם... אולם ר' שמואל לא אמר מילה לאי מי. לא לבנו וכל שכן שלא לר' בנימין! הוא חשש כי בקשה כזו עלולה להתפרש בטעות כביכול אין דעתו נוחה מצורת תפילתו, והעדיף לשתוק ולהשאר כך. ר' בנימין מרבה לספר זאת, באומרו: "כך ראיתי את מידותיו הנאצלות ואת ענוותנותו של ר' שמואל".

גזרו ממרום, והתפילות שהיו בוקעות בקול שאגה מידי יום נגדעו. מיתרי קולו של מי שהיה מרעיד בקולו את השול' נפגעו נוראות. ההשלכות הרפואיות התבטאו גם בכל גופו. היום הוא חלוש ומתקשה ללכת, ונע בקלנועיתו לכל מקום.

רק הרבי מצליח להוציא מהמיטה

אולם אין בכל זה כדי לפגוע בעבודת ה' אותה למד בהיכל רבינו הק'. לילה לילה הוא קם לתיקון חצות, מתפלל כוותיקו, ויושב ולומד במשך כל שעות היום בחדר לימודו שב'בתי אונגרין', כאילו לא תקפו אותו כל מיני יסורים קשים.

פעם ישב עם כמה מאנ"ש. ניגש אליהם יהודי ושאלה ידועה בפיו: מה דורך מדוד.. מה חידש ר' נחמן יותר מכל הצדיקים? קם ר' בנימין ואמר בלהט - כל הצדיקים דיברו על כל הנושאים אולם מי שהכניס את הדברים ללב ההמונים, לא רק לבעלי דרגות, היה רבינו הק'. רק הרבי מצליח להוציא אנשים פשוטים מהמיטות בחצות הלילה, למרות שעוד הרבה דיברו על מעלת הקימה בחצות..!

נסיים עם מעשה שר' בנימין עצמו סיפר לאחרונה, "פעם פגשתי את אחד מהבחורים שהיו בשיעור שארגו אצל ר' יעקב מאיר בשעתו, וכאמור, מתוך השלשה רק אני זכיתי להשאר אצל רבינו הק'. פשוט כאב לי הלב. אמרתי לו 'אין לך מושג מה פיספסת! את 'חי החיים' היית יכול לחיות חיים אחרים לגמרי!'. הלוואי שעוד יזכה" הוא אומר בעיניים מקוות.

עֲצָמָה מְסֻנֵּה וְלִפְרֵד מְאֵתִי?! הוּ אֶמֶת, שְׂאֵתָה צְרִיקָה לִילָךְ יוֹתֵר, כְּדִי לְלַקֵּט עוֹד קִגְלוֹת יְקָרוֹת וְחִמּוּדוֹת גְּדוֹלוֹת, אֲבָל אֵיךְ תִּזְכַּר לְפָרֵד מְסֻנֵּה וְלִשְׁכַּח אוֹתִי, עַל כָּל פְּנִימֵי תְרָאָה שְׂבֻכָל מְקוּם שְׂתִילָךְ וְתִבּוֹא לְשֵׁם לֹא תִשְׁכַּח אוֹתִי, וְלֹא תִפְרֵד מְסֻנֵּה! מְקַל שְׂכָן כְּשֶׁגוֹמֵר תְּבָה אַחַת, אֲזִי כָּל הַתְּבָה מְבַקֵּשׁת כָּל הַנֶּל. וְכִלְפִּנְתָּ וּמְחַבְּקָת אוֹתוֹ, וְאִינָה מְנַחַת אוֹתוֹ לִילָךְ מְאֵתָה, כִּנ"ל. (ליקו"מ סה).

באותם ימים היה ר' בנימין מתפלל ב'שול'. יום אחד ניגש אליו ר' לוי יצחק ואמר לו 'זייער גוט אז דו דאוונסט הויך - טוב מאוד שאתה מתפלל בקול, כך רצה הרבי שנתפלל! והוסיף - 'בכל זאת, כיוון שיש כאן תפילה של ציבור, ועל מנת שלא יפריע למהלכה, בבקשה לך להתפלל למעלה, בעזרת נשים'.

הולכים להגיד קידוש לבנה

באופן כללי, ר' בנימין התחייב מאוד מר' לוי יצחק. לא רק מדרשותיו, אלא מכל ישותו, מהתנהגותו ומהליכותיו. סיטואציה מסויימת צרובה בתודעתו ומרבה לספר אותה; היה זה במוצאי שבת אחד אחר תפילת ערבית, והלכו לומר 'קידוש לבנה'. ר' לוי יצחק כבר היה ממש בערוב ימיו, אך הוא הלך בכזה חיות, הוא חכך את ידיו ואמר 'הולכים להגיד קידוש לבנה... הולכים להגיד קידוש לבנה...! הוא אמר את זה במרץ כזה ובהתלהבות כזו, כביכול בשנותיו הצעירות הוא...

"פעם יצא לי" מספר ר' בנימין "להתפלל עם ר' לוי יצחק ואחד מחשובי אנ"ש בבית כנסת כלשהו בירושלים, והתפללו שם בכח גדול ממש, בקולי קולות. ראיתי את הנהרה שהתפשטה על פניו של ר' לוי יצחק כשאמר "אזוי אט מען געדאוונט אין אומין" - כך התפללו באומין".

"הוא היה גם מספר על התפילות והזעקות של ה'עובדים' באומין, הוא סיפר על ר' שמואל אייזיק, על ר' געצל ועוד, איך שהיו שומעים אותם ממרחקים של כמה רחובות..." דיבורים כאלו התיישבו מאד על ליבו של המבקש' הצעיר.

ר' שמואל שפירא מעדיף לשתוק

למרות הכל הוא לא אמר לי מילה. ר' שמואל בתפילה בכותל המערבי

אתה מתפלל טוב. ר' לוי יצחק בשיחה עם בחור

נסיעתנו לאומן במסירות נפש של ממש

סיפור נסיעתו המיוחד של ר' בנימין לאומן בהודש ניסן תשמ"ו כפי שנכתב ביזמונו לאחר מעשה

לתחנה המרכזית, והחבר דובר האנגלית התלווה אלינו. ביקשנו לנסוע למז'בוז' אך הנהגים לא הבינו למה אנחנו מתכוונים, עד שמישהו הסביר לנו שהם קוראים למקום 'מדזיבוז'ה'. ורק אז הנהג הבין, הוא ביקש תמורת הסיכון הגדול שבנסיעה 'חמש מאות דולר' - סכום שווה ערך למשכורת של שנה שלמה באותו זמן.

הסכמנו ויצאנו לדרך. בכל מחסום שהגענו, שיחד הנהג את השוטרים בעשר דולר. לפנות בוקר הגענו למז'בוז' והתחלנו לחפש בתי קברות. מצאנו אחד, אבל לפי התאריכים שעל המצבות - ראינו שלא מדובר בתקופה שבה נפטר הבעל שם

הוציא מכיסו דולר ונתן לו, זה היה סכום מכובד בימים ההם.

מאוחר יותר פגשנו בבית המדרש כמה בחורים חסידי חב"ד, וכל אחד מהקבוצה שאיר להם תשמישי קדושה - אחד נתן תפילין, אחד - טלית, ואחד גארטל... היתה שם גם מאפיית מצות, וכל אחד קיבל מעט מצות.

לפתע הגיע יהודי והזהיר אותנו לא לדבר עם היהודים, משום שה'מוסר' הגיע, וזה מסוכן. מיד התפרדנו.

ממוסקבה קנינו כרטיס נסיעה ברכבת שנוסעת כל הלילה עד לקייב. ברכבת יש חדרים ובכל חדר

לפני קריסת מסך הברזל, נסעתי כמה פעמים לאומן עם זהות זרה. הקשיים היו מטרידים מאד. נסענו לוינה ושם החלפנו את הדרכונים, והיות ובקייב ובמוסקבה היו בודקים את הדרכונים בשבע עיניים - נסענו דרך לנינגרד [פטרבורג], שם הקלו יותר. משם למוסקבה, ומשם לקייב.

באחת הנסיעות הגענו לוינה ביום שישי, והסוכן בווינה אמר לנו שלא הגיעו ה'ווארט-שאפ' - האיטורים שה'אינטוריסט' נותן לתיירים שמעוניינים להיכנס למדינה. וכמעט שאמרתי לחברים: בואו נסתובב מעט בקברי צדיקים באירופה, ונחזור לארץ.

אבל ר' מאיר קרליבך שהיה בקבוצה ממש ככה: 'בשביל לטייל באירופה עזבתי את הבית שבוע לפני פסח?!' הוא רצה להגיע לאומן בכל מחיר. הסוכן ראה את הרצינות שלו, והחלטנו בהמלצתו לנסוע ללנינגרד ביום ראשון רק עם תיקי היד. את המזוודות שארנו בווינה. כשהגענו לגבול, אמרנו שה'ווארט-שאפ' נמצא במזוודות שלנו, שקבוצה אחרת שמגיעה בקרוב מביאה איתה. ברוך ה', הם קיבלו את ההסבר ונכנסנו ללובי של שדה התעופה, שם ישנו כל הלילה. בבוקר חשבנו, איך ממשיכים? נתנו לפקיד שישב שם פאקט של סיגריות, מצרך יקר מאד ברוסיה של הימים ההם, והוא העמיד לרשותנו מטוס, שלקח אותנו למוסקבה.

במוסקבה היה בית כנסת אחד פתוח, שהרוסים אפשרו את קיומו כדי להראות לעולם שהם נותנים חופשיות ליהודים. מצאנו שם חסידי חב"ד. הם היו בטוחים שאנחנו אורחים מאמריקה. אמרנו להם שלא הגיע לפינו אוכל מבושל כבר כמה ימים, והם מיד התארגנו והכינו לנו ביצים קשות ועוד מאכלים פשוטים, אך עברנו היו אלו מעדני מלכים אחרי מסע התלאות...

במרתף בית הכנסת היה מקוה בגודל חבית, שרק אחד יכול לטבול, טבלנו כל אחד לפי סדר. והנה, הגיע היהודי הזקן שמתחזק את המקוה, וסיפר שברצונו לעלות לארץ ישראל כי יש לו שם משפחה.

אמר לו ר' עמרם הורביץ ז"ל: "אל תעלה, כי אם תעלה - יסגר המקוה, וזוהי הזכות שלך". וכדי לחזקו

ר' בנימין בעת צביעת המילים שהיו כתובות על מצבת האבן

טוב. הבטחנו לנהג עוד 100 דולר אם ימצא את המקום. הוא קיבל מרץ נעורים ויצא לחפש. הגענו למקום נידח שהיה שם עוד בית החיים, אבל לא היה שם שום מבנה או גדר שיראה את מקום הציון. לפתע, הגיח גוי מגושם ואמר לנו שהוא יראה לנו מה שאנחנו מחפשים. הוא פחד לגשת אבל הראה לנו במקלו, ואכן מצאנו.

אחרי תפילה בהתעוררות גדולה בציון הבעל שם טוב הקדוש, חזרנו לקייב, ואחר כך לוינה - שם יש בית כנסת ששייך לרב מרגליות, עם הכנסת אורחים, וכיבדו אותנו שם כיד המלך. האחראי שם ידע רק הונגרית, ושמוח שיכולתי לתרגם בשבילו. ביום שישי חזרנו לארץ ישראל. יצאנו מוקדם, אבל בגלל תקלה במטוס נחתנו שעה לפני השקיעה.

אם יתן לי אדם את כל הונג, שאמכור לו את זכות הנסיעה הזו - בוז אבזו לו...

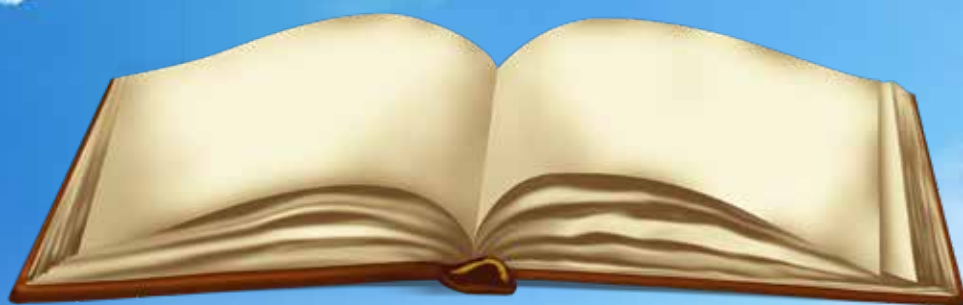
4 מיטות כך שאפשר לישון במהלך הנסיעה, אבל אנחנו שהינו בין קרון לקרון ודיברנו כל הלילה.

כשהגענו לקייב הציבור היה עייף, ובפרט שהיו כמה ילדים מתחת לגיל שבע, ביניהם בני שיחי'. החלטנו ללכת לנוח במלון בקייב. הפקידים שם תפסו את העורמה, והחלו לחקור ולשאול איך נכנסנו לרוסיה. אחד מבני הקבוצה, שדיבר אנגלית שוטפת, הסביר להם הסברים שעה ארוכה עד שהשתכנעו.

כעת היה עלינו לחמוק באמצע הלילה מהמלון, להגיע לתחנה המרכזית ולתפוס 'פרייווט' שיקח ארבע ארבע לאומן. אך מיד כשיצאנו מהמלון שמנו לב שעוקבים אחרינו שני גברים. טיילנו בכל העיר, וכשנעלמו העוקבים רצנו לתחנה המרכזית וכל ארבע חברים מצאו דרך משלהם, כך הצלחנו להגיע לאומן.

למחרת החלטנו, אני ועוד שלושה חברים, לנסוע לבעל שם טוב הקדוש. ירדנו שוב

הסידים הראשונים היו מרתפללים

תיאורים מלבנים ומלאי הוד מבעירתם והתלהבותם של
ההסידים באומן בעבודת התפילה יחד עם חיזוקים והתעוררות
בעבודת הלב כפי שהוזכרו בלהט של קדושה וחיות נפלאה מפיו
של ההסיד ר' לוי יצחק בנדר זצ"ל ברצונו להנחיל את האור
והקדושה שהאירו באומן גם לדורנו אנו | כל עצמותי תאמרנה

ר' ת. י. ראטה

אבקשה

הוא היה כולו לב...

בפעם נוספת סיפר ר' לוי יצחק מה ששמע מהרה"ח ר' יוחנן גלנט - על תפילתו של אביו הרה"ח ר' ברוך בארדיטשובער ז"ל:

איי איי, איזה שאגות אדירות שר' ברוך היה מרים בתפילותיו, געוואלד געוואלד!

אירע פעם אחת שהגיע לאומן והיה לו יארצייט אך מחמת גודל ההתלהבות והשאגות הנוראות שהיה בוער בתפילה לא היה שייך שיעלה כש"ץ להתפלל לפני העמוד, על כן הוא ניגש רק לאשרי ובא לציון' וזכורני - איזה 'ובא לציון' זה היה... לעילא ולעילא!

איזה מתיקות איזה 'לב'... ב"הוא יפתח לבנו בתורתו - ולעשות רצונו", געוואלד געוואלד!

ובאותה העת לא חסרו באומן 'עובדים' אפילו השרף ר' געצע עמד נפעם ואמר; כזו תפילה עדיין לא שמעת! כזו דביקות לא שמעת!...

היה אפשר לחוש ממש את ה- - לב, ב"הוא יפתח לבנו בתורתו - ולעשות רצונו", אה, זה היה געוואלדיג, זה היה נורא איך שהוא בער בשלהבת קודש! הוא היה כולו לב... אוי איזה לב!

כאלו היו תלמידי ר' אברהם ב"ר נחמן'ס, אה. סיפר פעם בנו ר' יוחנן שכשהיה ילד שאל אותו; אבא! הלא אתה מתפלל כל כך חזק עם כזו עוצמה - אם כן היכן הם הישועות שהיו צריכות לבא על ידי זה?! השיב לו ר' ברוך; "זוהי ישועתי הגדולה ביותר שאני עדיין זוכה להתפלל בעולם הזה!"...

הנה לנו דוגמא אחת לאיזה דביקות אפשר להגיע בגוף גשמי כאן בעולם הזה...

ואותו רבי ברוך בעת חתונתו של בנו ר' יוחנן בעיר טעפליק, התפלל כזו תפילה שהייתה אח"כ לשיחת היום, היה זה כאשר רצו כבר ללכת לחופה, ביקש הוא לעמוד לתפילת ערבית לפני החופה, אוי היה זה כזה מעריב... שכל טעפליק בערה...

בקולי קולות כל אנשי העיר ראו מהי

איך אפשר מתוך הקשבה פשוטה - להתהפך ולבעור כאש להבה?

ר' לוי יצחק:

רבינו ז"ל היה כל כך הרבה מדבר עם תלמידיו כמה שצריך להשקיע כוחות בתפילה, וגם הוכיח אותם על מה שאינם משקיעים מספיק כוחות בתפילתם - - -

ונשאלת השאלה; מה הייתה כוונתו להשקיע כוחות חוץ מחלק ה'מחשבה', האם הכוונה גם על הידים או הרגליים!?

מה שייך עוד בזה?!

והעניין הוא 'להשקיע כוחות' בכוונת התפילה עד שנבא לדביקות!! וכמו שמבאר רש"י בפסוק "אליך ה' נפשי אשא" שפירושו "אכוון לבי"!

אולם בענין ה'כוונה' ישנם - אלפים ורבבות מדרגות!

ועל כל פנים הכוונה הראשונה היא - להשקיע ולהקשיב למה שאני מדבר בתפילתי! והוא חלק הראשון ב'כוונה'!

וכמאמר רבינו ז"ל בליקוטי מוה"ר"ן (תניינא ס' קכ"ו), וכן בשיחות הר"ן (אות ע"ה) וז"ל; "ואמר שעיקר שלימות התפילה הוא ברוך אתה ה' וכו' וכו' כפשוטו, וזה עיקר כוונת התפילה, שיוכיח פירוש המלות, וישמע היטב מה שהוא אומר..."

ואח"כ ממשיכים ועולים אל הדרגה הבאה בכוונה שהיא להעמיק עוד יותר את המחשבה בתפילה, ולהוסיף עוד עומק... ועוד... עומק, ועוד...

כי בענין הזה של "דביקות המחשבה - כוונה" קיימים אלפים ורבבות מדרגות, ואפשר להגיע לדביקות עצומה וחזקה כזו בהשי"ת עד כדי - "התפשטות הגשמיות" ממש! כמתואר בליקוטי מוה"ר"ן (תורה ד' אות ט'); "זוהי בחינת התפשטות הגשמיות... שלפעמים נתלהב אדם בתוך התפילה, ואומר כמה תיבות בהתלהבות גדול, זה בחמלת ה' עליו, שנפתח לו אור אין סוף והאיר לו..."

אבל להתחיל מתחילים את הכוונה בפשיטות המכונה בשם "מחשבה"!

בהזדמנות אחרת הפליג ר' לוי יצחק בגודל מדת האמת שהיה בין העובדי ה' מאנשי שלומינו באומן, שהיה כל אחד עובד את ה' בדרכו הוא, היו כאלה ששאגו בתפילה בכוחות והתלהבות, בעוד שאחרים היו מתפללים מעומקא דליבא אף שכלפי חוץ לא היה נראה הדבר, ובתוך דבריו אף הזכיר את רבי ברוך אפרים ז"ל בעל המחבר ספר "באבי הנחל", שהיה מתפלל מתחילת התפילה מלה במלה מעומק הלב ובדבקות נפלאה עד שכשהיה מגיע ל"ויברך דוד" ראה המתבונן בו איך שלוהט מחום עד שאדים היו עולים מהטלית שעטפה אותו.

כאשר נזכרים אנו במילותיו של רבינו הקדוש שרצונו היה שנתפלל "תפילה בכח, בחיות ובהתלהבות"... הרי שבוודאי מתעורר אצלנו משהו, - שהרי 'היה מזהיר מאד להתפלל בכוחות להכניס כל כוחו באותיות התפילה' (שיחות הר"ן ס"ו), וכך הדגיש פעם למוהרנ"ת ז"ל "דעתנו... להתנהג בדרך הבעש"ט, דהיינו לצעוק בתפילה בהרמת הקול ולהתלהב בכל הכוחות, (טובות זכרונות ה').

אם נערים בעלי מרץ אנחנו - נדלק אצלנו ניצוץ שובב של בְּרָעַן וּפְרִי־שֶׁקִיט (=בעירה והתלהבות), וגם אם אנו אברכים ועדיין מחפשים התחדשות - אנו מוכנים לכך בכל לב, ומנסים להידבק בזה בכל הזדמנות אפשרית.

ואף אם אנו מבוגרים יותר ולא כתבה אצלנו חלילה הגחלת, חפצים אנו מאד להשתתף עם מי שמקיים זאת - אפילו אם רק אוזנינו ישתפו פעולה... והלא כן העיד מוהרנ"ת ז"ל נאמנה - בשם רביז"ל (שיחות הר"ן ס"ו) "לא כמו שאומרים קצת שאין להכריח עצמו לתפילה, רק אדרבא צריכין להכריח עצמו מאד מאד בכל הכוחות לתפילה".

ורבינו ז"ל מאמץ את ידינו לדעת ולהאמין שבוודאי לכל אחד שייכת התפילה, והיא היא הניגון של כל יהודי, המנגן בהיכלו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, והוא מלא נעימות וחיות אלוקית, ואף שלעיתים יהיה הניגון חרישי ועדין מאד, עדיין מבוטל הוא כל כולו לאותם צלילים ולרוח הקדושה הנושבת בהם ומהם ישאב את כל חיותו. וכאשר נתבונן באותו אור שזרח בדור הקודם

כפי שתואר אותו הרב החסיד ר' לוי יצחק בנדר זצ"ל בצורה בהירה ומלאה חיות, - נוכל להבין ולגלות איך כל עניינו של רבינו - שהיא התפילה - שייכת לכל אחד ואחד, גם נוכל ללמוד איך תפילה מגומגמת נחשבת גם היא לתפילה בכח, ואיך להתחזק בכל מצב, ואיך להעלות גם היום את אש הקטורת... אף שעדיין לא נבנה בית המקדש... והעיקר ללמוד להקשיב אל המילים עד שנוכל להיכנס לתוכם ולבעור כאש להבה.

בתוכן המובא לפניכם ליקטנו מעט מתוך להט אש להבת - שלהבת של אותו חסיד אמת, שנאמרו בתוך כמה וכמה שיעורים שונים (טעם זקנים - אבני"ה ברזל, ושיח שרפי קודש), ויהי רצון שנזכה להוציא מהם עצות לקיום העצה הנוראה הזאת ולהתחדש בה כל ימינו על האדמה.

היה מתפלל
מתחילת התפלה
מלה במלה
מעומק הלב
ובדבקות נפלאה
עד שכשהיה מגיע
ל"ויברך דוד" ראה
המתבונן בו איך
שלוהט מהום עד
שאדים היו עולים
מהטלית שעטפה
אותו

אש הקטורת...

והשקעת הכוחות בכל חלקי התפילה הייתה ...
וכך סיפר לימים ר' לוי יצחק:
הרה"ח ר' נחמן ב"ר דוד צבי (ב"ר יצחק בן
מוהרנ"ת זצ"ל) שהיה בעל בכי גדול - והרבה
דמעות זלגו ממנו בעת שהתפלל, היה נוהג לומר
את פרשת הקטורת בנגינה מתוקה ובקול נעים
כזה עד שהנעים את כל הקלוייז באומן, ובפרט
בערב ראש השנה שכאשר פצח פיו בהתעוררות
באמירת התיבות "בבואם אל אהל מועד ירחצו
מים ולא ימותו", הכל הרגישו כזאת בהירות כאילו
הוא עומד ומפרשם אחת לאחת, כל מילה ומילה,
איזה חן של אמת היה בקולו הקטורת היה קטורת
... והרי קטורת היא התקרבות אל השי"ת,
זכורני שבאומן בערב ראש השנה היו
משקיעים הרבה זמן באמירת הקטורת,
ואמירתה הרעימה והדהדה בקול
גדול ונעים, הרה"ח ר' אברהם (סופר-שטערנהארץ)
שהתפלל מנחה כש"ץ לפני העמוד היה
ממש מרעיד בקולו כשהתחיל

תפילת ערבית, כאשר יהודי כזה ממתפלל...
איזה קריאת שמע... איזה השכיבנו... אש...
געוואלדיג... עד שסיים את תפילתו בדביקות
עצומה.

לא להאמין לאיזה גדלות אפשר להגיע על ידי
קיום דברי רבינו ז"ל בתמימות ובפשיטות...
ואת תבערת הלב הזאת מצאנו אצל כל סוגי
אנ"ש ולדוגמה היה זה רבי ישראל וויינבערג ז"ל,
חתן רבי אייזיק אייזנשטיין ז"ל, אף על פי שהיה
פקיד ממשלתי במקצועו, והיה אדם יקר וחשוב
מאד, מכל מקום הוא היה עובד ה' גדול, ותפילותיו
היו בכוחות ובהתלהבות עצומה, כאשר תפילת
מעריב רגילה ארכה לו הרבה יותר משעה...

עוד היה זה רבי יעקב זיטאמיר ז"ל שהיו מכנים
אותו בשם רבי יעקב 'שרייער', - (רבי יעקב
'הצעקן') - כי היה מתפלל בהתלהבות ובצעקות
נוראות, והיה שואג ומתמהמה ככזו נעימות ב'צור
ישראל וכו' - בשחרית לפני תפילת שמונה עשרה,
במשך שעה ויותר.

"וידבר", ואחריו המשיכו באמירת הקטורת בהתלהבות עצומה, ותעל ענן הקטרת...
 אה... געוואלדיג, כל הקלוייז הדהד באמירתה, דבר זה היה ידוע ומפורסם לכל... כל מילה קטורת הייתה עניין אחר לגמרי - 'קטורת בכונה', והרי הזוהר הקדוש משבח כל כך את מעלת אמירת הקטורת ואומר דברים נוראים בעניין אמירת הקטורת בכונה!

היתה זו המתקת הדינים עצומה...
 ולאחר מכן איזה בכיות נשמעו כשעמדו בתפילת שמונה עשרה של מנחה, אוי כמה דמעות נשפכו שם, היה אפשר לחוש ממש שרבינו ז"ל נמצא איתנו יחד, והרי כל זה היה לאחר שכולם השתפכו כל היום בציון הקדוש ואחר כך נכנסו אל הקלויז...

הכל היה לוהט ורותח בחמימות אש קודש... ממש כיורה רותחת...

הסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת

שאל פעם אברך את ר' לוי יצחק: איך הספיקו עובדי ה' באומן להתפלל את תפילתם שהושקעו בה כוחות כה רבים בזמנה ובציבור?
 השיב לו ר' לוי יצחק:

הם התחילו להתפלל עוד הרבה לפני עלות הרבה לפני זמן עטיפת הטלית, עוד לפני עלות השחר - וכך התפללו עד 'ברוך שאמר' והשאירו את אמירת 'פרשת קרבנות' לאחר עלות השחר, ואח"כ חטפו את הטלית בהתלהבות והתחילו 'ברוך שאמר'

הם התחילו להתפלל כל כך מוקדם ושם באומן יש למעלה משבעים דקות משהאיר היום עד הנץ החמה, ואיני יודע אם התפללו עם הנץ אך האריכו הרבה בתפילתם אשרי להם...

תפילה נכה - בנחת - ונכל מצב האם זה יתכן?

ר' לוי יצחק סיפר, כי אף שהיה מוהרנ"ת זכורנו - לברכה, מתפלל בצעירותו בכוחות ובצעקות ובשמחה גדולה כידוע, אולם בסוף ימיו היה מתפלל בנחת ובמנוחה, ואף ע"פ כן הייתה זו תפלה נכה, כי על ידי ההדרכה הברורה שקיבל מרבינו ז"ל לעולם לא נטש דרך זו,

וכך גם הדריך את תלמידיו - היה פעם שבא אחד מאנ"ש אל מוהרנ"ת ואמר לו בכאב, שיש לו יסורים בתפלתו, מחמת שאינו יכול להתפלל ולומר תיבה אחר תיבה, כי אינו יכול לכוין היטב, ומחמת זה צריך לחזור על כל תיבה כמה פעמים אמר לו מוהרנ"ת: וכי עבודה אחת יש לך לעשות? הלא כמה עבודות יש אם אינך מרגיש תיבה זאת, תרגיש תיבה אחרת... אם אינך יכול להתפלל, תוכל לומר תהלים או שאר תפלות או לדבוק בעבודה אחרת.

כי יש לדעת שהעבודה של "תפילה בכח" לא מתחילה ומסתיימת רק בקולות ובצעקות, כי אם בריכוז כל הכוחות, כל פעם לפי אותו כח שיש לנו מאיתו יתברך...

והרי גם בתפילת שמונה עשרה צריך להכניס כוחות, ואנשי-שלומנו היו מדגישים ואומרים שכל העבודות והכוחות שמכניסים בתפילת שחרית בפסוקי דזמרה וברכת המאורות וכו' כל זה הוא כהכנה לקראת הדבקות הגדולה

אוי היה זה בזה
 מעריב... שכל
 טעפליק בערה...
 בקולי קולות כל
 אנשי העיר ראו
 מהי תפילת ערבית,
 כאשר יהודי בזה
 ממתפלל...

שנזכה לה בתפילת "השמונה עשרה", וכל דבקות התפילה שבתפילת י"ח היא דווקא בחרש ובדומיה, והרבה אפשר לזכות בה לפי הצעקות וההתאמצות והכוחות שמכניסים לפני זה, היינו בסדר הקרבנות ופסוקי דזמרה ובברכות התפלה ובקריאת שמע וכו'.

ורביז"ל אימץ מאד את ידינו:

"שאי אפשר להתפלל כל התפילה בכונה כראוי רק כל אחד ואחד אינו מתפלל כי אם קצת מהתפילה בכונה, כנראה בחוש שאחד אומר קטורת בכונה ואחד אומר פסוקי דזמרה בכונה וכו' וכיצא בזה וכו' וכל אחד מתעורר וזוכה להתפלל בכונה חלק מהתפילה כפי בחינתו. על כן אל יפול לב אדם בראותו שזכה להתפלל קצת בכונה איזה חלק מהתפילה ופתאום נפסק ואינו יכול עוד להתפלל כראוי בשום אופן, כי זה מוכרח כנ"ל. וישתדל להתפלל שאר התפילה בפשיטות גמור" (שיחות הר"ן ע"ו).

תפילה מנומנמת נחשבת גם היא לתפילה נכה

ועלינו לחדד ולשנן כי למרות שהתלהבנו והשתתפנו בקיום הדברים כפשוטם, וגם אם ממש הרגשנו... שהנה הנה התקיים בנו כח הרעמים שעליו מדבר רבינו ז"ל כמו שמואב בליקוטי מוהר"ן (תורה ה' סעיף ג); "עקמומיות שְׁבִלָב מְפֹשְׁטִין עַל יְדֵי רְעָמִים וכו' וְרְעָמִים הוּא בְּחִינַת קוֹל שְׂאֵדָם מוֹצִיא בְּכַח בְּתַפְלָתוֹ וּמָה נַעֲשָׂה רְעָמִים"...

ובכל זאת עדיין אין אנו חשים שנתקיים בנו תחילת דבריו הקדושים; "וְאֵי אֶפְשָׁר לָלֶב לְשִׁמּוֹחַ

גלויה אוקראינית ישנה עליה מופיעה תמונה של הקלויז

שכאשר אתה רואה שלא הולך לך בתפילה כרצונך בחשק ובהתלהבות, וכי יש לך להמתין עד שהתפילה תתחיל לזרום אצלך כראוי?

לא כך היא הדרך אלא אתה תתחיל להתייגע כמו ב'תורה' 'דְלַעֲיָ בָּה' - והפירוש בזה הוא להתייגע, ולחפוף - להתפלל כראוי וכהוגן, וכן לרצות לקשר את הדיבור אל המחשבה, ולחפוף מאד בכך...

ואפילו שאתה עדיין 'בְּלֹא דְעָה' אף על פי כן השם יתברך שש ושמוח 'בְּהֵיאָה מְלָה' ומכך גדלים אילנות אף שהם - 'בְּלֹא דְעָה', ולאחר מכן תבוא גם למעלה - 'דְּבוּר בְּדְעָה',

וכפי שסיפר פעם רבי אברהם ב"ר נחמן, שמוהרנ"ת נסע פעם לדרכו, והזדמן לו שהיה צריך להתפלל בדרך - בגלל שהנסיעה ארכה כמה ימים, ורבי נחמן טולטשינער' התבונן בו שכאשר התחיל 'הודו' - בתפילת שחרית הייתה לו יגיעה בכל תיבה של התפילה, ולמרות שניסה להכניס את כוחותיו בתוך התיבה שהתפלל - זה לא הלך לו!...

ובכל זאת המשיך להתייגע ולהתייגע עד שהגיע אל הפסוק "זמרו לה' חסידיו והודו לזכר קדשו" - ושם פרצה אש ההתלהבות, ומשם המשיך את תפילתו בשלהבת קודש...

ומזה למד מוהרנ"ט דרך התפילה, שבתחילה הוא מאד התייגע... ואח"כ זכה שהתפילה בערה אצלו כאש... כי הוא ידע היטב לפי דברי הזהר הנ"ל שכאשר התפילה לא זורמת כמו שרוצים - מתחזקים... ומתייגעים אף שהוא בבחינת - 'מֵאֵן דְלַעֲי' - 'וּמְגַמְגָּם בָּהּ בְּגַמְגוּמָא דְלֹא יְדַע'...

אך נשאלת כאן השאלה אולי אם זה לא הולך עדיף להמתין עד שכן יילך?

התשובה היא - לא! כי כאשר זה לא הולך השי"ת שמח דווקא עם היגיעה שמתייגעים, כי בשעה שהתפילה הולכת בקושי, אצל אבינו שבשמים זה מאד חשוב!

ואכן אנו מודים על כך להקב"ה 'אנו עמלים והם עמלים' ולכאורה מה השבח בזה הרי צריך להוציא ולקיים מהכח אל הפועל?

אלא התשובה היא שה'עמל' בעצמו מאד חשוב אצל השי"ת, אף שהוא 'בְּגַמְגוּמָא דְלֹא יְדַע' ומכך נעשה אח"כ 'שמחת תורה' (כמבואר בתורה ע"ד) ונעשה אח"כ 'דְּבוּר בְּדְעָה' והכל נמתק...

וכאשר יזכנו השי"ת להתחדש בעצה נפלאה זו בתמימות ופשיטות ולחפש בכל עת חברים לקיימה, ולעולם חלילה לא נתייאש מלהגיע לזה, בוודאי יתקיים בנו מה שאומר רבינו ז"ל (ליקוטי מוהר"ן תורה ט'); "כשמתפלל בכל כוחו, ומכניס כוחו באותיות התפלה, אזי נתחדש כוחו שם, וכו'" ואז חוזר חלילה עוד ועוד, ותעלה נשמותינו באש שלהבת הקדושה מתוך ישרות לב ומתוך שמחה וחיות אמיתית ונראה בחוש ש"בברסלב בוערת אש", "אֵין בְּרַסְלָב בְּרַעֲנֵט אַ פֵּיעֶר", "אכ"ר.

ר' לוי יצחק בתפילת שחרית בדביקות

איזה בכיות נשמעו לשעמרו בתפילה שמונה עשרה של מנחה, אוי כמה דמעות נשככו שב, היה אפשר להוש ממש שרבינו ז"ל נמצא איתנו יהוד

בליקוטי מוהר"ן (תורה ע"ד) זלה"ק:

"וּמֵאֵן דְּתֵיאָה בְּתֵיאָה לְמַלְעֵי בְּאוּרֵייתָא, וְלֹא אֶשְׁכַּח מֵאֵן דְּיֹלְפֵי לֵיה, וְהוּא בְּרַחֲמֵייתָא דְּאוּרֵייתָא, לְעֵי בָּהּ, וּמְגַמְגָּם בָּהּ, בְּגַמְגוּמָא דְלֹא יְדַע. כֹּל מְלָה וּמְלָה סְלֵקָא, וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא חֲדֵי בְּהֵיאָה מְלָה, וְקַבִּיל לָהּ, וְנִטְע לָהּ סַחְרָנִיָּה דְּהוּא נִחְלָא, וְאֶתְעִבִידוּ מֵאֵלֵין מֵלֵין אֵילָנֵין וְבְרַבִּין, וְאֶקְרוּ עַרְבֵי נַחַל, הִדָּא הוּא דְכְתִיב, (משלי ה) בְּאֶהְבְּתָה תִשָּׁגָה תַמִּיד. [תרגום ללשון הקודש]; 'וּמֵי שְׁתִּשְׁקֶתוּ לְעֶסֶק בְּתוֹרָה וְלֹא מוֹצֵא מִי שְׁלִמְדֵי אוֹתוֹ, וְהוּא בְּאֶהְבְּתָה תוֹרָה לֹמֵד אוֹתָהּ, וּמְגַמְגָּם בָּהּ בְּגַמְגוּם שְׂאִינוּ יוֹדַע - כֹּל דְּבוּר וְדְבוּר עוֹלָה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂמֵחַ בְּאוֹתוֹ דְּבוּר וּמְקַבֵּל אוֹתוֹ, וְנוֹטַע אוֹתוֹ סְבִיב אוֹתוֹ הַנַּחַל, וְנִעֲשִׂים מֵאוֹתָם דְּבוּרִים עֲצִים גְּדוֹלִים, וְנִקְרְאִים עַרְבֵי נַחַל. זֶהוּ שְׁכָתוּב (משלי ה) בְּאֶהְבְּתָה תִשָּׁגָה תַמִּיד.'"

וכמו שנאמר עניין זה ב'תורה' כן הוא ב'תפילה'!

אֵלָּא עַד שְׁסִיר עֲקֻמוּמֵיּוֹת שְׁבָלְבוּ שְׂיָהָה לוֹ יִשְׂרוּת יֵב וְאֵז יִזְכָּה לְשִׁמְחָה כְּמוֹ שְׁכָתוּב (תְּהִלִּים צ"ז): "וְלִישְׂרֵי לֵב שְׁמֵחָה..."

ואנו שואלים את עצמינו: מה עדיין לא עשינו? היכן היא השמחה?... היכן הישרות לב?... בכמה עקמימיות עדיין מתפתל לבנו בתוכינו...? והעיקר - האם בכלל אפשר לחיות עם הדבר המתוק הזה בכל תפילה - שחרית - מנחה מעריב - שבת - וגם יו"ט וגם אולי בהתבודדות, ובעצם למה לא בכל עת ובכל שעה, בכל מקום ובכל זמן...? ובפרט שיש זמנים שאין אנו נמשכים כלל לדבר אודות כך, ובתוך ליבנו אנו משאירים זאת לעובדים באומן... אשרי חלקם... זכותם תגן עלינו...

חייבים אנו לחדד ולזכור כי עצה זאת שייכת באמת לכל אחד בכל זמן ובכל דרגא והעיקר להשאר בכך קיימים בכך כל מסלול ימי חיינו ובכל תפילה ותפילה מתפילותינו...

וחלילה לנו מלהרפות וליפול לזקנה!! והרי רבינו ז"ל מדריך ומעודד אותנו; "שאיפול אם לפעמים הוא מייגע עצמו ואינו יכול להתפלל כלל, אף על פי כן אל יפול בדעתו מזה כלל כי זה כלל גדול שאסור לפול בדעתו בשום אופן אפלו אם יעבור עליו מה, ואפילו אם אינו יכול להתפלל כלל. רק יכריח את עצמו על כל פנים לדבר דבורי התפילה בפשיטות גמור כמו תינוק בבית הספר ממש. ויאמר כך כמה וכמה דבורים בפשיטות גמור. ועל פי הרוב יזכה ברחמי יתברך להתעורר מזה עד שיחזור ויתלהב לבו מאד ויתחיל פתאום להתפלל בהתעוררות. רק שלא יעמיד זאת לנסיון" (שיחות הר"ן ע"ז)

וכך מתוך להט אש חזק ר' לוי יצחק, על פי הזוה"ק (פרשת קדושים פ"ה): שמביא רבינו ז"ל

ניצוץ קטן יכול להדליק יער שלם | זרקור לפעילות הפצת אור האורות על פני תבל

מאיר גוטמן, תמונות: גנזי ברסלב

להתענג על שחרית "פשוט"

ישנם חבורות שמתקיימות לאחר מעריב או בליל שישי, יש אפילו חבורה של הניעור בלילה, אבל חבורה שמתקיימת בעיצומה של תפילת שחרית זהו בהחלט דבר יוצא דופן | הצצה לחבורה של קבוצת אברכים ששמו נלגד עיניהם את רצונו של רבינו הקדוש - 'להחזיר עטרה ליושנה, להתפלל בכח בחיות ובהתלהבות' | לגאול את התפילה מהגלות

בתפילה בכח. אבל הרגשנו שלא מספיק לעורר את הציבור, צריך גם לעשות מעשה כדי שיהיה לזה קיום. ואכן מט"ו באב לפני כשנה וחצי, התחלנו קבוצת אברכים להתאסף בכל שחרית בצד הימני של השול מתחת לעזרת נשים, וככה כשיש אורה של אברכים צעירים שמתפללים תפילה בכח, יותר קל להתפלל בקול ובחיות, ולהצטרף לשאר האנשים שמשקיעים כוחות בתפילה. והאמת שהעניין הזה כבר מוזכר בליקוטי מוהר"ן (קמא רס"ט) "שכשרואין אחד שאומר בקשות וסליחות בהתעוררות בלב נשבר, אזי חבירו מתעורר ממנו גם כן".

ה' היה בעזרנו וב"ה שהחבורה הצליחה מעל למשוער, והתחזקה מאד האוירה של תפילה בחיות ובהתלהבות, שאף קודם לכן הייתה נפלאה. גם הריקוד שאחרי התפילה התחזק מאד. אני יכול להעיד על עצמי שמאז כל היום שלי השתנה לטובה, וכדברי רביה"ק שאמר "כי עיקר החיות מקבלים מהתפילה".

כל דבר בעבודת ה' צריך הרבה חיזוק להתמיד בו, ובוודאי דבר כמו תפילה בכח, איך הצלחתם לשמר את ההתלהבות שהייתה בהתחלה?

חשבנו על זה הרבה והגענו למסקנה שלא מספיק עצם התפילה בכח שאנחנו זוכים להתפלל, אלא חייבים לעשות הרבה עסק מהעניין הזה. וכמו שבענייני העולם הזה כל דבר שעושים ממנו עסק ורעש גם אם הוא לא חשוב בפני עצמו, בסוף אנשים מחשיבים את זה. כך גם בעניין הזה, כדי שנוכל להמשיך להשקיע כוחות בתפילה ושהדבר לא יתיישן אצלנו, מוכרחים להיכנס לזה בכל הכח. ואכן ממש "הלכנו" עם התפילה בכח - כל שיחתנו ותפילתנו היו סביב הדבר הזה.

בהמשך הדפסנו והפצנו שיחה מאוד מעוררת של הרה"ח ר' לוי יצחק בנדר על ענין 'תפילה בכח', איך שבאומן היה זה דבר פשוט שכולם כולל הבעלי בתים הפשוטים גם הם היו מתפללים בכח. כמו כן הייתה לנו כבר קביעות, שהיינו מתאספים פעם בשבוע אחרי התפילה להתחזק בעבודת השם, ובאותה תקופה ייחדנו את החבורה שכל הנושא יהיה על תפילה בכח, וכל אחד אמר רעיונות איך להתחזק בזה יותר.

מי מאתנו לא משתוקק לזכות כל יום להתפלל תפילה בכח, להרגיש מתיקות בדיבורי התפילה?

לרגל חג הפסח בו "צועקים בתפילה" (ליקו"מ קמא ר"ב), יצאנו לשוחח עם אחד מייסדי חבורת "תפילה בכח" במנין וותיקין בשול, הרב א.ב., ונוכחנו לדעת שלא בשמים היא, ועד כמה קרוב אלינו הדבר מאוד - בפך ובלבך...

איך התעוררתם לעניין הגדול של תפילה בכח?

אקדים ואומר שבאתי לברסלב מקהילה שאצלם משקיעים הרבה בתפילה באופן מסוים. ולכן הרגשתי שלמרות שהתפילה עם אנשי שלומנו היא באמת מאוד מעוררת ומלאת חיות כמו שכל אחד יודע, אולם ביחס למה שרבינו הפליג והזהיר כל כך להתפלל בכל הכוחות, בוודאי שיש ויש לנו מה להתחזק בזה. וכמו שסיפר ר' נחמן שפירא, שהוא זוכר איך שבבחרותו - אביו, הרה"ח ר' נתן דוד שפירא, עם עוד כמה אברכים, מתפללים בקביעות בפינת ההיכל ב'שול' בכאלו שאגות. ממש כל השול רעד מהתפילה שלהם.

באותה תקופה נגש אלי ידידי ר' י.ב. שגם לו מאוד בער העניין הזה, וסיפר לי שהסתובב אצל הרבה מגדולי אנ"ש, ושמע מכולם שאף שברוך ה' בכל מקום התפילה במנינים של אנ"ש היא חזקה הרבה יותר ממקומות אחרים, אבל צריך להשקיע עוד ועוד להתפלל בכח, להשתדל להתפלל תפילות ממש כמו שהרבי רצה, וכפי ששמענו שהיה נהוג בחבורות המפורסמות, באומן וכו'.

הרה"ח ר' נתן ליברמנש מספר על אשתו של ר' נחמן שטרקס, שבתקופה הראשונה לאחר שעלתה לארץ ישראל מרוסיה, שכנתה ערכה לה היכרות עם האזור החדש. בין היתר הראתה לה שבדירה כלשהיא נמצא בית הכנסת של חסידי ברסלב, והיא - שזכתה לראות את אומן בתפארתה - תמהה: "זה לא יתכן, זה לא יתכן... באומן כבר כשעברו ברחוב הסמוך לקלויז שמעו קולות וצעקות, איך יכול להיות שכאן זה ברסלב?!"

מה אתם עושים בשביל לחזק את התפילה אצל האברכים הצעירים, כדי שאכן תראה כך?

דבר ראשון התחלנו לדבר על זה עם האברכים הצעירים שהתפללו במנין של הנץ בשול, ובאמת הרבה שמחו על ההזדמנות להתחזק

המניין של רשב"י

כשכותבים על העניין של תפילה בכח, אי אפשר שלא להזכיר, את המניין הנפלא שקיים זה כמה שנים במרפסת הכהנים שבציון הרשב"י במירון. לא משנה אם אתה אחרי לילה של התבדדות ולימוד בציון או עייף מנסיעה ארוכה למירון, תמיד חם שם בפנים, אנשי הצדיק בוערים באש של קדושה, בזכותם של הצדיקים הטמונים כאן, וכוחו של ראש כל הצדיקים החופף עלינו. לא מיבעיא אם מדובר בערב ראש חודש או ביום של עלייה לרגל כמו ז' אדר וכדו', שאז כמעט ולא ניתן להכניס סיכה בין מתפלל לחברו, והבערה עולה כשלהבת אש. אך גם בסתם יום אי אפשר שלא להצטרף יחד עם כל המתפללים למסע של חיות ואור...

כמו כן לאחרונה יש בשול בכל בוקר פת שחרית לאחר התפילה, שזה זימן מצב שכולם יושבים ביחד, וכך יוצא שיש כל יום שיחת חברים נלהבת על דבר כזה שעומד ברומו של עולם.

מה בנוגע להרבה מאנ"ש שלא מתאפשר להם להגיע למניין וותיקין?

ב"ה שהעניין הזה התפשט עוד וגם במניין השני בשול התחזקו בזה מאוד לאחרונה. כמה פעמים קבעו את ראש חודש ליום תפילה בכח, שלפחות פעם בחודש הרבה אברכים באים מוקדם לפני התפילה לומר קרבנות ולהתפלל בכוח ובחיות.

בוודאי שכל מי שמתאמץ ומגיע לבית המדרש הנקרא על שם הצדיק, ואפילו במניין השני ראוי להערכה גדולה, כי במניין של הנץ בבתי הכנסיות של ברסלב, התפילה בדרך כלל יותר מיוחדת ומושכת מהתפילה במניין שני, אם בגלל שאנשים פחות ממהרים ועוד לא התחיל המרדף אחרי העוה"ז, או בגלל ההשראה שיש בשעות המוקדמות. אבל מי שמגיע למניין השני הוא בא רק בגלל האמונה ברבי, וכדי להתפלל בכח ובמתנתות.

לסיום אומר לנו הרב א.ב. אני קורא לכל אחד במקומו הוא להתחיל להשקיע בתפילה, לטעום ולהרגיש את המתקנות שיש במילים, ובוודאי שכל מי שיעשה כך, עולמו יראה בחייו!

לדוגמא במשך זמן מה התחזקנו יותר בחלק האחרון של התפילה מאשרי ובא לציון, החלק שלפעמים יש מי שלא משקיעים בו כל כך, אף שהם מתפללים בהתלהבות רק עד שמונה עשרה, ועל כך שמנו דגש מיוחד, לומר את המילים במתינות ובחיות.

בהקשר הזה מעניין לציון, שמקובל היום שמי שבא לאסוף צדקה הוא מתרים את הציבור תוך כדי שאומרים בלחש את מילות התפילה, עד כדי כך שאסור לדרוש מעבר לזמן שלוקח לומר אשרי ובא לציון... אבל בשול, כשמזדמן שמישהו דורש לפני אשרי, אחרי שאותו אחד גומר לדבר, נוהג הרה"ח ר' שמעון שפירא להתחיל בקול "אשרי יושבי ביתך"...

ועדיין להחזיק חבורה כזאת למעלה משנה וחצי זה דבר לא קל...

אמת. חז"ל כבר אמרו שתפילה זה אחד מארבעה דברים שצריכים חיזוק בכל יום, ולכן קבענו שפעם בכמה חודשים נתאסף ביחד כל בני החבורה להתחזק בזה שוב ולא ליפול לזקנה. הפעם האחרונה שהתאספנו היה בט"ו בשבט האחרון שאז עשינו משהו גדול יותר. כמה ימים לפני כן כבר תלינו מודעות שהולך להיות כנס התחדשות, ואכן הרבה אברכים גם כאלו שלא באים בקביעות כל יום, הגיעו לכינוס המיוחד, שם שמענו דיבורים מהר"ר יעקב נתן אנשין, שבמתק לשונו הרחיב בגדולת המעלה של הזוכים להשקיע כוחות בתפילה.

אב קשה

בשמחה תמיד

"פעם שאלתי אותו: סבא, מדוע צריכים להיות בשמחה והיכן כתובה המצוה של 'מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד', ענה לי בחן: כתוב בתורה 'וחי בהם', צריך לחיות ובלי שמחה זה לא חיים".
• במלאות השלושים לעלותו למרומים, משרטטים בני משפחתו ידידיו ומכריו של הרה"ח ר' שמשון ברסקי זצ"ל נצר מגזע הקודש - דור שביעי לרבינו הקדוש, קווים מאירים לדמותו ועובדות מפעימות ממסכת חייו לאורו של הרבי
• בפי ישרים תתרומו

מכון אש תמיד תוקד

בביתם, ביקש כ"ק רבינו ה'לב שמחה' זצוק"ל שלבחור שמשון ברסקי יסדרו מיטה בישיבה, שלא יצטרך לעשות את הדרך לביתו, משום שחבל על כל רגע שייבטל מלימוד התורה. לפני שהתמנה לראש הישיבה, היה הפני מנחם" נוהג לצאת ללמוד לפנות בוקר בשבת בהיכל הישיבה ושם היה יושב בשולחנו ונהנה לראות את אבא מתמיד כל הלילה בלימוד התורה.

בדרכו של זקן דקדושה

"התקשרותו של אבא לזקנו הקדוש מוהר"ן מברסלב זי"ע היתה אמיצה" מספר ר' יעקב, "היה נוסע מדי שנה עם אביו למירון לראש השנה גם בתור בחור. אחרי החתונה, כשהתגורר בבני ברק, התכתב רבות עם רבי גדליה קעניג ואף קיבל בקביעות מכתבים מאביו רבי נתן מירושלים, מלאי התחזקות מספרי רבינו. חבריו לכולל באותה עת היו אלו שלמדו עמו בישיבת גור, כולם תלמידי חכמים ועובדי ה', פעם כששאלוהו אודות ענין התקשרות לצדיק, אבא הפנה את השאלה אל רבי גדליה, ותשובתו הבהירה והמפורטת אליו נדפסה בספר 'שערי צדיק' מכתב ד'.

מגור זצוק"ל לארץ הקודש, נכנס אליו יחד עם גיסו ר' שלום וקס והתברך מפיו. עם פרוץ מלחמת השחרור בשנת תש"ח, עבר עם הוריו לגור בתל אביב במשך שנה. אז למד בישיבת 'תפארת ציון' בבני ברק וזכה להיבחן אצל מרן החזון איש זי"ע.

בגיל ארבע עשרה עלה לישיבת 'שפת אמת' בירושלים, כאן החל פרק חדש באהבתו וביגיעתו בתורה וכל חבריו ומכיריו במשך שנות הישיבה מספרים בערגה על התמדתו המופלאה בלימודו בישיבה. קשר מיוחד נרקם בינו ובין מורו ורבו הגאון רבי יצחק פלקסר זצ"ל שעד יומו האחרון הפליג את התמדתו בלימוד התורה. מעשה היה שהגר"י פנה לאביו רבי נתן, ותינה לפניו על שבנו מדלג על ארוחות ואינו יורד לחדר האוכל בישיבה לאכול. "כפי הנראה" הסביר האב שידע את נפש בנו, "מכיוון שאין לו שעון אינו יודע שהגיע עת האוכל". הגר"י פלקסר שחיבב את תלמידו עד מאוד, לא היסס: "אקנה עבורו שעון ותתן לו, ושלא יידע שזה הגיע ממני". לימים ברצותו לעורר את תלמידיו הצעירים להתמדת התורה, היה הגר"י מספר להם על תלמידו לפני ר' שמשון, אשר שקידתו היתה מפליאה.

בישיבה היה בחברה המובחרת של ה'זעליגיסטן' חברתו של החסיד רבי זעליג שטיצברג זצ"ל, שה'קומדנט' שלה היה הרה"ח רבי שמחה בונים רזנשטרן זצ"ל בחברה זו השתתפו גם רבי אברהם יצחק ליכטנשטיין, רבי חיים דב רובינשטיין, רבי ישעיה גרינצייג שנפטר לאחרונה, ויבדלחט"א רבי משה לודמיר ורבי איצ'ה רזמרין - והתעלו בחסידות ובעבודת ה' בפיקוחו של ה'בית ישראל' מגור זצוק"ל, שהיה מדי פעם מקשיב ונהנה לראותו מתמיד בלימודו.

"כה גדולה היתה התמדתו של אבא" מספר בנו של ר' שמשון, ר' יעקב ברסקי, "שבתקופה מסוימת כשהיה מקום הפנימיה בישיבה מצומצם ובחורים שגרו בעיר הלכו לישון

ערב ראש השנה תרצ"ו, לובלין. חסידי ברסלב ממלאים את רחובות העיר המעטירה כשפניהם נוהרות. לאומן אי אפשר לנסוע, אבל כשמתקבצים יחדיו רוחו של הרבי חופפת על אנפי הקיבוץ. "ר' שימשון איז גיקומען" מכריז אחד האברכים, "ר' שמשון הגיע!", "מאי משמע?" תולים בו חבורת צעירים שהגיעו זה עתה מלודז' את עיניהם בחוסר הבנה, "כלום לא שמעתם?" עולץ האברך, "לר' נתן ברסקי נולד היום בן למזל טוב, והרי הוא ייקרא על שם סבו רבי שמשון שעלה למרום לפני ארבעה ירחים!".

בליל א' דראש השנה, שהיה גם ליל שבת, המה ביתו הקטן של ר' נתן ברח' קובלסקיא, ששכן לא הרחק מהיכל ישיבת חכמי לובלין, מהמוני חסידים נרגשים שבאו לשמחת השלום-זכר לברכו במזל טוב. הכל קיוו לילד גדולות כי יתקיים בו 'עטרת זקנים בני בנים'. זכה הילד לגדול על ברכי הקדושה ולשאוב מלוא חופניים יראת שמים, אמונה, שמחה וביטחון, במחיצת אביו. מעת לעת היה אביו רבי נתן בארסקי מראה לו את מכתבי הסבא רבי שמשון בעל 'ליקוטי עצות המבואר', שעל שמו הוא קרוי, למען ילמד מארוחותיו בקודש.

אהבת תורה ללא גבולות

פרשיית עלייתו הנסית של ר' נתן בארסקי ארצה באלול תרצ"ט, שבועיים בלבד לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה, הלא היא מפורסמת ואף הועלתה על הכתב בידי ר' נתן בקונטרס 'חסדי השם'. בן ארבע היה הילד שמשון, כשעלה עם אביו ואמו וכל משפחתו לארץ הקודש לאחר פעילות מאומצת של אנ"ש בארץ הקודש. ר' נתן התיישב בירושלים עיר הקודש ושמרון למד בת"ת 'חיי עולם'. לימים, כשעלה האמרי אמת'

בבית הדין יחד עם הגאונים רבי נתן גשטטנר זצ"ל רב קרית אגודת ישראל והגאון רבי יצחק צבי ברנפלד זצ"ל רב חוג חתם סופר, פנה אל אבא וביקשו שישמש כמו"ץ בבית ההוראה, אבל הוא סירב בענוותנותו וטען שלא הגיע למידה זו להורות בישראל. אז הרב וואזנר אמר לו 'אתה יודע מה, לך תשאל בבית, מה דעת זוגתך', הרב וואזנר סבר כי איזו אשה לא תחפוץ שבעלה יהיה רב? והיא בוודאי תעודדו לקבל את המינוי. אולם כשאבי שאל את אמי, השיבה לו 'אף פעם לא התערבתי בענייניך, גם עכשיו לא אתערב לך'. הוא חזר אל הגר"ש ואמר שאינו חפץ בכך.

"בתקופה מאוחרת יותר, בציוויו של כ"ק ה'בית ישראל' מגור זצוק"ל, התמנה לרב המשחטה בעיר גבעתיים וניהל את הכשרות מתוך יראה עמוקה, במשך אחת עשרה שנים. בשל מינוי זה נאלץ לעזוב את כולל גור. בד בבד, החל ללמוד בכולל ברסלב מדי יום לאחר עבודתו כמורה הוראה במשחטה, שם קיבלוהו בשמחה בהיותו אברך ירא ושלם מנכדי הרבי. ראש הכולל החסיד הגאון רבי נתן צבי קעניג הראה לו קירוב מיוחד ומאז שררה ידידות אמת ביניהם כל ימיהם".

ר' יעקב מעלה עובדה שאינה כה ידועה בהקשר להשפעת אביו על מערכת כשרות שחיטת העופות: "בתקופת היותו רב המשחטה בגבעתיים, התעורר אצלו ואצל הרב אקסלרוד מרבני חב"ד בחיפה, החשש של בעיית רגלי העופות - 'צומת הגידים', בעיה שבעבר לא היתה נפוצה ועם הקידמה החלה להיות מצויה, שהגידים נקרעים. הם התייעצו עם רבני משחטות וכשהתברר שגם אצלם יש בעיה של ריעותא זו החלו בסבב אצל פוסקי הדור. כשעלו אל הגאון הרב יעקב לנדא אב"ד בני ברק, אמר להם 'אתם מכלים ממונם של ישראל' ואז הם הביאו הרבה עופות לדוגמה וטענו בפניו שיש כאן בעיה חדשה שלא היתה קיימת בעבר.

"כתוצאה מכך, עד היום בכל המשחטות עם הכשרויות המהודרות בודקים היטב את צומת הגידין אצל העופות. אבא היה מאלה שאינם מחזיקים טובה לעצמם, כשדיברו אתו על כך הוא הגיב 'זה לא אני, זה הרב אקסלרוד שפעל בענין'. אבל יודעי דבר ידעו שהוא היה זה שהסתובב אצל גדולי הדור והראה להם את הבעיה שהתעוררה. הוא היה מאוד בקי בהלכות יורה -

הרה"ח ר' שמשון ברסקי שליט"א עם בני משפחה במקום מנוחתו המשוער של הסבא רבי שמשון זצ"ל באומן

כל השנה הוא היה מדבר על ראש השנה, מזמש כל השנה. כשרק חזר ארצה כבר היה שואל אותי נפתחת ההרשמה לראש השנה הבא

שהכיר את אביו רבי נתן עוד משיבת חכמי לובלין. הרב וואזנר תמיד היה מראה לו את הספרים שרכש מהסבא ביח"ל, הוא הרגיש המשכיות בכך וחפץ שישמש אתו יחד מורה צדק בבית הוראה. לאחר הרבה שנות גיעה בהלכה, נבחן אבא אצל פוסק הדור על חלקים נרחבים בטור ושו"ע ונושאי כליו. מבחן שנמשך כמה שבועות והקיף כל סימן וסעיף ובסופו קיבל ממנו תעודת סמיכה להוראה וכתב לו שנתנסה בעשרה ניסיונות ועמד בכלם וכולם שווים לטובה. כן קיבל היתר הוראה מהגאון רבי יהושע מגדולי הפוסקים ארנברג זצ"ל ה'דבר יהושע' מגדולי הפוסקים בתל אביב וכן מהרבנים הגאון רבי יחיאל מאיר וינגרט זצ"ל והגאון רבי שלמה זילברשטיין זצ"ל רבני חסידי גור בבני ברק ועוד גדולי הרבנים ז"ל.

"כאשר הרב וואזנר זצ"ל ביקש לפתוח את בית דינו בשכונת זיכרון מאיר בני ברק וישב

"מאז עמדו על דעתו, היתה יראתו קודמת לחכמתו, היה מתפלל במתינות ובכוונה כמונה מעות והקפיד לברך כל ברכה מתוך הסיודור. כנין ונכד להרה"ק מוהר"ן מברסלב זי"ע היה מקפיד להתפלל בנץ החמה, נהג לקום כבר שעות קודם להכנה לתפילה והיה מתפלל גם בתקופה האחרונה כשהיה בחוליו, ל"ע, כבחור צעיר בהתלהבות, עד שאנשים היו באים במיוחד כדי לראות את תפילתו החמה.

"במשך תקופה למד אבא בחברותא עם הגאון המקובל רבי שריה דבלצקי זצ"ל. לעת פתיחת בית תלמוד ההוראה דחסידי גור בבני ברק, היה מראשוני הלומדים בכולל. שם שיקע עצמו שנים רבות בהתמדה עצומה וביגיעה שהיתה לשם דבר, כשהוא פורש מכל הוויות עולם הזה ומשקיע את עצמו בהיכלי תורה.

"חיבה יתירה היתה לו אצל מרן פוסק הדור הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל,

ושמחה מיוחדים, הן בלימודו - כשלמד עם כל החיות וה'פרישקייטי' (התחדשות) גם בגיל זקנה, שעות רבות הגה בתורה בהתמדה, והכל בשמחה רבה - כך גם תפילתו היתה עם כל החיות וההתלהבות, בבחינת 'כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך', בקול רם, בחן ובשמחה מיוחדים. כל 'אמן יהא שמיה רבה' נאמר על ידו בקול רם ובהתלהבות רבה עם כל הלב. גם שהיה חלש בתקופה האחרונה, כשהגיעו לאמן יהא שמיה רבא - קיבל חיות חדשה.

"פעם שאלתי אותו, סבא מדוע צריכים להיות בשמחה והיכן כתובה המצוה של 'מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד?' (ליקוטי מוהר"ן תנינא כד), ענה לי בחן 'כתוב בתורה 'וחי בהם', צריך לחיות, ובלי שמחה זה לא חיים'. ובכלל תמיד השמחה קרנה מפניו. לכל ווארט או סיפורי צדיקים שלו נלווה חן מיוחד. תמיד שמעו אותו מנגן ושר לעצמו שיר חסידי. סבא היה יהודי מורם מעם ומתמיד עצום, חסיד עניו עובד ה' בכל לבו. ובדרך זו הקרין והשפיע על סביבותיו דוגמא של יהודי אמיתי מלא שמחה, היה ממש תענוג לשהות במחיצתו, כל מי שהיה לידו לא יכל שלא להידבק באווירת השמחה שהיתה מצויה אצלו תדיר. ראו עליו בחוש את דברי ה'מסילת ישרים' בשער החסידות 'כי זאת היא השמחה האמיתית שיהיה לבו של אדם עלו על שהוא זוכה לעבוד לפני אדון יתברך שאין כמוהו ולעסוק בתורתו ומצוותיו שהם השלימות האמיתי והיקר הנצחי'. כך ממש ראינו אצל סבא ז"ל, תמיד היה לומד ומתפלל ומקיים מצוות בשמחה ובטוב לבב. עורר אותנו תמיד להיות בשמחה והיו שגורים על פיו דברי סבו הק' מוהר"ן מברסלב זיע"א 'מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד'."

01@הנסיעה לאומן באלול תשמ"ז

ר' יעקב: "התפילות שלו כל חייו והשתוקקותו להגיע לציון רבינו הקדוש - היו בצורה בלתי נתפסת. נסיעתו הראשונה לאומן היתה בשנת תשמ"ז, כשהחלו בקיעים במסך הברזל שסימנו את נפילת הקומוניסטים. קודם לכן לא נסע אף פעם עם דרכונים מזויפים, הוא לא אחז משיטה זו. בנסיעה בתשמ"ז השתתפו כעשרים איש. היתה כאן בארץ באותם ימים מפלגה קומוניסטית שנקראה רק"ח, שהיו לה קשרים טובים עם ברית המועצות דאז. הם רצו להראות לעולם שהנהגת בריה"מ 'הומניטרית'. כך ניתנו עשרים אשרות כניסה - ויזות, כמובן תחת שמירה הדוקה של האינטוריסט.

"כמובן היתה זו התרגשות גדולה. הכינו לאבא שתי מזוודות, אחת לבגדים ואחת של אוכל. הם נסעו דרך רומניה וממנה לקחו טיסה למוסקבה וממוסקבה נסעו ברכבת לקייב, בקייב שהו כשבוע במלון ומדי יום נסעו הלוך וחזור לאומן. הרומנים היו ידועים

שלשת רבעי שעה. בחזרה לא היה לו עם מי ללכת, הוא חזר ותעה בדרך. החל לשוטט ברחובות אשדוד כל הלילה. הוא סיפר לי אחר כך שרכבים עצרו, ראו אדם זקן משוטט, רצו לקחת אותו, - לא, אני מסתדר. באיזו שהיא צורה הוא הגיע הביתה לפנות בוקר. רק אחרי זה שמעתי ממנו את כל הסיפור, אמרתי לו 'אבא תגיד לי, בשביל מה לך כל הדבר הזה, למה היית צריך ללכת, לא יכולת לחכות? אם אתה צריך ללכת למקווה תלך למקווה'. אז אבא אמר לי: 'על עקרונות לא מוותרים'. זו היתה דרכו וכך לימד אותנו."

לסתום עיניו ואוזניו זוהאי עלמא

ר' שמשון התחסד עם קונו. "עוד מימי עלומי" שח לנו ר' יעקב, "היה הולך בצורה עדינה, לא מוציא את העיניים מהארבע אמות. שקט נסוך על אורחותיו. לא דיבר כמעט דברים מיותרים, אני לא מדבר על לשון הרע ורכילות, הוא לא הוציא דברים מיותרים מהפה. לא נכנס לשום ויכוח. לא רצה להתערב בשום דבר.

"אבא סיפר, שבזמנו כל הבחורים היו צריכים לבוא לצבא ולשמוע הרצאה מפי אדם שאינו שומר מצוות, גם אלו שלא היה בכוונתם להתגייס היו חייבים לעבור את השלב הזה, והוא פחד שמה המרצה יגיד איזו מילה שאסור לשמוע, אז הוא ישב כל השלוש שעות כשאצבעותיו סותמות את אוזניו. עד שהוא התעלף. שלש שעות בן אדם יושב עם אצבעות באוזניים. ככה בלי לזוז, הוא התעלף. הוא לא רצה לשמוע, אז כבר שיחררו אותו משם.

"סיפר לי משהו, שבנסיעותיו באוטובוס - זה היה בימים שעוד לא היה אוטובוס מהדרין - אבא הקפיד תמיד לתפוס את המקום מאחורי הנהג. כך ידע שלא יישב אחורי אשה. בנוסף, הוא שם לב שבמשך הדרך אבא משגן לעצמו את המשנה 'עקביא בן מהללאל אומר הסתכל בשלושה דברים ואין אתה בא לידי עבירה'."

שמחה והתחדשות

נכדו של ר' שמשון, ר' מרדכי כץ, מדגיש את ענין השמחה: "כל ימיו של סבא היו מקשה אחת של תורה ותפילה ועבודת ה' בחיות

דעה

ו ב נ ו ש א

של טריפות בפרט. באותם ימים עדיין לא קנו עופות מוכשרים, וזכרני שהיו באים אלינו הביתה עם שאלות של עופות, בפרט אחרי יום כיפור כשהיו שוחטים עופות, יהודים היו דופקים כל העת בדלת ביתנו. כמו כן היו באים עם ביצים לשאול אם זה דם או לא. שאלות שכיום כבר אינן מצויות אולם בימי הדחק דאז היו תדירות.

בית ה' בלילות

ר' יעקב מציין מנהג מקודש שנהג בו אביו. "הוא היה נוהג, שכאשר התעורר מסיבה כלשהי משנתו בלילה - מיד קם. הוא היה תמיד אומר לי, בשם הרבי, שבן אדם שמתעורר צריך מיד לקום, 'עם השינה אפשר להתחשבן אחר כך'. היו תקופות שהוא היה מתעורר בשתיים עשרה, או באחת בלילה, תלוי בנסיבות, אומר תיקון חצות ועוסק בעבודת ה'. הוא היה מתכוון לתפילה הרבה. "בכל הזמנים לא היה אצלו מושג כזה להתחיל את היום בלי מקווה, גם בימי זקנה כשהדבר ארך לו זמן רב, לא הסכים לוותר על הטבילה היומית בשום אופן, לפעמים זה היה יכול לקחת לו שעה, שעה וחצי. היה לו את כל הזמן שבעולם.

"פעם אחת כשהוא היה בשבת בביתי באשדוד, לפני כעשר שנים, בליל שבת אחרי הסעודה ישבתי בשטיבל ולמדתי, בעוד הוא כבר הלך לישון. בשעה אחת אומר לי חבר: 'קעת אצל אבא שלך זה כבר מחר'. הוא כבר קם, ירד מהבית, ירדתי למטה ואני שואל אותו 'אבא לאיפה אתה הולך?' 'אני הולך למקווה'... השער החשמלי של המקווה שם נפתח לפי שעון שבת בשעה שתיים, אני לא ידעתי מכך, אבא שהגיע לשם נתקל בשער סגור, כשפנה לאחוריו ויצא הוא פוגש אברך ושואל אותו 'תגיד לי איפה יש פה עוד מקווה?' האברך ענה לו שכאן באזור - אני גר ברובע ח' באשדוד - אין עוד מקווה, אבל יש ברובע ז' מקוואות תפוחים. ואותו אברך אומר 'אני הולך לרובע ז', 'אם כן אני אבוא אתך' אמר אבא. מרחק ההליכה לאדם צעיר מרובע ח' לרובע ז' יכול לקחת רבע שעה, והוא, שכבר היה מבוגר וחלש, כנראה הלך את זה לפחות

גם בימי זקנה כשהדבר ארך לו זמן רב, לא הסכים לוותר על הטבילה היוזמית בשום אופן, לפעמים זה היה יכול לקחת לו שעה, שעה וחצי! היה לו את כל הזמן שבעולם

מסירות נפש לנסיעה לרבי. נסיעה לאומן בימים עברו

שלמחרת בשעה תשע-עשר תהיה טיסה. אבא חזר הביתה ולא הלך לישון, לא עצם עין, הוא אמר לי ולנכד נוסף שעזר אף הוא במסע הזה, 'תלכו לישון שיהיה לכם כח, אתם צריכים מחר לעבוד קשה, אני לא צריך לישון, באותם רגעים בני

הודעה, אף אחד לא מדבר אתך. רק בשעה שתיים עשרה בלילה הודיעו שהטיסה בוטלה. אחרי שעות המתנה הארוכות, היו כולם עייפים, שכבו מיואשים על הספסלים, והוא יושב ביישוב הדעת ומחזק את כולם שהכל זה מניעות ואין דבר גדול מזה, ואיך צריכים להתחזק ולשמוח שאנחנו זוכים להיות בדרך לרבי, 'אל תדאגו אנחנו עוד ניסע', אחרי שתיים עשרה בלילה אמרו לכולם להתפנות ולחזור הביתה. היתה חתימה בדרכון כאילו כבר יצאת מהארץ, והחזירו אותך כאילו עכשיו חזרת.

"באמצע הלילה הודיעו לנו מהמשרד

תמיד בתור גנבים גדולים, כשאבא ירד מהמטוס ברומניה לא מצא את מזוודותיו, שתייה נגנבו ממנו. אלו שהיו באותה נסיעה מספרים, שכל מה שגותר לו היה הטלית ותפילין בידו אחת, וביד השנייה קערה וספל שהיו קשורים בחבל, בשביל נקיות הידיים לדברים שבקדושה במשך הדרך. את אלו הוא לא שלח במזוודה.

נסיעתו הבאה היתה לראש השנה תשנ"א, הוא לקח את כל הילדים ונסענו ביחד, אז היה הקיבוץ במגומטר. מאז כמעט כל שנה הוא נסע לאומן, התלוויתי עמו באותן נסיעות. בשנים האחרונות הוא ממש נסע במסירות נפש, משום שהיה חולה מאוד באחת עשרה השנים שלפני פטירתו. אף אחד לא הבין איך הוא מסוגל, אבל היה לו כזה רצון והנסיעה הזו הביאה בלבו כזו שמחה, שאי אפשר להסביר את זה בכלל.

הנסיעות לאומן - מקור חיותי

"כל השנה הוא היה מדבר על ראש השנה, ממש כל השנה. כשרק חזר ארצה כבר היה שואל מתי נפתחת ההרשמה לראש השנה הבא. הרבה כסף לא היה לו, אבל כל כסף שהיה נשאר לו או שהיה מקבל היה אומר לי 'לך תקנה לי דולרים, שים את זה שם מאחורי איזה מקום בארון שזה יהיה בשביל הנסיעה', כך במשך כל השנה. וככל שהיה מתקרב אלול, הוא כל העת היה שואל אם הזמנתי כרטיס עבורו והכל מסודר. היה זה פרויקט שלם לסדר את הנסיעה עבורו, היה שם במשרד של דרך צדיקים יהודי שכל השנים הרגיש זכות לסדר את הנסיעה הזאת על הצד הטוב ביותר עד כמה שאפשר. אבל הנושא הזה של הסחיבה וכל השאר, היה ממש קשה, בשנים האחרונות הוא כבר ממש לא יכל לעלות על רכב, בטח לא על טנדר. יזכר לטוב הרה"ח ר' אלעזר קעניג שהיה דואג לאבא כל שנה כבר מר"ח אלול, לכרטיסים ולאוכל, לכל העניינים שמשביב".

ר' יעקב מבקש להעלות את זכרה של נסיעה אחת, בה בלטה מסירות נפשו של אביו לראש השנה של הרבי: "לפני כמה שנים הייתה שביטה בחברת אל-על. אמרו לנוסעים לעבור את כל התהליך שלפני הטיסה ואז, כשהיו צריכים לפתוח את הטיסה פתאום החליטו העובדים שאין טיסה. שביטה. אבא הגיע על כיסא גלגלים שלש שעות לפני הטיסה, עוברים את הכל, החתמות דרכונים, מזוודות, מחכים לעליה למטוס, מגיעה שעת הטיסה - אין שום

היה כרוך בקשיים גדולים בהתחשב במצבו הבריאותי, אפשר לומר שזה היה מסירות הנפש כפשוטו. הייתי מתקשר כל שנה לרבי אלעזר קעניג כבר בחודש אב-אלול להתייעץ אתו ולהתחזק מה לעשות, תמיד הוא אמר לי 'אתה תקבל על זה שכר גדול, אתה חייב לעשות את זה', תמיד הוא חיזק ועודד אותי לסייע לו להגיע לאומן.

'תקיעות' על דעת הרבי

"בשנה שאחרי פטירת רבי מיכל דורפמן, בראש השנה תשס"ז, סברו זקני אנ"ש שהכי מתאים שאבא ישמש כבעל-מקריא בתקיעות. אבל ר' אלעזר קעניג, שהיה ידיד נפש שלו והכירו היטב, אמר שלא יגידו לאבא כלום עד ממש לפני התקיעות. הוא לא דיבר אתו מאומה על כך. הציבור לא ידע מי הולך להיות הבעל מקריא. בהפסקה שבין קריאת התורה לתקיעות ר' אלעזר קורא לי ואומר 'לך תגיד לאבא שהוא צריך להיות בעל מקריא, כשניגשתי לאבא ומסרתי לו את הדברים הוא התנגד נחרצות: 'מה פתאום, איזה מין דבר, מה אתה בכלל מעלה על דעתך כזה דבר, לא הכנתי את עצמי, אני לא ראוי בכלל לכך, יש לי אימתא דציבורא, לא עשיתי כאלה דברים אף פעם...' חזרתי לר' אלעזר ואמרתי לו כי אבא לא רוצה בשום אופן, ור' אלעזר אומר: 'תגיד לו שזה לא יעזור לו, שהוא חייב לעשות את זה'. העברתי לאבא את הדברים, אבל לא היה עם מי לדבר.

"בינתיים החלה קריאת התורה, בין גברא לגברא ר' אלעזר שולח את בנו ועוד אנשים אל אבא, אך הוא בשלו: הוא לא ראוי ואינו חפץ בזה. קם ר' אלעזר והלך בעצמו אל מקומו של אבא ליד ארון הקודש, ניגש אליו ואמר לו 'ר' שמשון, זה הכבוד של הרבי, הרבי יעזור לך, הרבי יהיה אתך, זה לא אתה, אתה השליח, אתה רק השופר של הרבי', אבא אמר לו 'אבל יש לי אימתא דציבורא, אני לא יכול, אני לא מרגיש טוב מזה', אז ר' אלעזר אמר לו: 'מה אתה רוצה שאנחנו ניקח מישוהו שאין לו אימתא דציבורא? זה שיש לך אימתא דציבורא, בגלל זה עליך ללכת לזה'. בינתיים קריאת התורה הסתיימה, ולא היתה לו ברירה והוא עלה אל הבימה, אני זוכר שהוא ממש רטט, אבל הוא עשה את זה והוא עשה את זה בקול!

"אחרי שגמרו את התפילה, הוא אמר 'היו רגילים אצל ר' מיכל שהוא אדם מבוגר ולא שמעו אותו - היה מקריא בשקט'. אבא עצמו מאותה שנה ואילך, היה אומר את זה בקול, 'תקיעה!' - כל הקלויז רעד כשהוא היה מקריא. במשך השנים הוא היה כבר מתכוונן

שעות. זה היה נורא נוראות. וכל הזמן אמרו לו 'תחזור הביתה זה לא בשבילך, הפעם תוותר', ומבחינתו - שום דבר. לא היתה לו לרגע אחד מחשבה לחזור. הוא ישב ביישוב הדעת, חיזק את כולם והיה שרוי בשמחה, והמסע המשיך עד שהגענו בסוף לאומן. אמנם בסוף המסע הוא היה מאוד תשוש וחלש ושכב לנוח, אבל את מה שהוא רצה להשיג - הוא השיג.

"אבא התבטא בפניי לא פעם 'הנסיעות לאומן - זה החיים שלי'. בסולם הערכים שלו לא היה ערך יותר חשוב מהנסיעה לאומן. אם הרבי אמר שאין דבר גדול מזה אז אין דבר גדול מזה. זה הערך הכי גדול. מצדי זה

המשפחה ניסו לשכנע אותו לוותר על הנסיעה, 'אבא זה לא בשבילך, אתה לא אדם בריא, תוותר על זה', והוא: 'לא, לא, לא, אני לא מוותר על זה, אין דבר יותר גדול מזה'. ישנו בקושי, חזרנו לשדה התעופה בשש בבוקר, עוד פעם עוברים את כל התהליך, הכל כאילו מחדש, עם חתימות חדשות, ועוד הפעם מתעכבת הטיסה. העיכוב ארך כמה

יחד עם ר' נתן צבי קעניג באומן

הוא פחד שמא המרצה יגיד איזו זילה שאסור לשמוע, אז הוא ישב כל השלוש שעות כשאצבעותיו סותמות את אוזניו. עד שהוא התעלף

מתפלל בערב ראש השנה באומן

בנין כולל ברסלב בני ברק

גם בימי זקנה כשהדבר ארך לו זמן רב, לא הסכים לוותר על הטבילה היוזמית בשום אופן, לפעמים זה היה יכול לקחת לו שעה, שעה וחצי! היה לו את כל הזמן שבעולם

עם יבדלח"ט הרה"ח ר' משה קרמר

אשר יצר כמונה מעות, מילה במילה. "הוא לא היה מראה בחוץ את ה'ברען' שלו, אבל הוא בער. זכורני את ההארת פנים שלו לכל ילד. איזו שאלת שלום; 'איך הולך בלימוד? מה אתה לומד?' אני זוכר אפילו נקודות הלכתיות שהוא ה י ה

את החסידות, בהיותי לומד בישיבה ליטאית, כשהתחלתי עם זה בא אברך מהכולל והעיר לאבא שלי שזה מסוכן, סיפר שהיה לו קרוב משפחה שחיפש קבלות מיוחדות שכנראה היו גדולות על מידותיו והדבר לא היטיב עמו כלל. אז אבא שלי אמר לי 'אתה רוצה 'עבודה'? תסתכל על ר' שמשון איך הוא מתפלל, תסתכל איך הוא מברך אשר יצר'. ואת זה אני זוכר, זה עומד לי מול העיניים, האשר יצר שלו היה בדחילו ורחימו, היה לובש את הקאפילוש (כובע) חגר את הגארטל, נעמד בפינה בכולל, זה היה כבר בכולל באלשיך, היה שם סידור על הסטנדר, ברך

לזה בכל פעם כדבעי, הוא היה מסביר את זה גם עפ"י הלכה שיש שיטות שצריכים לשמוע את הבעל מקריא כמו שצריכים לשמוע את התוקע. וכמו שסופר סת"ם כשמקדש את השם צריך להוציא בשפתיו, ככה הבעל מקריא לפני התקיעות, הוא גם אמר לי בשם מי זה כתוב באחד הפוסקים. היו שנים שלאחר התקיעות הוא היה כולו סחוט, היה ממש מזיע, אבל היה מלא שמחה ואמר לי: 'הרגשתי שהרבי נמצא פה! הרגשתי שהרבי נמצא פה! דער רבי איז דא, הרבי כאן!' הרבה פעמים הוא היה אומר לי זאת. וכשנשאל מהן הכוונות שהוא מכוון, ענה: 'על דעת דער רבי' - והכוונה הפשוטה היא 'רחמנא אמר תקעו'."

ר' יוסף סופר מעיה"ק צפת מוסיף ומספר לנו עובדה מר' שמשון בהקשר לנטיעה לאומן: "בחצור מתגורר אחיין של ר' שמשון, שבבחרותו חלה ונדר שאם יבריא הוא ייסע לפולין וגם לרבינו באומן. אחר כך הוא לא הרגיש טוב והלך לשאול את האדמו"ר מגור אם לקיים את הנדר, רבו פסק לו 'תיסע לזיידע, תקיים חצי נדר'. ואמנם הוא נסע לאומן, כשלפני נסיעתו הוא עולה לדודו ר' שמשון שהדריכו בדיוק כיצד ההנהגות בציון הקדוש. זה היה בט"ו באב, האחיין לא ידע שט"ו באב זה לא בדיוק הזמן המתאים לגערער לבוא לאומן... אז הוא נסע משם למז'בוז' ואחר כך חזר לאומן. כששב ארצה, בא לר' שמשון כשהוא מאוכזב מעצמו, על שלא הרגיש כל כך את ההתעוררות לפי ההכנה שהוא התכוון. בתגובה ר' שמשון המשיך לו את זה למצוות לולב, שלפני סוכות מקדישים זמן רב כדי לחפש אחר לולב נאה ואתרוגמהודר, לפעמים קונים ושוב מחליפים באחד יותר מהודר, 'ואילו הנענועים עצמם כמה זמן אורכים?' הוא חיזק אותו שההכנה לנסוע לרבי'ה היא העיקר.

ר' יוסף זוכר מימי ילדותו בבני ברק, את ר' שמשון מתפלל בקביעות בכולל ברסלב, שהיה אז ברח' אור החיים (לפני שעבר לרח' אלשיך): "בשנים מאוחרות יותר כשהייתי בחור וכדרכם של בחורים בשיבות לומדים בלילה ועושים 'משמר', כשהייתי בא להתפלל ותיקין אחרי המשמר, באיזו שעה שרק הייתי נכנס לכולל - ר' שמשון היה שם שעה-שעתיים או אפילו שלש שעות לפני התפילה, הוא כבר היה עומד על המשמר, אומר תהלים או קרבנות מילה במילה.

כמונה מעות

"בישיבות הליטאיות יש את הבחורים שמקבלים על עצמם קבלות, אין להם הרי

על פי הסיפור על רבינו ומוהרנ"ת; פעם כשמוהרנ"ת הזמין לביתו לסעודה אדם אחד, אחד מבניו של רבי נתן צחק על האורח משום שהתנהג מוזר, ומוהרנ"ת שלא יכל לראות זאת סטר על לחיו של בנו, לאחר מכן כשבא לרבינו, אמר לו הרבי: 'אשית, האם מכים ילד? ושנית, עדיף לארח תלמיד חכם שאז אפשר לשוחח עמו בעבודת ה'; ור' שמשון שמע במירוץ איך ר' יענקל מלמד מתבודד ואומר לרבינו של עולם: 'האם מכים ילד?'

"כן סיפר לי מעשה, שר' מיכל נכד מוהרנ"ת הגיע לאומן והתארח אצל זקנו רבי שמשון שגר קרוב לציון, ר' מיכל כבר היה זקן בשנים ואביו של ר' שמשון דנו, ר' נתן, היה אז ילד, ר' מיכל הלך לציון תמיד עם ליקוטי תפילות, ונראה שלא היה כמו הדפוסים שלנו אלא ספר כבד, ור' נתן כילד ביקש ממנו 'תן לי לשאת את הספר ואתן לך אותו בציון, ר' מיכל הישיש בקושי יכל ללכת, אולם אמר לו: 'הרבי אומר 'תפילה לקל חי' - עיקר החיות מהתפילה, האם אתה רוצה לקחת ממני את חיותי?!' ולא רצה לתת לו את הספר בשום אופן.

"אבל בדרך כלל ר' שמשון לא דיבר הרבה. הוא היה ממש שתקן. כשהיו מדברים אתו היה מספר קצת, הוא סיפר על הספינה האחרונה שעמה הגיע מפולין עם אביו כילד בן ארבע, כשבכך ניצל בחסדי שמים עם כל משפחתו מן השואה. לבד מזאת, היה ממעט לדבר."

מידת ההשתוות

לפני שמונה שנים נפטרה עליו זוגתו הצדקנית ע"ה, ר' שמשון קיבל זאת באמונה תמימה ובשלוות נפש מופלאה, למרות שכל ימיה היתה עזר כנגדו ודאגה לצרכיו ובריאותו, קיבלה על עצמה לעשות הכל על מנת שלא יופרע ולימודו, מסרה את כולה בשביל שלא יצטרך לעשות דבר, מלבד תורה ותפילה ועבודת ה'.

לפני כעשור חלה במחלה קשה ל"ע, ולמרות תחזיותיהם הקודרות של הרופאים כי נותרו לו רק שבועות אחדים לחיות, קיבל זאת במידת ההשתוות ואמר שאין הרופא נותן חיים אלא הקב"ה, ולא ניכר בו שום שינוי בעבודת ה'. ואמנם למרות המחלה והטיפולים, המשיך בסדר יומו המלא ביתר שאת. בשבועיים האחרונים לחייו הידרדר מצבו והוא הובהל לביה"ח 'מעייני הישועה'.

ביום שלישי בערב ה' באדר ה' תשפ"א השיב את נשמתו הטהורה לבוראה, במעמד מניין מבני המשפחה שסעדו אותו במשך כל השנים.

ראשונה ובקומות למעלה הוא התגורר, יהודי צדיק שהתפלל הרבה בברסלב בגלל שהיה מתפלל לאט. כשהתעוררו לו שאלות באטליז הוא היה יכול לקרוא לר' שמשון כשהוא לבוש בבגדי הקצב עם החלוק הכחול, היה קורא לו לחלון ושואל אותו שאלות שנזדמנו לו תוך כדי עבודה. בכלל, למד ר' שמשון בחברותא עם דודי ר' אלעזר קעניג, חלק גדול מהיום הם למדו רמב"ם וטור".

אחד מיקירי אנ"ש בבני ברק, החפץ בעילום שמו, מספר: "בכל יום כשר' שמשון בא להתפלל ותיקין בכלל ברסלב, הוא הגיע שעה וחצי קודם התפילה וסידר את השולחנות והספסלים, לפני כן בלילה היתה 'חברת מתמידים' לילדים שלמדו משניות והזיזו את הספסלים, והוא סידרם שעה וחצי קודם התפילה. הוא היה נחבא אל הכלים, בהצנע לכת, לא חיפש 'מזרח' ותמיד ברח ממזרח, חוץ מהאירצייט של הרבי שאז ישב בסוכה במזרח. הוא היה תלמיד חכם והיה לו היתר הוראה ועם כל זה היה בורח מן הכבוד. במשך התפילה לא הוציא את עיניו מהסידור, התפלל מילה במילה בנעימות והתנועע ממש כמו אברך.

"היינו משוחחים לעתים אחר התפילה. הוא סיפר לי פעם על רבו מימי ילדותו בירושלים ר' יענקל מלמד, שהיה בעל תפילה בראש השנה במירון, ופעם שמע אותו מתבודד

חפלה בציון בערב ראש השנה

יכול להעיר

לילד, בנועם כדרכו, היה את הסיפור עם הכוס תה, שהמים לא רתחו היטב, והרי לפי המובא בגמ' לא שותים מים פושרים, אמרתי לו שאמי אמרה בשם אביה (=רבי גדליה קעניג זצ"ל) שלפעמים תה עם סוכר זה בסדר, אז הוא אמר לי את הלשון של הגמרא לגבי מים פושרים, שאם שמים בזה משהו אין בכך סכנה. והוא היה אומר את זה לא בתור תוכחה אלא בנועם, כמו מדבר אתך. כשהיה יושב נניח בשמחה, והיית מביא לשולחן את השתיה או שאר דברים, היה מגיב 'אוה הבאת שתיה!' היה מקבל כל אדם בסבר פנים יפות, כמובא במדרש שאחת מהשאלות ששואלים את האדם בבואו לעולם הבא היא 'המלכת את חברך בנחת רוח?' כלומר, דיברת אֶתו בצורה מכובדת. היתה לו סבלנות לכל נער וזקן בבית הכנסת.

"הרבה חסידי גור היו מגיעים לשאול אותו שאלות הלכתיות. בפרט ר' הרשל ריגל, שלימים מכר את הבנין שלו ומזה הרחיבו את הכולל ברח' אלשיך. הבנין באלשיך 3 היה של ר' הרשל ריגל, היה לו אטליז בקומה

הוא היה
דוגמא של
יהודי אמיתי
מלא שמחה,
היה ממש
תענוג לשהות
במחיצתו, כל
כוי ששהה
לידו, לא יכל
שלא להידבק
באווירת
השמחה
שהיתה מצויה
אצלו תדיר

בית אמונה

מאוצר מכתביו הנלכבים של החסיד ר' נתן ברסקי זצ"ל,
אשר שיגר לבנו הרה"ח ר' שמשון שנסתלק למרומים
לאחרונה, ולידידו הרה"ח ר' צבי אריה רוזנפלד

- מוגש ע"י מכון 'אש תמיד תוקד' לזיכרון חסידי ברסלב בפולין -

ר' נתן ברסקי

כדאי לשמוח עד מאה ועשרים
שנה בהתקרבותנו אליו ז"ל.
ובפרט שזכינו לאלפי אלפים
דיבורי התחזקות והתעוררות מלא
קדושה ודעת ואמת לאמתו...

מקובל אצלנו מגדולי תלמידי רבנו זצ"ל שהוסיפו על המדרש רבה של "נגילה ונשמחה בך" - "בך רבנו נגילה", כי באמת אנו צריכין לידע שכל חיותנו וכל התחזקותנו הוא בכח זכות הצדיקים האמתיים

ברוך ה', אור ליום ג' ראש חדש ניסן, החודש אשר ישועות בו מקיפות. ומקובל מצדיקים אמתיים שהשם יתברך ברחמיו נותן בחודש זה בפרטיות ישועות לישראל בהקפה, והעיקר הוא להודות ולהלל להשם יתברך על כל חסד וחסד, על כל נשימה ונשימה, בחינת "כל הנשמה תהלל יה". וכמו שאנו זוכים לומר כל בוקר בפסוקי דזמרה הללויות - כן שירו לה' שיר חדש.

ועיין במדרש רבה שיר השירים על הפסוק 'נגילה ונשמחה בך' ומפרש שם ככה: בך - בהקדוש ברוך הוא, בך - בישועתך, בך - בתורתך, בך - ביראתך, כי אך זה נקרא שמחה אמיתית. כן בשם על הפסוק 'נזכירה דדיך מיין' ומפרש שם: מיינה של תורה, כגון הלכות פסח בפסח, הלכות עצרת בעצרת, הלכות חג בחג. כן בשם על הפסוק: 'מישרים אהבוך' - מה ישירין רחמיק, מה תקיפין איגון רחמיק! ועיין שם על הפסוק 'שחורה אני ונאווה' - שחורה אני כל ימות החול, ונאווה אני בשבת, וכו' וכו'. ועיין בהספר הקדוש לקוטי מוהר"ן סימן רע"ו: כי מאכילת שבת נשפעין ונתברכין כל ששת הימים. ועיין שם סימן רע"ז: כי אכילת שבת יקרה מאד, כי הוא כולו אלקות, כולו קודש... ועל כן מצוה גדולה להרבות בסעודות שבת והוא תיקון לחלול שבת ח"ו. נמצא מכל הנ"ל, איך שיש לנו לשמוח בכל נקודה טובה. ועיין בהתורה 'מי חנוכה' ועיין שם: "כי זה עיקר שעשוע עולם הבא - להודות

ולהלל

לשמו הגדול יתברך, וזה בחינת הלכות שזוכין ללמוד... היינו כנזכר לעיל על הפסוק "נזכירה דודיך מיין" מיינה של תורה, כגון הלכות.

כן מקובל אצלנו מגדולי תלמידי רבנו זצ"ל שהוסיפו על המדרש רבה של "נגילה ונשמחה בך" - "בך רבנו נגילה", כי באמת אנו צריכין לידע שכל חיותנו וכל התחזקותנו הוא בכח זכות הצדיקים האמתיים זצ"ל - בכלל, ובכח זכות זקנינו זצ"ל הנחל נובע

מקור חכמה - בפרט, שאמר: וואס קלעקט דען אייער תשובה איך טיע שוין תשובה פאר אייערעט ווייגין איר זאלט מיר נאר ציא בריינגען וואפענע מיט ציגעל אין איך וועל שוין אויף בויען בניינים דקדושה (=מה פועלת תשובתכם, אני עושה תשובה בשבילכם. רק הביאו לי טיט ולבנים ואני כבר אבנה בניינים דקדושה) וחיזק אותנו בכל מיני התחזקות מיט (=עם) אין שום יאוש בעולם כלל וכו' וכו', כמובאר כל הנ"ל בספריו הקדושים, וכמובא בהקדמה של תיקון הכללי הקדוש: "הזהיר מאד לבל יתפחד", וכן, "ושוב אל ידאג כלל", שאך בשביל המילים הקדושות הללו - כדאי לשמוח עד מאה ועשרים שנה בהתקרבותנו אליו ז"ל. ובפרט שזכינו לאלפי אלפים דיבורי התחזקות והתעוררות מלא קדושה ודעת ואמת לאמתו.

ובכן אנו מברכים אתכם שתזכו עם כולנו ועם כל ישראל, להרגיש את הדיבורים הללו היוצאים מקירות לבבי, אפשר אזכה להיות מגלגלין זכות על ידי זכאי - שאזכה גם אנכי להתחדש עצמי בעבודתו יתברך שמו ובהתקרבות לרבינו הקדוש זצ"ל, ובפרט כעת שאחד בניסן נולד רבינו הקדוש זצ"ל, בוודאי כדאי לדבר מגדולתו ומקדושתו.

אביך ואמך, נתן וטאבא בארסקי

ואם חס ושלום לפעמים שוגגין באיזה שגיאה תיכף לחטוף העצות והסגולות של הצדיק יסוד עולם ולהאמין באמונה שלמה שבכוחו וזכותו מסדר הכל לטובה

ב"ה יום ב' לסדר וכל חכם לב בכס יבאו ויעשו את כל אשר צוה ה' [פרשת ויקהל].

חיים וברכה לבנינו שיחיו - משפחת ברסקי. גליונכם מן יום ה' נתקבל, ושמו שמחנו שזכית להתחיל להיות מבין דבר על דיבורינו היוצאים מקירות לבבנו, בשביל לזכות לקים רצון זקנינו הקדוש זצ"ל שאמר "אייערע קינדער זאלט איר דער ציילען וואס דא האט זיך גיטאן" (=הודיעו לבניכם מה שנעשה כאן), זאת אומרת שזכינו להתקרב לצדיק קדוש ונורא כזה, שלומד אותנו

דרכי התורה והמצוות, בכל מיני התעוררות דקדושה ובכל מיני התחזקות, ושלא ליפול חס ושלום משום ירידה שבעולם, אך בודאי להתפלל תמיד להשם יתברך להינצל מכל חטא ועון - במחשבה דיבור ומעשה, ואם חס ושלום לפעמים שוגגין באיזה שגיאה תיכף לחטוף העצות והסגולות של הצדיק יסוד עולם ולהאמין באמונה שלמה שבכוחו וזכותו מסדר הכל לטובה, ולשמח עצמו בשמחה גדולה על נקודת ההתקרבות להצדיק וואס ער האט גיזאגט דופעט אוף מיין כח דקדושה וואס קלעקט דען אייער תשובה איך טיע שוין

תשובה פער אייך (=שאמר סימכו על כוחי דקדושה, מה פועלת תשובתכם, אני עושה תשובה בשבילכם - חיי מוהר"ן ש"ג), ועיין בהקדמה לתיקון הכללי: "ולי עזר השם יתברך שזכיתי לעמוד על זה בשלמות" - היינו הענין של העשרה מזמורי תהלים, ובוודאי כשזוכין לאיזה מדרגה, בזה זוכין להרגיש נעימות גדול בתורה ותפילה, ועיין שם בהקדמה הנ"ל דיבוריו הקדושים.

ומאד צריכין להתחזק עצמו בשמחה תמיד ולא יתפחד כלל - כי מאד גדול זכותו וכחו הקדוש שזכה לזה על ידי יגיעתו וטרחתו בעבודת השם יתברך.

ועיין בשיר ידידות של ר' יצחק ברייער ז"ל: "בטוחות עצותי האמתיות, להוציא נפשות משאול תחתיות, להפוך ירידתן לעליות, והעוונות לזכויות. גדלה רחמנותו עלינו, להוציאנו מעווננו, אף אם אנו כמו שאנו, הודיענו כי השם עמנו. וזכותו השאיר אחריו, לכל ההולכים בדרכיו...". זאת אומרת להאמין בדברי קדשו המבוארים בספרי הקדושים. ועיין בתורה כג' חלק א': "העיקר והיסוד שהכל תלוי בו לקשר עצמו להצדיק יסוד עולם ולקבל דבריו, ועל כל אשר יאמר כי הוא זה - דבר קטן ודבר גדול, ולבלי לנטות חס ושולם מדבריו ימין ושמאל".

ועיין בחיי מוהר"ן אות גודל השגתו חלק שני: "זרדנו היה תמיד שאפילו כשהיה מדבר עם בני אדם שיחות חולין היה רגליו הקדושים ורוב גופו הקדוש מרתתין מאד. וכשהיה נסמך על השלחן היה השלחן עם כל שאר אנשים הנסמכים על השלחן גם כן מרתתין מחמתו כי היו רגליו וגופו הקדושים מרתת ומזדעזע תמיד. ומי שלא זכה לראות היראה שהיה מונחת על פניו הקדושות תמיד - לא ראה יראה מעולם. והיה עליו כל מיני חן שבעולם. והיה מלא יראה ואהבה וקדושה נפלאה ונוראה בכל איבר ואיבר. והיה מופשט מכל המידות והתאוות רעות בתכלית הפשיטות ובתכלית הביטול שאי אפשר למוח אנושי לשער כלל, אשר לא נמצא דוגמתו בעולם כלל. והיה חידוש נפלא ונורא מאד מה שאין הפה יכול לדבר והלב לחשוב". וממילא מובן את גודל השמחה שאנו צריכין לשמוח בהתקרבותנו לצדיק קדוש כזה.

ועיין בהספר הקדוש סיפורי מעשיות "אז דאס בלעטיל איז אוף דיר מגין באדארפסטו קיין מורא ניט צו האבין פאר קיין שום זאך" (=אם זה הדף מגן עליך, אין אתה צריך להתירא משום דבר). על כן בני יקירי, חזק חזק עצמך בתורה ותפילה ומעשים טובים ובלמוד ספרי זקנינו הקדוש ובעזרת ה' בכחו וזכותו תזכה לילך מדרגא לדרגא בעבודתו יתברך ובלמוד התורה הקדושה וקיומה.

אביך ואמך, נתן וטאבא בארסקי

**ופירש בזה אבי מורי זצ"ל שכאן
מרמז רבינו ז"ל, שכשאדם זוכה
להתקרב להצדיק האמיתי,
הרופא נפשות ישראל, צריך
לגמור בדעתו ולבבו שזה
הצדיק הוא הרופא האמיתי
שלו, וכשיחזיק עצמו בו בספריו
הקדושים, בעצותיו הקדושים,
יזכה להתרפאות במחשבה דיבור
ומעשה**

**בס"ד יום ה' לסדר וחי [פרשת אחרי מות],
ירושלים**

לבנינו שיחיה משפחת בארסקי.

המכתב עם הטשעק של שטערען ושלי,
נתקבל. ותשואות חן לך בעד טרחתך, כן
אבקשך שהטשעק שנתן לך שלו מן ר'
בערצע שפירא שתשלח לי תיכף על ידי
מכתב, כי נצרך לי זה ליתן לאיזה סוחר.

כן צריכים להוציא מהפרשה של השבוע
הדרכה ומידות טובות למעשה. ועיין בבא
בתרא דף עח ע"ב על הפסוק: 'על כן אמרו
המושלים בואו חשבון תבנה ותכונן עיר
סיחון'. המושלים - אלו המושלים ביצרם.
ועיין בליקוטי מוהר"ן חלק ראשון סימן רל"ג,
שאומר בשם זקנינו הקדוש: "והוא מתחזק
ומתגבר עליהם", זאת אומרת על המחשבות
זרות וכו' "ומנצח אותם, יש להקדוש ברוך
הוא תענוג גדול מזה - והוא יקר מאד בעיני
השם יתברך", עיין שם ותראה בשם פלאי
פלאות בנוגע לעבודת השם יתברך, ובפרט
שזכינו להיות מגזע קדשו ז"ל, ששמו הקדוש
בגימטריה נצח, יש לנו בודאי תקווה גדולה
לנצח - בכלל ובפרט.

ועיין בהתורה ע"ב, להתחזק - העיקר הוא
התקרבות להצדיק האמיתי והוא יורה לו
דרכי התשובה, דרכי החכמה ועצות נכונות
על כל דבר שורש ושב ורפא לו.

המשך מהתורה הנ"ל: ועושה את שלו
במה שהוא עוסק, בתורה בתפילה וכו' ולא
ישגיח על המחשבות המבלבלין, ובודאי
ימתקו ויתהפכו לטובה ולקדושה ולדעת, אך
העיקר לזכור לקשר עצמו להצדיק האמיתי
הזה שהודיע לנו כל הנ"ל. כמובא בתורתנו
הקדושה פרשת מקץ: 'אחרי הודיע אותך את
כל זאת, אין נבון וחכם כמוך'.

ועיין בספר הקדוש סיפורי מעשיות מברגר,
שהלכה הקיסרית וקראה לביתה ואמרה לה
בתי תדעי שזה הבן של הברגר, הוא החתן
שלך ואל תתריצי עם אחר בעולם כלל, ופירש
בזה אבי מורי זצ"ל (=הוא החסיד רבי שמשון
בארסקי זצ"ל בעל ליקוטי עצות המבואר)
שכאן מרמז רבינו ז"ל, שכשאדם זוכה
להתקרב להצדיק האמיתי, הרופא נפשות
ישראל, צריך לגמור בדעתו ולבבו שזה
הצדיק הוא הרופא האמיתי שלו, וכשיחזיק

עצמו בו בספריו הקדושים, בעצותיו
הקדושים, יזכה להתרפאות במחשבה דיבור
ומעשה, ויזכה לכל המדרגות הגדולות על ידו
ובזכותו בגשמיות ורוחניות, אכ"ר.

אביך אמן, נתן טאבא.

**תל"ח אני זוכה ללמוד ביטחון
עוד מזמן שהייתי באומן, אחר כך
בלובלין, וכעת אני זוכה ללמוד
הלכות ביטחון כאן**

בס"ד יום ג לסדר שמן זית זך ומפרש רש"י
הק' בלי שמרים זה הוא הצדיק יסוד עולם
שזכה לתכלית השלמות שאין שלימות אחריו
וכמו שאמר מורינו מורנ"ת זצ"ל על רבנו הק'
והגורא זצ"ל שלא טעם טעם חטא מימיו, זה
הוא שמן זית זך בלי שמרים...

לכבוד הרה"ח העוסק בצרכי ציבור של
רבנו זצ"ל באמונה, מר ר' ארי' שליט"א
רוזענפעלד

נכספתי מאוד להזמין את כר"מ לביתי
ולברוכו ביישר כח עבור התחלת העזר
שזכה לסייע לבני יחי' בדבר הדירה, אבל
כר"מ ממחר עצמו כל כך לנסיעתו שלא הי'
ביכלתי להזמין אותו ובכלל הוא זכות אצלי
אדם כזה שזכה להיות על יד ציון זקני זצ"ל
קודש קדשים להיות בביתנו - ידידי הנכבד
הגם שאני מכיר טוב לכר"מ עבור השתדלותו
למען כבוד אבותינו ז"ל כפי שמבואר בכל
ספריו הק' עד שידידינו הרה"ג ר' אפרים ז"ל
קראקאווסקע מברר בהספר שארית ישראל
ששלחתי לכם ע"י דאר ובודאי קיבלתם זה,
שמברר שם הפרפראות לחכמה כי מה שאמר
רבנו ז"ל בתורה ד חלק א' הצדקה שנותן
להצדיק הוא כעת מה שנותנין לבניו וכו' וזה
הוא כמו שנותנים לצדיק עצמו, כן מבאר בשם
במכתב הקודם מכתב צ"ו זאת היא העולה
הראשונה, כפי הנראה מדבריו ז"ל כך כתוב
בשם ובפרט הרה"ג ר' אברהם שטערינהרץ
ז"ל מאשר את הכתב הנ"ל במכתבו מכתב
צט עיין שם ותראו אבל מה אני יכול לעשות
שאחר כל ההשתדלות וכמה גמילת חסדים
בגמילת חסד קאסעס לשלם כל חודש
סכומים גדולים וקטנים שאין באפשרותו
לזה הוא נצרך עוד עכ"פ שלשה אלפים לא"י
לגמור הענין ועג"ג שלי הוא אין לשער, כי אני
יודע מעמדו ובכן המתחיל במצוה אומרים לו
גמור, חזיקו ואמצו לעזור לו עוד בסכום הגון
ותגרומו בזה נחת גדול לרבנו ז"ל, כי מקובל
מאנ"ש הזקנים שכשזוכין לעשות נחת רוח
לגזע הצדיק יודעים בזה אבותיהם הצדיקים
ויקוים בהם מאמר רבנו הק' זצ"ל בספר
המידות אות צדקה סימן יט הרודף צדקה
הקב"ה ממציא לו מעות וממציא לו בני אדם
מהוגנים כדי לקבל עליהם שכר וזוכה לבנים

בעלי עושר בעלי חכמה בעלי אגדה ובפרט
צדקה כזה שמבואר בכל ספרי רבנו ז"ל.

כן בשם סימן נד מי שעושה חסד עם אוהבי
השי"ת עי"ז זוכה לתיקון הכללי כן בשם סימן
לח מצדקה זוכה אדם לחן כן סימן עט מי
שמדבר לבני אדם שיתנו צדקה הוא מרבה
ישועה ובפרט ששמעתי שכר"ת משתוקק
לזכות לבא על ציון הק' בודאי כדאי לכבודו
שיזכה עוד הפעם לעשות נחת רוח להצדיק,
תאמינו לי ידידי הרב הנכבד שקשה עלי
מאוד לכתוב כל הנ"ל אבל מה אני יכול
לעשות, בשבילי אין אני דורש ומבקש כי
אני מחזק עצמי בחסדו ית' בכל פרט, אבל
בדבר ענין של בני יחי' עם משפחתו שיחי'
טפלי תלוי בהם וכו' וכו' אני מוכרח לכתוב
כל הנ"ל אולי יתעורר לבבו הטוב בזה, הגם
שכבוד חתנו שיחי' כתב לי שאלמוד הלכות
בטחון ויישר כוחו שזיכת (=שהזכרת?) אותי,
אבל תל"ח אני זוכה ללמוד ביטחון עוד מזמן
שהייתי באומן, אחר כך בלובלין, וכעת אני
זוכה ללמוד הלכות בטחון כאן, תאמינו לי
ידידי הנכבד, שיום א פתחתי הדלת (=של
חנות תשמישי קדושה) שעה 7 אחר ותיקין
ועד ערב שעה 7 לא ראיתי פדיון בעד פרוטה
כן היום זכיתי לפתוח הדלת בשעה 7 וכעת
הוא שעה 2 ולעת עתה לא בא קונה לקנות
מה שהוא, אך כל חיותי והתחזקותי שתל"ח
אני זוכר שזכיתי להיות באומן לערך שתים
עשר שנה וליך כל יום לציון רבנו הק'
ולפרש בשם לבבי וד"ל וכו'.

אבל העיקר שלא יקפיד עלי ח"ו, אך מה
שיתן לו השי"ת מחשבות טובות לעשות, יהי'
בלב שלם בשמחה דקדושה כמבואר בספר
המידות אות צדקה סימן נח: השמחה בצדקה
הוא סימן על לב שלם ובפרט ערב חג הפורים
הק' בודאי צריכין לעשות הכל בשמחה
דקדושה ועיין תורה עד חלק שני פורים הכנה
לפסח עוד מובא בשם: פורים הוא בודאי
הילוך ודרך לפסח, עוד מובא בשם: מ'צרים
ולא י'ראו פ'ני ר'יקם ראשי תיבות פורים, עיין
שם פלאי פלאות, כן מובא בשם: ועכשיו וכו',
אשרינו מה טוב חלקינו ומה נעים גורלינו -
פסח בגימט' שמו הק' זצ"ל.

קעת ידידי הרב הנכבד, תראו לשלוח
לירושלים סיפורי מעשיות, כי מחפשים
זה מאוד, כן מחפשים הלקוטי מוהר"ן עם
הפרפראות וכן הי' טוב שתעשו מאה לקוטי
מוהר"ן לחוד ומאה פרפראות לחוד, כן
מחפשים לקוטי תפילות על נייר טוב וכריכה
מהודרה ומגלגלין זכות ע"י זכאי. אשריכם
אשריכם, ברגשי כבוד וברכת פורים של
שמחה דקדושה ולקבל חג הפסח בכשרות
ושמחה והרחבה

נתן בן מרים לרפואה וישועה עם כל
המשפחה

הכנסת כלה בכשרות קדוש מזאת אין בנמצא

שבחים יוצאי דופן שיצאו מתחת קולמוסו של החסיד ר' **אברהם שטרנהארץ** זצ"ל, בהצטרפו בדברי המלצה חמים למכתב הבקשה של ידידו הנערץ החסיד ר' **שמואל שפירא** זצ"ל אל אנשי שלומינו שבגולת אמריקה | מוגש בפרסום ראשון לרגל ה'יארצייט' של ר' שמואל שפירא החל בשביעי של פסח | **ושמואל בקוראי שמו**

! הכהן, מערכת שיבולים

ר' שמואל שפירא מוביל את בנו לחופה

תעודת

פשוט שבפשוטים, שלא שייכים לגביו כלל תארים ומילים כאלו. אולם ר' אברהם לא חסך מעטו ובצורה יוצאת דופן התבטא אודות ר' שמואל במילים מיוחדות ובלתי מצויotes, המגלות טפח מן החיבה וההערכה אשר רכש לבו הטהור כלפי ר' שמואל.

'כבוד ידידנו הנכבדים', פונה אליהם ר' אברהם, 'מסתמא יודעים ומכירים אתם שהוא מהמצוינים, בין אנ"ש בעבודתו על דרך רבינו ז"ל בכל האופנים, שמו נודע'.

ר' אברהם לא מסתפק ומוסיף עוד שבחים מופלגים, 'לזאת מבקש אני מכבודכם שתטריחו עצמיכם בכל מה שתוכלו לאסוף ולקבץ להכנסת כלה כזאת **שבעיתים האלו, בכשרות קדוש כזאת, אין בנמצא!**'

...

מכתב זה שופך אור על ההערכה המיוחדת לה זכה ר' שמואל, מצידם של כלל אנשי שלומינו ועד לחשובים שבהם, כאשר כולם הכירו במעלתו המופלגת וידעו כי חי בקרבם אדם קדוש ומרומם, אשר זכה לעלות ולהתעלות בדרכיו של רבינו הקדוש, שהבטיח כי כל מי שילך בדרכיו יאה נעשה לאיש כשר באמת. זכותו תגן עלינו, שנזכה ללכת בדרכיו.

ה"י'. בהמשך מתייחס אל חלוקת הוצאות החתונה בין השושבינים, כפי שהיה נהוג באותם ימים: 'המנהג פעה"ק ת"ו בשנים האחרונות שהורי החתן נותנים רוב הוצאות החתונה'.

'אשר על כן, פונה אליהם ר' שמואל בבקשה מעומקא דלבא, 'בוודאי למצווה רבה יחשב למעלת כבוד תורתו אם יוכלו לסייענו בסיוע שיש בו ממש, הן מצד עצמם הן להשתדל אצל נדיבי עם ד' שיחי'. ומפרט, 'כי ידוע למעלת כבוד תורתו מצב הבני תורה פעה"ק ת"ו, ובפרט מצב אנ"ש יושבי אהל שיחי', ובפרט כי טפלי תלויים בנו ואנו משפחה גדולה בלי ע"ה הי"ו"'.
בהמשך, מברכם מעומק ליבו שיזכו לבוא לגור בארץ הקודש, אותה חיבב כל כך, ולדור בה דירת קבע, ולראות בנחמה במהרה.

שבחי יוצאי הדופן של ר' אברהם

כפי שניתן להסיק מתוך הדברים, פנה ר' שמואל עם אותו מכתב שכתב אל ידידו ר' אברהם שטרנהארץ, וביקש ממנו שיוסיף כמה מילים בחשיבות העניין. אף ייתכן מאד כי מחמת היותו שפל ברך, חשש כי איננו ראוי לכתוב להם לבדו. מן הסתם לא העלה ר' שמואל בדעתו את אשר יוסיף ר' אברהם במכתב, שהלא בעיניו היה לאיש

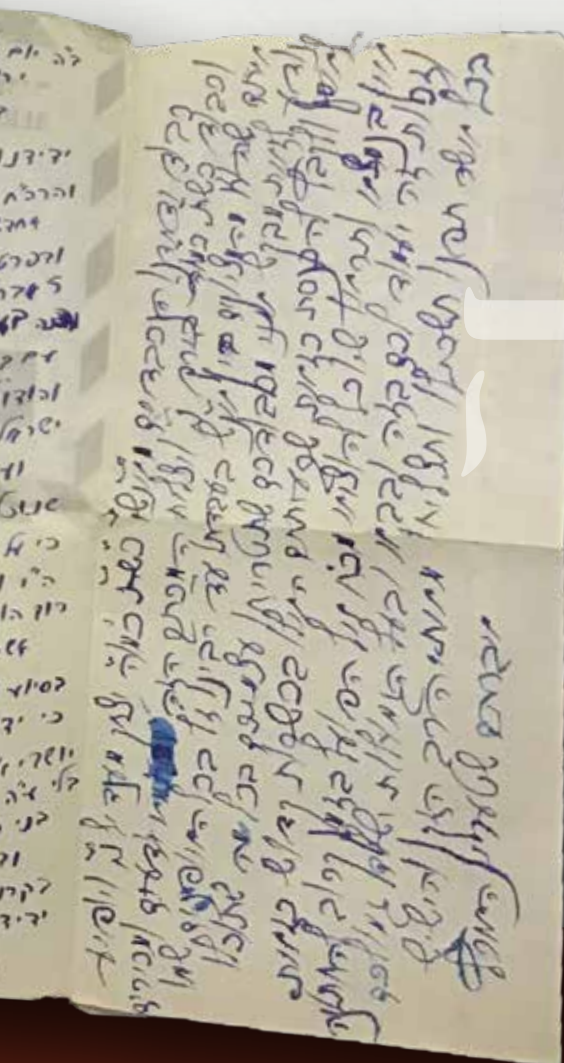
רק לשמע צמד המילים 'ר' שמואל שפירא', מתמלא ליבו של כל חסיד ברסלב בערגה וגעגוע. ר' שמואל אשר בילה את מבחר ימיו ושנותיו בין שדות ויערים, בקברי הצדיקים, בגרון ניחר מצעקות וזעקות יומם וליל. ר' שמואל שהקדיש את כל חייו למטרה אחת ויחידה, לעשות רצון בוראו יתברך תוך געגוע וחיפוש בלתי נלאה אחר אורו של צדיק האמת.

אפס, כבר הורונו חז"ל כי 'אם אין קמח אין תורה', ובעוד שהיה ר' שמואל מבלה את שעותיו בתורה ותפילה, מבלי לטבול את קצה אצבעו במימי העולם הזה, מוטל היה עליו העול לזון ולפרנס את ביתו וילדיו, וזאת ממה שלא היה בידו. משכך, נאלץ לפנות אל אנשי שלומינו בעלי- יכולת המתגוררים במדינות הים אשר בניכר, עמם היה מצוי רבות בקשרי מכתבים בענייני עבודת ה' בדרכו של רבינו הק'. בנוסף, גם היו מי שתמכו בו מעצמם, ללא שביקש, ביניהם היה גם ה'בית ישראל' מגור אשר ראה לעצמו זכות לסייע בעד ר' שמואל, אותו החשיב לאדם קדוש מאד.

באתי על בשורה טובה

במכתב זה הרואה אור לראשונה, פונה ר' שמואל לידידו מאנ"ש שבגולה, הלא המה: הרה"ח ר' בירך רובינזון והרה"ח ר' יצחק מנדל רוטנברג ז"ל - אותם מכנה בתארים 'הנכבדים, הגבירים, הנדיבים' - ומתאר בפניהם את המצב בו הינו מצוי:
'הנה באתי על בשורה טובה', כותב ר' שמואל, 'עזרנו השי"ת ועשינו שידוך למז"ט עם בננו הבכור'. (ה"ה ר' נחמן שלמה יצחק ע"ה). 'אחרי הכליון עיניים שהיה לנו לזה מזמן רב, הוא ממשיך ומתאר, 'נגמר שידוך לפני בננו נ"י עם בת ישראל מבנות ירושלם הכשרות והצנועות'. (ר' שמואל הקפיד תמיד לכתוב 'ירושלם' בלי יו"ד, ככל הנראה מכיוון שכך מזכרת עיר האלקים בתנ"ך וברוב המקורות).

'ועינינו אל השי"ת נשואות', ממשיך ר' שמואל, 'שנוכל לקיים מה שהתחייבנו בקשר התנאים, שזה עולה להרבה אלפים, כי על דירה לבד צריכים כמה אלפים, לפי היוקר השורר פעה"ק ת"ו

תמונה נדירה בפרסום ראשון

באדיבות ר' שמואל יצחק רוזנפלד. ר' שמואל שפירא עם ר' משה בורשטיין

ב"ה
יום שלישי עשרה בטבת תשט"ו
יאהרצייט של [מוהרנ"ת זצ"ל]
ירושלם עיה"ק ת"ו

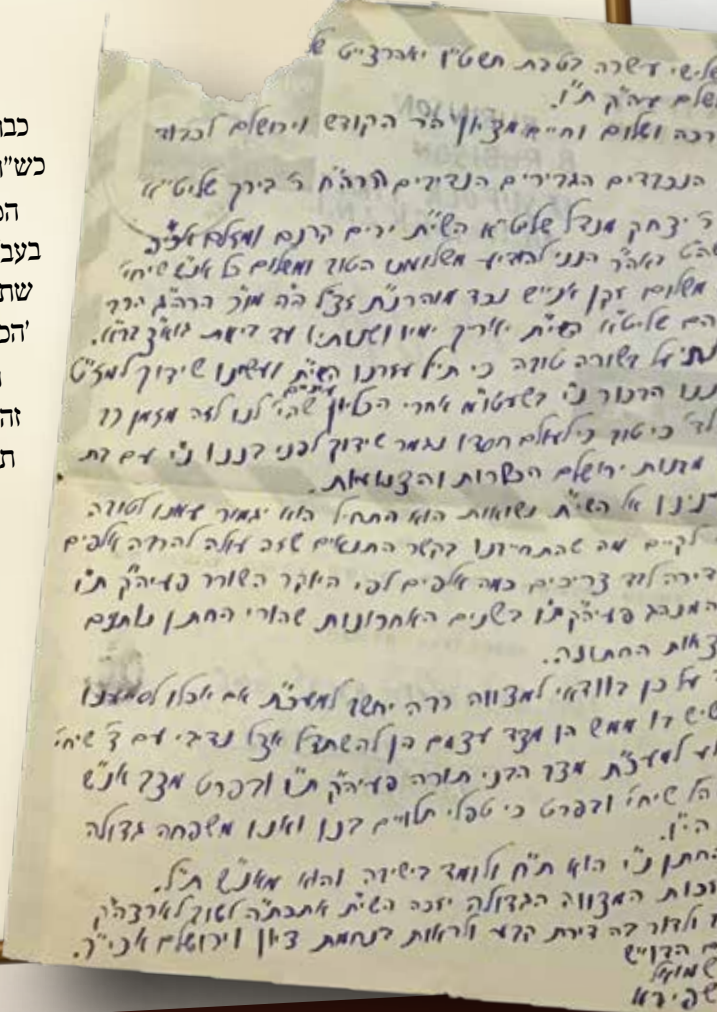
ברכה ושלום וחיים, מציון הר הקודש וירושלם, לכבוד ידידנו הנכבדים הגבירים הנדיבים הרה"ח ר' בירך שליט"א והרה"ח ר' יצחק מנדל שליט"א, השי"ת ירים קרנם ומזלם אכי"ר.
אחדשה"ט באה"ר הנני להודיע משלומנו הטוב, ומשלום כל אנ"ש שיחי, ובפרט משלום זקן אנ"ש נכד מוהרנ"ת זצ"ל ה"ה מו"ר הרה"ג הרב ר' אברהם שליט"א, השי"ת יאריך ימיו ושנותיו עד ביאת גוא"צ בב"א.
והנה באתי על בשורה טובה, כי ת"ל עזרנו השי"ת ועשינו שידוך למז"ט עם בנו הבכור נ"י בשעטו"מ, אחרי הכליון עיניים שהי לנו לזה מזמן רב, והודו לד' כי טוב כי לעולם חסדו, נגמר שידוך לפני בנו נ"י עם בת ישראל מבנות ירושלם הכשרות והצנועות. ועינינו אל השי"ת נשואות, הוא התחיל הוא יגמור עמנו לטובה, שנוכל לקיים מה שהתחייבנו בקשר התנאים, שזה עולה להרבה אלפים, כי על דירה לבד צריכים כמה אלפים, לפי היוקר השורר פעיה"ק ת"ו ה"י. והמנהג פעיה"ק ת"ו בשנים האחרונות שהורי החתן נותנים רוב הוצאות החתונה.
אשר על כן בוודאי למצווה רבה יחשב למעכ"ת אם יוכלו לסייענו בסיוע שיש בו ממש, הן מצד עצמם הן להשתדל אצל נדיבי עם ד' שיחי. כי ידוע למעכ"ת מצב הבני תורה פעיה"ק ת"ו, ובפרט מצב אנ"ש יושבי אהל שיחי, ובפרט כי מפלי תלויים בנו ואנו משפחה גדולה בלי ע"ה הי"ו.
בני החתן נ"י הוא ת"ח ולומד בישיבה, והוא מאנ"ש ת"ל.
ובזכות המצווה הגדולה יזכה השי"ת את כת"ה לשוב לארצה"ק בקרוב ולדור בה דירת קבע ולראות בנחמת ציון וירושלם אכי"ר.

יידם הדו"ש
שמואל שפירא

כבוד ידידנו הנכבדים מאנש"י כש"ת כמו"ה יצחק מענדיל נ"י ויפיע וכבוד כש"ת כמו"ה בירך נ"י ויצליח
המכתב הזה מסתמא יודעים ומכירים אתם שהוא מהמצוינים בין אנ"ש בעבודתו ע"ד רבינו ז"ל בכל האופנים, שמו נודע, לזאת מבקש אני מכבודכם שתטריחו עצמיכם בכל מה שתוכלו לאסוף ולקבץ להכנסת (= מצות 'הכנסת כלה') כזאת שבעיתים האלו · בכשרות קדוש כזאת · אין בנמצא.
ותראו שיוכל להוציא מכח אל הפועל · בזמן קרוב · להחתונה, וזכות זה יעמוד לכם בזה ובבא, ובעל הגמולות ישלם גמולכם בכל אשר תפנו תשכילו ותצליחו

מאתי הרב הזקן והישישי
אברהם שמערינהארץ

מאחורי הדף:
השולח
שמואל שפירא
ירושלם
קטמון רחוב הקיבוצים 150
ISRAEL

מעשה באברך

מעשה באברך שהיה טרוד כל ימיו בטרדת הפרנסה, כי היה מתגורר באחת הערים הגדולות והמרכזיות, והיה משלם מידי חודש בחודשו דמי שכירות גבוהים, ונאלץ לבלות את ימיו ושנותיו ברדיפה אחר פרנסת ביתו ובגלגולי כספים וחובות וגמח"ם, עד שאיבד את מנוחת הנפש ויישוב הדעת ולא נותרו בידו עתים וזמנים לעשות לביתו, לתורה ולתפילה בשלוות הנפש, מרוב שהיו מחשבותיו משוטטות כל העת בדרכי השגת כספים לכיסוי הוצאות המחיה הגבוהות והמרקיעות שחקים.

עד שבאו חבריו ואמרו לו: ר' ייד, הלא תזכור כי ברסלב'ר חסיד הנך, ומפני מה אין פניך כתמול שלשום, ואינך מוצא פנאי לשבת בניחותא בשיחות חברים ולהשתתף בשיעורים ובחבורות ובסעודות בצוותא חדא - וכי שכחת כי העולם הזה אינו אלא פרוזדור אל הטרקלין, והכל כאן ארעי ובר חלוף, הכיצד זה טבעת במערבולת החיים והכספים, מבלי לתת דעתך אל מעלת ההתקבצות בצוותא חדא אשר כוחה לעורר את האדם אל העיקר והתכלית.

והיה אותו אברך משיבם: הלא תדעו כי רחיים על צווארי, דמי השכירות החודשיים מאמירים ומרקיעים שחקים, וביתי מלא בבנים ובנות בלע"ה, ועל צווארי העול להשיג מזון ומחיה, אוכל לפי הטף, ועם השנים נקלעתי לסחרחרות של חובות המעיקים על לבי ושלוות רוחי, ומשום שאיני חפץ להיכלל בכינוי "לווה רשע ולא ישלם" עמל אני לפרנסתי כל יומי, עד שרק בקושי רב הנני מצליח לגזול עתים לתפילה ולתורה ולחינוך הילדים בבית הצפוף אשר לי.

ויענו ויאמרו לו: כלך לך אצל קהילת אנ"ש אשר בהר יונה, שם תמצא לנפשך הרווחה גדולה, כי תקצץ אלפים בהוצאותיך החודשיות ויעלה בידך לרכוש סוף סוף בית משלך ולשלם תמורתו דמי משכנתא זולים בהרבה מן השכירות, ותוכל להתגורר בהרווחה ולגדל את צאצאיך בבית רחב ידיים, ומעתה לא תיאלץ כל ימיך לבלות על עסקי ממון וחובות.

ובכך יוקל לך וימצאו לך עתים וזמנים נוספים לעשות לביתך, ביישוב הדעת, בהתבודדות ובתפילה, בתוככי סולתה ושמנה של אברכים יקרים מאנ"ש אשר סללו לפניך את הדרך והכינו לקראתך בתי חינוך עטה"ק פורחים ומלבלבים בדרך רבינו הק' הצרופה והנקייה, שם יוכלו בניך ובנותיך להתחנך בטוב ובגועימים לתורה וליראה, להיותם ברסלב'ר חסידים צדיקים יראים ושלמים, עוסקים בתורה ובמצוות.

הֶלַחֵץ זֶה הַדִּירָה

שצריך 'לרדת' השיק המופרז של השכירות, על סך אלפי ש"ח, וצריך להתרוצץ ולחפש הלוואה נוספת "רק לכמה ימים" כדי לעבור את התאריך הזה בשלום.

רק מי שהיטלטל בדירות שכורות, יודע מה טעמה של תקופת המעבר-דירה. כמה האדם מאבד שלוותו בעת חיפוש דירה מתאימה למשפחתו שהתרחבה ב"ה, וההפתעה המיוחדת בכל פעם מחדש איך שהמחירים כל כך האמירו ב"תקופה האחרונה". לארוז לאחר מכן בארגזים וקרטונים את כל תכולת הבית, לשלם דמי הובלה יקרים, לסייד את הדירה הקודמת, ולסכם בסופם של חודשיים טרופים את ההוצאות הגבוהות ולהבין שה'תענוג' הזה עלה הון...

רק אברך העומד בשנות העשרים המאוחרות או השלושים המוקדמות, כאשר משפחתו מתרחבת ומונה בלע"ה כמה מספר נכבד של ילדים - ועדיין, אין לו שמץ של מושג היכן יצליח לרכוש בית דירה ולגדל בו את ילדיו בניחותא, יודע עד כמה ההגדרה השחוקה הזו - 'מצוקת הדירור' - נכונה וקולעת, לא רק במובן הגשמי אלא גם במובן הרוחני.

את 'מצוקת הדירור' הפוקדת את ארץ הקודש בשנים האחרונות - מיותר לתאר. כל אברך שהתחתן בשנים עשרה שנה האחרונות, והוריו אינם נמנים על בעלי הממון, מכיר אותה על בשרו.

צְרֻבָה הִיא עַל בֵּית דִּירָתוֹ!

מותירה את חותמה, מידי חודשו בחודשו, על תשלומי השכירות המרקיעים שחקים. על מעברי הדירה אחת לכמה שנים. על חוזה השכירות והשיקים, שהסכום הרשום בהם - רק עולה ומתייקר. על הבית הצפוף והיקר.

מעטים בלבד הם האנשים שהשכילו לקחת צעד אחד אחורה, להתבונן על התמונה מלמעלה, מרחוק, ולהגיע למסקנה כי מצוקת הדירור אינה ענין טכני, קושי גשמי, אלא מצוקה רוחנית, המשליכה באופן ישיר על צורת החיים, על מידת שלוות הנפש שיש בחיים. "רשות היחיד עולה עד לרקיע", זו איננה מליצה. זו מציאות חיים עגומה.

זֶר לֹא יִבֵּן אֶת זֵאת!

רק מי שחוזה זאת על בשרו, יודע את הטעם של הלחץ החונק ביום

רְשׁוֹת הַיְחִיד עוֹלָה עַד לְרִקְיעַ

והנך זוכר את תחושת ההחמצה על כך ששוב, רובא דרובא של המשכורת החודשית הלכה לדמי השכירות וכמעט לא נותר מאומה להוצאות המחייה והבית.

והנך זוכר איך ששוב מצאת את עצמך עומד ומודה להשי"ת על הלוואה טובה שהשגת, ולפתע הבנת כי שכחת שאפשר היה לבקש מ'הזן ומפרנס לכל' שיעזור לך לעזוב את הדירות השכורות ולרכוש דירה משלך...

אין צורך להכביר במילים. די רק לתאר את הרגשת ההחמצה המציפה את הלב, כאשר הנך עומד בשנה העשירית לחתונתך ומחשב אלו סכומי עתק הוצאת במהלך העשור האחרון לתשלומי השכירות, סכומים שמעולם לא החזקת בידך, וכמה לחץ וטרדה ליוו את חייך בתקופת חיים זו, שמעיקרא דמיינת אותה כתקופה האמורה להיות שלוה ורגועה, לגידול הילדים ובנין 'בית המקדש' הפרטי במנוחה.

והנך זוכר כמה רצית להצליח לפנות זמנים לעבודת ה' כאשר היה עם לבבך.

והנך זוכר כמה רצית לבוא ולהשתתף בחבורת האברכים, להתחזק יחדיו, בצוותא חדא, בלימוד ספרי רבינו ובהליכה בדרכיו.

והנך זוכר כמה רצית שיהיה לך יותר זמן לראותם ולהתעניין בשלומם של ילדיך במשך ימות השבוע, ולהשקיע יותר בגידולם וחינוכם לתורה וליראה.

והנך זוכר כמה רצית להתפלל במנוחה וביישוב הדעת בלי להחשוב "מאיפה אני יכול להשיג כסף, זה ממש ממש דחוף...", "מי יוכל להלוות לי את דמי השכירות שצריכים לרדת מן הבנק היום", "רק שהשיק לא יחזור...", "מאיפה אשיג כסף כדי להחזיר את הלוואה שלקחתי בשביל לכסות את השכירות".

הפתרון המעשי למצוקת הדיור - זמין לכל אברך מאנ"ש:

קהילת אנשי שלומנו בהר יונה חולבת ומתפתחת בצעדי ענק

כל אברך מאנ"ש למצוא את אשר אהבה נפשו, קהילת אברכים מגובשת ומלוכדת בדרך המסורה, בתים רחבי ידיים במחירים זולים, אוירה של אחדות והתרוממות רוח - כאשר לרשות האברכים כבר עומד בית כנסת פעיל ושוקק חיים ע"ש רבינו, לצד מוסדות חינוך: תלמוד תורה עטה"ק ובית ספר כלל חסידי לבנות המנוהל על ידי אחד מחשובי אנ"ש.

הנה כי כן, אין סיבה להמשיך להיות טרוד בלחצי הפרנסה והחובות, בזמן שכאן - במרחק של שעה וחצי נסיעה - החיים עשויים להיראות אחרת לגמרי, במחיצת אברכים ומשפחות מחשובי אנ"ש, הנועצים על כל צעד ושעל בזקני אנ"ש המפקחים על ארחות הקהילה והתפחותה

הבשורה הגדולה היא - שהיום, במרחק של שעת נסיעה מבני ברק ומרחק של שעה וחצי נסיעה מירושלים - יש פתרון מעשי. קהילת אנ"ש המתפתחת בצעדי ענק בהר יונה, מהווה פתרון ישים ומעשי למצוקת הדיור.

אם עד לפני שנה הר יונה עדיין היה נראה חלום רחוק, על הנייר, משהו שאולי יצליח ואולי לא, היום ב"ה כבר ניתן לומר שקהילת אנשי שלומנו בהר יונה עלתה על המסלול. שלושים מתוך שבעים משפחות חשובי אנ"ש שרכשו דירות בהר יונה, כבר מתגוררים במקום, כאשר כולם בס"ד מוצאים את מקומם ומתבססים במקום.

"הר יונה היא הכתובת לכל אנרך שרוצה לחיות יחד עם אנרכי אנ"ש נלי להתפשר על הדברים החשובים באמת"

שיחה קצרה ומרוממת עם גיבורי הכוח, מייסדי הקהילה, שעזבו הכול כדי לסלול את הדרך למאות אברכים בקרב אנ"ש

כל מה שאנרך מאנ"ש צריך

כאשר עוד 14,000 יחידות דיור מצויות בשלבי תכנון. רק כדי לסכר את האוון, צריך להבין שמדובר בעיר הכמעט כפולה בגודלה מביתר עילית או מודיעין עילית.

הציבור שמגיע לעיר נמנה על הקהילות והחסידויות האיכותיות ביותר שיש. חסידי בעלזא לצד חסידי תולדות אברהם יצחק, חסידי נדבורנה ירושלים לצד חסידי טשערנובל, אוירה חסידית אותנטית, כאשר כבר בנויה על תילה קהילת ליטאית עם עשרות ומאות משפחות בני תורה איכותיות."

אווירה ברסלבית שורשית, בדרך המסורה

"כשבאתי להתגורר בהר יונה לפני כשנתיים וחצי", אומר ר' נחמן מלמד,

"אין צורך להכביר במילים מיותרות", פותח ר' נחמן קוסטנטין, בן המקום, הנושא בעול התלמוד תורה והתפתחות הקהילה, "כאשר נוסעים למירון, צריך פשוט להיכנס לכאן, על הדרך (זה לא מאריך את הדרך ביותר מ-5 דקות) - ולראות כמו העיניים את עיר העתיד של אנ"ש.

זה לא גוזמא. האווירה השוררת בין אברכי הקהילה היא אוירה של אחדות והתרוממות. ב"ה זכינו לבית כנסת משלנו, ע"ש רבינו, הנקרא "נחלת הצדיק" - בו מתקיימים בכל יום כל התפילות, לצד שיעור דף היומי בליקוטי מוהר"ן, שיעור גמרא בעמקות וחבורה אחת לשבוע.

יש כאן את כל מה שאנרך מאנ"ש צריך. קהילה טובה. בתים חדשים ורחבי ידיים במחירים זולים. עיר חרדית שעתידיה אי"ה להתפתח ולהפוך לעיר ואם בישראל. כבר כיום מצויים 4,000 יחידות דיור בשלבי שיווק ובנייה,

סיור מצולם

בין קהילות חק' שקבעו משמנם נהר יונה

תולדות אברהם יצחק

קהילת בני תורה

מעלזא

קהל חסדי ירושלים

משעזנביל

נדברנה ירושלים

האמונות של ר' מנחם לנדא, חתן של הרה"ח ר' אליהו גודלכסקי שליט"א.

כולנו ב"ה מרוצים ושמחים מהאווירה המיוחדת והחינוך האיכותי שילדינו מקבלים כמוסדות, ומרוח האחדות המנשבת בין אברכי קהילתנו.

מקומות פרנסה בשפע

ב"ה רואים שהאברכים המתגוררים כאן, מוצאים אפיקי פרנסה. חלק לומדים בכולל דחסידי ברסלב המנוהל ע"י ר' אהרן נמני במסירות שאין כדוגמתה, כאשר ב"ה משלמים בכל חודש כמועד, ללא דחיות וללא עיכובים. חלק עוסקים למלאכתם כסופרי סת"ם וכיוצ"ב.

וחלק משתלבים במקומות עבודה מגוונים. הר יונה התברכה ב"ה במקומות עבודה בשפע, כאשר 'ועדת הפרנסה' הפועלת במקום מפרסמים בכל שבוע בכתו הכנסיות רשימה נכבדה של מקומות פרנסה מגוונים.

כאשר לוקחים בחשבון את כל המעלות הטובות הללו ומצרפים לכך את השיקול של מחירי הדירות, מבינים שזהו הפתרון הכי מעשי לאברכים מאנ"ש שרוצים לחיות במקום פורה, שיהפוך ב"ה תוך שנים אחדות לעיר ואם בישראל, ובמחירי דיוור שווים לכל נפש - המקנים דירות מרווחות המרחיבות דעתו של אדם."

גבאי ומייסד בית הכנסת דאנ"ש, ומחשובי מייסדי הקהילה, "היו כאן בקושי מנין של אברכים, ואף מתוכם היו כמה שעזבו כי לא הצליחו להסתדר עם מוסדות הלימודים. היה קושי גדול עד שהכניינים של ברסלב קיבלו טופס 4, ובהחלט אפשר לומר שהלכנו כארץ לא זרועה.

ונה, היום ב"ה הקהילה כבר מונה עשרות אברכים, משפחות איכותיות מסולתה ושמנה של אנ"ש. ואף אחד אינו חושב על לעזוב. כולם ב"ה מוצאים את מקומם ומסתדרים כשכל הזמן מצטרפים עוד ועוד אברכים חדשים.

פתחנו ב"ה את בית הכנסת "נחלת הצדיק" ע"ש רבינו, בו שוררת אווירה ברסלבית שודשית, בדרך המסורה לנו מאבותינו - בהנהגת רב הקהילה הגאון רבי צבי ליברמנש שליט"א המשמש כמו"ץ בעדה החרדית וכרבה של קהילת ברסלב ברמה ג'2 בכית שמש - וכל דבר שעושים בקהילה הכול בהדרגת והכוונת זקני אנ"ש שליט"א.

לצד זאת, בני הקהילה נהנים ממוסדות חינוך איכותיים - התלמוד תורה המונה כרגע 3 כיתות, כיתה גן, מכינה וכיתה א', מנהל בידיו האמונות של ר' דוד ברנ"ש קרמר - נכד של הרה"ח ר' אפרים נחמן אנשין שליט"א - עטה"ק באידיש. כאשר אחד מן המלמדים בחיידר הוא ר' נתן שפירא בן הרה"ח ר' יהודה צבי שליט"א. ובית ספר כלל-חסידי לבנות עטה"ק המנהל בידיו

"כשחזרתי הביתה, ביקשתי לעורר את תשומת לבם של חבריי: עוררו והתעוררו, מי מונע ממכם לחיות ברוגע וביישוב הדעת?"

קשה לי להסביר זאת. פתאום הבנתי שמדובר כאן בצעד יקר וחשוב של אברכים שפשוט החליטו לעזוב את העיר ואת כל מה שהיא מסמלת, ופשוט להתחיל לחיות בצורה שפוייה. לבנות מוסדות וקהילה ברסלבאית תוססת, בדיוק כמו בבית שמש, ברפאלד וירושלים, קהילה שאינה נופלת כלל באיכות מכלל קהילות אנ"ש, קהילה שחדורה במטרה אחת ויחידה - לגדל דורות של ברסלבר חסידים צדיקים יראים ושלמים בדרך של רבינו הק'.

פגשתי אברכים שניצבו בפני הבחירה: האם להמשיך לגור בבית שמש, ביתר עילית או ירושלים, ולהמשיך לשלם דמי שכירות גבוהים בסביבות ב-4000 ש"ח מידי חודש בחודשו, על כל הלחץ של הפרנסה הכרוך בכך, ולחיות בתמורה בדירת שלוש וחצי חדשים צפופה וישנה, או לבחור לחולל בחייהם מהפך של ממש, ולעבור לכאן לדירה רחבת ידיים משלהם, של ארבע וחמש חדרים, ולשלם בכל חודש פחות ממה שהם היו רגילים לשלם על שכירות. והם החליטו, ובחרו לחיות חיים טובים - גם בגשמיות וגם ברוחניות.

אז נכון, הם לא גרים כיום במרחק של הליכה

הביקור, התעורר בי חשק עז להותיר הכול מאחוריי ולעבור גם אני ומשפחתי להר יונה, לחיות חיים אחרים, חיים של רוגע ושלווה, בין אברכי אנ"ש מסולאים מפז הבונים יחדיו קהילה מפוארת שעתידיה עוד להתפתח ולהתרחב ולהיות אחת מקהילות אנ"ש הגדולות והבולטות בארץ.

התרגשות מילאה את לבי, כשפגשתי את אברכי אנ"ש המתגוררים במקום, באטמוספירה רגועה ושלווה. אי אפשר לתאר את המעבר הקיצוני משאון המולת העיר והמרץ הבלתי פוסק של החיים היקרים והתחרותיים אל השלווה והשקט שמציפים את האברכים.

מחיים עירוניים הסחופים בטרדות החיים והפרנסה, בהם כולם רצים, כולם טרודים, היישוב הדעת נעלם מזמן, וגם מי שמצליח להישאר עם הראש 'מעל המים' עושה זאת בקושי רב ובמאמץ עליון וכביר - אתה פוגש לפתע אברכים שפשוט חיים בעולם אחר. בעולם הרבה יותר רגוע. בעולם שבו יש זמן לדברים החשובים באמת.

"הר יונה", "ר' יונה", "יישוב הדעת", "איכות חיים" - לא יודע למה ומדוע, אבל הכול היה נדמה בעיניי כסיסמאות חלולות. נבובות. ריקות מתוכן.

בינינו, מה כבר אפשר לצפות ממודעות שמבקשות לשווק ולמכור גדל"ן בצפון הרחוק, אי שם מעבר להרי החושך. הרי אי אפשר לצפות שהמודעות יגידו: בואו לרכוש דירות באזור מרוחק וקשה להגעה. הרי המשווקים חייבים למצוא יתרונות מדומים. אז הם עשו את זה. נו, לא קניתי את ה'לוקש'.

כל זה עד שהזדמנתי לביקור בהר יונה, במהלכו כל ההסתכלות שלי על המקום הזה ועל האברכים שבאו להתגורר בו - השתנתה מן הקצה אל הקצה.

אבל רגע אחד, לפני שאספר על אותו ביקור, אקדים ואציין שאני כלל לא נמנה על "קהל היעד" של הר יונה. אני לא זקוק לפתרונות דיור. שכן בחסדי שמים זכיתי במה שלא זכו רבים מחבריי - להתגורר בדירה משלי אותה רכשו עבורנו ההורים שהינם ב"ה בעלי יכולת.

ולמרות זאת - אני מוכרח לציין - בעקבות

השמור והמקורי של בית שמש וירושלים, הולכים לבוא ולהתגורר כאן, ולו בשל הסיבה הפשוטה - שאין מקום שנותן את מה שאפשר לקבל בהר יונה, במחירים כאלה ובמרחק כזה מערי המרכז.

רבותי, רציתי לומר להם, למה לנו לעמוד בתשלומי שכירות כה גבוהים ומכבידים בבית שמש ובירושלים, בביתר ובמודיעין עילית, בזמן שבחצי מהמחיר ניתן לרכוש דירה כפולה בגודלה שתישאר שלכם לאורך ימים ושנים. מה יש לחפש בתוך העיר וטרדותיה, כאשר יש לנו תחליף הולם המשלב 'בית' 'הר' ו'שדה'? האם בשביל שעה וחצי של נסיעה פעם בכמה שבועות להורים, לוותר על חיים מלאים וגדושים ביישוב הדעת ושלוות הנפש?

האם בשביל לגור במרכז נוותר על האפשרות לגדל את ילדינו וצאצאינו בשובה ובנחת, כאשר יותר לנו זמן לשהות איתם בניחותא ולגדלם לתורה וליראה? מפני מה ממשיכים אנו להיאחז ולהתקשקש להמשיך להתגורר בדירות שכורות וצפופות במקומות יקרים?

דווקא אנו, כחסידי ברסלב, שידועים מה חשוב באמת בחיים, צריכים להכריע נכון בשאלה: האם כדאי להמשיך לעמוד בתור לגמ"ח, או לחילופין לעמוד שעות ארוכות לפרנסה, בכדי להשיג עוד כמה אלפי שקלים בחודש עבור הוצאות המחיה הגבוהות, או לחיות במנוחת הנפש!

הבשורה שקהילת אנ"ש בהר יונה נושאת בחובה היא אדירה. כל מי שיבוא לבקר במקום, יראה וירגיש את האויר הנח והזך השולט במקום. ובטוחני שהוא ישקול מחדש את צעדיו.

או נסיעה קצרה מההורים, אבל הם כן יכולים לבנות את עצמם - ביחד עם אברכים נוספים - במקום איכותי ושקט, שגם מוריד מהם את הלחץ הכלכלי, וגם מעניק להם יישוב הדעת לעבודת ה', להתגורר בדירה נאה המרחיבה את דעתו של אדם, עם חברים לדעה ולדרך המלאים כולם ברוח של יצירה והתחדשות - ולהקים, ברוב סיעתא דשמיא, תלמוד תורה ומוסדות חינוך, בית כנסת וכולל אברכים ועוד היד נטויה...

כשחזרתי אל מקום מגוריי ופגשתי למחרת בבית הכנסת את חבריי המתאוננים רבות בכאב על הלחץ ועל הדחק שמקשים על חייהם ואינם מותירים בידם זמנים של יישוב הדעת, ביקשתי לעורר את תשומת לבם:

עוררו והתעוררו, מי מונע ממכם לחיות ברוגע וביישוב הדעת? מה הביאכם לידי המחשבה שאתם רחוקים מהיכולת לרכוש דירה בכוחות עצמכם? למה אתם מסתובבים בתחושת החמצה על כך שלא זכיתם בתכנית 'מחיר למשתכן' ז"ל?

רבותי, זה לא רחוק. זה לא מעבר לים ולא ברקיע. זה כאן, במרחק נסיעה של שעה וחצי - ואפשר לחיות כמו שרוצים. ביישוב הדעת. בדירות מרווחות. בין חברים מקשיבים מאנ"ש המוסרים נפש בחדוות יצירה ליצירת תשתית של קהילה שתהפוך לאבן שואבת לעשרות ומאות אברכים נוספים.

המקום הזה - רעים אהובים - עתיד להפוך בעתיד הלא-רחוק לפינת יקרת של הגליל התחתון. אלפי משפחות יראים ושלמים, בסגנון

בדרך להגיע בס"ד סוף סוף אל המנוחה ואל הנחלה, לחיות בדירה מרווחת משלך, בלי להיסחף בגלגולי חובות ולאבד את שלווה הנפש

שאומר שכל שתפתח השכונה יתרחב השירות בכמות ובאיכות בעז"ה.

לצד זאת ישנו קו תחבורה ציבורית ישיר מהשכונה לעיה"ק ירושלים ולבני ברק בתדירות של 5 פעמים ביום. דרך עפולה יוצא אוטובוס למרכז בכל רבע שעה.

קיימת בעיר 'ועדת תחבורה' הפועלת בעיצומם של ימים אלו במלוא העוצמה על מנת להסדיר תחבורת מהדרין ישירה לבית שמש ואשדוד.

המגמה היא להוסיף כל העת מסלולים וקווים חדשים ולשפר את השירות ככל שהציבור בעיר יתרחב ויגדל.

האם יש בהישג יד גם את הצרכים הגשמיים, כגון חנויות, קופות חולים, בנקים וכו'?

תשובה:

אכן, יש במרחק הליכה סניפים של כל קופות החולים והבנקים. בסביבת העיר קיימים כמה וכמה בתי חולים: בית החולים 'פוריה' בטבריה ובית החולים 'העמק' בעפולה - שניהם במרחק רבע שעה עד עשרים דקות מהר יונה. חדר מיון קדמי כבר אושר ומצוי בשלבי בנייה. בנוסף, במרחק נסיעה של 40 דקות בלבד ישנם ביה"ח רמב"ם הגדול בחיפה וביה"ח לניאדו החרדי שבנתניה.

כמו כן עומדים לרשות התושבים שפע של חנויות בהן ניתן להשיג את כל הנצרך לחיים. וכמובן, ככל שתפתח השכונה ויתרבו התושבים בע"ה, כך ילכו השימושים החיוניים ויתוספו ויתפתחו יותר ויותר כפי הדרשה.

מקורות/פרנסה/יש באזור?

תשובה:

לציבור האברכים - יש את הכולל לפנה"צ ואחה"צ, לצד כמה כוללים מפוארים של שאר ציבורים המרכיבים את תושבי השכונה כדוגמת ציבור הבני תורה הליטאיים או הכלל חסידי ועוד.

כך גם, קיימים כוללים מעולים בערים הסמוכות, כדוגמת עיה"ק צפת או אתרא קדישא מירון שמתן שכרם בצידים בסכומים גאים הרבה יותר מהמקובל במחוזותינו.

אף אברכים הנדרשים לכך, מצליחים למצוא מעמד פרנסה. הן במשרות הוראה וחינוך בעיר ובגלילותיה והן כמשגיחי כשרות, שוחטים ושאר אפיקי פרנסה המצויים בסביבות העיר לרוב.

לציבור בית יעקב אלו הנשים - הולכים ומוקמים כל העת מוסדות חינוך לבנות המפרנסות את צוותות המורות. כמו כן, קיימת תופעה צוברת תאוצה של הפעלת גנים פרטיים (משפחתונים) וכדו'. כך גם קיים מגוון רחב של אפיקי תעסוקה בערי הסביבה המותאמים לרוחנו ב"ה.

מאות משפחות מחסידי בעלזא. כאשר לכל קהילה יש מוסדות ובתי חינוך רחבי ידיים, בעקבות כך שהרשויות המוניציפאליות במקום אוהדות את הציבור החרדי ומעודדות את הגעתן והתיישבותן בעיר.

מלבד זאת קהילות רבות ונכבדות עושות את דרכן גם הן להר יונה - ביניהם: חסידות נדבורנה ירושלים, חסידות ערלוי, קהל חסידי ירושלים, חסידות טשערנובל ועוד.

זאת מלמד קהילה ליטאית גדולה המונה מאות-מאות משפחות בני תורה, הממוקדם בשכונת הר יונה ב' הסמוכה.

קהילות אלה, השוכנות זו לצד זו ברוח של אחדות הראויה לחיקוי - מלמדות על האוירה המרוממת אשר תשרור בשכונת הר יונה, המהוות בית נאמן לכלל קהילות וחסידויות המבקשים מקום לעבוד בו את השי"ת בניחותא.

ומה לגבי מקוואות?

תשובה:

בשכונה ממוקמים כהיום 2 מקוואות. מקווה עירוני מהודר ומקווה נוסף וייחודי - הינו מעין מבנה הבנוי מעל 'מעייני' שהוכשר למקוה שימושי ונעים, מהודר מאין כמוהו.

האם יש שטיבלאך עם מניינים רצופים?

תשובה:

קודם כל יש את בית המדרש ע"ש רבינו, הפועל סביב השעון באויר הנח והזך עם מניינים ושיעורים וכולל אברכים - כפי שמתואר בהרחבה.

מעבר לכך בבתי המדרש של הציבור הכלל חסידי פועלים 'שטיבלאך' בשטף פעיל, מה שכמובן מוסיף ומתרחב ככל שמתרבים התושבים ב"ה.

ומוסדות חינוך?

תשובה:

בוודאי. יש את הת"ת של אנ"ש באידיש עטה"ק, המתעטר במלמדים ומחנכים מסורים ומנוסים ומלווה בהכוונתו החינוכית של הר"ר נחמן שכנא קעניג שליט"א, והכל בהתייעצות עם הרה"ח ר' נתן ליברמנטש והרה"ח ר' משה קרמר המכוונים את ארחתינו שהכל יתנהל למישרין. לצד זאת, יש בית ספר כלל-חסידי לבנות המנוהל בידי האמונות של ר' מנחם לנדא.

כמו כן, העיר מלאה במוסדות חינוך של כלל החסידויות המגיעות להתיישב בה.

מהם דרכי התחבורה מהר יונה לירושלים בית שמש וכל הערים החרדיות?

תשובה:

בכל ערב שב"ק ומוצש"ק פועל 'קו מהדרין', מה

איפה ממוקמת 'הר יונה' על המפה? באיזה מחוז בארצנו הקדושה?

תשובה:

ליד העיר נצרת הוותיקה שבגליל התחתון, מוקמת עיר שעד לאחרונה היתה נקראת נצרת-עילית. בשנים האחרונות הוסב שמה ל'נוף הגליל'.

בפאתי עיר זו על רכסי הרים המשקיפים לעבר אופק ענק של הרים ומרחבים גליליים מרהיבים (בימים טובי מזג ניתן לצפות עד להרי החרמון) הוקמה השכונה החרדית ששמה 'הר יונה'.

שכונה זו מכילה עתודות בניה בלתי נתפסות של 18,000 יחידות דור, ומיטב חברות הבניה מקימות בה דירות עבור הציבור החרדי.

מהו מרחק הנסיעה מעיה"ק לירושלים והמחוזות עד לשם?

תשובה:

כהיום אורכת נסיעה זו כשעה וחצי. בעתיד, עם השלמת הכבישים בע"ה עתידה הדרך להתקצר עוד יותר. מבני ברק המרחק הוא כשעת נסיעה.

מהו האקלים השורר בהר יונה?

תשובה:

כפי שכבר אמרנו, העיר ממוקמת על קצה הגליל התחתון בואכה הגליל העליון. מעבר לזה אין צורך להוסיף תיאורים והסברים אודות האוויר הצלול הנושב בין רחובותיה...

ה'השראה' שהגליל משרה, זה משהו 'רוחני' נקי... זה משהו 'עילאי' המרומם את הנפש היהודית לפסגות גבוהות. כל מילה שתנסה לצייר את ה'השראה' הזו, מיותרת.

אבל יש לנו מה להוסיף, משהו שאולי לא נתתם את הדעת על כך. 'אקלים' נוסף שורה על המקום הזה, יודעים אתם מה? - ר' שמעון!

הדרך לאתרא קדישא מירון תאווה נפשו של כל ברסלב'ר חסיד מזה שנות דור, עומד על בסך הכל 40 דקות נסיעה - ובעתיד הקרוב, עם השלמת סלילת הכבישים החדשים באזור, יעמוד מרחק הנסיעה על כ-15 דק' בלבד!!!

מהו משב-הרוח של היהדות החרדית בשכונה כהיום?

תשובה:

נכון לעכשיו, מתגוררים בשכונה מאות משפחות של היימישע אידן. במרכזם קהל חסידי תולדות אברהם יצחק ומוסדותיהם הקדושים - שניתן לומר בשופי שלקהילה קדושה זו ישנה השפעה הקובעת על הלך-הרוח בשכונה, על כל ההתנהלות הציבורית שבה.

לצד קהילה נכבדה זו, ישנה קהילת נכבדה של

"איך לו' להקדוש ברוך הוא בעולמו
אלא ארבע אמות של הלכה"
כולל אברכים
"תורת הצדיק"

כנדבך ישיר לביסוס הקהילה ולהכשרת הקרקע לאברכים רבים מטובי אנשי שלומינו חסידי ברסלב הע"י, נפתח בעיר בחודשים האחרונים כולל לאברכים מצוינים בשם "תורת הצדיק" - במסגרתו יגוו האברכים בלימוד הלכה ע"פ סדר שו"ע, וכפי שלמדנו רביה"ק רבי נחמן מברסלב ללמוד מידי יום ביומו שו"ע חוק ולא יעבור.

הכולל מנהל ע"י הרב אהרן נמני שליט"א שלקח על עצמו את עול הכולל, בעידוד זקני אנ"ש שליט"א, ועומד תחת הכוונתו ופיקוחו של רב הקהילה הרה"ג רבי צבי ליברמנט שליט"א - כאשר מעת לעת מגיעים תלמידי חכמים מופלגים למסור בפני אברכי הכולל שיעורים בעומקה של הלכה.

סדר ייחודי קבוע בכלל, כאשר בשעות אחה"צ יוצאים האברכים לעבר ציונו של התנא האלוקי "רבינו הקדוש" ה"ה רבי יהודה הנשיא - שם לומדים משניות ומקיימים את עצת ה"התבודדות" בשדה הסמוך למשך שעה.

- החלום הופך למציאות -

ביקורו הראשון ורב-הרושם של הגה"צ רבי שמואל משה קרמר שליט"א במוסדות, בתלמוד תורה ובבית המדרש 'נחלת הצדיק'

למראה ביהכנ"ס על שם הצדיק המתנוסס לתפארת - תוך קיום פעילות מלאה של תורה ותפילה מסביב לשעון, והכל ע"פ ההלכה הצרופה ובדרך ברסלב המסורה.

התפעלות מיוחדת וקורת רוח יתירה ניכרה על פניו, בעת ששמע על השיעורים בספרי רביה"ק הגלמים מידי יום ביומו, כאשר מתקופה לתקופה מגיעים חשוכי משפיעי אנ"ש שליט"א למסור בפני אברכי הקהילה שיעורי חיזוק והתעוררות.

הגה"ח בירך בחמימות את עסקני הקהילה, מנהל ועד הקהילה וגבאי ביהכנ"ס הרה"ח ר' נחמן מלמד שליט"א, את מנכ"ל המוסדות הר"ר נחמן קוסטנטינר הי"ו, ואת מנהל הכולל הרה"ח ר' אהרן נמני שליט"א שיזכו להגדיל תורה ולהאדירה ולהרחיב את גבולות הקדושה.

ברגש רב נערך ביקורו ההיסטורי הראשון של הגה"צ רבי משה קרמר שליט"א - בר"ח ניסן - בקהילת ברסלב ההולכת ומוקמת ב'הר יונה' שבהרי הגליל ע"פ הדרך המסורה.

הגר"מ שליט"א אשר מלווה את הקהילה מימי ה'ראשיתך מצער' ביקר תחילה בתלמוד תורה החדש, שם נהנה מאוד לראות את צוות התלמוד תורה המסור, כשבראשם המנהל הרוחני הר"ר דוד ברנ"ש קרמר שליט"א, שוקדים על חינוך הצאן לתורה וליראה בדרך רבינו הקדוש המסורה לנו מדור דור - והרעיף על הילדים מברכותיו, שיעזרם השי"ת לגדול לצדיקים בדרכו של רבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב זיע"א.

לאחר מכן המשיך הגר"מ שליט"א למעמד 'לחיים' בבית הכנסת של הקהילה 'נחלת הצדיק', כשהוא מתמלא התפעלות ושמחה

מעמד 'לחיים' במעונות גדולי זקני אנ"ש שליט"א לרגל התמנותו והכרתו של רב הקהילה הגאון רבי צבי ליברמנש שליט"א המשמש כמו"ץ בעדה החרדית וכרבה של קהילת ברסלב ברמה ג'2 בבית שמש

לאחמ"כ עלו לביתו של הגה"צ רבי שמעון שפירא שליט"א דודו של הרב שליט"א שסיפר שהוא שומע הרבה על הקהילה ובי"ה שקמה קהילה לתפארה בדרך המסורה בברסלב כשהוא מציין שיהיה הצלחה בזכות יונה הנביא הקבור - לפי שיטה אחת - בקרבת מקום בכפר משהד, וגם התנא המכונה "רבינו הקדוש" רבי יהודה הנשיא הקבור בציפורי מרחק דקות נסיעה בודדות מהר-יונה. הרה"צ רבי שמעון בירך את הקהילה ואת רבם הגה"צ שליט"א שיצליחו לעמוד על המשמר ולהרחיב גבולות הקדושה בדרך הרה"ק מוהר"ן מברסלב. בשעות הצהריים עלו חברי הקהילה למעונו של הגה"צ רבי נתן ליברמנש שליט"א, אביו של רב הקהילה הגאון רבי צבי שליט"א, אשר הרחיב בדבריו על האופן בה צריכה להתנהל קהילה קדושה, וקהילת ברסלב בפרט, מתוך אחדות וקבלת השונה ואעפ"כ שלא לוותר על קוצו של יוד מההלכה כשהוא מרחיב להסביר ולפרט. הגה"צ שליט"א גם שמח לשמוע שמתפללים בעניין של התעסוקה ובכל ענייני הפרט, כשלסיום בירך בהתרגשות גדולה את בנו חביבו לרגל המינוי.

בין המשלחת אשר עלו למעונם של גדולי זקני אנ"ש שליט"א, נכחו גבאי ביהכ"ס ומחושבי מייסדי הקהילה הר"ר נחמן מלמד, מנהל התלמוד תורה הר"ר דוד ברניש קרמר, נושא בעול התלמוד תורה הר"ר נחמן קוסטובינר, מנהל הכולל הר"ר אהרן נמני, ועוד.

בשעות הערב נכנסה המשלחת הנכבדה בראשות הגה"צ למעונו של הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א שקבלם בחיבה יתירה והרעיף ברכות רבות לרב שליט"א על התמנותו, ואף חיזק את ידיהם של העוסקים במלאכת הקודש בצרכי הקהילה הקי' כשהוא מתעניין בהתפתחות המקום ואף שמח לשמוע שהוא מקום גדול שמיועד לאלפי משפחות מהציבור החרדי, אף העניק הגה"צ את כל ספריו לביהכ"ס של הקהילה.

לפני כן עלו חברי הקהילה למעונו של הגה"צ רבי משה קרמר שליט"א המלווה את הקהילה מתחילתה על כל צעד ושאל, ששמח מאוד על התפתחותה של הקהילה אחרי שכבר עלו לביתו עסקני הקהילה להיוועץ עימו בענייני הקהילה פעמים רבות.

הרה"ח ר' שמעון שפירא

הרה"ח ר' נתן ליברמנש

במעון הרה"ח רש"מ קרמר

הרה"ח ר' יעקב מאיר שכטר

בבדיקת המקוואות והמעיין

בבדיקת העירוב

בת"ת עטה"ק

בשיעור בכולל

משפיעי אנ"ש שליט"א בביהכ"ס "נחלת הצדיק" בהר יונה

הרה"ח ר' יהודה צבי שפירא ור' יצחק טשינגל

הרה"ח ר' צבי צוקר

הרה"ח ר' יעקב נתן אנשין

הרה"ח ר' אליהו גודלביסקי

הרה"ח ר' נותלה שפירא

בית

ארי במסקתרים

שביבי אור מפרקי חיוו של החסיד
המופלא, גאון פלאי בכל חלקי התורה
ומיוחד בג' עמודי העולם, חכימא
דיהודאי, אשר מעת התקרבותו לאורו
של רבינו הקדוש השליך את כבודו מנגד
בהתהלכו עם פשוטי עם, ולא החזיק
טיבותא לנפשיה, ה"ה הרב החסיד ר'
ברוך זאב זילבר זלה"ה | לרגל מלאת
תשע שנים לפטירתו ביום ט' ניסן

את המצב אזר כגבר חלציו וממש נלחם שהישיבה לא תיסגר. הוא הפעיל את כל כושר השכנוע שלו ושיכנע בחורים להשאר בישיבה. הוא פנה אליי אישית, ואמר לי שאני מוכרח לחזור לישיבה לזמן אלול. 'באשר לזמן חורף, זה נראה אחר כך', כך אמר לי, 'אבל לאלול אתה חייב לחזור'. לטענתי שאני חפץ להתקדם בלימוד, ענה לי שאם אשאר לזמן אלול הוא ילמד איתי בחברותא 18 שעות ביממה! ואכן נשארתי בישיבה, ולמדתי איתו במסכת שבת את פרק כירה ופרק כל הכלים. למדנו יחדיו בהתמדה עצומה ביום ובלילה, חוץ מלהתפלל ולישון וכדו'. ר' ברוך אמר לי אז: בא 'נחרוש' את כל הנושא של מוקצה. למדנו את הגמרא עם הראשונים והאחרונים, ואח"כ טור ושו"ע, משנה ברורה וחזון איש, וכלה בספריו של אביו הגאון בעל ה"אז נדברו", ועד היום הזה נשארו לי יסודות הלכות מוקצה מאותו זמן אלול. וכך לקח ר' ברוך בידו חזק את הישיבה ובזמן חורף כבר היו 60 בחורים".

"היה זה תענוג עילאי ללמוד איתו, ממשיך ר' בצלאל ומספר, "כי בדרך אגב היה באמצע זורק סברות למדניות עצמות בלי רעש ובלי ראוותנות, ומיד אחר הפנינים היקרים האלו היה אומר: נו, בא נמשיך ללמוד, בא נחטוף מה שיותר".

"השיטה שלו היתה ללמוד מסכתות ועניינים שלמים, להתחיל ולגמור ולא להתעכב על סוגיא פה סוגיא שם, כגון בשו"ע אהב ללמוד על הסדר או"ח, יו"ד, חו"מ, היה שגור על לשונו כי כמה ששואה המלדנות והפולפולים, פי כמה וכמה שואה להספיק מה שיותר תורת ה', כמובן בהבנה יסודית" מסיים ר' בצלאל ואומר, "כמידת

עשר בלבד, דבר נדיר ביותר באותה תקופה. ואכן תוך זמן קצר מעת כניסתו לישיבה, הוכר כארי שבחבורה במוחו העילוי וידעותיו המקיפות, כשהוא שוקד על לימודיו החל משעות הבוקר המוקדמות ועד לשעות הקטנות של הלילה, לפליאת כל בני הישיבה. בהיותו בן י"ג שנים בלבד נכנס ללמוד בישיבה הגדולה פוניבז', שם התחבב עד מהרה על ראשי הישיבה שהשתאו מעומק מוחו והיקף ידיעותיו.

התקרבותו לברסלב

באותם שנים זכה להתוודע לאורו של רבינו הקדוש ולהתקרב לחסידות ברסלב. על אף גילו הצעיר היתה התקרבותו בעומק עצום, והשלהבת שנדלקה בליבו בתחילת ההתקרבות הלכה והתגברה עד אחרית ימיו. בשלב מסוים עבר ללמוד בישיבת ברסלב בב"ב שהיתה אז בראשית דרכה, שם הוכר עד מהרה כרוח החיה בישיבה. כבר אז באו לידי ביטוי מידותיו הנאצלות כשהוא משפיע מטובו לאחרים. היה לו כח שיכנע חזק והסברה נפלאה, והוא היה לוקח בחורים ומכניס להם נעימות בלימוד.

בישיבת ברסלב

ידידו הקרוב משנות הבחורות יבדלחט"א הרה"ח ר' בצלאל פרידמן שליט"א, מעלה זכרונות מאותם שנים:

"באחת השנים בסוף הקיץ חלה התרופפות בישיבה, והיה חשש רציני שהישיבה עומדת להיסגר. חלק מהבחורים נרשמו לישיבות אחרות, וגם אני כבר נבחנתי לישיבה אחרת. כשראה ר' ברוך

ר' ברוך זילבר הוא שמה של תופעה שהיתה בעולמנו, נדירה בכל קנה מידה. מי שידע ידע, אך רבים מאוד לא ידעו, כי האיש נמוך הקומה המתהלך בשקט ובזריזות בצידי הדרכים, מסתיר גאונות אדירה בכל חלקי התורה, פיקחות נדירה משולבת בענווה ופשיטות בצורה מפליאה, ועל כולנה דבקות עצומה ברבינו הקדוש אור האורות, והליכה בדרכי עצותיו בתמימות, מתוך אמונה תמה וברה יוקדת ואיתנה.

במעליו יתנכר נער

ר' ברוך נולד בשנת תש"ט בירושלים עיה"ק, לאביו הגאון הצדיק רבי בנימין יהושע זילבר זצ"ל בעל שו"ת "אז נדברו". אביו שהיה מפוסקי ההלכה הידועים ומשרידי בעלי המוסר, הוכר כבר בצעירותו בצדקותו ובחסידותו, ורבו החזון איש כינהו "ר' בנימין הצדיק", כינוי שדבק בו עד סוף ימיו.

מידי שנה היה האב עוזב את ביתו מר"ח אלול עד מוצאי יום הכיפורים, והולך ללמוד במקום רחוק מתוך התבודדות ותענית דיבור במשך כארבעים יום, כך לאורך עשרות שנים. בבית גדול זה שהיה אפוף כל כולו בתורה ויראת שמים גדל ר' ברוך, כשהוא שואף מקטנותו את ניחוחם הטהור, כבר אז ניכרו בו ניצני גדלות וכשרונות נדירים שהפליאו את כל רואיו. לצד כשרונותיו הברוכים היה ידוע כמתמיד אשר לא פסיק פומיה מגירסא, ובכל עת מצוא היה רכון על תלמודו ביגיעה רבה.

בגין כשרונותיו הנדירים נכנס ללמוד בישיבה קטנה פוניבז' בהיותו בגיל אחד

ישיבת ברסלב בשנותיה הראשונות בבני ברק, נראה ר' שמעון ברגשטיין

אנכי עשיתי

ברוך לשמחו ולעודדו. לשאלת החברים מה אומרים הרופאים בענייניו, השיב בבת שחוק: מה זה קשור אלי מה שהם אומרים?! לאחר חודשי סבל ארוכים התבררה הטעות באיבחון, והוא אובחן כסובל ממחלת פרקים שגרתית, ולאחר טיפול מתאים חזר לאיתנו. אך חבריו לא יכולים לשכוח עד היום את גבורת הרוח שנחשפה בפניהם, כשהוא מתעלם לגמרי מצרת נפשו ומקבל את הזולת בסבר פנים יפות, מתוך דאגה כנה לשלומו והצלחתו. היתה זו אחת ממידותיו הבולטות של ר' ברוך לאורך שנות חייו, להתעלם לחלוטין ממצוקותיו האישיות, והיו לו הרבה כאלה, ולהקשיב לצרותיהם של אחרים מתוך דאגה כנה, כשהוא מתמסר אליהם ומחפש פתרונות שונים למענם.

מחיל אל חיל

כשהגיע לפרקו הקים את ביתו עם זוגתו הצדקנית שתבלחט"א, בתו של הרה"ג ר' שמואל ערערא זצ"ל ראש ישיבת "חכמי צרפת" שבעקסלעבען.

לאחר נישואיו התגורר תקופה בבני ברק, והמשיך לשקוד על התורה ועל העבודה ביתר שאת. שכניו העידו על התמדתו הנדירה, בהיותו רכון על תלמודו שעות על גבי שעות, ברציפות ובהתמדה בקול ובנעימות מיוחדת.

כעבור מספר שנים כשעזב ר' ברוך את בני ברק, התבטא הגאון ר' דוד'ל פרנקל זצ"ל באוזני יבדלח"ט הגה"ח ר' יצחק באנדא שליט"א, כי ראוי לגזור תענית ציבור בעיר, על כי גדול בתורה כר' ברוך יצא את שעריה.

ומכריו, שקיוו בכל ליבם לראותו אי פעם יושב על כס הרבנות או מכהן כראש ישיבה מפורסם, כשר' ברוך בוחר לקיים בנפשו את הפסוק "הצנע לכת עם אלוך".

ניתן לומר כי הוא היה גאון בלהסתיר את עצמו, כי הוא היה ידוע כעילוי עצום כבר בגיל 13 וכל בני ברק ידעה מזה, ובכל זאת הוא הצליח להסתתר בצורה מופלאה שכזו, כשהוא מתהלך בין פשוטי עם מתחבר עם כולם ומאיר פנים לכל אחד.

צהלתו על פניו

בשנות לימודיו בישיבת ברסלב חלה ר' ברוך, ואבחונם הראשוני של הרופאים היה כי מדובר במחלה הידועה ר"ל שנחשבה אז חשוכת מרפא. למעלה משנה הוא היה מאושפז בבית החולים תל השומר במחלקה לחולים חשוכי מרפא, כשכולם מרבים בתפילה לרפואתו, עד ששמו לתפילה היה שגור בפי כל. באופן מיוחד הרבו חבריו בישיבה להתפלל על הארי שבחבורה, כשיבלחט"א הרב החסיד ר' נתן ליברמנש שליט"א הנהיג לומר עליו פרקי תהילים לאחר התפילה שלוש פעמים ביום.

בחורי הישיבה שהיו הולכים לבקר בבית החולים חששו בתחילה מאוד מי יודע איך הוא יראה, אך כשנכנסו אליו הופתעו למראה עיניהם, הוא קיבלם בשמחה גדולה ובמאור פנים. הם ראוהו מברך ברכות הנהנין בשמחה ובחיות, כשהוא מתעניין בשלום כל אחד מהם, תוך התעלמות מוחלטת מהיותו מאושפז במקום כה מפחיד, ובמצב רפואי שהוגדר כנורא ואיום. כשבאמצע הביקור נכנס לחדרו ילד חולה, התאמץ ר'

הבנתו של ר' ברוך זילבר".

הוא היה רגיל לחשב את דרכיו בישוב הדעת, והתנהל בעקביות רבה. כל דבר שהיה מתחיל בו לא היה מזניחו, אלא חותר עד שהיה מגיע לתכליתו.

כל אלו שזכו ללמוד עמו בחברותא במשך השנים, מדגישים את הבהירות העצומה שהיתה לו בכל נושא. הרה"ח ר' מנחם לנדסמן שליט"א שלמד עמו רבות מספר, כי שגור היה בפיו שדברי מוהרנ"ת במכתבו לבנו הם נר לרגלינו: "ותשים עיניך וליבך להבין הדברים היטב ולא תונה את עצמך, וגם לא תדקדק יותר מדאי בחינם" (על"ת ו').

מידי ערב לאחר סיום סדרי הישיבה, היה ר' ברוך צועד לישיבת אוהל יעקב, שם היה לומד שעות מספר בחברותא עם ידיד יעוריו יבדלחט"א הגאון ר' שלמה זלמן גרוסמן שליט"א המכהן כיום רב העיר 'אלעד'.

באותם שנים היה זה סוד גלוי לכל, כי הבחור ברוך זילבר שולט שליטה מליאה בכל מרחבי הש"ס ובחלקים שלמים בשולחן ערוך.

הצנע לכת

האור הגדול אליו נחשף בהתקרבותו לדעת רבינו הק', כבש לא רק את מוחו הכביר אלא את כל ליבו ונפשו, והשפיע על כל תהלוכות חייו.

באותם שנים חישב ר' ברוך חשבונו של עולם, והגיע עד מהרה למסקנא כי העולם הזה על שלל הצעותיו אינו מקום שכדאי להשקיע בו ציפיות כל שהן. כמו בכל סוגיא גם בנושא זה העמיק חקור עד שורשו של ענין, וכך נגזרו להם חלומותיהם של קרוביו

לימוד תורת הח"ץ

מספר שנים התגורר ר' ברוך בעיר בת-ים, ובשנת תשל"ט עבר לדור בירושלים עיה"ק. באותה תקופה נכנס ללמוד בישיבת שער השמים ללימוד הקבלה, כאן נפתח פרק חדש בחייו כשהוא צולל במים אדירים, כתבי האר"י וספרי הרש"ש, תיקוני זוהר וספרא דצניעותא, בצוותא עם רעיו גדולי המקובלים שיבדלחט"א הגאון ר' גמליאל רבינוביץ שליט"א והגאון ר' אביש ציינווירט שליט"א. גם כאן הפליא את כל רואיו בעומק עיונו ומהירות מוחו, ורעיו העידו על גדלותו המופלאה בתורת הקבלה, עד כי כל רז לא אניס ליה, וכל מה שלמד היה אצלו כמונח בקופסא. בקיאותו בכתבי האר"י היתה באופן מבהיל, ר' מנחם לנדסמן מספר, כי היו יכולים להתקשר אליו כשהוא בעיצומה של נסיעה באוטובוס, ולשאול אותו שאלות בספר הקדוש עץ חיים, ואף פעם הוא לא היה צריך לעיין! בכל מקום ששאלו אותו היה משיב בבהירות גדולה, כאילו למד זאת זה עתה.

לא פעם כשהיה שומע ציטוט מסוים, היה מסוגל להתעמק במחשבותיו מספר דקות כשבסיומם הוא קובע בוודאות: הדבר אינו מופיע בכתבי האר"י!

בקיאות מיוחדת היתה לו במשנתו של הרש"ש, וכפי שמעיד עליו ידידו יבדלח"ט הגאון ר' אביש ציינווירט, כי כבר בצעירותו היה בקי באופן מיוחד בכל ספרי הרש"ש בע"פ, כשהוא יודע כל כוונה וכוונה מכוונות הרש"ש היכן מקורה בכתבי האר"י, שמשם לקח זאת הרש"ש. עוד מפליא הג"ר אביש, שעל אף שהיה עמקן עצום בנגלה ובנסתר וכל דבריו היו בעמקות ובעיון, היתה לו סבלנות לכל אחד, וכל מי שבא לשאול אותו שאלה או ללמוד איתו דבר קשה, היה מתקבל על ידו בסבר פנים יפות. כמו כן מי שרצה לברר אצלו הלכה, או מחברי ספרים שהיו זקוקים לעזרה בענייני הספר, תמיד היה מתמסר לכל אחד ואחד.

הגשמיות היתה אצלו טפל שבטפל, לא היתה לו קביעות של שינה, עסק התורה היה אצלו העיקר וכל הגשמיות טפל שבטפל "במשך שנים ראיתי זאת" מסיים ר' אביש.

בדרכי התמימות והפשיטות

אך הדבר המפליא ביותר שראו אצל ר' ברוך הוא, שגם לאחר שהיה מלא בחכמה ותבונה, וגדוש בש"ס ופוסקים, בכתבי האר"י וכוונות הרש"ש והכל בגאונות מופלאה,

לא זז בכהוא זה מדרכי התמימות והפשיטות של חסיד ברסלב.

הוא היה בעל לב נשבר גדול, וסובביו יכלו לעיתים לזהות על עיניו הדמועות, כי זה עתה ישב בסתר לחלות פני מלך, היה שגור על לשונו, כי בשעה התבודדות שנתן לנו רבינו כלולים כל התיקונים שבעולם.

הוא אהב מאוד לשבת ולהקשיב לשיחותיו מלאות החן של זקן אנשי שלומינו הרב החסיד ר' לוי יצחק בנדר זצ"ל, בו ראה דוגמא חיה כיצד שומעים בקול הרבי והולכים בדרכי עצותיו בתמימות, בלי לסטות ימין ושמאל, ובלי לפגוע ח"ו בסעיף קטן שבשולחן ערוך.

ר' ברוך התבטא פעם בשניות אופיינית על המאמר בליקו"מ, בו אומר רבינו כי העיקר הוא לעבוד את ה' בתמימות ופשיטות (תניינא מ"ד) "מאמר זה בעצמו", אמר ר' ברוך, "גם צריך ללמוד בתמימות ופשיטות בלי התחכמיות".

ואכן היה ר' ברוך נאה דורש ונאה מקיים.

על אף שעסק עשרות שנים בשער הכוונות וסידור הרש"ש, לא עלה על דעתו להתפלל עם כוונות שהרי רבינו לא הרשה לכוון אפילו לאלו אשר למדו קבלה על פי פקודתו (ליקו"מ) תניינא ק"כ. וכפי שספד לו לאחר פטירתו הגה"ח ר' יחזקאל שלאף שליט"א מלונדון, שזכה ללמוד עמו במשך שנים: "אין לי ספק בכך שר' ברוך זקוק היה למאמץ מיוחד בעת תפילתו, ע"מ שלא לכוון את כוונות האר"י, שהרי כפי שיכולני להעיד הוא היה בקי בכל שער הכוונות בע"פ ממש, אך הוא טען שהוא חסיד ברסלב, והרבי לא רצה שיכוונו".

ר' ברוך היה אומר שכאן בדיוק אמור לבוא לידי ביטוי כי האדם הוא חסיד ברסלב, "הרי יש לך רבי, והרבי אמר לא לכוון".

פעם אף התבטא בחריפות ואמר שאחר שרבינו אומר בליקו"מ שהעיקר הוא פירוש המילות, ושלא יכוונו כוונות, מי שאינו בדרגת הצדיקים האמיתיים הגדולים במעלה, שאצלם כל הכוונות כלולים בפירוש המילות. מי שיתקש בכל זאת לכוון, יתכן מאוד כי הוא מקיים בתפילתו מצוות תלמוד תורה אך לא מצוות תפילה.

כששוחח עמו פעם אברך מאנ"ש

ר ברוך בצעירותו

ר' ברוך מתחת לחופה לצידו חותנו הרה"ג ר' שמואל ערעאל

אודות לימוד הקבלה, כשהוא מצטט לו מספרי חסידות מסויימים המעוררים כי חיוב על כל אחד ללמוד קבלה, אמר לו ר' ברוך: "אתה הרי חסיד ברסלב", שאלו הלה, "ומה אומר הרבי"? "הרבי אומר", השיב ר' ברוך, "שאחד צריך ללמוד קבלה ולאחד אסור ללמוד קבלה. ומוהרנ"ת מסיים שכל אחד צריך להתפלל להשי"ת שיוליכו בדרך האמת, אם ללמוד קבלה ואם לחדול" (שיחות הר"ן רמ"ט). אחד מהסובבים אותו שהיה רגיל לשוחח עמו רבות בענייני קבלה, שאלו פעם מדוע אינו הולך בגדולות, כדרך מקובלים אחרים העוסקים באורות ובהשגות, ככלל היה ר' ברוך ממעט מאוד לדבר על עצמו, אך משהלה דחק בו השיב לו בגילוי לב: "כשהשי"ת עוזר אפשר בשעה התבודדות להשיג כזה חיות וכזה אור, הרבי הרי אמר את דבריו ברוח הקודש וזה הרבה יותר גבוה מדברים אלו".

כמו ברכת אבות עם תפילין

כששב מנסיעתו הראשונה לאומן, שאלוהו רעיו המקובלים: מה מרגישים בציון הקדוש, ר' ברוך לא אהב את סגנון השאלה כי אמונתו במעלת קדושת הציון הקדוש היתה גדולה מכדי להימדד בהרגשות כאלו ואחרות, והוא ענה להם במליצה: "ההרגשה בציון הק' היא כמו שמרגיש יהודי כשהוא אומר את ברכת אבות בעת שהוא עטור בתפילין" (ברכת אבות - הברכה הראשונה בשמונה עשרה עליה יש הכי הרבה כוונות ע"פ הסוד) כאומר כמו שלא יעלה על דעת אי מי למדוד לפי הרגשותיו את יקר מעלת ברכת אבות העומדת ברומזו של עולם, וכן את מצוות תפילין, כך הנסיעה לציון הק' היא גבוה מעל גבוה מכדי להימדד בהרגשות עבים ומגושמים.

ואת עלית על כולנה

אמונתו של ר' ברוך בכל מילה ומילה הכתובה בספר ליקוטי הלכות היתה לאות ולמופת, ולכן קשה היה לו לשמוע כשאנשים מצטטים משם דברים שלא כתובים שם במפורש. הוא היה פותח את הספר ואומר לכן שיחו: ראה גם ראה כי ר' נתן לא אומר את הדברים שהזכרת, לכן אמור לכל היותר שכך יצא לך ע"פ ליקוטי

ללימוד הקבלה הלך בזה עד הסוף. ידע נרחב היה לו לר' ברוך בספרי חסידות, וכשהיו משוחחים איתו אודות נושאים הנידונים שם היה מפטיר בסוף "לנו יש הרי את ר' נתן, עכשיו נראה מה מכריע ר' נתן". הוא היה רגיל לומר כי כשבקאים בעוד ספרים קדושים אז רואים את גדלותו של מוהרנ"ת.

כאב לו מאוד לשמוע אנשים המזלזלים בצדיקים אחרים, הוא היה אומר שעל רבינו הרי נאמר הפסוק "רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כולנה", ומי שמזלזל בצדיקים אחרים ומתעלם מ"רבות בנות עשו חיל" איך שייך לפי דבריו - לומר "זאת עלית על כולנה".

כל עצה המובאת בספרי רבינו היתה אצלו עולם ומלואו, בשנות מגוריו בחו"ל היה מזמין מפעם לפעם שישלחו לו מא"י חבילה של ספרי שמות הצדיקים בפורמט כ"ס, ע"מ לחלקם לאנשים העוברים קשיים. שהרי אמר רבינו שהזכרת שמות הצדיקים מסוגל לשנות הטבע.

הלומד מכל אדם

ר' ברוך היה רגיל לומר כי צריכים

הלכות אך אל תכניס שם דברים שלא כתובים שם.

מענין לענין באותו ענין ראוי לציין כי על אף שלימודו בספר ליקוטי מוהר"ן היה בעומק עצום, היה רגיל לעורר שלא להזניח את לימוד הבקיאות בספר כרצון רבינו (חיי"מ שמ"ו), באומרו שבאופן אחד לימוד הבקיאות עומד במעלה עליונה יותר מלימוד העיון, כי בלימוד הבקיאות כל מילה ומילה היא דעת הצדיק ומתקשרים בזה לנקודת הצדיק (המבוארת בליקו"מ ל"ד), מה שאין כן בעסק העיון לפעמים זה יותר בבחינת נקודת החבר.

הבחנה מעניינת במיוחד העלה ר' ברוך בעינו הזך בליקוטי הלכות, הוא טען כי במקומות בהם האריכות גדולה ביותר מפרק מוהרנ"ת בין השיטין קושיות ומבוכות גדולות, מסוג הקושיות שמי שלא יודע אותם עדיף שלא ידע מהם...

ידידו יבדלחט"א הגאון ר' גמליאל רבינוביץ שליט"א זוכר, כי הסיבה שהניעה את ר' ברוך להשקיע את עצמו בתורת הקבלה, הייתה הרצון להגיע להבנה מעמיקה יותר בספרים ליקו"מ וליקו"ה, וכדרכו בכל עניין היה גם כאן עקבי מאד, וכיוון שנכנס

הוא היה שרוי תדיר בשמחה פנימית, שמחה של חירות הנפש. שלוה מיוחדת היתה נסוכה על פניו, שלוות נפש השמורה לאדם שאין לו ציפיות גדולות מהעולם הזה

בהזדמנות מסויימת כשאמר אחד בפניו, כי הוא אוחז את עצמו לכלום. מחה ר' ברוך: אין זה נכון לומר שאני אוחז את עצמי לכלום, כי אני חסיד ברסלב, ורבינו אמר פעם על אנשיו: 'כלום!' כבר לא יהיה מכם!

להסתובב אצל כללות אנשי שלומינו ולקבל מכל אחד את נקודותיו הטובות, גם אם רואים אצל האדם חסרונות חסרון הוא אכן חסרון, אך זה לא מאפיל על המעלה המיוחדת שיש לו. "צריכים לזכור" הוא היה מדגיש "כי שלימות אמיתית יש רק לצדיק האמת".

ר' ברוך היווה בעצמו דוגמה לכך, הוא היה מתפעל עמוקות כל אימת שהיה רואה אדם המתפלל במתיקות מיוחדת, גם כשהיה מדובר באדם בעל שכל פשוט ביותר "הרבי הרי רצה שיתפללו כך".

היה זה מפליא לראות כי גם כשהיה לו ביקורת על אדם בנושאים מסוימים, זה לא הפריע לו להתפעל ממעלותיו היחודיות.

ר' ברוך בלונדון

בשנת תשמ"ח עקב נסיבות שונות עקר ר' ברוך את דירתו ועבר להתגורר בלונדון. בתקופה הראשונה לא ידעו ממנו כלל במקומו החדש, והוא מצא לעצמו כל מיני רעיונות מקוריים לפרנסה. ר' ברוך זרם עם המצב הזה כמו דג במים ולא היה חסר לו כלום, אך אט אט נודע טבעו למספר תלמידי חכמים והם חיפשו

שמחה של חירות הנפש. ר' ברוך ברגע של בדיחות הדעת

מאז את קירבתו. אחד מאלו שהודיעו את טבעו במקום, היה הגאון המקובל ר' יחיאל פישל אייזנברג זצ"ל ראש ישיבת שער השמים, שהזדמן לעיר לרגל מגבית לטובת ישיבתו, וכשפנו אליו תלמידי חכמים להתייעץ אודות לימוד תורת הקבלה, הפנה אותם לר' ברוך זילבר המתגורר בעירם. כשר' ברוך אינו מצליח להבין מהיכן 'נפלו' עליו האנשים,

עם הזמן פנו אליו עוד ועוד אנשים, ולבקשתם למד איתם מקצועות שונים. היו לו חברות מסביב לשעון בכל התחומים בנגלה ובנסתר: בגמ' ובספרי חסידות, בסדר טהרות ובכתבי האר"י. אך כתמיד גם כאן אחז בפלך השתיקה מי שלמד עימו הכירו ושאר בני העיר ידעו כי הוא חסיד ברסלב פיקח ושנון, אך לא הרבה מעבר לכך.

עם השנים נמנה ר' ברוך בין מייסדי בית המדרש ברסלב בעיר, והיה הרוח החיה בין החסידים.

במשך מספר שנים אף היה לומד לפני הקהל סיפורי מעשיות בצפרא דשבתא, וליקוטי מוהר"ן בסעודה שלישית.

כשלמד לפני הקהל לא נהג לעבור בדבריו מענין לענין, אלא לקרא בקול צלול ונעים את דברי רבינו הק' ולבארם. מי שהיה 'מונח' במאמר המדובר, היה שם ליבו איך בדבריו הבהירים הוא מאיר זוויות רבות ומיישב הדורים כבדרך אגב, תוך כדי שהוא כביכול רק מקריא את הכתוב בפנים.

במשך שנות מגוריו בלונדון היה לו חלק בהתקרבותם של כמה וכמה נפשות יקרות לדעת רבינו הק'.

כשפנה אליו מקורב טרי בר אוריין והשיח את ליבו לפניו על כמה וכמה ספקות ובלבולים שהוא נבון בהם בעניין ברסלב, לא הביט ר' ברוך על כבודו ולא על זמנו היקר, ובמשך תקופה עשה לעצמו מנהג קבוע להמתין מידי ערב בשעה שהייתה מסתיימת תפילת מעריב, בבית הכנסת שבו אותו אחד היה מתפלל, ולהתלוות אל אותו אברך הצעיר ממנו בעשרות שנים עד לביתו, כשבדרך הוא מפרק את כל ספקותיו ולבטיו.

שונא בצע

פרק בפני עצמו הוא הבוז שבז ר'

ברוך לעסקי העולם הזה בכלל ולממון ועשירות בפרט. על אף הקשר הקרוב שהיה לו במשך השנים עם כמה וכמה עשירים ושוועי ארץ, שבחרו בו כחברותא לסוגיות מורכבות, לא התעניין מעולם בכסףם ובוזהבם. הוא חי את חייו בפשטות ובצמצום, כשבשמחתו התמידית וחכמתו שהאירה את פניו, הוא ממחיש לכל כי אין שום קשר בין אושר לעושר. וכבר אמר אחד מעשירי לונדון, כי להעניק סכום כסף לר' ברוך זילבר, זהו בגדר "כל תשחית", מאחר ואין שום סיכוי כי הדבר ירגש אותו ויעלה חיוך על פניו...

מפעם לפעם היו נשמעים מפיו פנינים מלאות חן, שהמחישו את הבוז להבלי העולם הזה. באחת ההזדמנויות שהפרוטה לא כ"כ היתה מצויה בכיסו, התבטא על עצמו בחיך כי הוא למעשה מליונר גדול, אך הוא פשוט מתקמצן על הכסף... בהמחישו בכך כי בשורה התחתונה אין שום הבדל בין אדם עני ואביון ל"איש אשר יתן לו האלוקים עושר ונכסים... ולא ישליטנו האלוקים לאכול ממנו" (קהלת ו').

היו צדיקים שאמרו כי רכישת פוליסת ביטוח חיים היא סגולה לאריכות ימים, כי בעלי חברת הביטוח הם ע"פ רוב עשירים גדולים ברי מזל, והמזל שלהם הוא שהרוכש יחיה ולא ימות. כששמע פעם ר' ברוך על עשיר שנפטר צעיר לימים, ובני משפחתו קיבלו סכום עתק מחברת הביטוח נענה ואמר: הנה עשיר זה היה בעל מזל נדיר, שכן מזלו גבר על מזלם של בעלי חברת הביטוח והוא כן נפטר...

חכימא דיהודאי

אם את גדלותו בתורה הצליח ר' ברוך להסתיר הרי שפיקחותו היתה מן המפורסמות. על אף שאחז בפלך השתיקה היה יוצא מגדרו כשזיהה מישהו שזקוק לעזרתו. למרות פרישותו מעסקי העולם הוא הבין טוב מאוד את העולם, היה לו מבט מאוד מפוכח ופרקטי, ועצותיו היו שוות הון.

אנשים היו מתייעצים איתו בשלל נושאים, כשהוא בכשרונו המיוחד מקיף את הנושא מכל כיווניו חותר במהירות לשורש הענין, מזהה בדרכו את נקודות התורפה, ומבזיק פתרונות הן מהצד השכלי והן מהצד

אביו הגה"צ ר בנימין זילבר בעל האז נדבור

כבר אמר אחד מעשירי לונדון, כי להעניק סכום כסף לר' ברוך זילבר, זהו בגדר "בל תשחית", מאחר ואין שום סיכוי כי הדבר ירגש אותו ויעלה חיוך על פניו...

הבירה, שם שמח לפגוש את ר' ברוך מכרו משכבר הימים. כששמע ממנו את מטרת הנסיעה אמר לו ר' ברוך: "אני רואה שאתה חדש במקצוע, על כן אתאר לך איך מתנהלת עבודתו זו. מספר ימים לאחר תחילת המגבית מתחילים להתאכזב, ההיצע רחוק מאוד מהציפיות והאדם מתקרב לנקודת שבירה, עד שבשלב מסוים הוא עשוי לחפש שירותים ציבוריים שם באין רואים ייתן דרור לדמעות המציפות את עיניו ומכבדות על ליבו. לכן שמע לעצתי ואם חלילה תגיע למצב זה אל תחפש שום מקום, אלא היכנס לבית המדרש הקרוב ביותר, ושפוך את דמעותיך על גבי ספר תהילים פתוח". "כך אכן היה" מתאר אותו יהודי יקר, "וכשהגעתי למצב הזה עשיתי בדיוק כפי שיעץ לי ר' ברוך, וכצפוי שערי דמעות לא נגעלו ומשמים נפתחו לי שערי השפע, ומשלמדתי את המתכון המשכתי בו בהתמדה עד לנישואי האחרון שבצאצאי".

בתקופה מסויימת בצעירותו נקלע ר' ברוך לחובות כספיים גדולים, אשר העיקו עליו מאוד, משחש כי כשל כח הסבל, יצא ליערות הסובבים את ציונו של דן בן יעקב, כשבמשך שבוע ימים הוא מבלה שם את רוב שעות היום בתפילה ושוועה. לא יצאו ימים מועטים, והוא נושע מכיוון בלתי צפוי שלא היה תלוי כל כך בהשתדלות מצידו, ותוך זמן קצר יצא מאפילה לאורה. מעשהו זה לא היה נודע לעולם, אלמלא הוא בעצמו סיפרו בסוד לאנשים שהיו שרויים במצב דומה, כשהוא מעודד לפנות להשי"ת בצרתם ובוודאי יושיע.

ודע מה שתשיב

ר' ברוך נשא את היותו חסיד ברסלב בעוז ובגאון. אם את המושג 'כבוד עצמו' הוא הכיר רק מפי השמועה, כשנגע הדבר לכבוד רבינו הק' או מוהרנ"ת לא החריש.

פעם ניגש אליו אדם נכבד והקשה: הלא יש לנו ג' תפילות ביום שתיקנו אנשי כנסת הגדולה וכל סודות התורה מונחים שם, ומה צריך אם כן התבודדות הלא הכל כלול כבר בתפילה הסדורה? ר' ברוך נעמד באורך רוח והסביר לו שורשם של דברים, כשהוא מזכיר בדבריו את דברי הרמב"ם שזהו עיקר התפילה וכו', וכך עמד והרצה את דבריו במשך

הפרקטי.

ידידים קרובים מארץ ישראל שנקלעו למצבים מורכבים, היו לא אחת מזמינים כרטיס טיסה ונוסעים ללונדון להתייעץ איתו. ביניהם נמנו אף ת"ח גדולים ויושבי על מדין שהכירוהו מימי חורפו ואת הדבר הקשה היו מביאים אליו.

הוא היה מאיר פניו לכל אחד ונותן את מלא תשומת הלב ללבטיו, לצד עצותיו המחכימות היה שופע פנינים ודברי חכמה, והיה זה תענוג עילאי לשוחח איתו.

שישים ריבוא פירושים

כששוחח פעם אודות המובא בכתבי האר"י, כי יש שישים ריבוא פירושים על כל פסוק שבתורה על פי פרד"ס, נענה ואמר: "ישנם שני פסוקים שעליהם אני יודע הכי הרבה פירושים, מדובר בפסוקים 'בזעת אפיך תאכל לחם'... 'וקוץ ודרדר תצמיח לך'... ממש בכל יום ויום אני שומע פירוש מחודש בפסוקים אלו. פעם זה סופר סת"ם החש כאבים בכף ידו, או מלמד המתלונן על כיתתו, פעם זה מדפיס ספרים שאחרים חדרו לגבולו, ופעם טבח שהקדיח תבשילו". אמרה שנונה זו מספרת גם על תכונתו של ר' ברוך, כי על אף שהיה "ראשו מגיע השמימה", היה בד בבד גם בבחינת "סולם מוצב ארצה". ולצד כל החברות שהיו לו סביב לשעון בכל מקצועות התורה, היה מוצא את הזמן להחליף מילים עם אנשים עמלי כפיים וקשי יום, שומע את מצוקותיהם, (ובתוך כך לומד עוד מספר פירושים על הפסוקים דלעיל) מעודד אותם ומכוון אותם בהגיונו הצרוף.

עצתו אמונה

האמונה הייתה חלק ממהותו של ר' ברוך, ולצד עצותיו המחכימות היה מחזק את הפונים אליו באמונה פשוטה, ומעוררם לשאת למרום עיניהם ולצפות לישועת ה',

אחד מבני ירושלים יהודי בא בימים טוען בתוקף כי השיא את כל צאצאיו בכבוד בזכות ר' ברוך זילבר, וכך הוא מספר, היה זה בעת שעמד לפני נישואי בנו הראשון, מצבו הכלכלי לא היה שפיר במיוחד ומחוסר ברירה קם ונסע למדינת הים על מנת לזכות את אחינו בני ישראל במצוות הכנסת כלה, ותהי ראשית דרכו ללונדון

מקום רחב בליבו להכיל צרות של אנשים אחרים, ליעץ להם עצות מועילות בפנים מסבירות, וללוותם בדרכם הקשה בדאגה כנה.

ככלל לא נהג ר' ברוך לדבר על עצמו, עולמו הפנימי היה סגור וחתום חדר לפנים מחדר. אך לעיתים נדירות ניתנה ההזדמנות וניתן היה להביט כמציץ מן החרכים.

היה זה באחד השנים ביום הפורים לאחר ששתה לשכרה ישב על הארץ כשהוא שרוי בגילופין, אחד ממתפללי בית הכנסת מהמקורבים ביותר לר' ברוך שידע כי הוא עובר תקופה לא פשוטה בכלל, מצא כאן את שעת הכושר, הוא התיישב לצידו ושאל: "איך אתם מצליחים כך להחזיק מעמד?" ר' ברוך התחיל לשפוע דיבורי התחזקות מהרבי וממוהרנ"ת, כשהוא מתמקד במיוחד בענין "בצר הרחבת ליי", ואז בבת אחת זה קרה, ר' ברוך הרים את קולו וקרא בקול גדול: הנביא ישעיה אומר "אורך ה' כי אנת בי", כשהוא מתרגם את הפסוק לאידיש: "איך דאנק דיר ריבונו של עולם כאטש דו האסט מיר גיפאטשט", (אני מודה לך ה' על אף שהכיתיני). וכך בעיניים משתוקקות, חזר ר' ברוך על הפסוק עם תרגומו בניגון ונעימה עשירות פעמים במשך זמן רב, ויהי המקום לחרדת אלוקים.

ותשחק ליום אחרון

כשהגיע ר' ברוך לגיל שישים, קרא לבנו הגדול ומסר לו את צוואתו במשפט קצר אחד: לא להספיד אותי!

חורף תשע"ב, חולשה גדולה אופפת את ר' ברוך אך הוא ממשיך את סדרי לימודו תמידים כסדרם.

אף שזה לא מכבר שב מנסיעתו לאומן לימי ראש השנה, קם ונסע שוב לציון הקדוש בעיצומו של חורף שלא כהרגלו, שמא חש והרגיש שלא תהיה לו עוד הזדמנות נוספת.

שישים ושלוש שנים של גאונות ותמימות, חכמה ופשיטות, אמונה והשתוקקות, ודבקות אמת בעצת צדיק, התקרבו לקיצן.

במוצאי שבת קודש אור לט' ניסן לאחר שקם בלילה לראש אשמורות, פרח לו ר' ברוך לעולם שכולו טוב, בשעות בהם קודשא בריך הוא יורד לגנו לרעות בגנים וללקוט שושנים.

תודה מיוחדת למקורבו הרה"ח ר' מנחם לנדסמן על החומר הרב שהעמיד לרשותנו בעין יפה. בעריכת הכתבה נעזרנו בקובץ הזכרון שהוציא לזכרו ש"ב הרה"ג ר' משה מנחם זילבר.

ר' ברוך ששה ימים לפני הסתלקותו

טוב ב"שער השמים" ונכנסתי ללמוד שם... או כאשר אחר מתעניין אצלו מדוע אינו נוהג לחבוש שטריימל, ור' ברוך משיב בשובבנות: "עדיין לא סיימתי להשיא את צאצאיי, ודרכם של מחותנים לבקש שילכו לקראתם ויוותרו להם במשהו, לך תדע מה ידרשו ממני לוותר, לכן אני שומר משהו בצד לעת הצורך, וכך אוכל ללכת לקראתם ולחבוש שטריימל לכבודם. ואם יהיה זה שידוך מיוחד במינו" קורץ לו ר' ברוך "אשקול אף ללבוש גרביים לבנות לכבודם".

בהזדמנות מסוימת כשאמר אחד ממעריציו בפניו, כי הוא אווז את עצמו לכולם. מחה ר' ברוך: אין זה נכון לומר שאני אווז את עצמי לכולם, כי אני חסיד ברסלב, וריבונו אמר פעם על אנשיו: 'כלום!' כבר לא יהיה מכם! (שיש"ק החדש א, קמ"ד)

השמח ביסורים

חייו של ר' ברוך לא היו קלים כלל וכלל. עוני ויסורים, תלאות וצרות שונות ומשונות אפפוהו במשך השנים. אך כל רואיו ידעו והעידו כי הוא אחד האנשים המאושרים בתבל. הוא היה שרוי תדיר בשמחה פנימית, שמחה של חירות הנפש. שלווה מיוחדת היתה נסוכה על פניו, שלווה נפש השמורה לאדם שאין לו ציפיות גדולות מהעולם הזה, אדם שאינו מתעניין בכסף, לא מצפה לכבוד, ואינו מנסה למשוך תשומת לב מאיש.

גם כשעבר תקופות קשות היה לו

החקירה, הנה אני מעיין בספרי חקירה, ואיני מבין מה הבעיה. ענה ר' ברוך לכסיל כאילותו: אכן כן, רבינו דיבר על מי שכן מבין מה שכתוב שם...

ראוי לציין כי הפגישו אותו פעם עם אדם שנפל לכפירה ואפיקורסות רח"ל, ר' ברוך שוחח עימו מעט, ומיד קלט את הלך מחשבתו. אז הוכיח לו שכל האפיקורסות שלו היא גם כן אמונה, כי הוא מאמין באפיקורסים מסויימים. "וממילא" אמר לו ר' ברוך: "הינך יכול לנצל את האמונה שלך וללמוד את התורה הקדושה", ההוא יצא מלא התפעלות מדבריו. סיפור זה לא היה יחיד מסוגו ובמשך השנים היה לו מספר הצלחות בתחום זה.

בתוך עמי אנכי יושבת

קשה מאוד לתאר את הפשטות בה נהג ר' ברוך. הוא היה תופעה בלתי מצויה, וקשה עד בלתי אפשרי להדגים את ה'הלוך ילך' שלו למי שלא זכה להכירו.

נתאר לעצמנו אדם בעל שיעור קומה, גאון עצום בנגלה ובנסתר, חכם מחוכם, אשר דיינים ידועי שם מתייעצים עמו בשקט בדיני תורה סבוכים.

והדבר טבעי לגמרי עבורו, כאשר בעל מלאכה פשוט ותמים פוגשו ברחוב ואומר לו בידידות: בוקר טוב ברוך, כך בלי גינונים יתרים, או כאשר אדם הצעיר ממנו בעשרות שנים שואל אותו מה ראה לנכון ללמוד את תורת הקבלה בגיל צעיר, ור' ברוך משיב בביטול: שמעתי שמשלמים

גאון בעצוה

רבה של אלעד, הגאון הגדול רבי שלמה
זלמן גרוסמן שליט"א, בשיחה מיוחדת
לגליון 'אבקשה', אודות דמותו המופלאה של
ידידו ורעו הרב החסיד רבי ברוך זילבר זצ"ל

אשר לב

ר' שלמה זלמן גרוסמן

ר' ברוך זילבר

פשטות, באופן שקשה להעלות על הדעת - והנני
שמח שניתנה לי הזכות לדבר אודותיו.

למדן ובקיא מופלא

מאז ומעולם עמדתי כמחריש והייתי אחוז
התפעלות עצומה לנוכח היקף ידיעותיו העצום
והמופלא שהקיף את כל חדרי התורה כולה,
פשוטו כמשמעו - ויחד עם זאת, לא בא על חשבון
היסודיות והעמקות. היה למדן מופלג ובעל ידע
עצום. הכישרון שלו היה מהמיוחדים בדור, הוא

את דמותו המאירה של הגה"ח ר' ברוך זצ"ל,
הכרתי כבר משחר נעוריו - פותח הרב שלמה
זלמן גרוסמן, רבה של העיר אלעד, את מילות
הגעגוע אודות דמותו המאירה של אותו חסיד
מופלא וגאון מופלא.

שמחה מיוחדת יש לי לדבר אודותיו ולשתף
את העולם במעט אודות דמותו הגדולה והנדירה,
משום שהנני חש כי ר' ברוך הינו "תלמיד חכם
שלא נספד כהלכה". הוא חידוש מופלא, של
גאון אדיר ומופלא ששילב חכמה וענוה והליכות

יום אחד קרא לי ואמר, כי אי אפשר להוציא את הדברים מן הפה, אך הוא מצא קושיא חזקה במהלך של החזון איש, והוא מוכרח לברר זאת.

מאחר שלא היה לו את מי לשאול בדבר, יצאנו יחדיו לחולות מסביב לעיר - היכן שכיום מצוי שיכון סאטמאר. במשך שעות ארוכות ישב שם ושרטט על החולות את מהלך השמש והכוכבים - לפי מהלך החזון"א, בכדי שיוכל להציג ולהמחיש את הקושיא.

בשלב מסוים אמרתי לו: טעית בכתובת. הפתרון אינו מצוי אצלי. בוא נלך לברר בעיר מי בקיא היטב בנושא ונשאל את פיו. משחזרנו פנה ר' ברוך להגאון רבי יחזקאל ברטלער, שהיה גאון עולם ועילוי גדול, וכבחור ישן בבית החזון איש והיה מגדולי תלמידיו, והוא אמר לו כי אכן עסק בנושא זה עם החזון איש. ואכן שמע מהחזון איש שישנה קושיא גדולה בחישוביו, אולם מאחר ולצורך בירור הענין צריך לרדת לעומקם של דברים שנית, כתב בסוף המאמר: לא נשלם לעת עתה.

אינני מכיר בימינו מי שיוכל לעמוד על עומקה של אותה סוגיה. אולם אצל ר' ברוך כל התורה היתה כמונחת בקופסה באופן בלתי נתפס.

עניו בעיני עצמו

הוא היה מופלא במידת הענוה. תמיד הרגיש את עצמו אין ואפס ונהג עם סובביו כשווה בין שוים. בהנהגה זו נקט גם בהיותו בחור וגם כאבך. היה מדבר עם אנשים בפשטות וענוה, ולא עשה מעצמו שום עסק ו'ענין'.

בגאונותו, הגיע למצב שרגש האפסיות והשפלות באמת היה כל-כך מובלע בעצמותו, עד כי באמת החזיק עצמו לעפר ואפר, "ואנכי תולעת ולא איש". לא בגלל 'דיני ענוה', אלא משום שהגיע להבנה עמוקה כי העולם איננו בר מציאות כלל ועיקר.

כמה וכמה הרפתקי עדו עליו בחייו, ולנוכח כל משברים וגלים - שידר תמיד לכל סובביו שמחה ואמונה עד אין שיעור. ויהי לפלא.

באמת ראו עליו את דמות דיוקנו של הברסלבער-חסיד: שלמרות עמקותו אווז תמיד בהליכות פשטות וענוה. כמי שנפלה בחלקי הזכות להכיר הרבה מגדולי ישראל בזמנו, יכולני להעיד - כפי שכבר הזכרתי למעלה - כי התפיסה והעמקות שהתברך בהם ר' ברוך היו תופעה בלתי שגרתית בעליל, וכל זאת מתוך הסתרה עצמית וענוה אמיתית, והכרה כי העולם הזה איננו שווה לצור על פי צלוחיתו וכל ענייני הכבוד והחיצוניות הינם הבל הבלים.

כפי שניתן לשמוע מהרה"ח ר' צבי חשין והרה"ח ר' בצלאל פרידמן - שעל פי השמועה היה לומד עמו לעתים במשך שעות רצופות - תלמידי החכמים דחסידי ברסלב, היו מתמלאים בכל פעם מחדש התפעלות.

ולמרות כשוריו וגאונותו, מאס בכבוד ובכל ענייני העולם הזה. לא ענין אותו מאומה - לא כבוד ולא מעמד, לא כסף ולא פרנסה. הוא היה עני ואביון, כפשוטו. ואת דרך החיים הזו שכולה צדקות וענוה והשקפה נכונה זו על העולם, קנה בברסלב.

מסירות נפש למניעת ניתוחי מתים

גם בנושאים ציבוריים, כניתוחי מתים, היה פעיל מאוד - וגם

ידע את כל התורה כולה! כל הש"ס וכל השולחן ערוך.

בהיותו בחורים, היינו לומדים בצוותא מידי לילה בישיבה, עם סיום 'סדר שלישי' בישיבת ברסלב בה למד, היה בא ללמוד איתי בישיבת 'אוהל יעקב' עד שעה מאוחרת. בתחילה הדבר הפריע לרמ"ם בישיבה, בחושבם שאנחנו מעבירים את הזמן בדיבורי חולין. אך מהר מאד פג חששם, כי כשהיה שומע ממני שראשי הישיבה והרמ"ם נשארו בנושא מסויים ב'צריך עיון', תמיד היו לו תשובות, והייתי מביא אותם למחרת לישיבה. עד שרבני הישיבה נדהמו לתופעה המפתיעה שאני חוזר כל יום עם תשובות לשאלות בשמו.

הוא היה תופעה נדירה, שלא רואים בכל יום. בגיל צעיר ממש, נכנס ללמוד בישיבת פוניבז', וכבר אז הימם את כולם בהיקף ידיעותיו. עד מהרה הכירו במעלותיו ונחשב בעיני כולם למובחר מבין כלל תלמידי הישיבה. למרות מעמדו הרם, התעקש להתנהג בסגנונו הפשוט, להתהלך עם פאות ארוכות ולהיות מעורב בדעת עם הבריות. נהג תמיד בענוה ולא התנשא על חבריו.

ככדי לסיים מידי שנה בשנה את הש"ס, כשאיתו, הציב לעצמו הספק לימודי מפעים: שבע דפים מידי יום ביומו. היה זה מחזה בלתי נתפס לראות בחור המשלב תפיסה מהירה יחד עם הבנה מעמיקה.

לא אחת, היו חברי מישיבת 'אוהל יעקב' בוחנים אותו בשאלות ממוקדות - כמו: מה ה'דיבור המתחיל' בתוס' בדף מסוים, או מה כתוב בגמרא זו וזו בדף זה בזה, וכן בשו"ע סימן זה וזה - ותמיד היה עונה את התשובה על אתר, בלי להתבלבל. במהלך השנים זכיתי להכיר תלמידי חכמים רבים ומופלגים בעלי בקיאות בגפ"ת, אולם מעטים התקרבו אל הידע והבהירות שהיו לו לר' ברוך. בהחלט ניתן לומר, כי מעטים המה תלמידי החכמים בסדר הגודל שלו.

היה אדם נדיר ומיוחד בדורו ממש. לאחר נישואיו נכנס ללמוד בישיבת המקובלים 'שער השמים'. התוצאה המדהימה הייתה, שתוך חצי שנה או שנה, כולם כבר היו שואלים אותו בכל נושא של קבלה. ובמספר ספרי קבלה שיצאו לאור באותה תקופה אף נכתב שהתייעצו עם ר' ברוך זילבר.

החברותא המשותפת שלנו המשיכה ב"ה גם לאחר שנישאונו. למדנו יחדיו כמה שעות ביום וכמה שעות בלילה. בתקופה מסוימת ניגש אלי אביו של ר' ברוך, הלוא הוא הגאון המפורסם ר' בנימין זילבר שהיה ידוע בכינוי 'רבי בנימין הצדיק', וביקש ממני לדבר על לבו שיסכים לקחת על עצמו לפרנסתו משרה כלשהי - אולם הוא דחה את כל ההצעות ואבה להיוותר בפניתו הצנועה והשקטה.

פעם אמרתי לו, שנדירים המה תלמידי החכמים שיש להם אפשרות לזכות לתורה ברמה עצומה שכזאת, וגם להתפרנס מכך - אולם הוא לא הסכים לשמוע על כך בשום פנים ואופן. דביקותו בתורה היתה 'לשמה', מתוך מסירות נפש ממש.

שרטוט מהלך הכוכבים על חולות בני ברק

פעם, בהיותו כבן שמונה עשרה בערך, הגיע אלי ואמר לי כי הוא עסוק בימים אלו בלימוד הלכות קידוש החודש, וה'חזון איש' מרחיב שם מאוד בחשבונות עמוקים. הצטרפתי אפוא ללימוד נושא עמוק ומורכב זה, במשך כמה ימים.

כאן, פעל מתוך מסירות נפש גדולה, תוך ניצול כושר השכנוע העצום בו ניחן מן שמיא. בעוצמה רבה פעל למניעת ניתוחי מתים, ובודדים ממש ידעו על כך. הוא הלך למקומות מסוכנים כגון המכון הפתולוגי, ועשה דברים שאף אחד לא העז לעשות. סיפורים רבים ידועים לי אודות פעילותו הכבירה בעניינים אלה, אולם ככל הנראה טרם בא זמנם להתפרסם בציבור, וד"ל. אפס, את כל זאת עשה ופעל מחוץ לשעות הסדרים הקבועים שלו, באופן שלא בא על חשבון שקידתו העצומה בתורה.

בדרכי חסידותו

בעת שהכרתיו כבר היה בן שמונה עשרה, אולם התקרב לברסלב והתחיל להתפלל בבית הכנסת דחסידי ברסלב כבר בהיותו בן שש עשרה. היה לומד חסידות באופן נפלא. העמיק בדברים עד שורשם והגיע לרבדים אין סופיים. אינני יכול

ר' ברוך בשמחת נישואיו

להגדיר זאת במילים, אולם דרכו הבנתו לראשונה באופן אמיתי את תורת ברסלב.

מעת לעת היה משמיע אמרה מחודדת, כזה 'קוצקער ווארט', אך הוא היה לב נשבר אמיתי, 'ברסלב'ר' בכל כוחו, אשר מביט על העולם בראי האמת, וכל ענייני העולם הזה אינו חשובים ואינם תופסים כל מקום אצלו. הכל הבל הבלים זולת עבודת השי"ת!

היה בקיא מופלג בספרים רבים העוסקים בענייני קבלה, מתוכם גם ספרים חדשים שיצאו לאור בשנים האחרונות. שליטתו הרבה הקיפה כל תחום וכל נושא, ולא הניח פינה שלא עסק בה. כשנכנס ללימוד תורת הקבלה, היו קבועים לו בה שיעורים במשך שעות ארוכות מידי יום. ובאחרית ימיו התחיל למסור שיעורים בלונדון, לכל מיני אנשים שהסתובבו סביבו והשתוקקו לדעת בסתרי התורה.

היה משוחח עמנו רבות ומעורר את לבנו בענייני עבודת השי"ת - אשר היו אצלו ציפור-נפש ממש. הרבה מאד קיבלתי

הימנו - גם בתורה וגם בענייני עבודת השי"ת.

בתוך ים הצרות שסיבבוהו מכל הצדדים, בעניינים שונים, שמר ר' ברוך על שמחת חיים ושלות נפש גדולה. העניות היתה עצומה, ולמרות הכול שמר על כל סדריו, גם בספרי ש"ס ופוסקים וגם בספרי חסידות וקבלה - לא ויתר ולא עשה לעצמו הנחות.

למרות הצרות המרובות שהתמודד עמם במשך ימי חייו, היה שלו והיה לו זמן לכל אחד ואחד, להתעסק ולעזור. הרבה מאוד אנשים באו להתייעץ עמו ועזר להם. לא גילה סימני חיבה וקרבה לאנשים. ברם, אם אי-מי נקלע לצרה, היה מתייצב ובא ומעניק לו עצות השוות הון.

...

רבנים ותלמידי חכמים שהכירוהו היו באים להתייעץ אתו אודות עניינים סבוכים ושאלות קשות שהתעוררו בבתי הדין. אף אנו, לא אחת כאשר התעורר ענין מורכב בבית הדין בבני ברק, נסעתי אליו ללונדון להיוועץ עמו. פעם אף שהיתי שם במשך עשרה ימים, ולמדתי אתו בחברותא.

אף הזדמן לי לשלוח אליו כמה וכמה אנשים, באומרי אליהם: יש כאן יהודי חכם שאפשר להתייעץ עמו. פעם, כשרב ידוע זיכר אודותיו בחוסר כבוד - אמרתי לו: אם כל החיים שלך תדע עשר אחוז ממה שהוא יודע, תוכל לדבר איתו. אם לא, תשתוק. אנשים לא עמדו על קנקנו וראו בו אדם קצת שונה ומוזר. הוא זכה לאשה צדקת גדולה מאד ואף

**אינני מכיר
בימינו מי
שיכול לעמוד
על עומקה של
אותה סוגיה.
אולם אצל ר'
ברוך כל התורה
היתה כמונחת
בקופסה באופן
בלתי נתפס**

חמיו היה צדיק.

בספרים שזכיתי להוציא לאור לפני למעלה מארבעים שנה, כתבתי שהתייעצתי עם הרב אלישיב ואיתו. שאלו אותי: מי זה האברך הזה? והשבת: זהו אברך שאפשר להתייעץ איתו בהכל...

בתחילה, כשהייתי אברך צעיר והתלבטתי האם להוציא לאור את כתביי, למרות שיתכן שעדיין אינם מושלמים, נועצתי בו והוא דחף אותי מאוד בכל הכוח להוציא. אמר לי: גם אם זה לא מושלם, תשלים את זה במהדורה הבאה. אם לא מוציאים ככה - לא מוציאים לעולם.

פעם אמר לי כי גאונות היא כאשר אדם מחדש דבר מה, ואחרי שהוא חידש את הדבר - רואים כי הדבר הינו כה פשוט, עד שלא שייך אחרת. זו גאונות. ואכן, ניתן לומר שהיה גאון הגאונים בכל מקצועות התורה וגאון בענווה.

רבות ניתן היה ללמוד ממנו, הרבה יותר ממה שכתוב כאן, ולצערנו הסתלק לשמי מרום בטרם עת. אכן גדולה האבדה ואין לה תמורה.

אַ שפּטיק פּויער

איבער דרייסיג יאר איז שוין פארביי זינט די הסתלקות פון דער דערהויבענער חסיד נפלא, רבי שמואל שפירא זצ"ל, ווען זיין ליכטיגע צורה פלאטערט נאך אין די הערצער און ברענט נאך ווי א פלאם פייער אין יעדע צייט ווען זי קומט ארויף אין געדאנק.

אין בעפארברייטערונג צו זיין יארצייט טוט די שטאב פון אבקשה זיך אראפזעצן הערן אפאר דערקוויקנדע פערל'נע רייד פון זיין טייערן זוהן, הרה"ח ר' שמעון ישראל שליט"א, עפעס, עטוואס, איבער די לעבנס שטייגער און פון די הייליגע עבודות און הנהגות פון זיין גרויסער פאטער און פון די אויסערגעווענליכע דביקות אזש ביז 'כלות הנפש' צום 'אור האורות' צו וואס ער האט אזוי אויסגעגארט זיין גאנץ לעבן.

איבערגעטייטשט אויף אידיש: שמעון יו"ט הלוי

מײַר

אלע זענען אויפגעוואקסן
און ערצויגן געווארן מיט די
אלע געוואלדיגע עובדות אויף
אייער טאט'ן, וואס קענט איר,
אלץ זוהן, אונז דערציילן דערויף?

ספעציעל מאריך זיין. אין יענע יארן פלעגט ער שוין נישט אזוי שרייען ווי אין די ערשטע יארן, אבער ער האט נאך אלץ גאר לאנג מאריך געווען. אויך נאך וואס מיר האבן זיך אריבערגעצויגן קיין מאה שערים און ער איז שוין געווען מער עלטער, פלעגט ער מאריך זיין ביי ספירת העומר ארום א האלבע שעה. אויך דא איז ער אויפגעשטאנען יעדע נאכט ביי חצות, און ביז די לעצטע יארן אין וועלכע ער איז שוין געווען גאר קראנק און שוואך פלעגט ער ארויסגיין אין פעלד אדער אין שוהל. ווען ער פלעגט דארפן היטן אויף די קינדער אז די מאמע זאל קענען שלאפן פלעגט ער פארבלייבן אין שטוב. עס איז געווען אין אונזער שטוב א קליין קינדער וויגעלע וואס דארטן זענען די קליינע געשלאפן און איך געדענק אסאך מאל וויאזוי ער פלעגט וויגן דאס בעטל זאגנדיג אין די זעלבע צייט תיקון חצות אדער מאכנדיג התבודדות.

אלץ א קינד וואס איז אויפגעוואקסן אין דעם שטוב, קען איך עדות זאגן, אז איך האב אים קיינמאל נישט געזען טרונקען סיי וועלכער זיסער געטראנק, נאר הייס וואסער. מען פלעגט דאס רופן: "זילבערנע טיי..."

בדרך כלל – וואס ער האט פארשטאנען פאר ריכטיג צו טוהן אין עבודת ה' פלעגט ער טוהן אן צו חושש זיין וואס אנדערע וועלן זאגן דערויף, אזוי פלעגט ער עוסק זיין אין תפילה, און אזוי איז אויך געווען מיט זיין זהירות אין קדושה ענינים, אויך ביי אזעלכע זאכן וואס מוזן נאטורליך דערקענט ווערן פון אינדרויסן. צום ביישפיל: אין מקוה פלעגט ער אנהאלטן זיינע הענט אויף די אויגן און אזוי איז ער געגאנגען מיט א מורא'דיגע זריזות נישט געשטרויכלט צו ווערן מיט א נישט איידעלע ראיה, עס איז אים נישט אנגעגאנגען אויב מען וועט אפלאכן פון אים, ער פלעגט נישט קוקן אויף די סארט זאכן, וואס ער האט פארשטאנען אז ער דארף טוהן, האט ער געטוהן.

אודאי קען מען אויסברייטערן זיין שמירת עינים וואס ווי באקאנט איז דאס געווען מיט א מורא'דיגע אויסערגעווענליכע זהירות, אבער דאס איז געקומען צו אים פון זיין תמימות. ער האט געהיטן די אויגן, פשוט, ווייל אזוי שטייט אין די תורה, ווייל אזוי דארף זיך א איד פירן,

די עיקר 'עבודות' זיינע, באגלייט מיט מסירת הגוף והנפש מיט אלע כוחות, זענען געווען מער אין זיינע ערשטע יונגע יארן ווען ער האט נאך געוואוינט אין אלט-שטאט. אזוי אויך גלייך נאך וואס ער איז באפרייט געווארן פון געפענגעניש פון די ירדנ'ער אין יאר תש"ח אוואו ער איז געווען אויפגעהאלטן ניין חדשים - פון אייר ביז שבט, איז ער געפארן קיין מירון און ער האט זיך אויפגעהאלטן דארט עטליכע וואכן אין וועלכע ער האט זיך גענצליך מקדיש געווען אויף עבודת ה': חצות, תפילה בכח, התבודדות אין די פעלדער, א.א.וו. אין יענע עפאכע איז מירון געווען א גענצליך פוסטע ארט, דאס איז געווען נאך די מלחמה, עס איז נישט געווען דארט קיין נפש חיה און קיין שום מעגליכקייט צו שאפן עפעס שפייז. ער האט געפונען דארט א פארשימלטע ברויט וואס אראבער פון א נאנטן דארף האבן איבערגעלאזט אנטלויפנדיג ביי די מלחמה, ער האט אפגעריבן די שימל און איינגעווייקט די ברויט אין וואסער און דאס איז געווען זיין גאנצע נערונג.

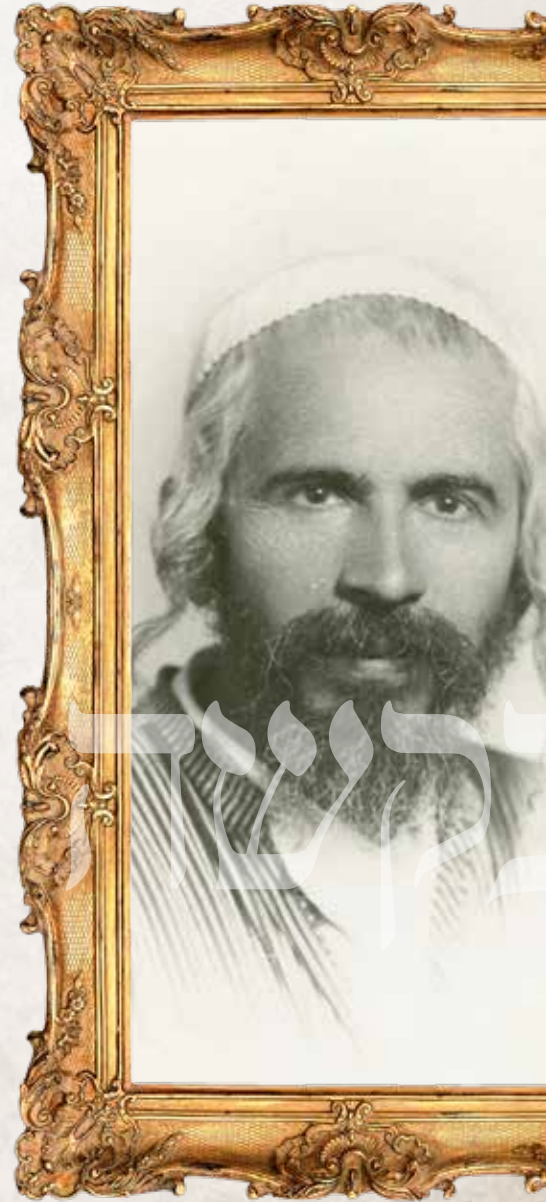
אין די שפעטערע יארן פלעגט ער שוין נישט זיך זוימען דארט פאר גאנצע טקופות, אבער ער פלעגט מקפיד זיין צו פארן דארט א יעדע ערב ראש חודש.

איך וועל דערציילן עטליכע נקודות וואס מיינע אויגן האבן מיטגעהאלטן מער אין די שפעטערע יארן. נאך וואס ער איז באפרייט געווארן פון די ירדנישע געפענגעניש, זענען מיר אריבער וואוינען אין קטמון, איך קען נישט דערציילן זיינע עבודות אין די שעות פון נאך חצות, איך בין דאך געווען דעמאלטס א קליין קינד און איך פלעג שלאפן אין די שעות, אבער איך געדענק ווי נאכ'ן דאווענען שחרית אין די ברסלב'ע שוהל אין יענע געגנט, איז ער ארויס אין פעלד וואס איז געווען געציילטע מינטן צו גיין פון שוהל. ער פלעגט אריינטוהן אסאך כוחות אין עבודת התפילה, אבער ביי ספירת העומר פלעגט ער

”ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם“.

ווען ער פלעגט פארן קיין מירון, וואס אין יענע טעג איז אזא נסיעה געווען פארוויקלט מיטן זיך ארומשלעפן אויף עטליכע באסעס; פון ירושלים קיין תל אביב און פון דארט קיין חיפה און פון חיפה צו מירון, ער פלעגט

ארויפגיין און פראוון צו פארכאפן דאס ערשטע זיך כדי ער זאל זיך נישט אנהאקן אין א פראבלעם פון זיצן 'אחורי אשה'. אויך ווען ער פלעגט ארויפגיין אויפן באס אין קטמון, פלעגט ער ארויפגיין פונעם אונטערשטן טיר און תיכף פארקירעוועט זיין קאפ צום וואנט, ער פלעגט ארויפשיקן די געלט מיט עמיצן. דעמאלטס פלעגט זיין נאך איינער אויסערן דרייווער וואס יענער פלעגט איינמאנען די געלט צו פארן. זיי

האבן שוין געוואוסט זיינע מנהגים, זיי האבן אים שוין גוט געקענט. איינער איז אפילו פארוואנדלט געווארן אלץ איינער פון זיינע שטיצערס און טראץ יענעמ'ס ווייטקייט פון שמירת התורה פלעגט ער קומען צו אונז אין הויף יעדן טאג דאווענען דארט מנחה.

אונזער שטוב אין קטמון איז געווען גלייך נעבן די הויפט באס סטאנציע, מיר האבן געוואוינט אויפן ערשטן שטאק, מיין טאטע האט פארדעקט אלע פענסטער מיט ברעטער אז מען זאל בכלל נישט קענען ארויסקוקן אויפן גאס.

ער האט מיר איינמאל געזאגט – איך געדענק נישט צו לגבי דער כותל אדער בנוגע שמעון הצדיק - אז מען דארף זיך אכטונג געבן אז עס זאל נישט זיין א בחינה פון "יצא שכרו בהפסדו", מען דארף גיין ענדערש ביינאכט, נישט אין די צייטן ווען מען קען ח"ו נכשל ווערן אין ראיות אסורות.

אבער טראץ די אלע עבודות, וואס א טייל פון זיי זענען פשוט נישט געווען מעגליך צו באהאלטן, איז ער געווען ביי זיך א שטיק בלאטע, ער פלעגט אנטלויפן זיין גאנצער לעבן פון כבוד און פרסום, יעדע שבח וואס מען האט געלאזט הערן אין זיין אנוועזנהייט האט אים ממש צוגעטראטן ביז צום טיפעניש פון זיין נפש.

אלץ קינדער, וויאזוי פלעגט ער אין ענק אריינפלאנצן דעם רבי'נס זאך?

מיט תמימות ופשיטות; אפהיטן די צייט, מאכן התבודדות, לערנען דעם רבי'נס ספרים, זיין פרייליך, פאלגן דעם רבי'ן אן קיין חכמות.

מיט יעדן פון זיינע קינדער האט ער געהאט א שיעור קבוע אין ספר ליקוטי מוהר"ן, די סדר איז אנגעגאנגען פאר יארן, פון די בר מצוה ביזן פארענדיגן דעם גאנצן ספר. ער האט מסביר געווען די פשט פון די ווערטער אריינלייגנדיג דערביי א געוואלדיגע חיות. נאך יעדע תורה וואס מען האט געענדיגט, האט ער געזאגט די תפילה פון ליקוטי תפילות וואס איז געשטעלט אויף די תורה.

ביים שבת טיש פלעגט ער פארלערנען פון ספר 'יקרא דשבתא' פון הגה"ק רבי נחמן טשערנינער זצ"ל. ער פלעגט מורא'דיג משבח זיין דעם ספר און ער האט געזאגט אז דאס איז א ספר נפלא פון וואס מען קען שעפן פילע הויפענעס פון די לעכטיגקייט פון שבת. צומאל פלעגט ער אונז פארליינען די

בריוון פון ר' נתנען. שבת איז ער געווען גאר פרייליך, אזוי אויך יו"ט און ביים סדר נאכט, ער האט געטוהן וואס ער האט געדארפט בתמימות ופשיטות, אבער מיט א חיות.

עשרת ימי תשובה זענען מיר געווען מיט אים אין מירון. ער פלעגט אונז אויפוועקן צו סליחות פון י"ג מידות - אפילו מיר זענען נאך געווען קליינע קינדער, צומאל פלעגט ער אונז אויפוועקן אויך ביי חצות, אבער אין אלגעמיין פלעגט ער אונז נישט אויפוועקן חצות.

דעם רבי'נס זאך איז געווען ביי אים 'איינס' מיט די פשוט'ע אידישקייט און מיט דעם האט ער אונז ערצויגן מיטן פולסטן איבערגעגעבנקייט: ער האט מקפיד געווען נישט צו משנה זיין פון די מנהגים, איבערהויפט אויף די צניעות פון די פרויען. ער האט פארמאגט א געוואלדיגע הערצה פאר הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זצ"ל, ער האט געהאלטן אז די גאנצע אידישקייט אין די דור איז אין זיין זכות, און אז א דאנק אים זענען די ערליכע אידן נישט פארכאפט געווארן אונטערן נעגל פון די שמד הציונות. ער האט שטארק מקפיד געווען אויף די כשרות פון די מאכלים אז דאס זאל ערהאלטן בלויז די פארלעסליכע השגחה פון די 'עדה החרדית'.

וואס געדענקט איר פון אייער בר מצוה אין שאטן פון אייער גרויסן פאטער?

אום ב' ניסן האבן מיר זיך אוועקגעצויגן פון קטמון, און ראש חודש אייר איז פארגעקומען מיין שמחת הבר מצוה. ער

אין אלט שטאט איז געווען ר' דוד שעכטער, די פאטער פון ר' יעקב מאיר שליט"א, ער פלעגט אים געבן צומאל א סכום געלט אים צו שטיצן, זיין פרוי די צדיקת, מרת ח' דינה, פלעגט אונז ברענגען עסן אין שטוב.

**זיין שמירת עינים וואס
ווי באקאנט איז דאס
געווען מיט א מורא'דיגע
אויסערגעווענליכע זהירות,
אבער דאס איז געקומען צו
אים פון זיין תמימות. ער האט
געהיטן די אויגן, פשוט, ווייל
אזוי שטייט אין די תורה.**

האט זיך געפירט אז לכבוד יעדע בר מצוה פון זיינע קינדער האט ער אנגעגרייט מיט אים א דרשה פון ספר 'שאגת אריה' איבער די ענין פון די איסור צו מסיח דעת זיין מיט תפילין. מיין בר מצוה איז פארגעקומען די ערשטע טאג פון ראש חודש אייר וואס געפאלט אום ל' ניסן, און דעריבער, צוזאמען מיט די דרשה פון דעם ספר האט ער צוגעלייגט א דבר נפלא פון עניינא דיומא, געבויעט אויף די ווערטער פון רבין אין סיפורי מעשיות אין די מעשה פון 'המלך שגזר שמד' וואס דארט ווערט דערציילט אז די שטערן זעערס האבן אים געזאגט אז דורך א אקס און א שעפעלע (שור ושה) זענען זיינע קינדער עלול אויסגעריסן צו ווערן, ווען צום סוף איז דאס טאקע מקוים געווארן וויבאלד ער האט נישט צוגעלאזט דעם איד, דער אנוס, צו לייגן טלית און תפילין בפרהסיא. יעצט, די מזל פון חודש ניסן איז 'שה', און די מזל פון אייר איז 'שור', אויב אזוי, די טאג פון מיין בר מצוה וואס דאס איז סיי ל' ניסן און גלייכצייטיג אויך ראש חודש אייר איז מרמז אויף 'שור ושה' וואס זענען מרמז אויף ציצית און תפילין און מיט די ביידע ווערט א נער מחוייב ביי די בר מצוה צום ערשטן מאל מדאורייתא. מיין טאטע האט מיר דאס אלס מסביר געווען 'בטוב טעם' אז איך זאל דאס קענען גוט מסביר זיין פאר די געסט אלץ חלק פון די דרשה.

**פון וואנעט האט אייער טאטע געהאט
פרנסה, ער האט דאך נישט געטוהן קיין שום
השתדלות?**

דער אייבערשטער פלעגט אים שוין

צושיקן אלעס וואס ער האט געדארפט. ער האט נישט געדארפט זוכן. ווען די צייט פון אנהייבן חתונה מאכן די קינדער איז אנגעקומען, האט ר' יעקב שלמה דייטש, א טייערע יונגערמאן וואס איז מקורב געווארן צו ברסלב און פלעגט אסאך עוסק זיין אין צדקה, אים פארגעשלאגן צו גיין מיט אים אנקלאפן אויף די טירן צונויף זאמלנדיג נדבות, מיין טאטע פלעגט שטיין און שווייגן פון הונטערוויילעכטס און ער פלעגט צורעדן די בעלי בתים באאיינפלוסנדיג זיי די געוואלדיגע טייערקייט פון די מצוה פון הכנסת כלה. ברוך ה', ער האט חתונה געמאכט אלע קינדער אן קיין הלוואות און אן קיין חובות. אין אלט שטאט איז געווען ר' דוד שעכטער, די פאטער פון ר' יעקב מאיר שליט"א, ער פלעגט אים געבן צומאל א סכום געלט אים צו שטיצן, זיין פרוי די צדיקת, מרת חי' דינה, פלעגט אונז ברענגען עסן אין שטוב. אויך מרת גיטעלע ע"ה די צדיקת, די ווייב פון ר' נתן בייטלמאכער, פלעגט אונז ארויסהעלפן, אויך מיין שוויגער די צדיקת, מרת חנה לעבל ע"ה, האט אסאך ארויסגעהאלפן, און אזוי נאך פון אונזערע לייט און אנדערע, איינמאל האט דער געברענגט עפעס און א צווייט מאל האט א צווייטער געברענגט עפעס...

די רעדע איז נישט געווען פון טייערע דעליקאטעסן, מינע עלטערע ברודער דערציילן אז ס'געווען א תקופה אז איינמאל אין וואך פלעגט מען געבן איין איי פאר יעדן קינד... אבער מ'איז געווען פרייליך און צופרידן אז ס'דא וואס צו עסן. מיין טאטע פלעגן זאגן: "וויאזוי ס'גייט איז גוט, ברוך ה' אז מ'האט וואס צו עסן און מיר שטארבן נישט פון הונגער, מען קען לעבן און מ'לעבט ב"ה און אזוי גייען אריבער די יארן, אזויווי אין שיחות הר"ן שטייט (נ"א): 'סיי צו ער האט געלט, סיי אויב נישט, בין כך ובין כך יבלה ימיו בשוה'". פארשטייט זיך, נישט יעדער איז אויף די מדריגה, מען טאר נישט פארנאכלעסיגן אין די קינדער. דאס איז געווען מיין טאטע'נס וועג אין עבודת ה' און ער האט געוואוסט אז ער קען און דארף זיך פירן אזוי, אבער עס איז טאקע אויפגעוויזן געווארן שפעטער אויף צוריקוועגס אז דאס איז נישט געגאנגען אויף די חשבון פון קיין איינער פון די משפחה, נישט ברוחניות און נישט בגשמיות, אבער יעדער דארף זעהן וויאזוי צו פירן זיין שטוב, עס זאל חלילה נישט צעשטערט ווערן די שלום בית אדער די חינוך פון זיינע קינדער און אז אלע זיינע

מעשים זאלן טאקע זיין צוגעפאסט לויט זיין אמת.

וואס געדענקט איר פון זיין השתוקקות צו די גאולה כללית?

די לעצטע יאר זיינע, פאר שבת הגדול, ארום צוויי וואכן פאר זיין פטירה, בין איך

געקומען צו אים אינמיטן וואך אדער פרייטאג, האט ער מיר דעמאלטס געזאגט: "נאך אביסל קומט שבת הגדול וואס דעמאלטס וועט מען זאגן ביי יוצרות: 'ליבך ועיניך להיכלך תשובב', די גאנצע הארץ און די אויגן פון באשעפער, איז נאר געוואנדן צום בית המקדש", אזוי רעדנדיג די ווערטער האט ער אויסגעבראכן אין א געוויין. ער איז געווען איין שטיק השתוקקות צו די גאולה השלימה.

ההצלה הפלאית בחג הגאולה

בתוף הקשי הגדול הזה נשא רבנו את רגליו הקדושות וברח אל היים לבדו. ומשמשו נשאר שם בבית כשהוא ישן. ורבנו לא ידע כלל שהוא נשאר בבית. מיד כשהקיץ המשמש משנתו ראה כי רבנו נעדר מן הבית והמתין לו עד בוש. בתוף כך התחיל לשמע זעקות ויללות והבין לאיזה מצב איום הוא נקלע. כשראתה אותו בעלת הבית של הדירה אותה שכרו, פנתה לעברו: "חסה אני על ימי נעורייכם שתהיו נהרגים פה בעיר. אנו תושבי העיר הזאת קבלנו על כל פנים כמה טובות מן המקום הזה ועכשו אנו צריכים לקבל מה שנגזר על המקום. אבל אתם הלא חדשים מקרוב באתם. ואם תשארו כאן רחמנות גדולה עליכם כי תאבדו ממשפחתכם ואיש לא ידע מקום קבורתכם".

בשמעו מלים קשות אלו נפלה עליו חרדה גדולה כזאת עד שלא היה יכול אפלו להניע איבריו. "מה קורה עם רבנו?" בור מיד בדאגה עמקה. כששמע שראהו בורח לעבר היים מיד לקח את כל חפצי רבנו ונס לעבר היים.

בהגיעו לנמל ראה המון ספינות עוגנות ולא ידע כיצד ימצא את רבנו, והיה מתיגע הרבה בחפוש אחר חפוש עד שמצא את רבנו יושב בספינה

"מה מעשיכם כאן בספינת מלחמה זו? הלא עיניכם הרואות שכלי מלחמה ממלאים את הספינה בכל פנה?! אם תשארו כאן חייכם בסכנה!" הדברים נפלו על רבנו הקדוש ומלגוהו פרעם ביום בהיר, והשרו עליהם חרדה ורעדה עצומה. כעת הבינו אל נכון את גדל הסכנה בה הם שרויים. הם החלו להתחנן אל האיש שיעזר להם להמלט מהספינה אל חופי ארץ הקדש פיון שראו שהספינה מהנה עבורם מלפנת מות ואם נגזר עליהם מיתה מוטב שיהיה זאת בארץ ישראל ועצמותיהם ישארו בארץ אשר עיני ה' אלקיה בה.

היה זה בשעת נסיעתו הקדושה של רבנו מארץ הקדש לארץ מגוריו. כידוע נסע רבנו לארץ ישראל במסירות נפש ממש. אפלו בעצומה של מלחמה גדולה לא הסתכל כלל על מניעות ונסע למרות הכל...

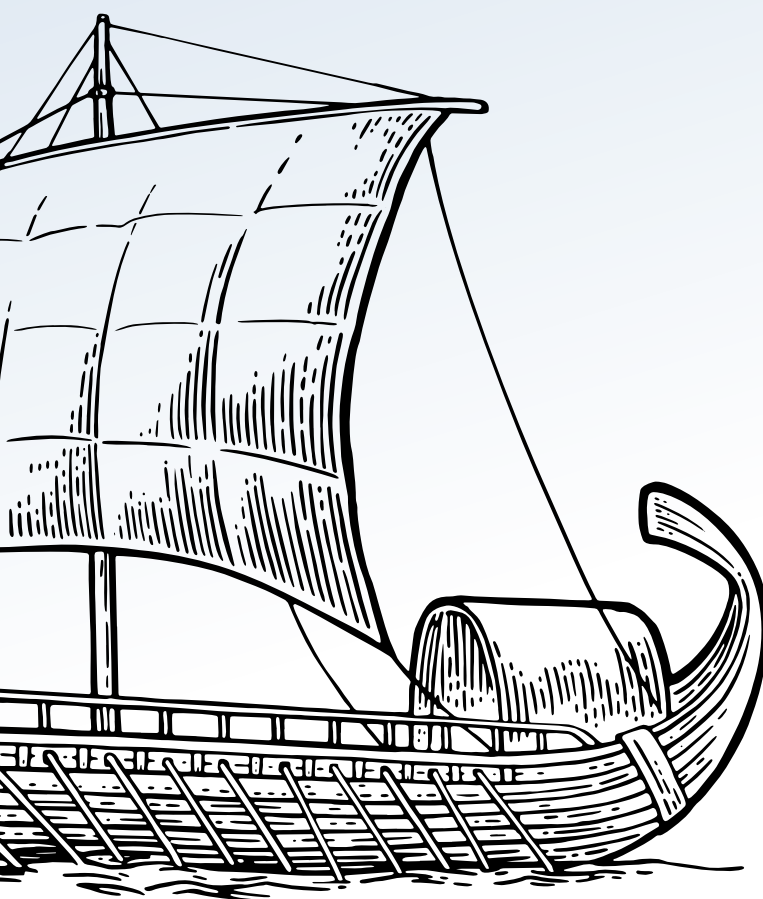
לאחר כמה חדשים שבהם שהה רבנו בארץ הקדש התחיל להתכונן לנסיעתו חזרה. לשם כך שלח שליח מיוחד לעכו לשכר ספינה מיחדת ממדינת רגאז, שהיא מדינה שהיא בשלום עם כל האמות ונוסעיה נהנים משלום ובטחון שהיא מנת חלקה של ספינה זו, שבעת מלחמה אם נתקלים בספינה זו אין לוקחים את נוסעיה לשבי.

אך השליח חזר לרבנו עם בשורה מדאיגה שאין כבר שום אפשרות לשכר ספינה ממדינת רגאז, רק ספינת סוחרים ישמעאלים שנוסעים לאיסטמבול עם סחורה. אמנם הסכום גדול כי לנסע בעת מלחמה על היים השורץ ספינות מלחמה פרושה להפגס ללע הארי ולהסתכן בשבי ובבזה, אך על כל פנים להשאיר כאן בעיר עכו הסכנה ודאית ומחלטת. כי בעוד יומים או שלשה תתחיל מלחמה גדולה ובדאי יהרגו הרבה נפשות. "אם כך" - המשיך השליח - "המצב הוא ממש פקוח נפש ולכן יתיר לי רבנו לילך בעצם יום השבת לשכר עבירו ספינה כי פקוח נפש דוחה שבת!" רבנו הסכים לדבריו והשליח אכן הלך לשכר עבור רבנו ומשמשו מקום בספינה זו.

"מי שאינו יודע תכסיסי מלחמה אין מקומו בעיר" - עבר הפרוז ברחבי העיר. "בתוף שתי שעות מי שיימצא בתוף העיר אחת דתו להמית!" - המשיך הפרוז לזרע אימה בלב התושבים.

כלם נתקפו בפחד אימים כי לברח מן העיר היה לו משמעות אחת: לברח אל היים, מאחר שמושל העיר סגר על מסגור ובריח את כל שערי העיר. ומי שרצה להציל מזעמם של הישמעאלים היה לו רק אפשרות אחת: לברח דרך היים. המהומה והבלבול ששררו אז בעיר הרקיעו שחקים, מפל עבר נשמעו זעקות ובכיות עד לב השמים, המקום הפך ממש לחרדת אלקים.

אבותיו ונצלו. דאגה עמקה קננה בלבם ולא נתנה להם מנוח. חג הפסח ממשמש ובא ואיך יחוגו את חג החרות? אין להם שום מזון פשוט להם והרי אי אפשר להתענות כל ימי הפסח. מה יעשו כדי להציל מאכילת חמץ בפסח?

לא חלפו שעות רבות והספינה עגנה ליד כרף גדול, הישמעאלים ירדו בעיר זו להצטייד בפרות ומזון ולרבנו ז"ל ומשמשו נתנו בעד סכום פסח הרבה חרובים, ואז התנחם רבנו קמעה ואמר: לעת עתה גם זה טוב מאד כי אפשר לחיות בשמונת ימי הפסח על ידי חרובין בלבד, אף מי יתן ויזכנו השם יתברך לקום מצות אכילת מצה וארבע כוסות.

אכן רצונותיו וכסופיו הקדושים של רבנו פעלו את פעלתם ואור לארבעה עשר בניסן, בליל בדיקת חמץ הגיעה הספינה לעיר גדולה ושמה: ראדיש והכירו בה שהיא עיר של ישראל ושמוחו שמחה גדולה כי הזמין להם הקדוש ברוך הוא מקום לקנות שם מצות וזיו לארבע כוסות. אף ספק גדול היה אצלם אם רב החובל יתן להם רשות להפנס לעיר כי כבר הרגישו שהישמעאלים רוצים לקחתם לשביה ואפשר ימכרו אותם פעבדים ורחמנא לצלן.

בבקרו של ערב פסח הוריד רב החובל ספינה קטנה כדי לנסע לתוף העיר. ובאו אליו רבנו ז"ל ומשמשו ובקשו ממנו בתנועות דים שרצונם לקנות לחם לאלל. והשיב להם גם כן ברמיזה שפאן בעיר מתגוררים יהודים ואקח אחד מהם כדי שיקנה לחם עבורכם.

ונסע מיד משמשו של רבנו לתוף העיר ואחד מן הישמעאלים שבספינה שמר צעדיו שלא יברח ובחסדי השם עבר על כל השומרים בשלום ועל אף לבושו השונה לא חשדו בו שהוא אחד מהמרגלים, כשהגיע אל ה'חכם' של ראדיש ספר לו את קורותיהם שהם כמעט בשביה והם בסכנה גדולה. החכם הרגיעו ואמר לו בעזרת השם יתברך עוד תסב אצלנו על הסדר. ובאשר לשחרורכם מן הספינה אל תדאג כי כבר עשינו שתדלנות לעכב את הספינה עד שיניחו אתכם לצאת מהספינה. נעשה כל מה שביכולתנו ונפאז מעות כמה שידרש כדי לקיים מצוה גדולה זו של פדיון שבויים. ובפרט שבויים כאלה חשובים. אדם גדול ומיחס כזה מגזע אראלים ותרישיים. ותדע שהפליא הקדוש ברוך הוא חסדו עמכם שזכיתם להגיע לכאן. שרב החובל הניח אתכם להפנס אל העיר. כי רב החובל הזה הוא גזלן מפרסם והוא משרש ברשעונו כי יחוסו הוא מחמשת סרני פלשתים כי כך הוא חותם עצמו.

וכדי שיהיה לבך סמוך ובטוח שלא אפקיר אתכם אני נותן לכם במשכון את כל חלקי לעולם הבא, ובאם לא אשתדל בשחרורכם יאבד כל חלקי מכל עמלי. רק היום משום טרדות החג אין לי פנאי לעסק בזה כעת אי לכה קח עמך מצות הן מצוה שמורה וזיו טוב מהמבחר, וירקות ושאר דברים הנצרכים לסדר, והלך משמשו והביא לרבנו את כל השלל, והתפללו וסדרו את הסדר בשמחה גדולה.

ביום ראשון של חל המועד הלך ה'חכם' וקיים הבטחתו ופדה את רבנו ומשמשו והציל אותם ממנות לחיים ומשעבוד לגאלה.

מלאה ישמעאלים. השמחה שהיתה מנת חלקם באותם רגעים פשמצאו אחד את השני אי אפשר לתאר ולשער כי עצם הדאגה והצער שהיה להם מקדם כשלא ידעו מה עלה זה בגורלו של זה היה ממש גורא.

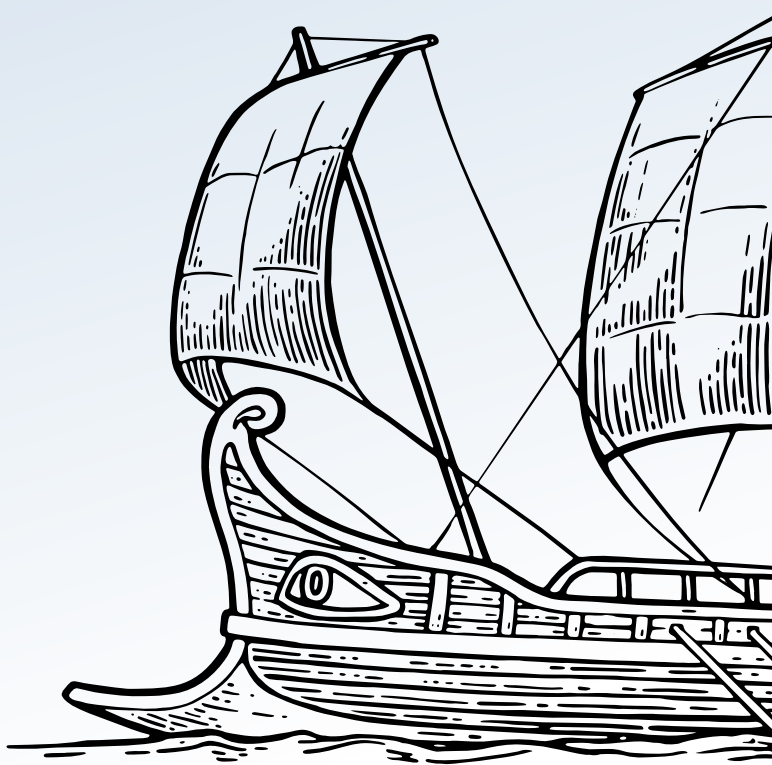
אך היה לפלא בעיניהם מה שהספינה מלאה עם כלי מלחמה, הם נסו לישוב את עצמם כי בעת מלחמה גם ספינה של סוחרים מכרתת לשאת עמה כלי מלחמה אף שנכנסו לספינת מלחמה זאת לא העלו בדעתם כי מחמת הרעש והמהומה לא היה רבנו יכול לברר באיזה ספינה שכרו לו מקום. ונכנס בשעת בהלה בספינה זו. הישמעאלים בראותם שני יהודים נמצאים בספינתם לקחו אותם ונתנו להם חדר מיוחד אף לא יכלו לשאל אותם מאומה משום שלא ידעו את שפתם.

עד שהגיע אדם שדבר בלשונם, פתח את דלת החדר והודיעם מהסכנה בה הם מצויים. משמשו של רבנו לקח מהמעוות שהיה ברשותם כדי לשחד את רב החובל והלך להתחנן לפניו שיניחם לרדת מהספינה בדחיפות. אף כל תחנוניו נפלו על אזניים ערלות. רב החובל גער בו והרים עליו את קולו ולא הסכים כלל וכלל לבקשתו.

כך מצאו הם את עצמם במצב מסכן שאין פמותו. בספינת מלחמה יהודים יחידים מקפים באנשי חיל ישמעאלים. אין הם יודעים מה בכוננתם לעשות עמם. סגורים ומסגרים הם בלב ים באין להם שום יכלת להמלט. רק נסים גלויים יכולים להוציא אותם חיים מסכנה מחשית זו.

המון תלאות וסכנות עברו על רבנו הקדוש ומשמשו, לרגעים נדמה היה שהספינה שוקעת תכף למצולות ים ואז השתמש רבנו הקדוש בזכות

ורוממתנו מכל הלשונות

סבל שם כל כך לפי שלא היה יכול לבקש מהם שימלאו לו חפצו ורצונותיו. ואלו השני אף שהיה נמצא בנכר, אבל בכל זאת הבין וידע לדבר בלשון שמשתמשים שם ולכן לא סבל שם כלום. דכל מה שהיה צריך היה מבקש מהם והיו ממלאים לו מבקשו או מראים לו איך והיכן להסתדר.

ראיתם! ברסלב'ר קינדער!

שני אנשים שונים נמצאים באותו מין גלות ובכל זאת האחד מרגיש עצמו בגלות והשני לא מרגיש כלום ומדוע? בגלל כח הדבור!

אצל הראשון גם כח הדבור שלו היה בגלות כי לא ידע איך להשתמש שם עם פיו ולשונו ולבקש רצונותיו מה שאין כן השני אף שהגוף אכן היה בגלות אבל מכל מקום הפה שלו לשונו ודבורו לא היו בגלות כי היה יכול להשתמש עמהם כרצונו.

גם במצרים, מגלה לנו רבנו ז"ל, עקר הצרה היה מחמת שכח הדבור של כלל ישראל היה בגלות. כלומר שלא ידעו עם ישראל איך להשתמש עם פיהם ולהוציא ממנו דבורים של תפלה ובקשה לפני אבינו שבשמים.

ורק כאשר עברו ימים ושנים הרבה הצליחו עם ישראל להתאגח ולזעק לה' יתברך וכמו שכתוב 'ויהי בימים הרבים ההם ויאנחו בני ישראל מן העבדה ויעקו ויעל שועתם אל האלקים'. ואכן אז נעתר ה' יתברך לקול שועתם והתחיל לצמוח קרן ישועה וכמו שנאמר וישמע אלקים את נאקתם ויזכר וגו'.

ואז כשיצאו עם ישראל גופם ונפשם ממצרים יצא יחד עמם כח הפה והדבור מאפלה לאורה ובשביל זה נקרא חג זה של יציאת מצרים בשם פסח על שם פה סח שבזכות החג הקדוש הזה יצא פינו מן הגלות.

ועתה ילדים יקרים!

אין לנו אלא לתפס אמונת אבותינו בפנינו ולנצל את האוצר היקר לנו מכל דהינו הפה והדבור ולצאת עמו מעבדות לחרות משעבוד לגאולה ותמיד נשתמש עמו בתפלות ובהודאות בבקשות ובתשובות לה' יתברך על כל דבר וענין גדול וקטן כאשר הוא ועל ידי שיקים בנו הפרוש השלישי של פה- סח, יתעוררו עלינו גם שני הפרושים הראשונים, שיחוס ויחמל עלינו ה' יתברך, וידלג מעלינו כל המקורגים והמשחיתים, עד נזכה לישועת הפרט וישועת הכלל אמן.

פסח!!!

ושוב ילדים יקרים אנו עומדים ימים ספורים לפני התקדש החג, חג הפסח הקדוש הבא עלינו לטובה.

האם חשבתם פעם מהי המשמעות של המלה "פסח"? מהו התרגום המלולי שלה?

ובכן רש"י הקדוש (בפרשת בא) מבאר לנו בזה שני באורים:

(א) לשון רחמנות וחמלה. שה' יתברך חמל עלינו והוציאנו מעבדות לחרות.

(ב) לשון קפיצה ודלוג. שה' יתברך כביכול קפץ מבית של גוי שהרג שם את הבכורים, לבית של גוי אחר להרג גם שם את הבכורים הנמצאים שם, ודלג ה' יתברך מעל גבי בית של ישראל שהיה נמצא באמצע בתי הנכרים ולא היה בהם נגף למשחית.

(ומוסיף רש"י דבר מענין, דלכן נקראים החגרים בשם זה פסחים על שם שקל הפסחים הולכים כקופצים).

והנה רבנו ז"ל (בליקו"מ תו' מ"ט) מגלה לנו פרוש שלישי בתבה זו של "פסח":

דפסח נוטריקון פה-סח. פה, הינו פיו של האדם, סח, הינו השיחה והדבור היוצא ממנו.

והפננה הוא (עפ"י המבואר בליקו"מ תו' ס"ב) דבמצרים לא היו רק עם ישראל עצמן בגלות אלא גם ובעקב"ר "הדבור" שלהם גם הוא היה בגלות.

משל למה הדבר דומה לשני בני אדם שהצרכו לנדוד לכמה שבועות כל אחד לאיזה אי רחוק אחר ולשהות שם משך זמן מה.

לימים כשחזרו מימי גלותם ונדדם וישאלו איש לרעהו לשלום איך היה ואיך הסתדר שם בגלותו. התחיל הראשון להתאונן ולקונן איך שסבל שם וכמה צער ועגמת נפש שעברו עליו בזמן ההוא עד שממש לא אכל כהגן ולא ישן כסדר ושוב אינו מסוגל לעשות כדבר הזה.

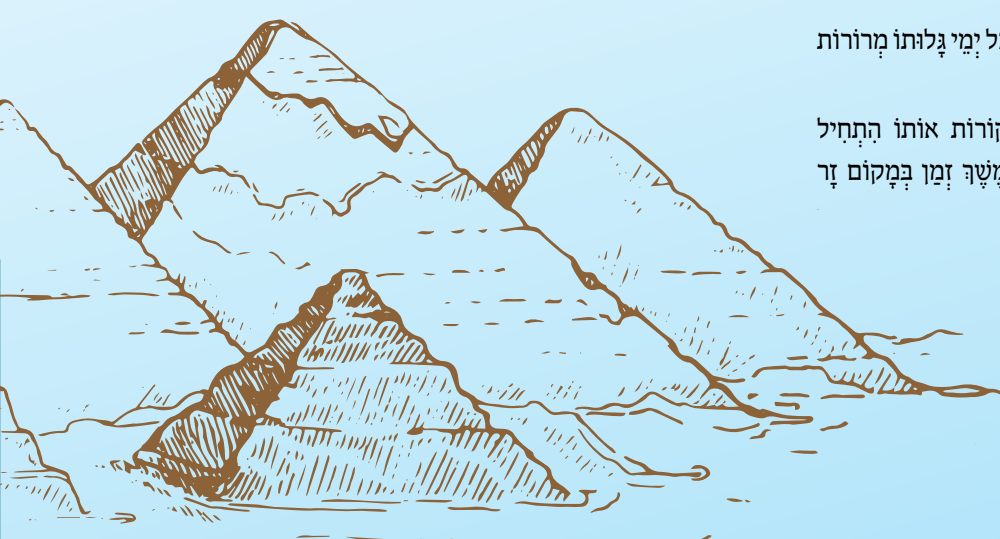
וכשמע השני את דבריו התחיל להתפלא עליו. הלא גם אני בגלותי הייתי והגם שאכן לא היו לי כל הנוחיות שיש לי בשבתי בביתי, אבל מכל מקום גם לא סבלתי שם כל כך כמו שאתה מתאר וגם צער ועגמת נפש מאן דבר שמייה?! אתמהה?!

ובאמת מהו החלוק ביניהם? מדוע ראשון סבל בכל ימי גלותו מרורות ומכאובות ואלו השני כמעט שלא הרגיש כלום?

ובכן לאחר שהמשיכו לספר אחד לשני את הקורות אותו התחיל להתבהר התמונה כלה. שניהם באמת היו שרויים משך זמן במקום זר ורחוק אך חלוק גדול היה ביניהם.

הדבור!!!

הראשון לא הבין דבר וחצי דבר מכל מה שדברו שם במקום ההוא כי לא הבין את השפה והלשון המדברת שם. ולכן לא היה יכול לתקשר עמם ולבקש מהם צרכיו. ולכן גם

שעשועון

כנגד ארבעה בנים

- לפניכם מאמרים שונים מרבנו הקדוש שנאמרו על חכם, רשע, תם, ושאינו יודע לשאל.
- עליכם להתאים כל מאמר למי שנאמר עליו.
- מלאו בטבלה שלפניכם את האות המציגת ליד המאמר בעמודה המתאימה. לדגמא אם ליד מאמר ששיכת לחכם מופיעה האות מ' כתבו את האות מ' בעמודה של החכם.
- אם תמלאו את האותיות המתאימות תקבלו לארץ העמודות משג שרבנו מביא שהוא כנגד ארבעה בנים.

חשוב! הצמדו לסדר של המאמרים כפי שהם מופיעים כאן. רק כך תוכלו לקרוא את התוצאה הסופית. (לדגמא: אם המאמר השני והרביעי שייכים לחכם כתבו תחלה את האות של המאמר השני ולאחר מכן את האות של המאמר הרביעי וכו' הלאה).

• המאמרים אינם מחלקים לארבע לפי סדר שנה. יתכן שבאחד יהיה 5 מאמרים ובשני רק 1.

בהצלחה!

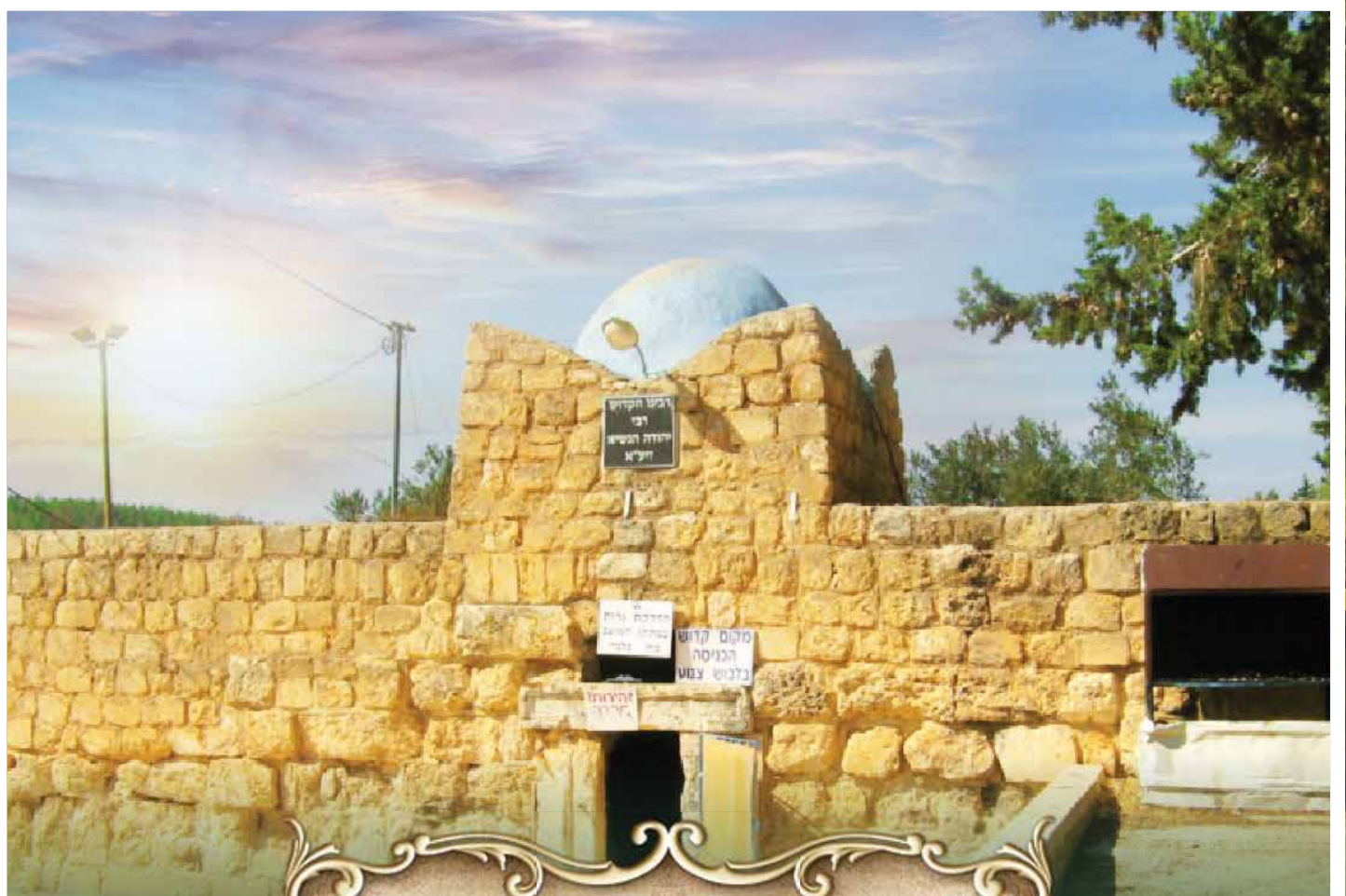
שאינו יודע לשאל	תם	רשע	חכם

המאמרים:

- (ק) הוא מרמז על יעקב. (ליקו"מ ל' ו')
- (א) איש כזה יש לו פח לכפר עונות. (שם ד' ז')
- (ר) הוא מכניע חכמי הטבע. (ליקו"מ ח"ב ד' ז')
- (ה) הוא מרמז לישמעאל שעשה תשובה (ליקו"מ ל' ו')
- (ב) כל אחד כזה יכול לידע האותיות שבו נברא הדבר. (ליקו"מ יט' ח')
- (י) הוא מרמז על עשו. (ליקו"מ ל' ו')
- (ד) אמר: מה יש לנו לדבר מאחרים. זה מעשה שלי וזה מעשה שלו. (סיפורי מעשיות ט')
- (ו) שמיעת קול נגינתו קשה לעבודת הבורא. (ליקו"מ ג' א')
- (ו) והיה רק מלא שמחה וחדוה תמיד. (סיפורי מעשיות ט')
- (ע) השומע מפיו בעצמו נתקשר ונשמתו עם נשמתו. (ליקו"מ כ' ד')
- (ת) קבלת עצה ממנו מזיק. (ליקו"מ ז' ג')
- (מ) הוא יקר מאד ואם יעורר רחמים אצלו יוכל להנשע. (ליקו"מ רכ')
- (ש) והיה אומר: רק בלי ליצנות. (סיפורי מעשיות ט')
- (ל) הנבואה שורה עליו. (ליקו"מ ח' ה')
- (ש) כשמוצאים בו איזה מעט טוב מוציאים אותו מפך חוב לכף זכות. (ליקו"מ רפב')
- (כ) השומע קול אנחתו ושוברת את גופו על ידי זה יוכל להתקרב אליו. (ליקו"מ כב' ו')
- (ב) הוא מבקש לעקר ולהמית חס ושלום את הצדיק. (ליקו"מ קיד')
- (ו) הוא מרמז לצחק על שם הצחוק והשמחה. (ליקו"מ ל' ו')

את התוצאה הסופית יש לשלח בכתב ברור וקריא עד ראש חודש אייר בלבד, לפקס המערכת: 0237-0237-318-077 או להקליט את התשובות בקול ברור בטלפון המערכת: 02-539-63-63 בשלוחה 7 בלבד, יש לציין באופן ברור שם וכתבת מגורים וטלפון בין הפותרים וכוונה יגורל זכוי של 50 ש"ח ברשת חנויות ספרי "אור החיים"!

פתרון החידה לחדש אדר: אני מאמין שה' יתברך יכול לעשות מהמשלש מרבע הזוכה לחודש אדר הוא היילד שלום ראטה מצפת הזוכה לחדש שבט הוא היילד נחמן יחיאל רוזנבלט

דע

כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל בַּשָּׂדֶה אֲזִי כָּל הָעֹשִׁים כָּלָם בָּאִין
בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה וּמְסִיעֵין לוֹ, וְנוֹתְנִין לוֹ כַּח בְּתַפְּלָתוֹ
זֶה בְּחִינַת שְׁנֵקֵרְאֵת הַתְּפִלָּה שִׁיחָה, בְּחִינַת (פְּרָאשִׁית
ב): "שִׁיחַ הַשָּׂדֶה" שְׁכָּל שִׁיחַ הַשָּׂדֶה נוֹתְנִין כַּח
וְסִיּוּעַ בְּתַפְּלָתוֹ (שֵׁם כ"ד): "וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בַּשָּׂדֶה"
שֶׁתַּפְּלָתוֹ הִיָּתָה עִם סִיּוּעַ וְכַח הַשָּׂדֶה שְׁכָּל עֹשִׁי
הַשָּׂדֶה נִתְּנוּ כַּח וְסִיּוּעַ בְּתַפְּלָתוֹ כִּנֵּ"ל שֶׁבְּשִׁבְלֵי זֶה
נִקְרָאֵת הַתְּפִלָּה שִׁיחָה כִּנֵּ"ל

ציון רבי יהודה הנשיא בציפורי הסמוכה לחר יונה - שם ובשדות הסמוכים
מכלים אנ"ש דהר יונה בתפילה והתבודדות